DE NOVA QUAESTIONE TRACTATUS TRES. 1. MYSTICI IN TUTO. 2...

Jacques Bénigne Bossuet

Digitized by Google

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
8
17 — H
35
ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

DE
NOVA
QUÆSTIONE
TRACTATUS TRES.

I. MYSTICI IN TUTO.
II. SCHOLA IN TUTO.
III. QUIETISMUS REDIVIVUS.

Auctore JACOBO BENIGNO BOSSUET *Epiſcopo Meldenſi, Comite Conſiſtoriano, Sereniſſimi* DELPHINI *anteà Præceptore, ac primo Sereniſſimæ Ducis* BURGUNDIÆ *Eleemoſynario.*

PARISIIS,
Apud JOHANNEM ANISSON Typographiæ Regiæ Directorem, viâ Cytharæâ, ſub Lilio Florentino.

M. DC. XCVIII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ADMONITIO.

OMNES quidem quotquot hodiernæ controverſiæ rationem intelligunt, facilè ſentiunt, librum de doctrinâ decretiſque ſanctorum, à nemine defendi poſſe. Sed quidam ut juſtam legitimamque cenſuram, ſive prohibeant, ſive remorentur, duo tentant : primùm, quæſtiones quæſtionibus, vera falſis, certa dubiis involvunt, ut omnium oculos à vero ſtatu quæſtionis avertant : deinde innumerabilibus ſcriptis quâcunque diffuſis, myſticorum ac ſcholæ auctoritatem obtendunt. Hujus rei gratiâ demonſtrandum ſuſcipimus ſingulatim, & pios myſticos, & ſcholam in tuto à nobis eſſe : ab adverſariis verò nedum in tuto ſint, palam oppugnari & ſub-

rui. Quibus, & ad veram quæſtionem animos revocamus, & peſſimæ doctrinæ (epiſcopos enim & theologos candidè loqui oportet) omnem ſpeciem probabilitatis ademtam credimus. Subjungimus tertium tractatum de Quietiſmo redivivo, quo ſperamus futurum, benè aſpirante Deo, ut renaſcentis mali capita penitus recidantur.

Digitized by Google

INDEX
SECTIONUM
ET CAPITUM
ad tres Tractatus.

MYSTICI IN TUTO:

Sive de S. Thereſiâ, de B. Johanne à Cruce, aliiſque piis myſticis vindicandis. 1.

PARS PRIMA.

Myſtici palam oppugnati à Domino Cameracenſi.

ARTICULUS PRIMUS.

De ſuſpenſis animi facultatibus ſive potentiis per impedimenta divina.

CAP. I. *S. Thereſiæ oratio quietis & unionis, ſuſpenſo intellectu.* 2.

CAP. II. *Eam ſuſpenſionem non eſſe perpetuam, & eſſe ſupernaturalem : quo ſenſu,* 4.

CAP. III. *Item de ſuſpenſione per intervalla tantùm, & de oratione vocali, aliiſque ſuſpenſionibus,* 5.

CAP. IV. *De eodem : ac de obice amovendo,* 6.

CAP. V. *De orandi impotentiâ, & gratiis communibus,* 7.
CAP. VI. *De interveniente extaſi, & curſu orationis conſueto & habituali,* 8.
CAP. VII. *De rapidis motibus, eorumque momentis,* 9.
CAP. VIII. *B. Johannis à Cruce conformis ſententia,* 9.
CAP. IX. *Teſtimonium Nicolai à Jeſu Mariâ, Lectoris in Theologiâ in Collegio Salamanticenſi,* 13.
CAP. X. *De impedimentis divinis per modum purgationis aut perfectiſſimæ contemplationis: egregia doctrina B. Johannis à Cruce,* 14.
CAP. XI. *De S. Franciſco Saleſio, ac venerabili Matre Johannâ Fremyottâ Dominâ de Chantal,* 16.
CAP. XII. *De P. Baltazare Alvare & P. Ludovico à Ponte,* 17.
CAP. XIII. *De Gerſone, & Jacobo Alvare Paz, aliiſque recenſentibus orationem quietis inter gratias gratis datas,* 21.
CAP. XIV. *Primum Corollarium: quod falſum ſit, in ea oratione perfectionem collocandam, & quod ſine ea comparari non poſſit ex S. Saleſio ac S. Thereſia,* 22.
CAP. XV. *Alterum Corollarium: quòd juſtificationis gratia ab his orationis donis ſeparetur: B. Thereſiæ & P. Johannis à Jeſu teſtimonium,* 24.
CAP. XVI. *His directe oppoſita D. Cameracenſis verba; deque philoſophia ſchola, in quam culpam conjicit,* 26.
CAP. XVII. *Nota temeritatis injuſta piis ſanctiſque myſticis, S. Thereſia, &c.* 28.

Digitized by Google

CAP. XVIII. *Iiſdem ſanctis myſticis imputatur fanatiſmus,* 28.
CAP. XIX. *Quid ad hæc repoſuerit auctor,* 30.
CAP. XX. *Aliæ Reſponſiones,* 31.
CAP. XXI. *D. Cameracenſis ſibi ipſi contrarius,* 33.
CAP. XXII. *D. Cameracenſis reſponſio circa tres notas tranſitûs ad contemplationem,* 33.
CAP. XXIII. *Grande illius notæ ſuppreſſæ incommodum malè à D. Camerac. propulſatum,* 34.
CAP. XXIV. *D. Cameracenſis objectiones, ſive argumenta quinque,* 36.
CAP. XXV. *Reſponſio ad primum ex S. Thereſia ſumptum,* 37.
CAP. XXVI. *Ad alia objecta reſpondetur,* 40.
CAP. XXVII. *De amore illo qui ab oratione paſſiva inſeparabilis videatur, quæſtiuncula,* 42.
CAP. XXVIII. *De Fanatiſmo. Auctoris inſignis error,* 44.
CAP. XXIX. *Quòd auctor à ſanctis ſpiritualibus toto ſyſtemate diſcrepet,* 46.
APPENDIX *ad primum articulum ex Diſſertatione D. Cameracenſis,* 48.
CAP. XXX. *In ſuâ Diſſertatione D. Cameracenſis nullum affert ſuæ ſententiæ auctorem,* 48.

ARTICULUS II.

De actibus conatûs proprii.

CAP. I. *Sanctorum ſpiritualium doctrina recolitur.* 57.
CAP. II. *Auctoris loci de conatu proprio,* 58.
CAP. III. *In hoc loco aperta hæreſis, & ſanctis imputatur, & ab auctore defenditur,* 59.
CAP. IV. *De proprio: varii ſenſus: vis liberi arbitrii,* 60.

CAP. V. *Sancti Bernardi locus: D. Cameracenſis manifeſtus error,* 62.

CAP. VI. *Proprietas ſanctorum ſpiritualium malè exploſa,* 63.

CAP. VII. *Auctoris effugia: inſpiratio communis verbo tantùm agnita: gratia actualis D. Cameracenſi quid ſit,* 64.

CAP. VIII. *De Deo præveniendo,* 67.

CAP. IX. *De actibus reflexis ad inſtinctum fanaticum ablegatis,* 70.

CAP. X. *De præcepti caſu,* 70.

ARTICULUS III.

De contemplatione: ibi quoque fanatiſmus.

CAP. I. *De tranſitu ad purum amorem,* 73.

CAP. II. *Vitilitigationes auctoris: male allegati patres.* 74.

CAP. III. *De contemplatione Chriſti, ac perſonarum, attributorumque divinorum,* 76.

CAP. IV. *Præſulis ſententia & cavillationes,* 77.

CAP. V. *De Chriſto ſubtracto perfectis animabus: auctoris effugia,* 80.

CAP. VI. *De duobus caſibus quibus Chriſtus ſubtrahatur: auctoris labor & ludibria.* 83.

CAP. VII. *S. Thereſiæ, & B. Johannis à Cruce clara ſententia,* 84.

CAP. VIII. *Concluſio, & recapitulatio hujus primæ partis.* 87.

PARS SECUNDA.

In qua ſolvuntur ſpiritualium auctoritates à D. Cameracenſi objectæ.

CAP. I. *Primus locus ex S. Thereſia,* 90.

CAP. II. *De affectu naturali,* 92.

Digitized by Google

CAP. III. *Quòd ille affectus naturalis ex ipſo auctore ſit inutilis*, 93.
CAP. IV. *Secundus locus S. Thereſiæ*, 94.
CAP. V. *De ſuppoſitionibus impoſſibilibus: auctoris manifeſta calumnia*, 94.
CAP. VI. *Tertius ſanctæ Thereſiæ locus: hujus vis auctori ignorata*, 97.
CAP. VII. *Verus ſenſus S. Thereſiæ ex ipsâ ſtabilitus*, 100.
CAP. VIII. *De B. Johanne à Cruce*, 101.
CAP. IX. *Locus ejus auctoris à D. Cameracenſi prolatus: deque proprietate*, 103.
CAP. X. *De S. Franciſco Saleſio locus decretorius*, 105.
CAP XI. *Sancto Franciſco Saleſio imponitur circa reſignationem & indifferentiam*, 107.
CAP. XII. *De proprietate ex libro de Imitatione Chriſti*, 108.
CAP. XIII. *Alius locus*, 110.
CAP. XIV. *De proprietate ſecundum ſenſum pii auctoris*, 111.
CAP. XV. *Alii loci, & de abnegatione vel amore naturali ſui*, 112.
CAP. XVI. *De amore beatitudinis, pii auctoris ſenſus*, 113.
CAP. XVII. *De motibus naturæ & gratiæ*, 114.
CAP. XVIII. *De imperfectionibus*, 116.
CAP. XIX. *Quod nemini fraudi ſint ſuppoſitiones impoſſibiles: quis in iis auctoris peculiaris error. Concluſio*, 116.

Digitized by Google

SCHOLA IN TUTO:

Sive de notione Caritatis, & amore puro.

PROLOGUS:

Quo falsò imputata nobis, & hujuſmodi Operis cauſa indicantur. 121.

QUÆSTIO PRIMA.

Quæ à nobis tuenda ſuſcepta ſint.

ART. I. *Ea XXXVI. propoſitionibus comprehenſa,* pag. 123.
ART. II. *Summa propoſitionum,* 131.

QUÆSTIO II.

De amore naturali beatitudinis, ad prop. 1. & ſeq. uſque ad 7.

ART. I. *Unde depromantur doctorum teſtimonia; imprimis S. Thomæ,* 132.
ART. II. *De naturâ intellectuali in genere idem ſtatuitur,* 134.
ART. III. *De naturâ voluntatis humanæ,* 135.
ART. IV. *Dictorum radix & fons,* 136.
ART. V. *Eſtius & Silvius producuntur,* 137.
ART. VI. *De perſonato Lovanienſi,* 139.
ART. VII. *Ex his error graviſſimus circa beatitudinem,* 141.
ART. VIII. *S. Thomas ſub nomine Meldenſis vapulat,* 143.

Digitized by Google

ART. IX. *Quod D. Cameracenſis ſibi ipſi adverſetur ; & de neceſſario appetitu beatitudinis*, 144.

ART. X. *Summa dictorum in hac quæſt. 2.* 148.

QUÆSTIO III.

De amore ſupernaturalis beatitudinis, quatenus ſpectat ad caritatem : ad n. 4. prop. 7. & 8.

ART. I. *Sententia ſancti Thomæ*, 149.

ART. II. *Quæ hîc mihi imponantur*, 152.

ART. III. *Quid ad ſanctum Thomam reponatur*, 153.

ART. IV. *Quæſtiuncula de deſiderio unionis in amore caritatis*, 154.

ART. V. *Fictus Lovanienſis apertè ſancti Thomæ auctoritatem eludit*, 156.

ART. VI. *De ſancto Bonaventurâ*, 158.

ART. VII. *Reſponſio præſulis*, 161.

ART. VIII. *Alius locus ab auctore prolatus ejus reſponſionem confutat*, 162.

ART. IX. *Alii loci : ubi de ſummo bono, & de fine ultimo, deque fruitione*, 163.

ART. X. *De illis verbis Pauli* : cupio diſſolvi &c. *ex SS. Thoma & Bonaventura : ad n. 4. prop. 8.* 167.

QUÆSTIO IV.

De ſecundariis rationibus objectivis caritatis : ad n. 4. prop. 22. 25. & ſeq.

ART. I. *Ratio ac diviſio dicendorum*, 169.

ART. II. *Scoti loci proferuntur*, 169.

ART. III. *Doctoris angelici & doctoris ſubtilis in ſummâ doctrina conciliatio*, 172.

ART. IV. *Sancti Thomæ loci ad conciliationem*

Digitized by Google

apti, 172.
ART. V. *Verba quædam Scoti objecta, & ex ipſo expoſita,* 164.
ART. VI. *Aliis Scoti locis hæc doctrina firmatur,* 175.
ART. VII. *Praxis myſticorum,* 175.
ART. VIII. *Quid præſul ſentiat de ſecundariis objectivis rationibus caritatis,* 177.

QUÆSTIO V.

De illâ clauſulâ, *nullo reſpectu ad nos:* ad propoſ. 17. & 18.

ART. I. *Noſtræ propoſitiones probantur ex conceſſis à D. Camerac. ejus ſententia de naturâ unitivâ amoris,* 179.
ART. II. *Aliud conceſſum de Deo benevolo & benefico,* 180.
ART. III. *Quo ſenſu beneficentia in abſolutum vertat,* 181.
ART. IV. *De divinis beneficiis, ut ſunt utilia nobis,* 182.
ART. V. *Loci SS. Auguſtini & Gregorii Nazianzeni,* 183.
ART. VI. *Caſſiani locus,* 184.
ART. VII. *Locus ſancti Thomæ ſolutus,* 184.
ART. VIII. *Quæ doctrina ſit nugatoria, noſtra an auctoris,* 185.
ART. IX. *De motivo primario & ſecundario inter ſe comparatis: ad prop. 28. & ſeq.* 186.
ART. X. *Locus Silvii,* 187.
ART. XI. *An igitur hæc controverſia in tenui verſetur,* 188.

Digitized by Google

QUÆSTIO VI.

De definitione caritatis ex ſancto Auguſtino, deque fruitione ac de amore ſui agitur ex conceſſis : ad prop. 36.

ART. I. *Profertur definitio caritatis ex S. Auguſtino,* 189.
ART. II. *Quid reponat auctor : prima reſponſio ſanctis Auguſtino & Thomæ palam imponit,* 190.
ART. III. *De ipſo frui, quid auctor ſentiat,* 191.
ART. IV. *Sancti Auguſtini expreſſa verba.* 191.
ART. V. *De amore ſui quid D. Cameracenſis conceſſerit,* 193.
ART. VI. *Amor ſui, ut ſibi benè ſit, ad veram caritatem pertinet, teſte Auguſtino,* 194.
ART. VII. *Conſenſus ſcholæ : S. Bonaventuræ locus,* 194.
ART. VIII. *Auctor nihil aliud agit, quàm ut ab ipsâ quæſtione oculos lectoris avertat, & vana congerat,* 196.

QUÆSTIO VII.

De naturâ ſpei & gratitudinis, deque objectionibus inde repetitis.

ART. I. *De differentiâ ſpei & caritatis,* 196.
ART. II. *An caritas mercenaria æquè ac ſpes,* 197.
ART. III. *Præſul in id quod objicit incidit : at ſpem facit non mercenariam,* 198.
ART. IV. *De amore gratitudinis,* 200.
ART. V. *Suarezii & aliorum loci,* 201.

ART. VI. *De ſpei imperfectione ex ſancto Thomâ auctoris objectio*, 202.
ART. VII. *Quomodo ex ſancto Thomâ caritas non vult, ut ſibi ex Deo proveniat quidquam*, 202.
ART. VIII. *Auctoris errores detecti ex antedictis*, 203.

QUÆSTIO VIII.

De falsò imputatis.

ART. I. *Auctor involvit quæſtionem multis falsò imputatis*, 204.
ART. II. *Primum falsò imputatum*, 204.
ART. III. *Aliud imputatum rurſus oculos à ſtatu quæſtionis avertit*, 205.
ART. IV. *Aliud imputatum: de beatitudine ut ſolo caritatis motivo*, 206.
ART. V. *Aliud imputatum de objecto ſecundario*, 207.
ART. VI. *De incentivi vocabulo reſpectu beatitudinis: loci Ambroſii*, 207.
ART. VII. *Aliud imputatum de contritionis actu*, 208.
ART. VIII. *Doctrina concilii Tridentini de incipiente amore domino Cameracenſi adverſatur*, 209.
ART. IX. *De formulâ conſuetâ contritionis*, 210.
ART. X. *Aliud de catechiſmo Romano falsò imputatum*, 211.
ART. XI. *Alia impoſita nobis per apertam calumniam*, 212.

QUÆSTIO IX.

De caritate, ut eſt amor mutuus.

ART. I. *De amore Dei ut amici*, 212.

Digitized by Google

ART. II. *D. Cameracenſis de Franciſco Saleſio cavillationes*, 214.

ART. III. *Idem me teſtem afferens, objectionem meam pro ſolutione ſumit*, 215.

ART. IV. *De amore ſponſæ erga ſponſum*, 216.

QUÆSTIO X.

De ſancto Bernardo : ad n. 4. prop. 23.

ART. UNICUS. *Occaſione amoris ſponſæ erga ſponſum, de beato Bernardo quæritur*, 217.

QUÆSTIO XI.

De amore quarti & quinti gradûs: primi & ſecundi auctoris errores.

ART. I. *Utriuſque amoris definitio ex auctore*; 221.

ART. II. *Dicta auctoris*, 222.

ART. III. *Primus auctoris error*, 223.

ART. IV. *D. Cameracenſis reſponſio, & ſecundus error*, 224.

ART. V. *Præſul imponit S. Thomæ*, 224.

ART. VI. *Ex conceſſis ab auctore contra ipſum infertur, quòd omnis juſtus Deum anteponat ſibi*, 227.

ART. VII. *Quod amor quinti gradûs ſive purus ab auctore dicatur inacceſſus pleriſque juſtorum*, 228.

ART. VIII. *Concluſio : de toto libro ab ipſis initiis ſponte collapſo*, 231.

ART. IX. *Summa errorum qui in hac quæſtione demonſtrantur*, 232.

Digitized by Google

QUÆSTIO XII. BIPARTITA.

De locis Exod. XXXII. 32. & Rom. IX. 3. ac de ſuppoſitionibus impoſſibilibus.

PRIMA PARS QUÆSTIONIS:

Quâ auctoris argumenta referuntur & confutantur.

ART. I. *Tria abſurda mihi imputata*, 233.
ART. II. *Unâ quæſtiunculâ res tota dirimitur, Auguſtino & Chryſoſtomo teſtibus*, 235.
ART. III. *Hujus rei conſecutiones*, 237.
ART. IV. *Quæſtiones auctoris præciduntur, ab iiſque deducta (n. 191.) duo prima objecta ſolvuntur*, 239.
ART. V. *De falſis quibuſdam auctoris ſuppoſitionibus per antecedentia diſſolutis: deque abſolutâ abſtractione à beatitudine penitus impoſſibili*, 242.
ART. VI. *Ex modis impoſſibilia ſupponendi antecedentia demonſtrantur*, 246.
ART. VII. *De modo enuntiandi auctoris ipſius*, 248.
ART. VIII. *An Deus reverà tantumdem amaretur, ſi ſe amari neſciret*, 248.
ART. IX. *An verum ſit illud:* non auget amorem Dei beatifici viſio. n. 217. 249.
ART. X. *An in iſtis tantus ſit labor, quantum auctor fingit*, 251.

ALTERA PARS QUÆSTIONIS:

Adverſus auctoris errores in prima parte explicatos.

ART. XI. *Primus error: de actibus ſeparatis à motivo beatitudinis: ſancti Auguſtini decreta ſeu principia quatuor*, 252.

ART. XII.

Digitized by Google

ART. XII. *Alii errores de ſacrificiis ſive conditionatis ſive abſolutis*, 256.

ART. XIII. *De ſancti Chryſoſtomi & aliorum Patrum ſententiis auctori oppoſitis*, 257.

ART. XIV. *De incommodis*, 259.

QUÆSTIO XIII.

De fine ultimo uno, & de ſummo bono.

ART. I. *Finem ultimum eſſe unum: ad n. 4. prop. 3.* 260.

ART. II. *De ratione boni, S. Thomæ doctrina*, 262.

ART. III. *Ex his D. Cameracenſis confutatio, & radicalis explicatio definitionis caritatis*, 263.

QUÆSTIO XIV.

De ſpe ac ſalutis deſiderio auctoris errores.

ART. I. *Errores libri de doctrinâ ſanctorum*, 265.

ART. II. *De ſupprimendis ſalutis deſideriis: Chryſoſtomi & Ambroſii loci ab auctore allati*, 268.

ART. III. *De his D. Cameracenſis verba*, 269.

ART. IV. *De loco B. Chryſoſtomi*, 270.

ART. V. *Expenditur S. Ambroſius*, 271.

ART. VI. *Abrahami merces ſecundùm Ambroſium*, 272.

ART. VII. *Concluſio ex dictis*, 274.

QUÆSTIO XV.

De amore naturali ſui, quem auctor inducit.

ART. I. *Hujus definitio & uſus*, 274.

ẽ

ART. II. *An probatio ejus amoris in Sancto Thomâ & Eſtio valeat,* 276.
ART. III. *Dionyſii Cartuſiani locus,* 278.
ART. IV. *Loci Sancti Bonaventuræ de affectu naturali,* 278.
ART. V. *Ex his contra librum abſoluta concluſio,* 280.
ART. VI. *Quod ille amor ſit inutilis ex confeſſo,* 281.
ART. VII. *De commodo proprio æterno,* 281.
ART. VIII. *Aliud argumentum contra amorem naturalem,* 282.

QUÆSTIO XVI. ET ULTIMA.

De recapitulatione dictorum.

ART. I. *Admonitio de dicendis,* 284.
ART. II. *Summa doctrinæ à S. Auguſtino tradita de beatitudine,* 285.
ART. III. *Pro certo ſupponitur, caritatem eſſe motum ad fruendum Deo,* 286.
ART. IV. *Purus amor haud minus ab Auguſtino agnitus,* 287.
ART. V. *De Magiſtro & de Sancto Thomâ,* pag. 288.
ART. VI. *De S. Bonaventurâ,* 290.
ART. VII. *Aliud ex eodem S. Bonaventurâ: & de amore ſui per caritatem,* 292.
ART. VIII. *De eodem,* 292.
ART. IX. *Corollarium ex SS. Thomâ, & Bonaventurâ de Paulo deſiderante Chriſtum,* 293.
ART. X. *De Scoto,* 293.
ART. XI. *Praxis ex dictis: conſenſus myſticorum,* 294.
ART. XII. *Eſtius, Silvius, Suarez: ex his*

ã

Digitized by Google

concluſio, 295.
ART. XIII. *Falsò imputata nobis circa clauſulam:* nullo reſpectu ad nos, 296.
ART. XIV. *De eâdem clauſulâ,* nullo reſpectu ad nos, *conceſſa ab auctore proferuntur: primum conceſſum de amore unitivo,* 297.
ART. XV. *Secundum conceſſum de Deo ut beatifico: auctoris contradictiones,* 297.
ART. XVI. *Tertium conceſſum, de amore ſui, & de neceſſario appetitu beatitudinis,* 298.
ART. XVII. *De amore Dei ut amici, & ut ſponſi,* 299.
ART. XVIII. *De S. Bernardo: novus locus ab auctore productus & truncatus,* 299.
ART. XIX. *De excluſo ab auctore ſalutis deſiderio,* 303.
ART. XX. *De amore naturali: Alberti Magni auctoritas,* 303.
ART. XXI. *De piis exceſſibus,* 306.
ART. XXII. *Futiles quæſtiones,* 307.
ART. XXIII. *De primariis & ſecundariis rationibus objectivis caritatis,* 308.
ART. XXIV. *Errores in hoc libello notati recenſentur,* 309.

Digitized by Google

QUIETISMUS REDIVIVUS.

ADMONITIO PRÆVIA *de Summâ Quæſtionis, ac de variis libri defenſoribus,* 315.

SECTIO PRIMA.

Primus error Quietiſtarum de curâ ac deſiderio ſalutis, aliiſque connexis.

CAP. I. *Molinoſi & aliorum loci,* 336.
CAP. II. *Domini Cameracenſis loci, ſive propoſitiones circa abdicationem & immolationem ſalutis æternæ,* 339.
CAP. III. *Solutis auctoris reſponſionibus amplius manifeſtatur error: reſponſio prima auctoris ducta ex articulis Iſſiacenſibus,* 345.
CAP. IV. *Altera reſponſio auctoris repetita ex vitâ S. Franciſci Saleſii, prout à me refertur, ac de reſponſo mortis,* 346.
CAP. V. *Alia reſponſio Cameracenſis repetita ex falſis articulis quibus idem antiſtes Molinoſum damnat,* 348.
CAP. VI. *His propoſitionibus totus liber continetur,* 349.

SECTIO II.

Secundus error de probris in abſoluto ſacrificio involutis, deque diſtractione partium animæ per actus directos ac reflexos, ac de tentationibus novi generis.

CAP. I. *De probris ac propudiis morum,* 350.

Digitized by Google

CAP. II. *De tentationibus extraordinariis*, 353.
CAP. III. *Hæc apta ad tuendam Guyoniam*, 357.

SECTIO III.

Tertius error de virtutibus.

CAP. I. *Molinoſi & Guyoniæ errores*, 360.
CAP. II. *His conſonæ D. Cameracenſis propoſitiones*, 360.
CAP. III. *His apoſtolica doctrina paucis opponitur*, 363.

SECTIO IV.

Quartus error de quinque amoribus, deque falſo amore puro.

CAP. I. *Quæſtio, an quinque amores ab auctore definiti, ſint actus vel ſtatus*; 364.
CAP. II. *De tertio amore, ſive de amore ſpei: auctoris errores*, 365.
CAP. III. *In duas propoſitiones præcedentes notæ contra amorem naturalem auctoris ac novam motivi ſignificationem*, 367.
CAP. IV. *De quarto amore*, 368.
CAP. V. *De quinto amore ſive puro D. Camerecenſis æquivocationes*, 370.
CAP. VI. *Ex his ſtatus quæſtionis*, 372.
CAP. VII. *Doctrinæ præcedenti aptæ auctoris propoſitiones contrariæ apoſtolo & concil. Trident.* 373.
CAP. VIII. *Alia propoſitio ad eundem finem ſpectans*, 376.

SECTIO V

Aliæ propoſitiones ad eundem finem ſpectantes ex articulis libri D. Cameracenſis.

CAP. I. *Ex articulo ſecundo demonſtratur ſeparari virtutem movendi ſive excitandi, ab æternâ ſalute,* 377.
CAP. II. *Ex his ſolutio locorum Patrum: Sanctorum ſecuritas: his congruunt ſcholaſtici,* 379.
CAP. III. *Idem probatur & art. 3.* 383.
CAP. IV. *Idem conficitur ex articulo quarto,* 385.
CAP. V. *Ex art. 5. ubi de reſignatione & indifferentiâ ex S. Franciſco Saleſio,* 387.
CAP. VI. *Aliud ex eodem cap. 5.* 390.
CAP. VII. *Aliud ex art. 16. ubi de proprietate,* 391.
CAP. VIII. *Aliud ex articulo 12. de amore ſuî, & an perfectis animabus non alia amandi cauſa ſit quàm ipſa Dei voluntas, ſecluſis motivis proximis,* 392.
CAP. IX. *Radix erroris: Guyonia dicta,* 395.
CAP. X. *Alius locus ex Reſponſione ad* Summam doctrinæ, *ubi ad* Scholam in tuto *lector remittitur,* 397.
CAP. XI. & ultimum. *Dictorum recapitulatio,* 398.

SECTIO VI.

De aliis erroribus.

CAP. I. *Quintus error ad Quietiſmum pertinens circa contemplationem: Quietiſtarum placita,* 399.

CAP. II. *D. Cameracenſis propoſitiones circa contemplationem*, 401.

CAP. III. *Aliæ propoſitiones his connexæ & conſectaneæ*, 405.

CAP. IV. *Sextus error de directis & reflexis actibus*, 410.

CAP. V. *Septimus error de fanatiſmo & impulſibus extraordinariis*, 412.

CAP. VI. *Quatuor alii errores Molinoſiſmo additi*, 417.

COROLLARIUM,

ſive recapitulatio & collectio errorum D. Cameracenſis ex 34. articulis Iſſiacenſibus demonſtrata.

SECTIO VII. ET ULTIMA.

CAP I. *Triginta-quatuor articuli recenſentur*, 419.

CAP. II. *Iidem articuli eluſi*, 430.

Digitized by Google

MYSTICI

Digitized by Google

MYSTICI IN TUTO:

SIVE

De S. Thereſiâ, de B. Johanne à Cruce, aliiſque piis myſticis vindicandis.

QUIDAM viri boni piique vereri mihi videntur, ne ſub nomine illuſtriſſimi Cameracenſis Archiepiſcopi, S. Thereſia, B. Johannes à Cruce, aliique bonæ notæ myſtici vapulent: quos equidem miror, non vereri potius ne illi ſuccumbant, ſi ejus præſulis, quod abſit, prævaleat auctoritas: cùm hic illos directâ fronte veluti collato pede impugnet; nec tantùm loci locis, ſententiæ ſententiis, ſed etiam doctrina doctrinæ tota toti adverſetur. Præſul autem illis duplicem infert contumeliam: primùm, quòd eos palam oppugnat: alterum, quòd in ſuas partes invitos trahit: quæ duo erunt capita hujus

Digitized by Google

ſcriptionis. Rem autem conficio non ratiociniis, ſed verbis utrinque prolatis atque collatis; nullâ elegantiæ, ſed tantùm perſpicuitatis habitâ ratione, quo credibilior noſtra futura eſt oratio, ſpretis in locorum verſione verborum ornamentis. Ac ne tempus promiſſis teram, en pauciſſimis rem totam.

PARS PRIMA.

Myſtici palam oppugnati à Domino Cameracenſi.

ARTICULUS PRIMUS.

De ſuſpenſis animi facultatibus ſive potentiis per impedimenta divina.

CAPUT PRIMUM.

S. Thereſiæ oratio quietis & unionis, ſuſpenſo intellectu.

1. CUM hic vel maximè agatur de oratione quietis, cui apud S. Thereſiam orationem unionis eſſe conjunctam neminem fugit, en ſanctæ virginis verba de ſuſpenſis in eo genere orationis animi facultatibus ſive potentiis.

Digitized by Google

2. In vita ſua cap. 4. diſertis verbis ait: *in ea oratione non poſſe agere intellectum:* quod revocat unicè *ad diſcurrendi actus.* Ibidem cap. 9. in eo ſtatu inquit *non poſſe ſe diſcurrere per intellectum:* alioqui abſurdiſſimum eſſet, in contemplatione per intellectum nihil agi poſſe.

Vie de ſainte Thereſe ch. 4. p. 11. 14.

Ibid. ch. 9. p. 46.

3. Cap. deinde undecimo oſtendere aggreditur quid ſit illa oratio, propoſito celebri exemplo irrigandi horti quatuor modis; ſive adhitis brachiis ad hauriendam aquam ex puteo, ſive rotæ ope, ſive per leves aquæ ductus; quibus omnibus ineſt propria induſtria & labor; poſtremò per pluviam: *huc uſque*, inquit, *ad alias orationes pervenire poſſumus noſtro labore, poſito auxilio Dei, ſine quo perſpicuum eſt, ne bonam quidem cogitationem ullam ineſſe poſſe nobis.* Hæc illa; ut cùm poſtea totam rem refert ad Dei auxilium, intelligamus loqui de auxilio quodam extraordinario, ſine quo hæc oratio fieri nullo modo poſſit.

Ibid. ch. 11. p. 56.

4. Itaque in viâ perfectionis ſic habet cap. 25. *Poſſumus*, inquit, *aliquid ex nobiſmetipſis cum divino auxilio in his duabus orationibus mentali & vocali: ſed in contemplatione,* quæ eſt ipſiſſima oratio quietis aut unionis, *nihil omninò poſſumus: Dominus hîc agit ſolus: ejus unius eſt opus: & quia iſtud opus ſupra naturam*

Chem. de perf. ch. 25. p. 59.

Digitized by Google

eſt, naturæ in ea nulla pars eſt.

Vie, ch. 12. p. 62. 63.

5. Rursùs in vitâ ſuâ cap. 12. de unione quietis, de quâ tot & tanta myſtici docuere, & quam ſancta ideo vocat *Theologiam myſticam: hîc*, inquit, *intellectus ceſſat, quia Deus hunc ſuſpendit: quod*, inquit, *nemo per ſeſe tentare debet, neque conari ut intellectum ſuſpendat; ſed cùm Deus ſuſpendit illum, ejuſque functiones tenet, ſiſtit; tunc plura ſine diſcurſu ac ratiocinio intelligit.* En ſuſpenſionem intellectûs quoad actum diſcurrendi, eamque attributam non contemplandi habitui, ſed peculiari cuidam operationi divinæ: agit autem procul dubio de oratione habituali & certæ regulæ ſubditâ. Antequam verò ulterius pergamus, admonemus, nos hîc ſequi accuratiſſimam habitam verſionem viri illuſtriſſimi Andillii, cujus nota probitas & eruditio: huic ergo inhæremus, eò quòd non ſatis calleamus nobiliſſimam linguam Hiſpanicam, quâ ſancta virgo præſtat.

CAPUT II.

Eam ſuſpenſionem non eſſe perpetuam, & eſſe ſupernaturalem: quo ſenſu.

Ibid. ch. 14. p. 74.

6. Ibidem cap. 14. ait: *intellectum non aliter agere, quàm certis intervallis, tamque ſublimem eſſe eam orationem, ut neque precibus,*

Digitized by Google

neque laboribus, neque pœnitentiis comparari poſſit: oportet ut eam det Deus: diverſiſſimis ſcilicet viis ac alias orationes: unde ſancta virgo paſſim & in omnibus paginis *ſupernaturalem* appellat, non quòd aliæ orationes non ſint ſupernaturales, ex principio gratiæ ſupernaturalis ortæ & ad ſupernaturale objectum elevatæ; ſed quòd ſupra hanc ſupernaturalitatem omnem iſta oratio habeat, ut ſit *ſupernaturalis* ſecundùm iſtam agendi rationem, ſublato ſcilicet diſcurſu quem in reliquis actionibus, adeoque in vulgari oratione adhibere ſolemus. Quanta autem hîc interveniat rerum & quàm ſubita mutatio, facilè intelligi poteſt ex iis quæ diſcurſum comitari & conſequi ſolent: hæc autem omnia ſubtrahuntur. Hæc illa. Jam de *ſupernaturalis* appellatione, cùm eâ omnia plena ſint apud Thereſiam, hîc indicamus tantùm ex vitâ cap. 39. ex viâ perfectionis cap. 25. 31. &c. aliis innumerabilibus locis prætermiſſis.

Vie, ch. 39. Chem. de perf. ch. 25. 31. pag. 263. 590. 610.

Caput III.

Item de ſuſpenſione per intervalla tantùm, & de oratione vocali, aliiſque ſuſpenſionibus.

7. In eadem oratione quæ eſt quietudinis, ex cap. 15. *utendum aliquibus precationibus vocalibus, ſi fieri poteſt.* ubi clarè ſup- *Vie, ch. 15. p. 83.*

Ibid. ponit non id ſemper fieri poſſe: tum in ea oratione *Deum omnia agere, eamque eſſe velut ſomnum trium facultatum* ſive *potentiarum,* quæ tamen non ſunt *penitùs conſopitæ:* ea enim fiunt certis gradibus, *& tamen facultates ibi ſunt incapaces applicandi ſe alteri rei quàm Deo*, ibid. cap. 16. *ſunt agendi incapaces*, cap. 18. privatim, *ligata eſt memoria*, cap. 17. *omnis ſenſus amittitur*, ibidem. *ſed tempus, ubi anima cujuſcumque rei imaginandæ eſt incapax, eſt breviſſimum: neque hinc aliter quàm ſenſim ſine ſenſu revocatur. Sat tamen longo tempore anima remanet ſtupida velut jumentum: interdum potentiæ ita ſuſpenſæ remanent, ut quid agant, neſciant*, ibid. Hæc autem oratio à ſanctâ recenſetur inter eas quæ multis communes ſunt, & certæ cuidam regulæ ſubſint.

Ch. 16. p. 86. 87.

Ibid. 18. p. 95.

Ibid. p. 93.

Ibid. p. 98.

Ibid. p. 99.

Caput IV.

De eodem: ac de obice amovendo.

8. Sancta iterum inculcat cap. 20. *transformationem illam, quæ facultates privat omnibus functionibus, eſſe breviſſimam: eſſe tamen alias diuturniores impotentias:* quas inter experimento comprobari, ſpiritum ſpirare ibi vult: neque animam intelligere quidquam, niſi id, in illis nullam ſuam *eſſe partem*, ibid.

Vie, ch. 20. p. 115.

Ibid. p. 117.

Digitized by Google

9. *Interea*, inquit, *fit in anima quædam abſtractio ſive ſeparatio*, (*Gallicè*, détachement) *ad quam nihil confert, quoniam Domino placet animam ſubitò elevare*, ibid. cap. 21. & cap. 24. *cùm orationem cœpiſſet à repræſentatione cujuſdam myſterii paſſionis Chriſti, tum vero ſi Dominus elevaret mentem ad ſublimius aliquid, nihil ſe obſiſtere, ac Deo duci ſeſe permittere.* quo loco oſtendit excelſiſſimis illis operationibus, quamquam illæ per ſeſe elici non poſſunt, interdum tamen obicem aliquem poni poſſe: quâ de re infra agemus. *Vie, ch. 21. p. 123.* *Ibid. ch. 24. p. 142.*

Caput V.

De orandi impotentiâ, & gratiis communibus.

10. Hæc quidem ſufficerent: & tamen mirifica virgo id addit aliquando contingere, *cùm eſt in ſolitudine, ut ſe eſſe comperiat in impotentiâ cujuſvis efformandæ cogitationis de Deo, aut faciendæ orationis*, cap. 27. quo loco oſtendit hanc impotentiam ſpectare ad orationis ſtatum & habitum. *Vie, ch. 27. p. 180.*

11. Subdit hæc poſtea: *Deus imprimit menti quamdam ſui reverentiam longè diverſam ab eâ quam per ſeſe anima habere poſſet*, ibid. cap. 38. intellige per ſeſe cum gratiis communibus & ordinariis, ut ex antecedentibus conſtat, n. 3. 4. *Vie, ch. 38. p. 251.*

Caput VI.

De interveniente extaſi, & curſu orationis conſueto & habituali.

12. Sane in oratione ſanctæ virginis intervenire ſolebat raptus ſive extaſis; qua de re infra agimus: interim hîc loquitur de oratione ordinata, & ut aiunt *regulatâ*, conſuetâ ſcilicet & habituali, in quâ anima monitis, experimentis, documentis & aliorum & ſuis adjuvari poteſt ad repellendum obicem; ut patet ex via perfectionis, cap. 25. & 31. & ex antecedentibus.

Chem. de perf. ch. 25. & 31. p. 591. 611. &c.

13. Quam in rem legendum eſt iſtud, in ipſis primæ relationis initiis: *hæc eſt ratio, hoc genus meæ orationis, eo tempore quo ſcribo: rariſſimè mihi contingit ut poſſim diſcurrere per intellectum:* (inter orandum ſcilicet; qua de re hîc agitur:) *quia ſtatim atque incipio meipſam recolligere, ingredior in quietudinem & raptum; atque ideo non poſſum uti ſenſibus.* Quid ſit autem ille raptus, alibi exequemur: hîc tantùm id volumus, orationem quietis ſanctæ virgini & aliis pleriſque familiarem, in ſuſpenſione diſcurſûs, atque ex eo ſenſitivarum facultatum collocari.

Relat. p. 283.

Digitized by Google

Caput VII.

De rapidis motibus, eorumque momentis.

14. Quàm ſit ſupernaturalis ea oratio, ſenſu ſupradicto (n. 6.) docent rapidi motus, ejuſque momenta breviſſima, de quibus ſancta virgo ait: *orationem unionis vix durare per ſpatium dicendi* Ave Maria: vitæ cap. 4. Item cap. 18. *ea ſuſpenſio omnium facultatum ſive potentiarum, meâ quidem ſententiâ, non durat diu, multùmque eſſe, ſi ad dimidiam horam protenditur.* quo loco ſua experimenta tradit: nobis verò ſufficit eos actus eſſe rapidos & celeres: quod ſanctus quoque Auguſtinus, Gregorius, Bernardus, Thomas, aliique ſemper inculcant. Argumento autem ſunt divinæ extraordinariæ operationis illa momenta breviſſima; de quibus etiam vide ſupra (cap. 2. 3. & 4. n. 6. 7. 8.)

Vie, ch. 4. p. 14.

Ibid. ch. 18. p. 98.

Caput VIII.

B. Johannis à Cruce conformis ſententia.

15. Beatus Johannes à Cruce is eſt, qui de contemplatione ſive oratione paſſiva, hoc eſt quietis ſive ſimplicis intuitûs, quem *amatorium* ſeu mavis *amoroſum* vocat, accuratiſſimè ſcripſit. Ait autem imprimis, eam vel

Digitized by Google

certiſſimam notam tranſeundi à ſtatu meditationis ad contemplationem, *cùm quis animadvertit ſe non poſſe meditari, neque operari per imaginationem:* qua voce excluditur, ſecundùm ſtylum auctoris, ipſa operatio diſcurſiva; quæ ex decretis ſcholæ Peripateticæ, quam poſt S. Thomam ſequitur, fieri non poteſt niſi per converſionem ad phantaſmata: qua de re videndum in 1. p. q. 84. art. 7. & q. 85. a. 1.

Mont. Carm. liv. 2. ch. 13. p. 72.

16. Id autem exponens ſubdit: *Quamdiu poteſt quis diſcurrere per meditationem, non debet eam omittere.* Rurſus ibid. cap. 14. deſerendam meditationem, *cùm quis non poteſt diſcurrere*, eò quòd anima jam receperit *emolumentum omne quod capere poterat meditatione & diſcurſu: cujus rei ſignum eſt, non poſſe diſcurrere neque meditari, ut ſolebat.*

Ibid.

Ibid. ch. 14. p. 74.

17. Quid ſit autem illud *non poſſe diſcurrere* ſive *meditari*, in libro obſcuræ noctis luculentius exponit his verbis: *non eſſe deſerendam meditationem, niſi cùm eâ jam uti quis non poteſt, & tunc tantùm cùm Dominus id impedit:* quo loco docet *tunc non debere animam eſſe ſollicitam quòd amittat potentiarum operationes*, quia tunc dat locum ſublimiori operationi ex contemplatione ortæ: quæ contemplatio *nihil ſit aliud quàm infuſio Dei ſecreta, pacifica, & amoroſa.*

Obſ. nuit. liv. 1. ch. 10. p. 257.

Ibid. ch. 10. p. 255.

18. Quale autem ſit illud divinum impe-

Digitized by Google

dimentum, ex Philoſopho & Dionyſio exponit his verbis, eam ſcilicet fieri non ſubtractione tantùm, ſed ex eo quòd *ingenti ſupernaturali luce vincitur vis naturalis intellectiva, privaturque ratione intelligendi ordinariâ & vulgari*: quæ eſt ipſe diſcurſus ſive meditatio, ex antecedentibus. *Ibid. ch. 5. p. 276. 277.*

19. Hæc autem operatio tam ſublimis eſt & extraordinaria, ut *anima ſibi videatur ferri ſeu gradi extra ſe, totumque illud velut incantamenti loco habeat, vel ſtuporis cujuſdam: ſubitque admiratio earum rerum quas videt & audit, adeò apparent alienæ ac velut ex longinquo venientes; adeoque hæc operatio abſtrahit animam ab ordinariis ſenſibus, totâque communi agendi ratione.* *Obſ. nuit. liv. 2. ch. 9. p. 290.*

20. Quocirca anima *in illo ſtatu actuali non poteſt hos actus facere, niſi ſpeciali & particulari impulſu ſpiritûs ſancti: quo fit, ut illi actus divini ſint, quatenus anima ad hanc ſingularitatem movetur.* Claret ergo, animam non communi juſtis, ſed ſpeciali motione agi: quâ ſine hos ſingulares ac divinos actus elicere non poſſit: *adeo ut, quantumcumque ſibi anima ipſa vim faciat ut oret pro aliquo, nōn id tamen fiat*, deficiente ſcilicet *eâ motione quâ Deus ſingulari modo movet animæ facultates.* *Vive flame, Cant. 1. verſ. 1. p. 500.* *Mont. du Carm. liv. 3. ch. 1. p. 152.*

21. Ex his efficitur vera impotentia in animabus ad eam orationem actis: neque

obeſt, quòd illa impotentia *ad habitûs guſtûſque defectum referatur*: ſimul enim intervenit illud impedimentum quod vidimus ex parte ipſius Dei; intervenit etiam illa operatio quam *Deus paſſivè infundit, ita ut nec illam impedire, nec etiam acquirere anima illa poſſit*: adeo abſoluta eſt hæc via à communibus gratiis: unde etiam paſſim extraordinaria ac ſupernaturalis dicitur, eo ſenſu quem diximus, n. 6. & ſeq.

Ibid. liv. 2. ch. 16. p. 85.

Carm. liv. 2. ch. 16. & 32. pag. 85. 147. &c.

22. Cæterum impedimenta illa, illas impotentias, ad contemplationis actualis tempus dumtaxat revocandas, docet vir Beatus ipſiſſimis verbis, toto libro paſſim, maximè verò ubi ait, meditationem ablegandam quidem *toto illo tempore quo Deus largitur hunc ſimplicem ac generalem & amatorium intuitum: cæterùm extra illud tempus adhiberi oportere bonas meditationes, eo modo quo anima intellexerit magis eſſe proficuas.* Hæc ille. Quibus omnibus duo conſtabilita remanent: primum, dari impedimentum illud divinum, quo anima à vulgari agendi ratione, hoc eſt à diſcurſivâ operatione, prohibetur: alterum, ut impedimentum illud ad tempus contemplandi pertineat tantùm: quæ ſi quis noſtri inſtar auctoris ad gratias communes revocare nititur, eum in luce meridianâ cæcutire certum

Ibid. ch. 32. p. 147.

Digitized by Google

eſt. Hæc exſcribo ex verſione accuratiſſimâ P. Cypriani Carmelitæ diſcalceati anni 1652. cui verſio latina apprimè congruit.

Caput IX.

Teſtimonium Nicolai à Jeſu Mariâ, Lectoris in Theologiâ in Collegio Salamanticenſi.

23. Is eſt Johannis à Cruce eruditus interpres, qui allegato beati viri eo loco quem vidimus de diſcurrendi impotentiâ, quo ſigno à meditatione ad contemplationem tranſeamus (c. ſup. n. 15. 16. 17.) ita præclarum auctorem exponit : *altera elevatio mentis ſive contemplatio ſupernaturalis ita vocitata, quia eſt ſupra omnem humanum agendi modum; cùm non poſſit acquiri proprio conatu ac diligentiâ ſive induſtriâ, etiam cum communibus auxiliis gratiæ, ſed à Deo ſolo detur & infundatur purâ ejus miſericordiâ : hinc fit, ut ſancti Patres ad eam comparandam minimè homines adhortentur.* *Phraſes myſt. 2. p. ch. 3. §. 1. p. 119. 120. edit. de Paris 1652.*

24. Hæc igitur prima pars eſt doctrinæ Beati viri Johannis à Cruce : ſecunda vero pars de brevibus momentis adſtruitur auctoritate Caſſiani, Gregorii magni, S. Thomæ aliorumque doctorum : quæ doctrina rurſus duabus partibus conſtat; quarum altera eſt, ut non niſi tempore orationis *Ibid. ch. 3. §. 8. p. 143. 144.* *Ibid. 145. 145.*

hæc impotentia valeat: altera, ut paucis momentis duret: *non omni tempore*, inquit, *nec diù*.

25. Jam quo ſenſu illa impotentia ſupernaturalis habeatur, idem auctor eo conſtare docet: quòd auferatur ab animâ *connaturalis ac diſcurſiva operatio*: ceſſet etiam opus *proprii laboris, induſtriæ, & conatus*: ceſſent denique *propriæ operationes, hoc eſt illæ quæ exercentur proprio labore, induſtriâ, acquiſitione, diſcurſu, & modo connaturali*. quæ omnia cum S. Thereſiâ ac beato illo viro mirificè concinunt, atque in horum beatorum proferendis locis idem auctor totus eſt.

Ibid. ch. 2. §. 1. p. 107.
Ibid. ch. 4. §. 6. p. 167.
Ibid. ch. 17. p. 250.

Caput X.

De impedimentis divinis per modum purgationis aut perfectiſsimæ contemplationis: egregia doctrina B. Johannis à Cruce.

26. Incredibile dictu eſt, à myſticæ ſententiæ profeſſore tot myſticorum, quorum defenſor videri velit, teſtimoniis experimentiſque fultam, non modò contemni ſententiam, verùm etiam temerariam, imò etiam fanaticam appellari. Hæc autem confirmantur ex præclarâ doctrinâ Johannis à Cruce aſſerentis, talia impedimenta, impotentiaſque divinas *evenire animabus*,

Obſ. nuit. liv. 1. ch. 10.

Digitized by Google

aut per viam purgationis & pœnæ, aut per viam perfectiſſimæ contemplationis : quo loco duobus verbis vir beatus ingentia arcana reſeravit. Hæc nos alibi expoſuimus; nunc verò id intelligi volumus, parem eſſe in utroque ſtatu impotentiam : quanta autem in purgationum ac pœnarum, hoc eſt probationum, ſtatu reperiatur, hæc verba demonſtrant: *In eo purgationis ſtatu animæ tam exigua eſt potentia, ac illius qui in tenebricoſo carcere catenis ferreis ligatus manus & pedes, neque ſe commovere poteſt, neque perſpicere aut ſentire ullam opem neque ab alto neque ab imo.* en animus quàm arctè conſtrictus, quantoque impedimento tentus. neque ita multò poſt : *maximo vero dolore afficitur, quòd ligatis potentiis atque affectibus non poſſit ut antea erigere mentem atque affectum in Deum*, (modo ſenſibili ac diſcurſivo) *nec precari Deum,* (eo modo quo ſolebat) *nec intereſſe divinis magnâ cum animi attentione:* (eo attentionis genere quam ſenſus ac diſcurſus exprimit, ut patet ex antecedentibus.) Vide quàm à vero abſint, qui negant in oratione paſſivâ ſeu quietis ac ſimplicis intuitûs, impedimenta divina quibus ligentur facultates, affectus, diſcurſivi actus, & eam orationem tam extraordinariam ad gratiam communem omnibus juſtis, contra myſticæ theologiæ de-

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 39. p. 328.

Obſ nuit. liv. 2. ch. 7. p. 283.

Ibid. ch. 8. p. 285.

creta, imò etiam contra ſua, ut mox videbimus, revocandam putent.

Caput XI.

De S. Franciſco Saleſio, ac venerabili Matre Johannâ Fremyottâ Dominâ de Chantal.

27. S. Franciſcus Saleſius de divinis impedimentis agit, occaſione venerabilis matris Johannæ Fremyottæ, quæ in hanc orationem tracta erat: qua de re cùm copiosè egerimus, hîc pauca dicemus. Primùm annotamus locos tam beati Antiſtitis quàm venerabilis viduæ, in quibus illæ impotentiæ memorantur. Verùm ante omnia obſervamus, cùm de ſuis *impotentiis* tam ſæpe quereretur à ſancto epiſcopo nuſquam eſſe reprehenſam, tamquam ſua exaggeraret incommoda aut ſcrupulos: imò verò rem ſimpliciter ac propriè intellectam, ut patet ex epiſtolis: ipſa quoque pari ſimplicitate ac proprietate verborum, ſuas *impotentias* ingenuè ac ſine fuco fatebatur, iiſque medebatur *Deo mente conjuncta, ſine actibus*, inquit, *nam nullum facere poſſum.*

Inſt. des états d'or. liv. 9. n. 26. p. 306. 307. & ſeq.

Liv. 4. ep. 13. Liv. 5. ep. 1. Liv. 7. ep. 23.

Ecrit de la M. de Chant. vie, 2. p. ch. 24.

28. Actus autem illos quos elicere non poterat fusè expoſuimus, docuimuſque fuiſſe vel maximè actus *diſcurſivos quos propriæ induſtriæ* vocabat, *item meditationis actus quos anima hujus ſtatus nullomodo poteſt elicere.* non tamen ſemper erat ſuſpenſa ab illis actibus,

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 29. 30. Ecrit de la M. de Chant. dem. 4. 3. p. c. 3. 4. Vie de Chant. 2. part. c. 7.

Digitized by Google

actibus, ſed tantum *orationis tempore*, ut ibidem ſæpe oſtendimus. Cæterùm ita agebatur, ut Deus perſæpe vim operationemque remitteret, piamque feminam ſibi relinqueret; quo liquet non id ex habitu provéniſſe, ſed ex ſingulari divinâ operatione per momenta, per intervalla, per actus ſingulos, ſive ſe exerente, ſive reprimente, ut explicavimus. Quòd ergo D. Cameracenſis S. Franciſcum Saleſium ejuſque ſpiritualem filiam in ore aſſiduè habet, laudo: quòd eorum ſpernit & ſententiam & uſum & experientiam, tantus divinorum ac myſticorum experimentorum aſſertor ipſe viderit. *Ibid. 30. 31. 32. 33.*

Caput XII.

De P. Baltazare Alvare & P. Ludovico à Ponte.

29. Duos hîc è Societate Jeſu egregios proferimus teſtes, Baltazarem Alvarem Suareſii editorem, & Ludovicum à Ponte ejuſdem Baltazaris vitæ ſcriptorem, ſummos theologos ac ſpirituales viros, à D. Cameracenſi ſæpe cum laude appellatos. Hanc vitam ex verſione Gallicanâ referam.

30. Itaque Ludovicus à Ponte incipit à duplici genere *orationis mentalis, quarum al-* *Vie du P. Balt. Alv. ch. 1. p. 11.*

tera procedit per viam ordinariam: altera per viam magis extraordinariam paucis communicatam. Prima autem *maximè pendet à noſtra induſtria, promòvente gratiâ, ſine qua nihil boni cogitare poſſumus.* En ab ipſo principio duplicem gratiam, communem alteram, alteram extraordinariam communicatam paucis, nec ab induſtriâ noſtrâ, ſed ex vocatione ſpeciali ita pendentem, ut à communi gratia vulgares operationes pendent; quod ipſe P. Alvares prodit in ea relatione quam infra memorabimus.

Inf. n. 32.

Ibid. p. 20.

31. P. autem Alvares *ſexdecim tòtos annos exegit in oratiòne vulgari per tres vias, purgativam, illuminativam & unitivam.* Ergo via unitiva quæ eſt perfectiſſimi amoris, ad vulgarem tamen orationem pertinet; ad meditationem ſcilicet, non ad contemplationem: contra id quod dicit Præſul, qui vitam unitivam ad ſuum quintum gradum qui puri eſt amoris revocat.

Max. des SS. p. 23. 24.

Vie du P. Balt. p. 22. ch. 5. p. 30. 31. 32.

32. Certè P. Alvares anteaquàm ad extraordinarium orationis genus vocaretur, exercebat apoſtolicum illud, *ſine intermiſſione orate*, eâque oratione donatus erat; quin etiam exercebat purum amorem erga Chriſtum in ſe conſideratum. Ergo hæc dona antecedebant *orationem illam quietis, unionis, ac perfectæ tranquillæque contemplationis, ad quam poſt ſexdecim*

Ibid. ch. 13. p. 127.

annos laboris evectus eſt: quo tempore à Præpoſito Generali juſſus edidit relationem de ſua oratione vitæ ejus inſertam: adeo hæc extraordinaria, & ſingulari ſtudio inquirenda habebantur. Eâ relatione memorat illum ſexdecim annorum laborem, *quibus exactis cùm nihil tale cogitaret, cor ſuum totum immutatum dilatatumque comperit, immiſſo animi deliquio illi beatorum ſimillimo;* quod fuit initium viæ interioris extraordinariæ, quam, inquit, *experiri cæpit à Deo donatam*, non niſi ſingulari dono, cùm & antecedentem à Deo quoque eſſe conſtaret, ſed per dona communia.

Ibid. p. 128. 170. §. 1.

33. *Hæc igitur oratio*, inquit, *eâ in re ſita erat, ut coram Deo conſtituerer per præſentiam quamdam interiorem, & etiam corporaliter mihi datam, in qua permanerem per modum habitûs fixi* ſive permanentis: quod plane eſt extraordinarium; neque hîc quidquam commemorat de ſeparatione motivorum proprii commodi, in quo nunc auctor noſter quintum ſuum gradum, id eſt, perfectionis ſtatum collocat.

Ibid. p. 132.

34. Ad eum ſtatum evectus, arcanas voces plerumque audiebat, *quibus & ad mundi contemptum & ad amorem latum incitabatur, & reprehendebatur ſi ab eo orationis genere deflecteret:* quæ ſane ſunt extraordinaria.

Ibid. p. 134. 135.

35. Sed extraordinarium hujus ſtatus *in*

p. 137. 138. ch. 14. p. 140. 142. 143. 144.

ceſſatione diſcurſus, & ille maxime, & vitæ ejus ſcriptor reponebat: *per præſentiam Dei ſingulari dono datam, ſeclusâ propriâ induſtriâ, ſuſpenſis* ſane, *ſed per certa tantùm intervalla potentiis*, quæ ipſiſſima eſt *oratio quietis & recollectionis ſive ſilentii*, in qua teſte Dionyſio animus *patitur divina*, ad quæ ex ſua induſtria nihil confert.

36. Hîc autem quatuor obſervatu digna. Primum, quod inter hujus orationis fructus numquam commemorat ſeparationem illam à proprio commodo. Alterum, eam orationem in ceſſatione diſcursûs conſtitutam. Tertium, ceſſationem illam non ex habitu, ſed ex ſingulari divina operatione profluere, & inter ea dona conſtitui, quæ non niſi *gratiâ, privilegio, vocatione ſpeciali, quæ non ſit omnium*, nec *propriâ induſtriâ & communibus gratiis acquiri & comparari poſſit.* Quartum, ibi animam pati divina, quod etiam S. Ignatio parenti ſuo contigiſſe narrat, ejuſque rei gratiâ à ſummo Pontifice neceſſariò impetratum, ut à Breviarii precibus immunis eſſet, propter extraordinariam illam vim quâ victus ac ſubactus, ad orationes vocales proſilire vetaretur.

Ibid. ch. 15. p. p. 155. 157. ch. 40. p. 453. 458. &c.

Ibid. p. 137. 138. &c.

Ibid. p. 159.

37. Solebat autem P. Alvares dicere, cùm Deus *diſcurſum auferret*, tunc ſignum eſſe datum, *Deum velle eſſe dominum* ſingulari illa & ſupra diſcurſum omnem ope-

Digitized by Google

ratione quam vidimus : quod ſignum à B. quoque viro Johanne à Cruce datum legimus. *Sup. n. 15. 16. & ſeq.*

38. Nec minùs obſervatu dignum P. Ludovici de Ponte pronuntiatum illud, non eſſe mirandum ſi tunc animæ contingant *extaſes*, *ſcientia infuſa*, aliaque extraordinaria : quod & ipſe de ſe P. Alvares in ſua relatione memorabat, viſioneſque imaginarias & intellectuales, volatuſque mentis, ut conſueta referebat. *Ibid. 145. 146. 163. 166. 167*

39. Denique ante omnia obſervatu digniſſimum iſtud à P. Alvare ſingulari quodam edito ſermone memoratum adverſus illuminatos, ubi eorum *reprehendit errores, quòd negarent ſine oratione mentali poſſe quemquam eſſe perfectum, neque ad id ſufficere orationem vocalem* : non autem perfectos eſſe volebat ſine amore puro : ergo in amore puro orationem quæ ad perfectionem duceret minime collocabat ; quo vel uno à D. Cameracenſi in immenſum diſtat. *Ibid. ch. 33. p. 353.*

Caput XIII.

De Gerſone, & Jacobo Alvare Paz, aliiſque recenſentibus orationem quietis inter gratias gratis datas.

40. Gerſonis quidem orationem quietis ſive contemplationem ad gratias gratis da-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tas diſertè referentis locum ſæpe adduxiſmus ex doctiſſimo libello cui titulus: *Elucidatio ſcholaſtica theologiæ myſticæ.* Jacobi autem Alvaris Paz hæc verba ſunt: *orationem ſimplicis intuitus deſiderare poſſumus, ſed conatu & induſtria noſtra habere non poſſumus; eſt enim donum vere ſupernaturale, ſicut raptus & extaſis & alia ejuſmodi:* quo loco non indicat eam orationem eſſe extaſim aut raptum proprie dictum, ſed tantùm ejus donum tam ſingulare his donis eſſe ſimillimum. Concinunt myſtici omnes, Rusbrokius, Taulerus, inter recentiores ipſe Thomas à Jeſu; quibus omnibus hæc oratio infuſa & ſupernaturalis eſt illo ſtricto & ſingulari ſenſu, quem ſæpe diximus; hoc eſt extraordinaria, & à communibus gratiis abſoluta.

Conſid. 7.

Tom. 3. de perf. liv. 5. app. 2. cap. 9. p. 1291.

CAPUT XIV.

Primum Corollarium: quod falſum ſit, in ea oratione perfectionem collocandam, & quod ſine ea comparari non poſſit, ex S. Saleſio ac S. Thereſia.

41. S. Franciſci Saleſii doctrinam & verba retulimus, & ille quidem jam epiſcopus apoſtolica caritate præditus, ad ſummum perfectionis gradum pervenerat, licet orationem methodicam ac meditati-

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 11. 12. p. 361. 354.

S. Fr. de Sales v. 2. ep. 21.

vam ſive diſcurſivam necdum prætergreſſus eſſet, ac ſuperiorem gradum nequidem cognoſceret, & præclare ſecum agi putaret cùm ſolatiis atque affectibus inhærebat. Denique clara voce teſtabatur ſæpe *eos qui per vim & ipſo rationis apice* divinæ ſe voluntati conjungerent, antecellere *aliis qui illa quietudine* & extraordinariis motibus traherentur: atqui abſurdum eſſet perfectiores eſſe poſſe qui minùs caſto puroque amore tenerentur: ergo illa quietudo non eſt in puro perfectoque amore ſtatuenda.

Liv. 7. ep. 21.

Entret. 2.

42. Idem ſentiebat S. Thereſia, cùm diceret; *non pendere perfectionem ab illis gratiis extraordinariis, cùm multæ ſanctæ animæ numquam eas acceperint, multæ acceperint quæ ſanctæ non fuerunt; imò verò qui laboribus acquiſivere virtutes, meritis eſſe potiores;* quod apprimè cum B. Saleſio congruit.

Chaſt. de l'ame 6. dem. ch. 9. p. 798.

43. Rurſus eadem ſancta Virgo memorabat *ſibi notos eſſe, quos Deus ejuſmodi gratiis dignaretur, quibus carere mallent, ſi id in ſua poteſtate relinqueretur;* quod profectò non dicerent de puro amore, quo carere velle eſt impium: longo ergo diſcrimine hæc habebant.

Ibid.

44. Item aſſerit ad ſummam perfectionem perveniſſe quamdam, quæ nedum orationes extraordinarias aſſecuta eſſet, ex ora-

Chemin de la perf. ch. 3. 17.

Digitized by Google

tione vocali numquam exceſſiſſet: quod ex P.Baltazaris Alvaris ore mox accepimus (n. 39.) Sic pro indubitato manet apud ſanctos; orationes extraordinarias de quibus diximus, in puro amore, quæ ipſa perfectio eſt, non poſſe conſtitui.

Caput XV.

Alterum Corollarium: quòd juſtificationis gratia ab his orationis donis ſeparetur: B. Thereſiæ & P. Johannis à Jeſu teſtimonium.

Chaſt. 6. dem. ch. 9. Ibidem ch. 4. p. 822.

45. Quin S. Thereſia ultra progreditur, clariſque verbis aſſerit, non modò meriti magnitudinem ab his orationibus non procedere, ut ſtatim diximus, verùm etiam non eſſe certum hujus ſtatûs animas à *peccato mortali quod neſciant eſſe puras*: adeo illæ gratiæ ab amore non modò perfecto, verùm etiam juſtificante diſtant.

Init. tom. 2. theol. myſt. cap. 3. p. 15. 16.

46. Quem in locum ſanctæ matris, Johannes à Jeſu Maria ſummus theologus, ſummuſque myſticus, & in contemplativo ordine Carmelitarum diſcalceatorum ad ſummum honorem evectus, hæc habet: *divinam* quidem *contemplationem ſine ſupernaturali dono Dei nemini concedi: cæterùm contingere nonnullis in peccato mortali jacentibus, B. mater Thereſia credidit; quod rationi conſentaneum eſt.*

Digitized by Google

47. Tum objectionem ſolvit. *Poſſet*, inquit, *ita excipi, ut Spiritus ſancti dono contemplationis actu, qui jacebat in culpa juſtus fiat*; quam tamen interpretationem rejicit, *eò quòd non ſubſit efficax ratio ad omnino aſſerendum contemplationis actum ad gratiam gratis facientem pertinere*: *poſitâ S. Thomæ doctrinâ, 2. 2. q. 171. art. 4. & omnium theologorum, in prophetia ſublimem contemplationem exerceri.* Ex quo collegit: *certius & ad mentem S. Thereſiæ accommodatius, inſigni contemplationis dono peccatorem aliquanto emolliri, tametſi ad ſtatum gratiæ minime reſurgat.* Non ergo ſtatus ille puro amore conſtat qui ad minimum juſtificans eſt, cùm in eo etiam perfectio collocetur. Ibid.

48. Addit nonnullis videri hæc dona, iiſque majora, *abſque gratia gratum faciente conſtare poſſe, quemadmodum & cætera dona quæ gratiæ gratis datæ à theologis nuncupantur*: atqui nemo exiſtimare potuit purum ac perfectum amorem ad eas gratias referendum: non ergo in eo contemplationis ſtatum ac theologiæ myſticæ ſummam reponebant. Ibid.

49. Pergit: *excepto illo eventu ſuperiùs deſcripto, ſi de modo conſueto ſermo fiat, ii tantùm quos miſericors Deus ad gratiæ ſtatum evehat, illa* contemplatione *potiuntur.* Ibid.

50. En contemplationis donum inter

gratias gratis datas recenſitum, ut ſupra ex Gerſone aliiſque retulimus, n. 40.

Schola de orat. contempl. dubit. 7. eod. t. p. 597.

51. Idem auctor inter effecta myſticæ contemplationis *animi ſuſpenſionem* notat: ut prorſus in hæc duo myſticos conſentire conſtet, *ſuſpenſionem* illam *animi* admitti oportere, donumque eſſe extraordinarium nec à communibus gratiis pendens; & à puro amore longe diſtans: quod erat probandum.

Caput XVI.

His directe oppoſita D. Cameracenſis verba; deque philoſophia ſcholæ, in quam culpam conjicit.

52. Jam D. Cameracenſis verba videamus. Primum illud: *in his ſtatibus nullam aliam inſpirationem admitti, niſi eam quæ communis eſt omnibus juſtis.* Sane addit *validiorem eſſe ac ſpecialiorem* in perfectis *puro amore gaudentibus*, ſed interim ejuſdem eſſe generis, & tantum gradu differre: quo illas animi ſuſpenſiones excludit. Eodem pertinet locus de admittendâ tantùm *inſpiratione & attractu communi omnibus juſtis:* quod aſſiduè inculcat.

Max. des SS. p. 67. &c.

Ibid. p. 150.

53. Hinc ad eum ſtatum quem paſſivum vocant, nihil aliud requirit, *quàm ut ſit pa-*

Max. des SS. p. 204. 210.

tatus & ab omni commodo abſolutus; quod procul abeſt ab eo quod facultates animæ ſuſpendantur, & ad impotentiam redigantur.

54. Quo etiam cogitur à tribus illis notis tranſeundi ad contemplationem, eximere impotentiam, quam ſuprà ex B. Johanne de Cruce, aſſentiente Nicolao à Jeſu & Baltazare Alvare expreſſimus, n. 15. 16. 17. 18. & ſeq. 23. 37. *Ibid. 171.*

55. Quod autem ſpirituales agnoverint *quemdam animæ fundum operantem ſine ullo diſtincto potentiarum actu, id aſſerit provenire ex Philoſophia ſcholæ quam myſtici penitus imbuerint;* cæterum *incidi difficultatem omnem, ſi ſemel ſupponamus animæ potentias non eſſe diſtinctas.* Sic ſcholæ conſulit, cujus in ſinum refundit ſpiritualium errata. ſed fruſtra eſt. Primùm enim non tota ſchola diſtinguit animæ potentias; tum ea diſtinctio ad rem de qua agimus plane indifferens eſt, cùm id tantum agant viri ſpirituales, ut diſcurrendi operatio divinis impedimentis ſuſpendatur, quam ad rem opinio de potentiis diſtinctis nihil facit. Poſtremò ille fundus animæ nihil aliud illis eſt, quàm ſubtilis quædam operatio intellectus ac voluntatis, quæ quia ab ordinario conſuetoque uſu longiſſime abeſt, ideo ab interiore & latentiore fundo profecta videatur, ſive *Ibid. p. 201.*

re diſtinctæ ſint facultates, ſeu ratione ac virtualiter tantùm: ut profectò luce ſit clarius, non niſi ad involuendam ſpiritualium ſententiam ſcholæ opiniones adduci potuiſſe.

Caput XVII.

Nota temeritatis inuſta piis ſanctiſque myſticis, S. Thereſiæ, &c.

Max. des SS. avertiſſ. p. 24. 56. Neque eo contentus auctor ad hæc extrema proſilit. *Si in viis interioribus aliquid agnoſcamus extra puri amoris habitualis limites*, hoc eſt ſi præterea inſpirationes illas ac facultatum animæ ſuſpenſiones admittamus, quas omnes ſancti ſpirituales uno ore docuerunt, *nihil magis temerarium aut periculoſum futurum:* quod etiam alibi urget. *p. 205.*

57. Sic novus iſte piorum myſticorum aſſertor, non modo eorum abjicit decretum certiſſimum, de ſuſpenſis ac ligatis divino impedimento in ſtatu & oratione paſſiva animæ facultatibus, verùm etiam illis graviſſimam temeritatis notam inurit.

Caput XVIII.

Iiſdem ſanctis myſticis imputatur fanatiſmus.

Reſp. ad Summa, p. 72. 58. Nec veretur idem auctor mihi paſ-

Digitized by Google

ſim imputare fanatiſmum, quòd illa impedimenta divina ac facultatum animæ ſuſpenſiones agnoverim; quod cum ego ſenſerim, ſanctæ Thereſiæ omniumque myſticorum clarâ & irrefragabili auctoritate ductus, non ego ſed illi fanatiſmi arguuntur. *Réponſe à la declar. des Ev. p. 103. 109. &c.*

59. At forte auctor in eo vim facit, quòd ego conceſſerim illam orationem, eique conjuncta impedimenta divina, in venerabili matre Johanna Fremyotta, Mariaque Roſſetta fuiſſe pene continua. Quid tum poſtea? quid facit ad fanatiſmum, quòd rarò aut ſæpiùs hæc intermiſſa fuerint? ſi ſuſpendi animæ facultates ad fanatiſmum pertinet; profectò Thereſia, Johannes à Cruce, Baltazarus Alvares, aliique omnes ejus ſuſpenſionis aſſertores à fanatiſmo excuſari non poſſe conſtat. *Ibid.*

60. Quamquam nec ego aſſerui continuitatem illam, quantam auctor indicat. Etſi enim religioſiſſimæ viduæ oratio pœne continua fuiſſe fertur, non propterea neceſſe eſt extra ipſum orationis argumentum illa impedimenta divina valuiſſe; nec ipſa oratio etſi pæne continua, eodem ſemper impetu viget: quin etiam annotavi inter ipſos vividiſſimos contemplationis actus, alios diſcurſivos ac plene deliberatos intermiſceri ſolitos; multos etiam ſcriptis aperto diſcurſu conſignatos fuiſſe. *Inſt. ſur les états d'or. liv. 8. n. 32. 34. 35. p. 317. & ſeq.*

Digitized by Google

Ibid. 36. p. 321. Idem de Maria Roſſetta dixi clariſſimis verbis, quæ quidem commemorare oportebat mea dicta recitantem, cùm ex iis tota vis pendeat.

61. Quare certiſſimum eſt, nullam fuiſſe vel leviſſimam cauſam, cur fanatiſmi accuſaret: & ſanctiſſimos myſticos, ipſam imprimis Thereſiam ac Johannem à Cruce, *Max. des SS. avertiſſ. p. 24. p. 205.* quorum operâ vel maxime uti velle ſe profitetur præſul, ipſius judicio, ut temerariæ, *Reſp. ad* Summa, *p. 72.* ut periculoſiſſimæ doctrinæ auctores, eſſe *Rép. à la décl. p. 109.* rejectos, neque tantùm ut ſuſpectos, ſed etiam ut aperte fanaticos.

Caput XIX.

Quid ad hæc repoſuerit auctor.

Declar. 3. Epiſt. p. 16. 62. Hæc quidem auctori objecimus in Declaratione noſtra, & auctores appellavimus quibus facultatum ſuſpenſio niteretur, Gerſonem, Thereſiam, Johannem à Jeſu, Jacobum Alvarem Paz, Franciſcum Saleſium, atque his nunc addidimus Johannem à Cruce ac Baltazarum Alvarem. Hæc quidem refert auctor; quid autem reſpondeat, operæ pretium erit intelligere. Talis *Rép. à la décl. p. 107. 108. 139. &c.* autem reſponſio eſt: *facile probatu eſſet, auctores quos citant non favere eorum ſententiæ;* quo dicto, tamquam confectâ re, tranſit ad aliud. Fidem hominum! facile probabis

ſcilicet illos auctores & alios myſticos, in oratione quietis, divina illa diſcursûs impedimenta neſciſſe, neque eam orationem revocaſſe ad gratias gratis datas, quæ non modo nihil faciant ad juſtificantem gratiam, verùm etiam cum peccato mortali ſtare poſſint? Facile, inquam, probabis, eam orationem quæ cum peccato mortali ſtare poſſit, in puro amore conſiſtere, purumque illum amorem cum eo peccato poſſe conjungi: hæc, inquam, facile probabis, cui nihil non aſſerere, nihil non probare in promptu eſt? Miſerum eſt, cùm ad hæc nec hiſcere valeas, tam contemtim tamen tamque confidenter objecta tranſilire.

Caput XX.

Aliæ Reſponſiones.

63. *At enim,* ſic objicit, *Prælati ſemper confundunt contemplationem & paſſivitatem:* quid ad nos quâ hæc verborum ſubtilitate ſecernas? Certum, certum inquam illud eſt, contemplationem ſine illâ tuâ quam vocas *paſſivitate* eſſe non poſſe, cùm tibi contemplatio non niſi in puro amore ſit, in quo *paſſivitatem* reponis. Hoc nobis ſufficit, cùm luce clarius dederimus eam orationem in puro amore reponi non poſſe, quæ etiam cum peccato mortali conſtet. *Rép. à la decl. p. 108.*

Ibid. 64. Pergit tamen: *Prælati in articulo Iſſiacenſi XIII. admittunt eam quam admiſi paſſivitatem*, cùm agnoſcant *actus in corde conceptos & formatos cum omni ſuavitate ſpiritus ſancti*. Sane. quis enim hos actus neſciat? ſed hos actus eſſe paſſivos, tu ſolus aſſeris; neque in eo Prælatos habes aſſentientes. quæ noſtra quæſtio eſt.

65. Adeo autem abſumus ab eo, ut in articulo XIII. paſſivitatem illam explicare velimus, ut è contra paſſivitatem omnem ad articulum XXI. referamus, ibique tantùm ejus mentio incipiat. Qui autem dixerit *paſſivum* hoc eſſe *tranquillum*, te primum, te ſolum eſſe comperimus, alium præter te neminem.

Max. des SS. p. 204. 210.

66. Quod addis, *eorum*, trium ſcilicet prælatorum, *paſſivitatem* quæ non eorum eſt, ſed auctorum omnium ſpiritualium ut vidimus, tibi eſſe *ſuſpectam*: id ipſum eſt quod miramur, tantam eſſe confidentiam, ut ipſam Theteſiam, ipſum Johannem à Cruce, alioſque tot ac tantos myſticos, quos à noſtra ſententia ſeparare nulla arte potuiſti, nec ipſe tentaſti, pro ſuſpectis pro temerariis, pro fanaticis habere ſis auſus; adeo nihil non audes, nihil non verborum fuco probare te poſſe confidis. Miram eloquentiam, ſed plane noxiam!

Rép. à la décl. p. 108. 109.

CAPUT XXI

Caput XXI.

D. Cameracenſis ſibi ipſi contrarius.

67. Quid quod D. Cameracenſis hanc ipſam quam fanaticam vocat impotentiam adſtruit? An non enim agnoſcit in certis ſtatibus quoad orationem vocalem *veram impotentiam?* Unde illam, niſi ex ſuſpenſis divinâ potentiâ etiam interioribus animæ facultatibus? non enim Deus, credo, linguam, ſed illas facultates impeditas tenet: quænam autem illa eſt in articulo x. toties decantata *invincibilitas & ratiocinandi incapacitas*, niſi impotentia quædam? unde verò orta, niſi ex eo quod anima videre non poſſit id quod *Deus ipſe ſubtrahit, ſuffuratur, occulit?* Tuo ergo te gladio jugulas, & ut me fanatiſmi arguas, non modò Thereſiam & alios, ſed etiam teipſum (pudet, ah pudet) facis fanaticum.

Max. des SS. p. 157.

Ibid. p. 87. 89. 90.

Ibid. p. 89.

Caput XXII.

D. Cameracenſis reſponſio circa tres notas tranſitûs ad contemplationem.

68. Sanè D. Cameracenſis vult à ſe memoratas tres illas celeberrimas tranſitûs ad contemplationem à B. Johanne à Cruce præclarè conſtitutas notas: *nempe*, inquit,

Rép. à la décl. p. 138. 139.

Digitized by Google

objiciunt *à me prætermiſſam impotentiæ notam.* Certè id objicimus. Oſtende verò quid de eâ dixeris. *Dixi enim ſolùm,* inquit, ex diſcurſivâ oratione *animam non trahere ſuccum, neque quidquam aliud agere, quàm ut ſeſe diſtrahat ac languore conficiat.* Certè id ſolùm dixiſti. Dic ſodes, an Johannes à Cruce aliique myſtici id ſolùm dixerint, non veram impotentiam agnoverint, ſuſpenſis ſcilicet animi divinâ quâdam operatione ac per impedimenta divina facultatibus? Verbis eorum teneris: negare non potes. Fatearis ergo neceſſe eſt à te unam myſticorum prætermiſſam notam, atque eorum, quam extollere velle videaris, ſpretam auctoritatem.

Ibid.

Caput XXIII.

Grande illius notæ ſuppreſſæ incommodum malè à D. Cameracenſi propulſatum.

Rép. à la décl. p. 139.

69. *D. Meldenſis,* inquit, *id contendit pertinere ad inflandas animas.* Sanè. Id enim pertinet ad infarciendam præcipitis ſuperbiæ amentiam, ſi quoties amniam ad contemplationem admoveris, ſimul illi declares in eo eſſe neceſſarium amorem puriſſimum ac perfectiſſimum: atqui hoc declaras, qui contemplationem in puro amore collocatam doces. Reſpondet D. Cameracenſis: *Idipſum damnare eſt B. Johannem à*

Ibid. 40.

Digitized by Google

Cruce, S. Thereſiam, Baltazarem Alvarem, & Franciſcum Saleſium. Certè ſi illi tecum reponerent contemplationis orationem in amore puriſſimo, non tantùm juſtificante, verùm etiam perficiente: ſed quam longè ab eo errore abſint, ſatis conſtitit.

70. Neque tantùm animas ad contemplationem traducendas in hunc gurgitem conjicis, ſed ipſos etiam directores, quibus ſubtrahis certiſſimam & clariſſimam impotentiæ notam; quâ tamen ſublatâ audent declarare animabus, ipſas eſſe puriſſimo amore perfectas, quo diſcurſum omnem abjicere teneantur.

71. Reponit: *annon anima ad contemplationem à meditatione traduci poteſt, niſi id ei declaraveris.* Speras ergo id à te poſſe præſtari, ut anima omnem diſcurſum te auctore abjiciat, neque id tamen perſentiſcat? callidum directorem qui hæc ſe perficere poſſe crediderit! *Ibid. p. 141.*

72. At enim: *cùm animæ cuipiam ſua mutantur exercitia, non propterea eidem indicatur eam eſſe amore perfectam, ſicut nec diacono cùm ad ſacerdotium promovetur.* Nec cogitas mutato exercitio, meditatione ſublata, diſcurſu interdicto ſimul indicari puriſſimum amorem ſine quo iſta ex te eſſe non poſſunt: neque ullum eſt ſimile ſignum; ſignum, inquam, facti in promovendis ad *Ibid.*

ordines. Hæc ergo mittamus, & à te fateamur neglectas illas notas à ſpiritualibus traditas.

Caput XXIV.

D. Cameracenſis objectiones, ſive argumenta quinque.

73. Præſulis reſponſa vidimus; nunc ne quid probationi noſtræ deſit, objecta audiamus. Sunt autem hujuſmodi. Primùm, *B. Thereſiam ſeptima in manſione aſſerere animas ejus ſtatûs nullum experiri ampliùs raptum, qui contra ordinem naturæ ſuſpendat intellectûs voluntatiſque facultates.*

Max. des SS. p. 207.

74. Alterum: *his ſuſpenſionibus everti ſyſtema puræ fidei piorum omnium myſticorum, ac imprimis B. Johannis à Cruce.*

Ibid.

75. Tertium: hanc fidei obſcuritatem nullum admittere lumen extraordinarium, nullam extraordinariam aut miraculoſam inſpirationem, teſte eodem B. Joanne à Cruce.

Ibid. p. 64. 65.

76. Quartum: *ſecundum eundem auctorem ab hujus ſtatu animabus extaſes, viſiones, revelationes, communicationes interiores voluntariè recipi minime oportere,* cùm eodem auctore teſte, in fide nudiſſima atque obſcuriſſima mens maneat.

Ibid.

77. Quintum: admittere illas faculta-

Ibid. 207.

tum ſuſpenſiones nihil aliud eſſe, quàm *contemplationem paſſivam, quæ ex ſe libera eſt & meritoria, cum gratiis gratis datis confundere; repugnantibus ſanctis, qui dicunt numquam his gratiis voluntariè occupandam mentem.* Hæc ſunt igitur D. Cameracenſis argumenta quinque, ad quæ reſolvenda nunc ordine procedimus.

Caput XXV.

Reſponſio ad primum ex S. Thereſia ſumptum.

78. Ad primum quod ſumptum ex ſanctâ Thereſiâ negante in manſione ſeptimâ ullum eſſe actum ſuſpendentem facultates, dicendum & rem eſſe falſam, & locum ab auctore eſſe corruptum. & quidem ſatis conſtitit ſeptem totis primi hujus opuſculi capitibus, & centum eximiæ virginis locis de ſuſpenſis facultatibus in actione quietis, quam ipſa contemplationis appellat. Ergo ſi in manſione ſeptimâ jam nulla ſuſpenſio eſt, ne ſancta iſta ſibi, quod nefas eſt credere, in re experimenti adverſari videatur, vel dicendum raptum alio ſenſu dici ac auctor intelligat, vel hunc locum qui nobis objicitur non ad orationem quietis, ſed ad aliud orationis genus pertinere.

79. Ut autem ſanctæ virginis mentem ex ipsâ teneamus, in illâ ſeptimâ manſione id *Chaſt. 7. dem. ch. 1. p. 809.*

habemus, cap. 1. Hunc ſtatum incipere à viſione intellectuali ſanctiſſimæ Trinitatis, quæ plane cæleſtis & extraordinaria eſt. quo etiam loco loquitur de operatione quadam, quam *apertionem feneſtræ*, hoc eſt introductionem cujuſdam intimæ lucis nominat: hanc autem *feneſtram ab anima aperiri poſſe negat, aut à quoquam niſi à Chriſto.* quæ niſi de gratiâ extraordinariâ intelligantur, nihil ſancta diceret.

Ibid.

80. Capite verò ſecundo apparet *ſanctiſſima Jeſu Chriſti humanitas, multæque interveniunt divinæ operationes, aliæ raptim, aliæ firmiores ac magis durabiles.* quo etiam loco amittit anima *motum omnem quem potentiæ & imaginatio indere conſueverant.* quin etiam intellectûs *operatio non perturbat animum; quia omnipotens qui creavit illum, ejus ſuſpendit actionem, hincque intueri tantùm id quod intùs agitur quaſi per rimulam quamdam*, hoc eſt actione intima, tenui & exili vixque ſenſibili: *tum verò potentiæ*, quatenus magis afficiuntur ſenſibus, *manent non extinctæ quidem, ſed operatione nullâ*, ſenſibili ſcilicet, *& quaſi attonitæ rerum magnitudine.*

Ibid. ch. 2. p. 811. 813.

Ibid. p. 814. 815.

Ibid. 819.

81. Cap. deinde quarto ſic ait: *Dominus animas interdum ſinit ad ſuum naturalem reverti ſtatum*, à quo proinde eas abſtraxerat. Denique, *Deus ſolus poteſt hanc indulgere*

ch. 4. p. 821.

Ibid. 827.

Digitized by Google

gratiam , & quicumque noſter conatus eſſet inutilis, intellige conatum ex communibus gratiis, (ut ſup. n. 3. 6. 23.) alioqui nihil dicit. En quot operationes extraordinarias, quot rerum miracula inducat in eam manſionem, à qua omnia extraordinaria arcere voluiſſe fingitur.

82. Quid ergo dicendum ad eum ſanctæ locum, quem auctor objecit (ſup. n. 72.); omnino reſpondendum hunc locum ab eodem auctore eſſe truncatum. Sic enim refert à B. Thereſiâ aſſertum ; *ſeptimæ manſionis animas nullum experiri ampliùs raptum, qui ſuſpendat intellectûs voluntatiſque facultates :* atqui ſancta illa virgo non ſcripſit abſolutè nullum, ſed *fere nullum :* neque etiam id ſcripſit de omni genere aut omni effectu raptûs, cùm diſertis verbis dicat: *ego autem id intelligo quoad exteriores effectus.* quod poſtea exponit *de extaſi aut volatu mentis : quæ*, inquit, *in ſeptima manſione rara ſunt, nec fere contingunt in publico.* En quid beata virgo ab eâ manſione arceat; raptum *in publico*, raptum *quoad exteriores effectus*, idque non abſolute, ſed *fere :* ac ne quidem ait hos raptus nullos eſſe, *ſed raros :* neque ut auctor fingit, raptus generatim *ad infirmitatem animi* pertinere, ſed *raptus illos* quales vidimus, quibus beata virgo toties laboraſſe ſe memo-

Ibid. ch. 3. p. 819.

Max. des SS. p. 207. 208.

7. dem. p. 819. 820.

Ibid. 509. rat: raptus denique ubi anima ita ſibi excidit tota, ut *nullus uſus ſenſuum relinquatur;* quod in ejuſmodi oratione eſt infrequens, cùm fere unus diſcurſus intercludi ſoleat.

83. Sic igitur auctor B. Thereſiæ locum nobis objicit, ſed mutilum, reſectis integris ſententiis, iiſque quæ ad rem vel maximè faciant.

Caput XXVI.

Ad alia objecta reſpondetur.

84. Ex his ad ſecundum argumentum ex B. Johanne à Cruce promtum facilè reſponderi poteſt. Sciendum autem eſt orationem quietis, quæ diſcurſum impedimento divino ſuſpendit & excludit, ut ex eodem beato viro ſupra demonſtravimus, (n. 15. & ſeq.) etſi eo nomine ſit extraordinaria, ut ibidem eſt dictum, tamen ejuſmodi eſſe, ut longis diuturniſque voluntariis diſpoſitionibus & experimentis præparetur; quibus id anima vel maxime doceatur, ne ſupernaturali gratiæ obicem ponat; unde ea gratia ſupernaturalis licet, ut B. Thereſiam, Johannem à Cruce, Baltaſarum Alvarem, alioſque omnes vitæ ſpiritualis auctores communi conſenſu docere vidimus, tamen non eodem modo extraordinaria eſt,

atque extaſes, aliaque quibus ſenſus omnis penitùs interclușus abſorbetur ac mergitur: unde eam prædicti ſancti viri non ad miraculum revocare conſuevere.

85. Diligenter autem attendendum in oratione quietis, ſecundùm illos beatos auctores nihil premi, niſi diſcurſum qui chriſtianis actibus non eſt eſſentialis, cùm teſte Prophetâ & Apoſtolo, juſtus fide vivat, quæ non eſt diſcurſiva, ut paſſim theologi docent: unde hîc chriſtiano nihil extraordinariè adimitur, niſi ille diſcurſus qui chriſtianæ vitæ ut chriſtiana eſt, non eſt neceſſarius, cæteris integris & conſueto modo currentibus: quare meritò aſſerit nullum huc aliud advehi lumen præter illud nudæ ac ſimplicis fidei quæ diſcurſiva non eſt, adeoque nihil de ſuo amittit ſublato diſcurſu, imò verò vel maximè ad ſuam redigitur nuditatem, ſanctamque obſcuritatem; nihil ex diſcursûs luce mutuantem.

86. Johannes autem à Cruce ab oratione quietis, ſive à contemplatione, adeo non excludit gratias extraordinarias, ut etiam in eum ſtatum paſſim admittat interiores voces, nonniſi ab extraordinaria inſpiratione profectas: admittat etiam pennati Seraphini ſagittam & plagas, quas quidem quantumvis extraordinarias, non tamen

Liv. 2. ch. 28. p. 135. &c.

Vive flame Cant. 2. n. 21 p. 513. 514.

reponit miraculorum loco, eò quòd non ſubitis & omnino improviſis motibus & impreſſionibus evenire; ſed totius ſtatûs ſerie adduci & præparari videantur.

87. Itaque raptus fere excludit illos tantùm, qui & omnes ſenſus hauriant, nec aliis inter ſe certo ordine connexis operationibus, ſed divino tantùm impetu aut inſtinctu, nulla vel non ita conſpicua præparatione & connexione conſtant; quæ nos alibi indicavimus; aliis tractatibus fuſiùs exponenda recepimus.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 7. n. 6. &c. liv. 10. n. 23. &c. p. 237. 445.

Et per hæc patet ſolutio ad cætera objecta (n. 73. & ſeq.) qua de re etiam videndus eſt Baltazar Alvares locis allegatis. n. 34. 38. quæ cum B. Thereſia ac B. Johanne à Cruce mirum in modum concinunt.

CAPUT XXVII.

De amore illo qui ab oratione paſſiva inſeparabilis videatur, quæſtiuncula.

88. Quæres, quid igitur cauſæ ſit cur orationem quietis ac ſimplicis intuitûs ſive paſſivam vitæ ſpiritualis magiſtri, in quadam amoris vi reponere videantur? In promtu reſponſio eſt. Amor quodam ſenſu ipſa paſſione conſtat, alio ſenſu, actione, imò etiam voluntatis electione verâ. Sunt qui ament volentes, illecebris amoris

liberè conſentiant, ſeque ultrò ac tota voluntate amori ipſi tradant: tum amor activus eſt. Sunt etiam qui ament inviti, nolentes, repugnantes, nec amori conſentientes. hi non amant ſecundo ſenſu ſed primo, amoris paſſione non actione, ad amorem attracti potiùs quàm amantes. Id etiam in divinis habet locum. Verus amor, vera caritas virtus eſt & virtutum perfectiſſima, quæ etiam à theologis vera dilectio vocatur, verâ ac deliberatâ electione conſtans; unde etiam dilectionis nomen paſſim apud theologos. Eſt autem alius amor ſeu potius attractus ad amorem impulſu divino inflammante, inſtigante, ad amandum illiciente, aut etiam quodam modo pertrahente. hæc vis impropriè amor dicitur; meliùs illecebra amatoria diceretur: viget autem in oratione paſſiva. cùm verò ei prono animo ac voluntate conſentiunt, fit ipſa dilectio illa juſtificans atque perficiens: quare hæc ſola non prior illa juſtificat; aliud eſt enim illici, impelli, trahi quodammodo ad amorem, aliud conſentire, eligere ac vere diligere. Quæ nos à ſpiritualis vitæ magiſtris tradita hîc obiter annotamus; tractatu verò habito, ſeu continuato de ſtatibus orationis copioſius exequemur. Nunc iſta ſufficiunt.

Digitized by Google

Caput XXVIII.

De Fanatiſmo. Auctoris inſignis error.

Reſp. ad Summa, p. 72.

89. Ideo fanatiſmi me auctor accerſit, quòd *orationem paſſivam* admiſerim eam, *qua poſitâ animæ reputantur extraordinario inſtinctu actæ & impulſæ, ita ut libero arbitrio careant, & prorſus inhabiles fiant ad quoſcumque diſcurſivos, etiam dominicæ orationis actus edendos:* cùm Deus *manu ſuprema agat, animamque immedicabiliter ponat extra paſtorum directionem omnem, ac liberi arbitrii actum indefinite auferat.* quâ in re & mihi errorem imponit, & ipſe vehementer errat.

Rép. à la décl. p. 109.

90. Ac mihi quidem ſplendidè imponit. Primùm, quòd mihi imputat ea quæ à S. Thereſia, à B. Johanne à Cruce, Baltazare Alvare & aliis, de verbo ad verbum exſcripſeram. Deinde quòd & mihi & illis falſa imputet. Nulli enim diximus auferri *indefinitè* liberum arbitrium, ſed tantùm ad effectum ſuſpendendi diſcursûs, idque tempore orationis tantùm, ut expreſsè docuimus libro VII. & X. de ſtatibus orationis, neque eò uſque ut omnis directionis adjuvantis opera ſubtrahatur; id enim toto opere agit B. Thereſia, id Johannes à Cruce ut eas animas regant, atque optimæ di-

Inſt. ſur les états d'or. liv. 7. n. 6. liv. 10. n. 23. p. 237. & 447.

rectioni ſubjiciant. De oratione autem dominicâ, uſqueadeo abſumus ab eo, ut cuiquam ſubtrahatur, ut etiam *paſsiviſsimis*, ſi ita loqui fas eſt, animabus relinqui liberam pro certo ſtatuamus toto libro III. de ſtatibus orationis, libro quoque X. inter XXXIV. articulos VIII. & lib. VIII. paſſim ac præſertim n. 36. quare quodcumque hîc mihi ac ſpiritualibus aliis imputatur, mera & aperta calumnia eſt in me; &, quod gravius, in ſanctos.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 3. n. 1. &c. p. 72. &c. liv. 8. n. 36. p. 323. liv. 10. n. 5. p. 389.

91. De libero ſane arbitrio quod à me indefinitè ſublatum inſimulat, hæc diſertè dixi: *Ea actio, quam paſsivam vocant, non eſt ſuppreſsio cujuſcumque actionis etiam liberæ, ſed tantùm ejus actûs qui diſcurſivus dicitur, ubi procedit ratio ab una re ad aliam, in quâ ne uſque adeo certum eſt non tolli liberum arbitrium, ut etiam angeli qui non ſunt diſcurſivi, procul dubio ſint liberi.* Quæ doctrina inculcatur libro X., his verbis: *non ergo hæc ſuſpenſio eſt actuum liberi arbitrii, ſed eorum tantùm actuum qui diſcurſivi ſunt ſive proprii conatûs & induſtriæ: qui actus ſuſpenduntur* non indefinitè, ut calumniatur auctor, *ſed momentis à Deo diſpoſitis*, ideſt potiſſimùm orationis tempore; quod toto libro fuſum.

Inſt. ſur les états liv. 7. n. 6. p. 237.

Liv. 10. n. 23. p. 445.

92. Cùm autem mihi, nec mihi ſed ſanctis ſub meo nomine tantos errores impo-

nat, ipſe vel maxime errat, cùm in raptibus, extaſibus, impulſibus, & inſtinctibus extraordinariis, manuque ſuprema factis, qui negari non poſſunt, & in ſanctis prophetis procul dubio reperiuntur, fanatiſmum reponat; quod certè hæreticum & impium eſt.

Reſp. ad Summa, *p.* 72. *Rép. à la décl. p.* 109.

Caput XXIX.

Quòd auctor à ſanctis ſpiritualibus toto ſyſtemate diſcrepet.

93. Jam ergo ſanctorum myſticorum à D. Cameracenſi aperta diſcrepantia eſt. Primùm, quod ab illis omnibus ſanctis uno ore agnita divina impedimenta tollat: deinde quod ſanctorum doctrinam temerariam, periculoſiſſimam, ſuſpectam, fanaticamque decernat: denique, quod *paſſivitatem* reponat in puriſſima caritate, hoc eſt in ipſa chriſtianæ perfectionis arce, contra quod omnes ſancti docuerunt, ut ſuprà vidimus primo & ſecundo corollario cap. 14. & 15. n. 41. &c. 45. &c.

94. Hæc autem & iſta per ſe ſingularis inauditæque temeritatis ſunt, & tollunt certiſſimas à magiſtris traditas ad orationem extraordinariam tranſeundi notas, & animas ad eam dirigendas in graviſſimum ſuperbiæ periculum agunt præcipites, uti

ſuprà memoratum eſt n. 67. 69.

95. Quòd autem orationem extraordinariam ſanctis quoque inacceſſam & ſpeciali vocatione indigentem in ipſa caritatis perfectione conſtituit, contra omnium ſpiritualium ſenſum, ut vidimus, chriſtianæ perfectioni derogat, & habet omnia incommoda in noſtra Declaratione copiosè recenſita, reſponſis auctoris alibi Deo juvante perſpicuè refellendis. *Déclar. p. 16. 17.*

96. Vides, candide Lector, quid illis eveniat qui ſe cæteris præſtare velint; nempe exiſtimavit auctor ſe ad ſummum myſticæ ſcientiæ deveniſſe, unum *ſe eſſe ſcilicet à quo* vel maxime *ſpirituales viri intelligi* ſe ſentiant, unum ſe omnium qui *accuratius quàm eorum pars maxima hæc arcana tradiderit.* Itaque ſuo præfiſus ingenio, (quod lugentes, nec niſi neceſſariò dicimus) dum ſyſtema myſticorum componit ad arbitrium, non Johannem à Cruce, licet ſæpe laudatum, non alios à ſe toties appellatos ſequitur, ſed eos, ipſumque adeo ſanctum Franciſcum Saleſium, ſanctamque Thereſiam ſupergreſſus, aliam eamque peſſimam & inauditam init regendarum animarum viam: & qui myſticis favere fingitur, eos vel maxime impugnat, nec aliquot verbis atque ſententiis, ſed toto ut vidimus ſyſtemate, totâ doctrinæ, totâ *Max. des SS. avertiſſ. p. 28.*

Digitized by Google

inſtituendæ interioris vitæ ratione. quod erat demonſtrandum.

APPENDIX

ad primum articulum ex Diſſertatione D. Cameracenſis.

97. EGo cùm animum ad hanc ſcriptionem appuli, nondum noveram *Diſſertationem illam D. Cameracenſis de veris oppoſitionibus inter doctrinam Epiſcopi Meldenſis & ſuam*, quam edidit poſt reſponſionem ad Declarationem noſtram. Hujus diſſertationis punctum ſecundum eſt *de oratione paſſivâ.* quo loco diligentiſſimè quærendum eſt : quid novi D. Cameracenſis afferat. Quale autem illud ſit, ſequentia demonſtrabunt.

p. 12.

Caput XXX.

In ſuâ Diſſertatione D. Cameracenſis nullum affert ſuæ ſententiæ auctorem.

98. Quod *ad paſſivitatem* attinet, D. Cameracenſis duo peccaſſe convincitur : Primum, quod ſuſpenſiones facultatum ab omnibus myſticis agnitas primus & ſolus è medio ſuſtulerit : alterum, quod *paſſivitatem* primus & ſolus in puro ac perfecto amore

Digitized by Google

more repoſuerit: primus, inquam, & ſolus nullo hujus rei adducto auctore: quod etiam illis verbis conſtitit in reſponſione ad Declarationem poſitis: *facile probatu eſſet auctores quos citant non favere eorum ſententiæ.* Quod quidem ſi facile probatu eſſet, non id prætermitteret diligentiſſimus ſui tuendi artifex, cùm in eo tota ſit conſtituta difficultas: prætermiſit autem; neque noſtros auctores exponendos ſuſcipit, nec quemquam pro ſe laudat; ut etiam ſuprà demonſtratum à nobis eſt (n. 62.) At nunc in eumdem impingit lapidem: *Credo*, inquit, *à me id poſſe demonſtrari ex Johanne à Cruce, & aliis quos Meldenſis citat.* Demonſtra ergo vel ſemel: ſaltem conare, ut vel unum tuæ ſententiæ defenſorem adducas: quamdiu enim hæc jactaveris, numquam præſtiteris, nihil eſt.

Rép. à la décl. p. 108.

Diſſ. p. 47.

99. Sanè confitetur ſanctos myſticos poſterioris ætatis, *quamdam impotentiam* agnoviſſe, ſed *quæ ad literam accipienda non ſit.* Quid ni? quid enim neceſſe eſt vim facere ſanctis ut eos à nativo ſenſu abſtrahas? quo auctore hæc aggrederis? quem adducis vitæ ſpiritualis auctorem qui tecum ſentiat? imò, quem appellare potes qui non tibi clarè adverſetur? Ego verò, qui ab hâc ſententiâ diſceſſerit, qui non hæc divina impedimenta docuerit, novi neminem. Audi virum

Ibid. p. 17.

Digitized by Google

præſtantiſſimum ac ſanctitatis odore florentem Olerium: *Status tuus manifeſta impotentia eſt, in quâ Deus te tenet.* rurſus: *reddit tuas facultates naturales inutiles & impotentes ad illi ſerviendum.* rurſus: *tranſire te oportet per ariditates, per languores, per impotentias.* In alia epiſtola: *tuum amandi deſiderium* (quatenus ſenſibile eſt, & in ſenſus ſe exerit) *impeditur ſive ſiſtitur ſuperiore potentiâ ac præſentiâ ſponſi ſilentium imponentis interioribus facultatibus.* Iterum: *O ſi ſponſus ſineret agere ſponſam, quid non tunc loqueretur?* nempe ſuſpendit amatoria quæ à diſcurſu pendent, quæ ad ſenſus vergunt: *ut anima agnoſcat, nihil ſe eſſe per ſe quàm ariditatem, quàm impotentiam, quàm languorem ac cæcitatem, quæ in eâ reſtat his ſubtractis auxiliis.* En hæc impedimenta divina piis vitæ ſpiritualis magiſtris quàm ſint familiaria, quæ tu tamquam noxia ad literam ſumi vetas.

Ep. 118.

Ep. 123.

Ep. 157.

100. Audis carceres, catenas ferreas; audis divino numine, divinâ vi ligatas, ſuſpenſas, impeditas, quoad certos vulgatos actus, animæ facultates; quædam eſſe, quæ per certa momenta præſtare non poſſint, eo ſenſu quo ſine gratiâ nihil poſſumus: audis ſubtractiones, impoſſibilitates ab alto immiſſas, & quid non? nempe ut experiantur illud Davidicum: *Domine in voluntate*

Pſ. xxix. 8.

Digitized by Google

tuâ præſtitiſti decori meo virtutem; cùm nempe dixiſſet *in abundantiâ ſuâ : non movebor in æternum:* at illud evenit: *avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.* cui concinit illud: *avertente te faciem turbabuntur: auferes ſpiritum eorum & deficient, & in pulverem ſuum,* in impotentiam ſuam, in nihilum ſuum *revertentur :* & illud: *flabit ſpiritus tuus, & fluent aquæ :* quas, illo cæleſti flatu per intervalla ſubtracto, nulla vi expreſſeris. Subtrahit enim Deus per certa momenta quæ vult, ut diſcant illud dominicum: *ſine me nihil poteſtis facere.* hinc illa impedimenta divina ab omnibus omnino ſpiritualibus poſita: at tu, novus vitæ ſpiritualis magiſter, Thereſiâ aliiſque præſtantior, ad literam hæc ſumi vetas.

101. Quidni autem tanti viri, ſi tanta ſunt horum impedimentorum incommoda, ſi tanta pericula quanta tu jactas, quidni ſua dicta ipſi temperarunt? cur Thereſia hæc dixit quæ librum aperienti nunc ſuccurrunt: *in tam excelſo ſtatu anima diſcurrere, nec ſi vellet, poſſet.* 6. dem. th. 7. p. 786. quo quid expreſſius excogitari potuit? cur alii paria millies repetebant, nec animas ſibi ab alto commiſſas, ac ſuam impotentiam nimis deplorantes comprimendas putarunt: nempe, ut tu illis doctior, nova hæc temperamenta primus ſoluſque reperires?

Digitized by Google

Diſſ. ibid. 102. *At per illam*, inquit, *myſticorum impotentiam, intelligendum eſt gratiæ illecebram tunc eſſe tam validam, ut anima à ſe id impetrare non poſsit, ut ab eâ ſe abſtrahat.* hoc eſt, vix poteſt; ægre poteſt. nempe id Thereſia, id Franciſcus Saleſius, id Johannes à Cruce, & alii vitæ interioris principes neſciebant: *vix*, illud ignorabant: veram impotentiam, vera impedimenta divina, propriiſſimis verbis ad animarum laqueum exprimebant.

Ibid. p. 47. 103. Quòd autem iterum recurrit auctor ad ſcholæ præjudicia, falſamque philoſophiam; ſuprà luculentiſſimè confutatum eſt (n. 55.) confutata ea, quæ ex me ipſo mihi ipſi objicit de continuitate actuum, deque libero arbitrio indefinitè ſublato, & aliis ejuſmodi (n. 59. 60. 89. 90. 91.) confutata denique, quæ ex B. Thereſiâ & Johannis à Cruce regulis prompſit: n. 77. 83. & ſeq.

Ibid. p. 35. 104. Nec minùs vana ſunt, quæ profuſiſſimè exponit de liberi arbitrii uſu ſublato: non *indefinitè*, ut falsò exprobrat, ſed ad certos actus non ſemper neceſſarios, ſed ad certa momenta: (ex n. 90. 91.) quo loco, ut vidimus, non me, ſed auctores maximos, quos tantum exſcripſi, audaciſſimus cenſor carpere aggreditur.

105. Me vero propriè reprehendit, eò

Digitized by Google

quòd attulerim exemplum angelorum, ut oſtenderem ſine diſcurſu liberum arbitrium ſtare poſſe: *nempe*, inquit, *ſi D. Meldenſis dixiſſet, angelos ſine diſcurſu fuiſſe liberos ad merendum, rectè: ſed, angelos in præſenti eſſe ad merendum liberos, ſine reſtrictione dictum, Lutheraniſmum ſapit, ac liberum à coactione tantùm admittit, ſublatâ indifferentiâ.* *Ibid. p. 34.*

106. Equidem putabam, etiam novitios theologos facilè intellecturos quæſtionis ſtatum, prout in ſcholâ paſſim inſtituitur. Quærit nempe S. Thomas, & poſt eum theologi omnes: *utrùm in angelis ſit liberum arbitrium:* non quidem utrùm ſit eo quo ſunt ſtatu: ſed utrùm ſit per naturam. quia verò non quæſivit utrum olim fuerit, Luthero favebit? en aucupia verborum, & ſcholæ terminos à tanto magiſtro nequidem intellectos. *1. p. q. 59. art. 4.*

107. Pergit: *quæ* (Meldenſis) *de extaſibus propheticiſque inſpirationibus dixit, non minùs me movent: ſupponit enim ſanctos in illis omnibus ſtatibus carere libertate.* Pace præſulis dixerim: non id ſuppono. Vide enim quid eo loci quæram: nempe quæro cum ſcholâ, utrùm Deus poſſit imponere libero arbitrio quamcumque voluerit neceſſitatem: quis autem eâ de re dubitat? adduxi in exemplum extaſes & raptus: quo loco ad intentum meum ſufficit, ut inter- *Diſſ. p. 34.* *Inſt. ſur les états d'or. liv. 7. n. 3. p. 253.*

Digitized by Google

dum, non ſemper, adimatur liberi arbitrii uſus: quod negari non poteſt.

2. Cor. xii. 1. 2. 108. An enim credendum eſt Paulum, cùm adeò extra ſe raperetur, ut ne quidem ſciret utrùm in corpore eſſet nec ne; toto liberi arbitrio uſu gaviſum eſſe? quid Jeremias, cùm vaſtitatem populi clamitare tæderet, ac diceret: *non recordabor ejus, neque loquar ultra in nomine illius?* an non interea ſentiebat incumbentem ſibi vim illam propheticam planè ineluctabilem? quid, cùm diceret: *factus ſum quaſi vir ebrius, & quaſi homo madidus à vino, à facie Domini, & à facie verborum ſanctorum ejus:* an erat ſui compos, agebatque quod vellet? quid Ezechiel, cùm ad eum diceret Dominus: *ecce circumdedi te vinculis, & non te convertes à latere tuo in latus aliud?* an lecto ſic affixus per quadraginta dies, innato in corpus ſuum vigebat imperio? quid ſanctus Job? an quæcumque protulit proprio dixit arbitrio, & non aliena vi tenebatur vinctus; nec per certa momenta eximios illos ſpei ac pietatis actus explicare ſinebatur, ut cùm poſtea proſilirent, diviniores eſſent?

Jer. xx. 8. 9.

Ibid. xxiii. 9.

Ezech. iv. 8.

Diſſ. p. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 109. Neque profectò neceſſe erat, tot paginis, tanto ſtudio probare uſum meritorium liberi arbitrii, non eſſe ſemper ab extaſi raptuve alienum: quis enim id ignorat? aut

cui non notum, ſomnium Salomonis liberâ ſapïentiæ electione celeberrimum? Cæterùm ſufficiebat, interdum abrumpi liberi arbitrii uſum, multoſque ineſſe actus non magis ad illud pertinentes, quàm motus primò primos: quod à nemine negari poſſe, aut umquam negatum eſſe conſtat: ſed hæc in meo de Statibus orationum libro necdum tractanda ſuſceperam: certa, conceſſa, omnibus nota referebam.

110. Quare, quod hujus rei præſul à me traditionem primorum ſæculorum expoſcit, inanis opera eſt: dari enim extaſes, raptus, mentis exceſſus, quibus ipſa ſibi excidat, nec ſui ſit compos, Dei revelatione certum: quouſque pertineat ille raptus exceſſuſque, res facti, res experimenti eſt, vacantque omnia, quæ operoſiſſimè totis *p. 39. & ſeq.*
ſex paginis argumentatur auctor.

111. *Nempe*, inquit, *Meldenſis confitetur* *Ibid.*
nullum in Baſilio, nullum in Auguſtino, in aliis patribus paſsivæ orationis ab ipſis frequentatæ, apparere veſtigium. Enimvero fateor, quod magno argumento eſſe volui, errare vehementer illos, qui in eâ perfectionem chriſtianæ vitæ collocant: at non propterea legem imponebam Deo, ne quamcumque vellet paſſionis divinæ partem impertiret ſuis: quod facti, inquam, experimentique eſt; non traditionis, non dogmatis.

Digitized by Google

112. Illud verò præſuli perpendendum erat, quod in articulo Iſſiacenſi XXI. ipſo ſubſcribente, ſeque ultrò ſubmittente, conſcriptum: *orationem quietis, aliaſque extraordinarias atque paſſivas, ſancto Franciſco Saleſio, aliiſque ſpiritualibus ab Eccleſiâ receptis, approbatas, eſſe admittendas.* Quam autem orationem quietis ſive paſſivam Franciſcus Saleſius, Thereſia, Johannes à Cruce, aliique approbarunt, niſi eam quam illa myſtica impotentia faceret? aut qui ſunt alii myſtici, qui de ea oratione tractarint? nulli profectò. Eorum ergo orationem ipſe auctor approbavit, quam nunc, ſi Deo placet, temerariam, periculoſam, fanaticam vocat.

Art. 21. d'Iſſy.

113. Nec minus hîc notatu dignus XXII. Iſſiacenſis articulus: *Abſque his orationibus extraordinariis* (paſſivis ſcilicet) *inter ſanctos recenſeri, & ad perfectionis apicem devenire quis poteſt.* Nempe alludebamus ad Franciſcum Saleſium, ad Thereſiam, ad alios id perſpicuè ſentientes: non autem perfectio cuiquam contingere poteſt ſine amore puro. non ergo puro amore paſſiva oratio conſtat.

114. Neque enim aut illi perfecti ſine quadam oratione ſunt: aut eorum oratio in alio quàm in puro amore reponi poteſt; nec poteſt purus amor non eſſe *paſ-*

Digitized by Google

ſivus, ſi paſſivum eſſe nihil eſt aliud quàm eſſe tranquillum & proprii emolumenti vacuum, ut auctor aſſerit: ergo ex eodem auctore non poteſt quis eſſe perfectus ſine oratione paſſivâ & extraordinariâ: quod evertit XXII. articulum ab auctore ſuſcriptum. *Max. des SS. 205. 210.*

115. In hæc ſe peſſima, ſibique ipſis adverſa conjiciunt, qui ſe ſummos auctores regendæ vitæ ſpiritualis eſſe volunt: nos autem humiles & infimi in tuto gradimur, qui pediſſequi, non duces eſſe volumus; neque quidquam aliud quàm ſanctorum dictata exſcribimus.

Articulus II.

De actibus conatûs proprii.

Caput Primum.

Sanctorum ſpiritualium doctrina recolitur.

116. ANTEAQUAM de actibus conatûs ſive laboris, induſtriæque propriæ, auctoris mentem exponamus, recolenda paucis ea, quam retulimus, ſpiritualium concors ſententia, de ſuſpenſis animi facultatibus. Primam ea de re audivimus magnam Thereſiam (n. 34. &c.) & alios toto priore articulo paſſim, præſertim verò (n.

Digitized by Google

15. 16. 23. 24. 25. 28. 34. &c.) actus autem illos proprii laboris & conatûs, non alios eſſe quam diſcurſivos, ex iiſdem ſpiritualibus tot teſtimoniis probavimus, ut ea repetere ſupervacanei laboris ſit. Hoc ergo poſito, ſi D. Cameracenſem ab ejuſmodi actibus abhorrere evincimus, profectò conſtabit, & à viris myſticis, quos tractandos & explicandos ſuſcepit, abhorrere. rem autem ita conficimus.

Caput II.

Auctoris loci de conatu proprio.

117. Sanè eam in rem multos referre poſſumus locos: verùm hic unus ſufficit ex appendice Reſponſionis Bruxellis excuſæ, adverſus librum, cui titulus *ſumma doctrinæ &c.* in quâ appendice hæc legimus: *In reſponſione ad Declarationem abunde probatur, actus propriæ induſtriæ, propriique conatûs, eſſe evidenter in libelli textu actus naturales, anxios, & ſollicitos, quibus anima gratiam anteire ſatagit. Unde conſtat, illos à perfectis ut imperfectionem amputari poſſe, juxta noſtrum articulum Iſsiacenſem XII. qui propriam induſtriam dicit expreſsiſsime eam; proprietatem quæ, ſi ſanctis auctoribus ac D. Bernardo credas, nullatenus eſt ſupernaturalis, imò imperfectio merè naturalis habenda eſt. Quòd eſt proprium ſive ex*

Reſp. ad Summa. appendix, 73. 74.

proprietate fluit, hoc tantum reputandum eſt fieri ex nobis tamquam ex nobis. Proprium ita nuncupatur, ut quod a naturâ nobis inſitum eſt, opponatur ei quod eſt in ſupernaturali ordine Dei donum. Hos naturales actus reſecare, non eſt ſui curam abjicere, & ingenio fanatico uti. Hactenus D. Cameracenſis. Quid ille argumentis probaverit de actibus naturalibus, qui nihil ſint aliud quàm proprii conatûs actus, alio loco viderimus: quid autem docuerit, & pronuntiaverit, hoc eſt.

Caput III.

In hoc loco aperta hæreſis, & ſanctis imputatur, & ab auctore defenditur.

118. In his verbis elucet manifeſta hæreſis, in eo nempe quod dicitur: *proprii conatûs actus eſſe naturales: proprium ita nuncupari, ut quod à naturâ nobis inſitum eſt, opponatur ei quod eſt in ſupernaturali ordine Dei donum:* Atqui in meditatione diſcurſivâ viget ille proprius conatus, illa propria induſtria, ille proprius labor: ea meditatio ejuſmodi actibus conatibuſque conſtat, ex S. Thereſiâ & aliis: Ergo illa meditatio ex naturæ eſt viribus, non cæleſte donum, nullàque eſt divina operatio, niſi ea quæ diſcurſum excludit. Hoc autem eſt apertè hæreticum: nec minùs ab auctore aſſertum, quàm

veris ſpiritualibus, ſanctæque Thereſiæ tribuendum: ergo & ipſe tuetur hæreſim, & ſanctis ſpiritualis vitæ magiſtris imputari cogit.

119. Nec minùs hæreſim ſapit illud: *id quod ſit ex nobis tamquam ex nobis*: ad imperfectionem naturalem tantùm, non etiam manifeſtè ad peccatum ac vitioſum actum pertinere: cùm illud *cogitare ex nobis quaſi ex nobis*, tamquam à prima & principe cauſâ, ab ipſo Paulo rejectum ſit ut vitium: ſitque Auguſtino aliiſque Pelagianiſmi radix.

2. Cor. III. 5.

Caput IV.

De proprio: varii ſenſus: vis liberi arbitrii.

120. In hunc impingit ſcopulum, dum proprii ideam eam informat, quæ gratiæ ſupernaturali ſit oppoſita; nec intelligit, quàm diverſis ſenſibus proprium appelletur. Primum enim habet quævis anima per liberum arbitrium, teſte Tertulliano, *ſuum & emancipatum a Deo bonum, ſitque proprietas jam boni in homine* ex poteſtate arbitrii, *quæ efficeret bonum ut proprium*: ut homo inſtitutione quidem, *ſed etiam ex voluntate inveniretur bonus quaſi proprietate naturæ.*

Tert. 2. adv. Marc. 7.

121. Procul ergo abeat illud, ut proprium negemus id omne quod ſupernaturale ſit. Procul, ut amputari poſſe credamus quæ

Digitized by Google

inſunt *nobis ex nobis*, quo poſito omnem liberi arbitrii uſum amputemus. An etiam oblivifci nos oportet Auguſtini toties inculcantis ſolenne illud: *conſentire vel diſſentire propriæ voluntatis eſt?* ut ipſum proprium ineſſe libero arbitrio, etiam ex Auguſtino conſtet.

122. Neque illud *ex nobis* rejici debuit: cùm præclarè Clemens Alexandrinus dixerit: *liberum arbitrium ex ſe ſe moveri:* unde etiam ipſum in græcâ linguâ liberi arbitrii nomen exurgit: & ut ait idem Clemens: *vult Deus nos ex nobiſmetipſis ſalvos fieri: natura animæ eſt a ſeipſa impelli: incitari, ὁρμᾶν*: unde etiam illud à totâ Philoſophiâ celebratum; ex hoc definiri liberum arbitrium, quòd ſit cauſa ſui; non tamen prima cauſa, ut S. Thomas limitat. Non ergo rejiciendum illud quod nobis ſit ex nobis; ſed quod ſit ex nobis *tamquam ex nobis:* quod cauſam primam, nec ad aliam ſuperiorem cauſam referendum ſonat (ſup. n. 118.) *Strom. 7.* *Strom. 6.*

123. Fruſtra ergo auctor ludit paſſim de illo Auguſtini loco à nobis toties allegato: *non adjuvat Deus niſi ſponte conantem,* ex propria ſcilicet *voluntate*, in cujus poteſtate ſit conſentire vel diſſentire, ut mox vidimus. *Rép. à la décl. p. 93.* *De lib. arb. 2. cap. 5.*

124. Quorſum ergo illud proprium, ad imperfectionem, eamque naturalem revo-

catum, cùm ei notioni repugnet Tertullianus, Clemens, alii, ipſe etiam Auguſtinus, ipſe etiam Paulus; dùm *propriam mercedem, propria dona, propria in corpore geſta* (hoc eſt propria merita) *ſive bona, ſive mala* commemorat: ipſe etiam Dominus, dum unicuique tribuit *ſecundum propriam virtutem.* quæ ſanè proprietas, & per ſe à naturâ eſt, nec abeſt a perfectis, nec ſupernaturalibus donis opponitur, ſed eorum ſubjectum & fundamentum eſt: cùm naturam ſupponat gratia, non tollat.

1. Cor. IV. 8. VII. 7. 2. Cor. V. 10. Matt. XXV. 15.

125. An ergo putas, inquiet, hæc ignorari à nobis? neutiquam: ſed puto equidem, vanis tuis myſtificationibus abreptum: (patere enim ſimplices ac liberas voces:) nec in promtu habere theologiam etiam vulgatiſſimam, aut veros myſticos cogitare. id etiam ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT V.

Sancti Bernardi locus: D. Cameracenſis manifeſtus error.

App. p. 74.

126. Quippe ad ſanctum Bernardum provocas. Equidem fateor, ne ab ipſo quidem uno eodemque modo accipi proprietatem: quam autem hîc memorat auctor, ea eſt in quâ *mercenarius propriâ trahi cupiditate convincitur:* relicto bono communi quo di-

Epiſt. 11. ad Guig. n. 3. 5. de dilig. Deo cap. 12. &c.

latamur, animus *conſtringitur, coarctatur: in proprietate, atque ideo in ſingularitate* verſatur; unde extat angulus *ubi ſine dubio, ſordes, rubigo:* ineſt illa cupiditas à quâ ſecundum Jacobum quiſque tentatur, *abſtractus & illectus:* ineſt, inquam, cupiditas, in quâ *aliud diligitur pluſquam Deus:* in quâ ipſe *mercenarius habet legem, ſed quam ſibi fecerit;* quem, inquit Bernardus, *dixerim feciſſe ſuam legem, quando communi & æternæ legi propriam prætulit voluntatem.* Hæc illa *proprietas*, hæc impuritas eſt, quam auctor mixtionis ſive imperfectionis tantùm, non autem inordinationis appellat: qui manifeſtus eſt error; cùm ſit apertè erroneum, ſi innocuum, ac tantum imperfectum reputes id in quo *ſordes, rubigo, propria cupiditas, tentans, abſtrahens, illiciens, lex propria* in quâ *aliud pluſquàm Deus ita diligitur*, ut communi legi propria voluntas præferatur.

Jac. 1. 14.

Epiſt. ad Guig. n. 4.

Max. des SS. p. 136.

CAPUT VI.

Proprietas ſanctorum ſpiritualium male exploſa.

127. Falſo ergo prætextu à D. Cameracenſi ſanctorum ſpiritualium excluſa proprietas, ſive proprius conatus, induſtria & labor. Duos enim prætextus vidimus: alterum, ex eo quod proprium ſupernaturali opponatur: alterum, ex auctoritate Ber-

Sup. cap. 2. & 5.

nardi: atqui uterque prætextus manifeſtum errorem continet ex dictis. Si enim in quocumque actu, ac vel maxime in actu, virtute, eâque chriſtianâ prædito, illa eſt liberi arbitrii agnoſcenda proprietas, ex quâ ratio meriti exiſtit: quantò magis in actu diſcurſivo ipſâ reflexione magis oculato, atque ab ipſâ rationali animi parte profecto & imperato, nec tamen eò minùs edito, gratiæ operantis atque animum ipſum in ſeſe reflectentis influxu? quem actum, diſcurſivum ſcilicet, omnino tollere à vitâ perfectorum, purum putumque fanatiſmum ſapit.

CAPUT VII.

Auctoris effugia: inſpiratio communis verbò tantùm agnita: gratia actualis D. Cameracenſi quid ſit.

Ead. app. p. 75. 128. Ut igitur auctor ab eo ſe fanatiſmo purget, hæc ſubdit: *Ego verò*, inquit, *tantum abeſt ut inſtinctum & raptum animæ adſtruxerim, inſuper habitâ ratione & prudentiâ; imò paſſim ſtatui, indeſinenter incedendum viâ puræ fidei penitùs nudæ & obſcuræ, in quâ tantum affulget lumen cuivis Chriſtiano commune*: quo nihil videtur a fanatiſmo magis alienum, cùm ipſe fanatiſmus nonniſi extraordinariâ impreſſione conſtare poſſit. facilè autem probat auctor à ſe able-

ablegatam a perfectorum ſtatu *inſpirationem extraordinariam & miraculoſam*: nec aliam admiſſam gratiam, niſi illam ordinariam communem omnibus juſtis. Ergo procul à fanatiſmi *impetu & inſtinctu* abeſt. Hæc ille. *Ibid. p. 77. 77. 78.*

129. Sed profectò non omnia ſua bonâ fide, ut oportebat, expoſuit: tacuit enim *gratiam actualem* eam eſſe, *quâ voluntas beneplaciti nobis innoteſcat.* *Inſt. paſt. p. 8.*

130. Quis autem ex theologis id umquam ſomniavit? quis gratiæ actuali id tribuit, ut ea nobis *voluntatem beneplaciti*, quæ rerum eventus ordinet, det cognitam? nempe ejus ſententiæ nullum auctorem appellat, nullum appellare poteſt. Quo ergo nova doctrina, niſi ut ſub gratiæ actualis nomine, involvat inſpirationem illam extraordinariam, perfectis revelantem id, quod Deus ſingulatim de ipſis decreverit, & ab ipſis fieri velit, eòque impellentem: qui merus fanatiſmus eſt.

131. Hinc in libro de doctrina ſanctorum, *pro regula poſuerat legem ſcriptam, & gratiam actualem*: cùm gratia actualis nemini theologorum ſit regula, ſed vis ad regulam incitans. Præſul autem primus & ſolus, nullo theologorum auctore, *vult eſſe regulam, quòd per eam voluntas beneplaciti nobis innoteſcat.* *Max. des SS. p. 65. 66.* *Inſt. paſt. p. 8.*

132. Id autem in libro de doctrina ſancto-

Digitized by Google

p. 150. rum ſubobſcure indicaverat, dicens *eſſe quamdam voluntatem Dei, quæ ſe nobis oſtendat per inſpirationem & attractum gratiæ quæ eſt in omnibus juſtis.* Sed nondum reſerare auſus illud arcanum *gratiæ actualis, quâ voluntas beneplaciti ſingulis innoteſcat*: quæ doctrina, poſt quædam obſcura tentamenta præmiſſa, in Inſtructione paſtorali tandem erupit, ut vidimus, ſup. n. 128.

133. Quouſque autem illa *gratiæ actualis* ſe vis protendat, auctor tradiderat his verbis: *perfectæ animæ, puerorum inſtar, ſe poſſideri, inſtrui, ac moveri ſinunt in omni occaſione per gratiam actualem quæ illis ſpiritum Dei communicat.* Confuſè tunc dictum *de ſpiritu Dei:* nunc autem in Inſtructione paſtorali palam revelatum; eò quòd, cum notitiâ voluntatis beneplaciti ſive ſingularium eventuum per gratiam actualem inditâ, ſimul exerat ſe ſpiritus, quo in omni occaſione, perfectæ animæ ea quæ ad eventus ſingulos ſint agenda diſcernant.

Max. des SS. p. 216. 217.

134. Jam gratiam actualem etſi eam ordinariam & communem omnibus juſtis millies nomines, nullâ tamen arte perficies ut revera non ſit extraordinaria: quippe quæ *quocumque caſu*, voluntatem beneplaciti perfectis animabus oſtendat. Ergo voce tenus inſpirationem communem admittis; revera introducis extraordinariam

Digitized by Google

communis gratiæ nomine involutam, palliatam, ut in noſtrâ præfatione gallicâ adverſus Inſtructionem paſtoralem adſtruximus. *Préfat. n. 81. p. lxviij. & ſuiv.*

135. Ex his igitur liquet, introducta inſpiratione particulari ad ſingulos caſus, & ſimul ſublatos actus proprii conatûs atque induſtriæ (ex n. 116.) & ipſum fanatiſmum ſub gratiæ actualis nomine latenter invectum; imò verò palam, ſi rem ipſam, ſi vim ipſam verborum attenderis.

Caput VIII.

De Deo præveniendo.

136. Actus autem proprii conatûs ac proprii laboris hi ſunt, quibus vigeat illud Davidicum: *præoccupemus faciem ejus*: &, *oratio mea præveniet te.* Deum enim prævenimus, cùm ultrò vigilamus; ultrò nobis attendimus: neque id expectamus, ut Deus palam nos incitet afflatu ſingulari, gratiâ ſcilicet actuali præeunte, quâ nobis *quocumque caſu* innoteſcit quid Deus de nobis decernat ac velit: hanc autem veriſſimam præveniendæ gratiæ rationem auctor infringit, dum univerſim negat Deum *præoccupari, præveniri*, contra ſcripturæ expreſſam auctoritatem; neque *quidquam ex ſeſe, & ex ſuâ induſtriâ ac proprio conatu expecta-* *p. 97.* *Ibid.*

ri poſſe, abſque latentis ſemipelagianiſmi notâ: quarum ſententiarum nunc virus oſtenſum eſt (cap. 3. 4. 6. n. 117. 119. 126. & ſeq.)

137. Quod ergo fingit auctor novum hæreſis genus imputari ſibi, nempe quòd à Semipelagianis gratiam præveniri docentibus abhorreat, ludit: ſatis enim novit, nos probè intelligere, Dei latente gratiâ omnes chriſtianos actus præveniri. Illud quærimus, num expectare otioſi illam gratiam debeamus, & an præveniri nos oporteat præeunte gratiâ actuali, eâ quæ ſingulis caſibus Dei beneplacitum atque eventuum arcana, & quid in unoquoque caſu agendum nobis ſit, oſtendat. Hæc ergo ſunt quæ improbemus: hæc ſunt quæ peſſimum otium, peſſimam gratiæ expectationem, peſſimum fanatiſmum inferant.

Rép. à la décl. p. 91. 92.

138. Quærit operoſiſſime auctor ſubtiliſſimus, quid S. Auguſtinum voluiſſe arbitremur, cùm diceret: *non adjuvat gratia niſi ſponte conantem?* an non enim, inquit, etiam ſponte conantes, Deus prævenit? quis enim id theologorum ignorat? Illud vult Auguſtinus, non eſſe, ut ſponte conemur, expectandam gratiæ palam ſe exerentis opem; non eſſe reprehendendum, aliquid expectari ex ſe, ex proprio conatu, ex propriâ induſtriâ; non eſſe voces illas proprii conatûs, propriæque induſtriæ ad

Rép. à la décl. p. 93. 94. De pecc. mer. 2. cap. 5.

Digitized by Google

Semipelagianos ablegandas ; non fuiſſe rejiciendam univerſim *juſtitiæ proprietatem* libero arbitrio & propriis conatibus neceſſariò conjunctam, ut diximus (cap. 3. 4. 6.) hæc nos Auguſtinum ſecuti, in novo ſyſtemate erroris arguimus. *Rép. à la décl. p. 65.*

139. Ne ergo ſe præſul torqueat his quæſtionibus : quid in me reprehendunt ? palam enim dicimus : te reprehendimus in propriis conatibus naturalibus extinguendis ita laborantem , ut omnes pariter noſtros proprios conatus extinguas. Cùm enim à naturalibus conatibus ſupernaturales internoſci non poſſint , ſublatis univerſim conatibus , laboribus , induſtriâ propriâ, univerſos liberi arbitrii conatus in ruinam trahis : ad gratiam actualem divini beneplaciti arcana reſerantem nos remittis : his manifeſtè fanatiſmum foves.

140. Sic ſoles , dolens dico , ſic ſoles : ſic à perfectis excludi jubes æternæ beatitudinis , ac promiſſorum quoque amorem naturalem, quò ſub titulo demonſtravi neceſſariò deveniri ad extinguendum etiam ſupernaturalem, qui à naturali diſcerni nullâ induſtriâ poſſit: ſic etiam in auferendo conatu naturali laboras, ut eo ſublato nullum deinde conatum proprium ſupereſſe conſtet : ac nihil perfectis ſuppetere præter inſtinctum fanaticum. *Préf. n. 121. 122. p. clx. clxv. & ſuiv.* *Vid. inter gallica ſcripta , pref. à n. 58. 59. uſque ad 63.*

Caput IX.

De actibus reflexis ad inſtinctum Fanaticum ablegatis.

Max. des SS. p. 117. 118.

141. De reflexis actibus hæc habet: *animæ perfectæ cùm ſint per ſe ſe indifferentes ad actus directos aut reflexos, hos edunt cùm vel præceptum ad id urget, vel gratiæ attractus impellit:* præcepti autem caſus urgens ad reflexos actus vix ac ne vix quidem invenitur: ergo expectandus ille quem vidimus, gratiæ actualis beneplacitum divinum indicantis motus; nulla prudentiæ ratio adhibenda, ſive ad gratiarum actiones, ſive ad lectiones pias, ſive ad cautiones vitæ humanæ tot inter pericula neceſſarias, ſive quod eſt maximum, ad virtutum ultro & propriâ ſollicitudine incitanda ſtudia. In his, quæ vel potiſſimam faciunt vitæ chriſtianæ partem, non regimur ratione vel prudentia, ſed inſtinctu & impetu: quod ad fanatiſmum ducit.

Caput X.

De præcepti caſu.

Max. des SS. pp. 117. Ead. app. p. 173. 80. 81.

142. Quòd autem præcepti caſum hîc & alibi auctor excipit, nihil eſt: *hîc*, inquit, *mirari mihi liceat, quod antiſtes perſpicaciſſi-*

mus & eruditiſsimus, in libello carpendo ſibi ipſi adeo indulſerit, ut hæc proferat vocibus abſolutis;& ſine ullâ reſtrictione, aut temperamento: vanaque eſt exceptio de præcepti caſu, qui in præceptis affirmativis rariſſimus eſt, ac vix umquam ad certa momenta revocandus: quo fit, ut animæ in aliis quibuſque momentis non ſe ratione aut prudentia (christiana) ſed impetu rapi velint ac putent. Hæc ille ſibi à me objecta memorat: mea verba recognoſco in Summa doctrinæ. Verùm non advertit gravis monitor vocem illam meam, *ad certa momenta*, ſemel atque iterum inculcatam. quis enim, ſi res ad momenta redigatur, quis certa momenta aſſignaverit; quis dies certos, quis horas queis ſub pœna peccati, fidem, ſpem, caritatem, pœnitendi precandique, ac res divinas conſiderandi actus exerceas? Si ad exteriora veniamus; quis præſcripſerit quâ horâ præciſè in diebus feſtis ſacræ Miſſæ aſſiſtas? hæc ergo omnia inſtinctui permittes: ut omittam conſilii res, connubium, cœlibatum, totum directionis ordinem, eleemoſynas abſque gravi illâ neceſſitate faciendas; quibus ſi addideris reflexos actus ſuprà memoratos, cautiones, lectiones, gratiarum actiones, reliqua ejuſmodi innumerabilia, vides impulſibus particularibus nihil eſſe ſubtractum.

Summa doct. n. 15.

Ead. app. p. 80. 81. 143. Pergit: *Si hanc propoſitionem in Caſuiſtæ cujuſvis operibus legeret* (Meldenſis Epiſcopus) *continuò hanc ut laxiorem & evangelio infenſam cenſura graviſsima protereret:* poſtea: *tantus præſul apprimè novit quid in hâc materia Summus Pontifex Innocentius XI. ſeveriſsime condemnaverit.* Novi equidem: novi & Alexandri VIII. de præcepto amandi frequentando diligentiſſimum ſanctiſſimumque decretum: his obſecutus præceptorum affirmantium certiſſimam legem in meo quoque catechiſmo tradidi: non propterea certa momenta plerumque indicari poſſe, aut ego aut quiſquam hominum credidimus. *Ibid.* *Magiſtrum reverear*, inquit, *& ſileo:* me enim voluit hoc etiam nomine compellatum: at ego gratiis actis id unum ſupplico, ne mihi falſa imputentur; neve, quod neque ego neque ipſe certa illa momenta præceptis affirmativis aſſignare poſſimus, ideo puro manifeſtoque fanatiſmo ſingula momenta, inſtinctibus, impulſibuſque particularibus, inſuper habita prudentiæ chriſtianæ ratione, relinquamus: quod unum egiſſe me, prolatæ objectionis verba teſtantur. *Sup. n. 131.*

Articulus III.

De Contemplatione : ibi quoque Fanatiſmus.

Caput Primum.

De tranſitu ad purum amorem.

144. Transitum ab amore mixto ad purum amorem quo conſtat contemplatio ; aperto fanatiſmo tribui, ex his verbis patet : *id quod in directione eſſentiale eſt, hoc eſt, ut nihil aliud facias quàm gratiæ ſequi ſingula veſtigia : iiſque te finibus coërceas, ut ſinas agere Deum, neque umquam de puro amore verba facias, niſi ei, cujus jam unctio cor aperuerit illi verbo quod adeò durum eſt animabus adhuc ſibi adhæreſcentibus, quodque eas in ſcandalum perturbationemque conjiceret.* Ergo purus amor is eſt, quem docere ſit vetitum : non hîc valet illud : *quomodo audient ſine prædicante ?* Dei inſtinctui ſoli permittenda res : alioqui turbæ, ſcandala ineluctabilia orientur : quod quid aliud quam fanatiſmus eſt, ut etiam alibi demonſtratum ?

Max. des S.S. p. 35.

Déclar. p. 16. préf. n. 60. p. lxviij.

Caput II.

Vitilitigationes auctoris: male allegati Patres.

145. Ad hæc tergiverſatur auctor, neque quidquam aliud: id enim ait intelligendum *de quadam œconomia, de quodam arcano uſitato ſanctis circa probationes extremas & ſublime puri amoris exercitium*: cujus rei Gregorium Nazianzenum, Johannem Chryſoſtomum, Caſſianum, alios in Inſtructione paſtorali appellatos teſtes adducit. quid noſtra? Id ſufficit; non oportere de his verba fieri ad quemquam: totum relinquendum Deo: ſinendum ut agat prout ipſe voluerit: expectandum attractum gratiæ actualis, illius ſcilicet antea explicatæ: atqui hæc ipſiſſima ſunt, quæ nos mero inſtinctui ac fanatiſmo tribuimus.

Rép. à la décl. p. 112. Inſt. paſt. p. 44. 51.

146. Quamquam nec loci patrum allegati, ad illud arcanum quidquam faciunt: nempe ait Gregorius Naziazenus de illo Pauli anathemate, *auſum aliquid eſſe Paulum, & ſe quoque audere*: ergo illud arcanum eſt: quæ illa conſecutio? rem maximam, rem arduam Gregorii Nazianzeni verba indicant: non profecto arcanam, quam toti plebi explicabat, idque tribus locis alibi à me citatis, quibus tota ſancti Patris inter-

Orat. 1. p. 24. edit. Morel.

Préf. ſect. 13. n. 145.

pretatio longe à D. Cameracenſis mente diverſa memoratur.

147. Quid autem Chryſoſtomi locus ex homilia 16. ad Romanos ab auctore allegatus? nempe iſtud : *quæ homilia præcedente dixiſſet, magna & ſupra naturæ captum : quæ jam dicturus eſſet, majora, & longe magis exſuperantia omnem dicendi facultatem.* Ergo nova, arcana, inaudita, occultanda, licet in ipſâ urbe regiâ tantæ multitudini prædicata : ita commentatur auctor, ſed Johanne Chryſoſtomo palam reclamante. *Chryſ. Hom. 16. in Ep. ad Rom. in t.*

148. At enim Caſſianus ab auctore memoratus arcanas eremi traditiones refert : ſane refert : *at de puro amore & contemplatione continuâ :* ſic quidem affirmat auctor ; ſed falſo : agitur de quibuſdam ritibus ac methodis exercendæ ſive aſſequendæ orationis continuæ, quantum in hac vita fas eſt, deque ejus rei gratia frequentando pſalmo lxxix. *Deus in adjutorium,* cui connectantur variæ & quodammodo perpetes cogitationes : de his, inquam, agitur tantùm. Lege lector diligens relatam à præſule collationem, nihil aliud reperies. De Gerſone autem ; ab eo ſupponit auctor vitam myſticam in puro amore collocatam ; quod falſum eſſe conſtitit (art. 1. n. 40.) omnino quicumque theologiam myſticam occultandam putant, ii procul abſunt ab eâ reponendâ in *Rép. à la décl. p. 113.* *Coll. x. cap. 8. 9. 10.* *Rép. à la décl. ibid.*

puro amore qui ſupra tecta prædicandus. Quare quidquid reſpondet auctor mera vitilitigatio eſt: qua contempta merus nobis ad ineundum puri amoris exercitium fanatiſmus relinquitur.

Caput III.

De contemplatione Chriſti, ac perſonarum, attributorumque divinorum.

149. Primum, ſupponenda de contemplatione Chriſti ſententia falſorum ſpiritualium, à nobis alibi in inſtructione ſcilicet ſuper orationis ſtatibus explicata, quorum hæc ſumma eſt: *unionem perſonalem cum Chriſto homine in imperfectis ſtatibus celebratam, cùm ad ipſum Deum anima pervenerit, omittendam: in ſummo perfectionis gradu quo anima refluit in Deum, totam eam eſſe immerſam ac perditam in Deo, ita ut amittat etiam omnem viſum Dei à ſe perceptum; & quamvis diſtinctam cognitionem, quantumcumque exigua ſit:* quo attributa omnia, perſonæ divinæ, adeoque ipſe Chriſtus excluditur. Huc accedit illud: *animam, abjectâ per totos decem ac viginti annos omni cogitatione de Chriſti ſtatibus, omnem eorum virtutem in ſe reperire, etiamſi per totam viam omni viſu diſtincto Chriſti careat,* nec de eo loquatur aut cogitet: itaque tunc non aliter de Chriſto *cogitatur quàm eo quod ſub*

Inſt. ſur les états, &c. liv. 2. n. 2. 3.

Ibid. n. 4.

Ibid. n. 5.

Ibid. n. 7. 8. 9.

Dei ipſius aſpectu (confuſo illo & vago) *comprehendatur Chriſtus, neque mediis* (hoc eſt Chriſto ipſo mediatore) *utendum, cùm ad finem perventum eſt :* quo etiam neceſſe ſit vigere *fidem unam quæ nullam perfectionum & attibutorum diſtinctionem admittat :* Hæc igitur eſt novorum ſpiritualium doctrina : ita Molinoſus, ita Malavallus, ita vel maxime falſa prophetis illa, quæ apud nos dux quietiſmi fuit. His autem quas excuſationes auctor, quæ fulcimenta quæſiverit, nunc oſtendere neceſſe eſt.

Caput IV.

Præſulis ſententia & cavillationes.

150. D. Cameracenſis hæc verba ſunt : *Contemplatio pura & directa, negativa eſt in eo quòd non ſeſe occupet voluntariè ullâ ſenſibili ideâ, imagine ullâ diſtinctâ & nominabili : ſed ſupra omne ſenſibile & diſtinctum ſolâ ideâ pure intellectuali & abſtractâ entis illimitati.* En igitur quo *voluntariè* contemplatio pura directaque occupetur. *Max. des SS. p. 186.*

151. Hic auctor duo facit : primum, ut definiat contemplationem puram & directam eſſe negativam : deinde, ut doceat quâ ex re præciſè negativa intelligatur : ut profecto conſtet contemplationem, quæ non eo modo negativa ſit, impuram, hoc eſt

mixtam atque compoſitam, indirectamque haberi.

Rép. à la décl. p. 74. 75.
152. Hìc auctor cavillatur in hunc modum : *nullibi à me dictum ; contemplationem, cum pura directaque eſt, non ſe voluntariè occupare imagine ſenſibili, ideâque ullâ diſtinctâ.* Contra : tu dixiſti : *contemplationem puram & directam eſſe negativam*, quod univerſim dictum nemo non videt.

Rép. à la décl. 75. Max. des SS. 188.
153. Inſtas : *non id dicere potui, cùm dixerim, contemplationem puram & directam admittere omnia objecta, quæ pura fides offerre poteſt*, citaſque locum ex lib. de Doctrina ſanctorum qui eſt p. 188. recte: at non erat omittendum id quod eo loci addis : illa objecta admitti, *quæ Deus ipſe offert, & quibus anima non occupatur niſi impreſſione gratiæ :* utique ſingularis, quæ niſi hìc intelligatur nihil eſt, cùm ubique ſit neceſſarius gratiæ communis influxus. ita omnia tibi apprimè conſtant, valetque illud tuum, non occupari animam, *voluntariè* quidem, *niſi ente illimitato, non ullâ ideâ diſtinctâ :* & tamen occupari aliis quoque *objectis atque ideis diſtinctis ;* ſed ſi Deus offerat, eoque animam adigat *illâ impreſſione gratiæ* actualis quam vidimus : qua quippe beneplaciti voluntas nobis innoteſcat (ſup. art. 2. cap. 7. n. 27. & ſeq.)

Ibid. 189.

Ibid. 186.

Ibid. 188.

Rép. à la décl. p. 77.
154. Falſum ergo illud quod dicis : *contemplatio pura & directa quandoque negativa eſt,*

Digitized by Google

quandoque non eſt: contra enim definiſti *univerſim, contemplationem puram & directam negativam eſſe:* tum etiam præciſè in quo negativa ſit. Ergo contemplatio pura directaque eſt illa quæ *voluntariè* ente tantùm abſtractiſſimo occupetur: nec cæteris objectis ideiſque diſtinctis, *niſi offerente Deo, & ex impreſſione gratiæ* ſingularis.

155. At negas à te aſſertam *impreſſionem illam gratiæ ſingularis; negas excluſam propriam electionem:* Quid igitur ſignificat illud, contemplationem *voluntariè* quidem non niſi illimitatâ & abſtractiſſimâ entis ratione occupari, cæteris vero objectis non niſi *impreſſione gratiæ & offerente Deo?* quid eſt illud, inquam, offerente Deo? an non Deus offert illam quoque abſtractiſſimam rationem entis? an non illi intervenit gratiæ communis impreſſio? an non intervenit omnibus actibus, & inter contemplandum & extra contemplationem? Si non ergo hîc aliud poſtulas, ſi non impreſſionem gratiæ ſingularis intendis, plane vacat illa gratiæ impreſſio, quam hic ſingulatim requiris, & actui animæ *ſe ſe voluntariè* occupantis opponis. *Rép. à la décl. p. 82.*

156. *At enim,* inquit, *non excluſi propriam electionem:* eâ voce ſcilicet, fateor: at verò excluſiſti conatum proprium, laborem proprium, propriam induſtriam: at indu- *Rép. à la décl. p. 82.*

xiſti gratiam actualem, omnia ſingulatim omnique caſu oſtendentem, quæ Deus velit beneplacito ſuo: at his duobus dogmatibus induxiſti fanatiſmum, quem hîc quoque ad contemplationis objecta ſeligenda pertinere conſtet.

Rép. à la décl. p. 77. & ſeq.

157. Fruſtra objicit, à Meldenſi quoque admitti *contemplationem, quæ ſe ente illimitato & abſtractiſſimis rationibus aliquando occupet.* Quis enim eam negaverit aut ignoraverit? abſit autem ut dixerim, illo quidem objecto *voluntariè* animum occupari, aliis vero Deo imprimente, inſtigante, ac movente ſingulares affectus: tamquam animus per ſe generalibus tantùm & indiſtinctis rationibus occupetur; divinis verò attributis, divinis perſonis, ipſo Chriſto adhæreſcat, non ſponte & ipsâ conſiliante prudentiâ: non purè: ſed ſi impellatur, ſi impreſſione & impetu agatur: quo fit, ut Chriſtus tantaque illa objecta ipſa contemplatione non ſatis, per ſe ſe digna videantur. Id ergo bonus Deus avertat à nobis, quod puri quietiſmi eſt ut vidimus.

Caput V.

De Chriſto ſubtracto perfectis animabus, auctoris effugia.

158. Jam quod perfectis animabus nempe contem-

contemplatricibus ſubtrahatur Chriſtus. hæc verba auctoris probant: *animæ contemplatrices privantur viſu diſtincto, ſenſibili & reflexo Chriſti.* Hic auctor conqueritur de ſuppreſſis his vocibus, *ſenſibili & reflexo*, cur *autem eas voces*, inquit, *prælati omiſerunt, ac tantùm retulerunt viſu Chriſti diſtincto privatas animas?* cur? quia nempe hæc auctor ipſe ſeparat. Subdit enim: *animæ non ſunt privatæ in perpetuum viſu ſimplici & diſtincto Chriſti*: ergo privantur eo, eo, inquam, *viſu ſimplici & diſtincto*, licet non in perpetuum. Rurſus: *initio ferventis contemplationis, non repreſentatur Deus niſi ratione confuſa: anima ſe recolligens tamquam abſorpta guſtu ſenſibili non poteſt occupari diſtinctis viſibus*, quales ſunt attributorum, divinarum perſonarum, ipſiuſque Chriſti: procul ergo eſt ab illius ſtatûs conditione Chriſtus diſtinctè viſus. *idem*, inquit, *evenit in extremis probationibus*. tum: *his duobus exceptis caſibus, anima vel excelſiſsima poteſt occupari Chriſto præſente per fidem.* ergo in illis caſibus *Chriſto præſente per fidem* anima occupari non poteſt. Chriſtus autem *præſens per fidem*, is ipſe eſt Chriſtus, quem tenemur juxta Paulum habere *inhabitantem*, cujus *inhabitationis fides* Chriſti eſt medium: quæ tamen abeſſe fingitur. Denique *inter contemplationis intervalla, ubi ceſſat pura contemplatio, anima adhuc*

Max. des SS. p. 194.

Max. des SS. p. 194.

Ibid.

Ibid. p. 195.

Eph. III. 17.

Max. des SS. ibid.

F

Chriſto (per fidem præſente) *occupari poteſt.* Ergo extra illa intervalla, cùm viget pura contemplatio , occupari non poteſt.. hæc ſunt, quæ quietiſmum foveant, apertè introducant.

Rép. à la decl. p. 89.

159. Neque audiendum illud : *non,* inquit, *adhibui particulas excluſivas :* ſed tamen verbis illis ineſt excluſio : *ceſſante contemplatione purâ, anima adhuc Chriſto per fidem occupari poteſt :* claraque eſt conſecutio : ergo in contemplatione pura occupari non poteſt.

Rép. à la décl. p. 89. Max. des SS. p. 196.

160. Pergit : *atqui addidi* , inquit , *animas in altiſſimo contemplationis gradu conſtitutas eas eſſe quæ Chriſto vel maxime occupentur.* Extra hos duos caſus ſcilicet , & adhuc inter ipſa intervalla, purâ contemplatione ceſſante, nec aliter aut alio modo : neque ad aliud valet illud *adhuc*, quo refugit auctor, niſi ut intelligatur, vere his duobus caſibus ſubtrahi Chriſtum : & etiam extra illos duos caſus, etſi tamen à contemplatione purâ, non ab intervallis puræ orationis poſſe ſubduci : quæ auctorem nedum excuſent, magis magiſque gravant, ut vidimus.

Ibid.

Digitized by Google

Caput VI.

De duobus caſibus quibus Chriſtus ſubtrahatur: auctoris labor & ludibria.

161. Quantum in his difficultatibus reſolvendis laboret auctor, hæc Inſtructionis paſtoralis reſponſa docent: *hæ Chriſti ſubtractiones ſive privationes*, inquit, *non ſunt reales, ſed apparentes:* in his licet nec fides inveniatur illa quæ Chriſtum *præſentem reddat: ſunt tranſitoriæ:* quæ duos integros ſtatus nempe initia contemplandi & probationes extremas & præterea contemplationis puræ directæque tempus implent: *diuturnæ non ſunt & Chriſtus mox redibit:* ergo aberat, à mente & cogitatione diſceſſerat: *probationes per ſe ſunt breves; ſaltem illud extremum:* quis enim legem Deo fixit, ne quantum voluerit & quamdiu voluerit probet animas? Quis Thereſiam quindecim, imo ut ipſa memorat, duos & viginti fere annos inter ariditates detinuit, niſi Deus? *ſunt intervalla quædam in illis probationibus:* ſed horum intercapedinem quis menſus eſt? ut & illud omittam, *variis cauſis effici ut ſint prolixiſſimæ:* ſed eſto probationes ſint breves: an D. Cameracenſi excidit, *tranſitum ad contemplationem ordinarie eſſe longum:* quo ſpatio anima de Chriſto cogitare non poſſit?

Inſt. paſt. p. 32.

Ibid. 33.

Max. 75. & 79.

Inſt. paſt. errata, *ſur la p. 33.*

Lett. 19. n. 2.

Inſt. paſt. ibid.

Max. p. 175.

an tantum archiepiſcopum à Chriſto per fidem præſente diſcedentibus has excuſationes quærere oportebat? dolendum ſane, dolendum, nec piæ lacrymæ hîc ceſſaverint.

Rép. à la décl. p. 81.

162. At enim accuſari non debuit tam *horrendi erroris*, de Chriſto à contemplatione ſecluſo, niſi *prolatis ejus expreſsiſsimis verbis?* quid ſi de re tanta tamque perſpicua ambiguè ſcripſit, cùm perſpicuè deberet ac poſſet? quid ſi apertè ſuffragari non auſus, tamen occultis molitionibus tam noxio Quietiſtarum errori colorem, fucumque quæſivit? non erat ſcrutanda veneni ſedes? non erant perſecandi ſinus? ſed nunc hæc vacant, cùm auctorem apertis verbis, totaque doctrinæ ſerie deprehenſum teneamus, ac nihil niſi ludibria reſpondentem: quæ nos & in Præfatione noſtra gallicana fuſè perſecuti ſumus, & in articulo Iſſiacenſi xxiv. antea proſcripſimus.

Préf. n. 51. & ſeq. 195. & ſeq. Avert. n. 6. art. d'Iſſy 24.

Caput VII.

S. Thereſiæ, & B. Johannis à Cruce clara ſententia.

163. Nunc deprehenſo auctoris errore, quàm ex adverſo ſtet contra ſanctam Thereſiam, norunt omnes: pauca ergo delibare juvat, tamquam ex favo dulciſſimo. San-

ſta Thereſia initio à Chriſti humanitate ſe-ſe abſtrahebat, *cujus inſaniæ non ſine graviſsimo dolore recordetur, tamquam prodito Chriſto per ignorantiam.* Subdit: *fieri-ne poteſt, ſubiiſſe in mentem, ut vel unius horæ ſpatio tu mihi Chriſte, ad veram pietatem obſtaculo fuiſſe videaris?* ecce nec per horam unam ſuſtinet mente abeſſe à Chriſto, nedum per ſpatia duplicis integri ſtatus, aut quocumque tempore viget pura contemplatio: ac proinde deplorat *tantam cæcitatem*: ab eaque avertit eum ad quem ſcribit, *allato Pauli aliorumque ſanctorum contemplatorum exemplo, qui Chriſti nomen numquam non in ore habebant.*

Vie, ch. 23. p. 126.

Ibid. 127.

Ibid. 128.

164. Sanè confitetur, *cùm Deus ſuſpendit omnes animæ facultates in variis orationis generibus, tunc amitti Chriſti ut hominis præſentiam*, eam quam intellectu complectimur: nec tamen Chriſtum tunc omittimus, *cùm toti ad amandum eum animum convertamus.* addit, *qui mentem abſtrahant ab intuenda humanitate, gradi per aëra nullo fulcimento quamquam Deo pleni ſibi videantur.* Ex quo etiam infert, animam *ordinarie indigere eo ſuſtentaculo præſertim in pœnis, in laboribus, in perſecutionibus, in ariditatibus:* hoc eſt profectò in probationibus: quo vel maxime tempore præſul à Chriſto nos avocat.

Ibid. 129.

Ibid.

Ibid. 130.

165. Alio loco hæc habet: *mihi quidam*

6. dem. ch. 7. p. 783.

perſuadere voluerunt, utilius eſſe animæ perfectiori, ut occupetur divinitate tantùm ſecluſis corporalibus, ſed numquam in eam perſuaſionem adducar: quippe quæ experta ſim, hâc viâ dæmonem me voluiſſe deceptam: à quâ viâ proinde caveri oporteat, neque credi cuiquam talia ſuadenti: adeo ab eorum auctoritate abhorrebat; neque cunctatur modeſtiſſima virgo hanc viam *periculoſiſsimam* pronuntiare, quippe quâ dæmon utatur, *ad extinguendum ſacræ Euchariſtiæ guſtum.*

166. Notandum autem illud, interdum ſuſpendi ſacratiſſimæ humanitatis intuitum: ſic tamen, ut in eam prius & aſſiduè viſam, ac penitus animo comprehenſam, voluntas toto amore inardeſcat, ut dictum eſt.

167. Hanc ſecutus vir beatus Johannes à Cruce, ſic docet: *quod ſtudeamus oblivviſci figuras, numquam intelligitur de Chriſto ejuſque humanitate: quamquam enim interdum in ſublimi contemplationis arce, & in ſimplici divinitatis intuitu, hujus humanitatis anima non recordetur; nulla tamen adhibenda cura eſt ut ea omittatur, eò quòd ejus viſus ac meditatio amatoria ad omne bonum auxilio ſit, per eamque facilius aſcendamus ad ſublimiſsimum unionis gradum: cùm aliæ quidem corporales formæ impedimento ſint: ſed non ille qui ſeipſum fecit hominem, quia ipſe eſt veritas, oſtium, via, & dux ad bonum.*

Mont. Carm. liv. 3. ch. 1. p. 155.

Digitized by Google

168. Dicent à beato viro id tantum caveri, *ne curam adhibeamus ad Chriſtum incarnatum omittendum.* Verùm advertenda cauſa ejus conſilii, quod nempe Chriſtus incarnatus ad omne opus bonum, & ad ipſam excelſiſſimam unionem adjuvet: quo fit, ut nuſquam impedimento eſſe poſſit.

169. Quare, cùm formarum recordationem aufert: *Deum incarnatum excipit, cujus recordatio ſemper adjuvet ad finem conſequendum; quippe cùm hic via ſit, dux & fons omnis boni.* qui autem ſemper adjuvat, nuſquam officit, nuſquam obſtaculo eſt. *Ibid. ch. 14. p. 172.*

170. De reliquis nulla eſt difficultas, cùm certum ſit contemplatione Chriſti alias duas perſonas divinas, atque adeo omnia divina attributa introduci: *ut ſapientiam & divina judicia, ac prædeſtinationis, præſcientiæque altiſſima arcana:* quemadmodum idem vir beatus docet, & ſic in animam maximâ licet abſtractione ſuſpenſam per Chriſti myſteria perfectiones Dei, perſonæque divinæ aſſiduè reducuntur: nec à mente diſcedunt. *Vive flame Cant. 2. p. 512. Expl. du Cant. p. 482.*

Caput VIII.

Concluſio & recapitulatio hujus primæ partis.

171. Videt ergo lector diligens, de tribus vel graviſſimis articulis, quibus fere tota vi-

tæ ſpiritualis ratio continetur : quàm D. Cameracenſis ſanctæ Thereſiæ, B. Johanni à Cruce, cæteris probis myſticis adverſâ fronte concurrat, qui favere ſe velle profitebatur ; adeoque abeſſe, ut damnato libello præſulis aliquid illis metuendum veniat, ut contra probato, illi ſanctiſſimi auctores non niſi improbari poſſint.

172. Nunc juvat quæ dicta ſunt repetere paucis : primo quidem articulo hæc vidimus : in oratione quietis, ſuſpendi, ligari, impediri per certa momenta divinâ operatione animæ facultates : eam orationem ideo ſupernaturalem dici, quòd ſupra communem diſcurrendi viam à Deo elevetur per illud auxilium, quod ſit extraordinarium ac ſupra communes gratias : non ergo operationem hanc ab ejus gratiæ quæ ſit communis omnibus juſtis inſpiratione pendere.

173. Quod auctor in viis ſpiritualibus agnoſcat *impotentias*, ſed improprie dictas, manifeſtam eſſe cavillationem quæ vim verborum eludat, cùm etiam B. Johannes à Cruce de illa impotentia meditandi & diſcurrendi loquens, quæ ſit nota tranſitûs ad contemplationem clare dicat : *tunc animam nec ſi velit meditari poſſe* : quo nihil eſt ſignificantius ad veram impotentiam deſignandam : atque hac etiam voce uſam

Vive flame, Cant. 3. 3. v. §. 6. p. 536.

eſſe S. Thereſiam, alibi obſervavimus. *6. dem. ch. 7. p. 786.*

174. Neque omittendum, me nihil aliud quàm ſanctorum verba exſcribentem, fanatiſmi accuſatum: quæ accuſatio redundet in eos, quorum exprimo diſertas, planaſque ſententias.

175. Secundo articulo, auctoris contra omnium ſpiritualium doctrinam excludentis actus proprii laboris, proprii conatûs, propriæ induſtriæ, & ſub gratiæ actualis nomine omnia ad inſpirationem extraordinariam revocantis, purum putumque fanatiſmum oſtendimus.

176. Tertio articulo, de ſubtracto Chriſto, ac divinis attributis, diviniſque perſonis à purâ contemplatione quietiſticum errorem, S. Thereſiæ ac Johanni à Cruce penitus repugnantem, deprehendi: quæ hac prima parte demonſtranda ſuſceperam.

Digitized by Google

PARS SECUNDA.

In qua ſolvuntur ſpiritualium auctoritates à D. Cameracenſi objectæ.

Caput Primum.

Primus locus ex S. Thereſia.

177. JAM expendamus locos, quibus auctor approbat ſuam ſententiam. Primus iſte ex S. Thereſiæ ſexta manſione: *animæ hujus ſtatus vellent, ut videret Deus, ſeſe non ei famulari ſpe mercedis:* quem locum ſic urget præſul: *an vult ſancta dicere vel illas animas Deo oſtendere à ſe rejici ſpem? abſit ab ea talis impietas. ergo hîc ſpectatur merces tamquam objectum affectus naturalis & mercenarii.*

Inſt. paſt. p. 73. 2. lett. à M. de P. p. 40. Chaſt. de l'ame dem. 6. ch. 9. p. 799.

178. Ego verò quæro primùm, utrum hujus affectus naturalis, ſancta virgo Thereſia ullam umquam fecerit mentionem? ſi quam; locos proferat: nullum autem protulit, ac ne tentavit quidem. Si nullam, ergo illam intepretatur ex libitu ſuo, non ex illius dictis.

179. Quæro iterùm, an B. Thereſia ita nolit *famulari Deo ſpe mercedis,* ut eam ipſa

ſpes ne quidem *cohortetur ad currendum ſtadium?* Hoc ſi voluit, palam adverſatur concilio Tridentino definienti valere ſpem, *ut juſti ſuam ipſorum ſocordiam excitando, & ſeſe ad currendum in ſtadio cohortando, cùm hoc imprimis ut glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam:* cujus rei exemplum Moyſen & Davidem præbent Tridentini Patres. Ergo S. Thereſia his potior, nec doctrinâ concilii, nec horum exemplo uteretur, quod nemo dixerit. *Seſſ. VI. cap. 11.*

180. In promtu ergo eſt beatæ Virginis ſenſus: *non vult ſe famulari Deo ſpe mercedis,* tamquam ſolo vel præcipuo motivo, certum: tamquam & illa ſpes nullum ſit motivum cohortans & invitans, falſum & hæreticum.

181. Nihil igitur ad rem facit *affectus naturalis,* niſi ad infringendam S. Thereſiæ ſententiam: illa enim, non affectum tantùm naturalem, de quo nec umquam cogitavit, ſupernæ felicitatis excludit; ſed ipſam ſpem ſupernaturalem mercedis æternæ, ut quidem eſſet finis ultimus, aut motivum primarium ac præcipuum: quod eſt ab omnibus theologis traditum.

182. Quod ergo ſancta ſubdit: *has animas non cogitare de gloriâ aſſequendâ,* tamquam de motivo, *quo magis incitentur,* Tridentino concilio, & ſanctorum exemplis

eſſet contrarium, niſi eo modo ſumtum, quo diximus.

183. Nec aliter intelligendus huc collatus Bernardi locus: *purus amor de ſpe vires non ſumit:* non ſumit præcipuas, vel maximas; fateor: non ſumit ullas; falſum & hæreticum.

Inſt. paſt. 74. Serm. 83. in Cant. n. 5.

Caput II.

De affectu naturali.

184. De affectu naturali, quo uno ſe auctor nunc expedit, ſæpè diximus: hìc autem quærimus tantùm, an hujus affectûs concilium Tridentinum loco allegato mentionem faciat? nullam autem facit, ſed vim ſpei explicans in eo reponit illam, *ut nos excitet, cohortetur mercedis intuitu, cum hoc ut imprimis glorificetur Deus:* ergo vacant reliqua, nec affectûs naturalis ullam rationem habere nos oportet.

Seſſ. VI. cap. 11.

185. Jam, quod auctor *commodi proprii* nomine affectum illum *naturalem* ſemper & ubique à ſe intellectum profitetur, manifeſtè falſum. Agnoſcit enim *commodum proprium æternum*, quod abdicari vult *abſque ullâ ſpe:* commodum autem æternum, præter ſalutem æternam, nullum eſt. Idem efficit illa vox: *Fit ſacrificium abſolutum commodi proprii in æternum:* illud enim quod abjicitur

Inſt. paſt. p. 9. 10. 18.

Max. des SS. p. 75.

Ibid. p. 90.

Digitized by Google

reſpectu æternitatis nonniſi æternum eſt. Non ergo hîc intelligitur affectus naturalis, qui non poteſt eſſe niſi temporarius.

186. Sanè homini juſto nihil eſt æternum, niſi vel Dei poſſeſſio, vel de Deo poſſeſſo gaudium & delectatio. Atqui neutrum eorum eſt ex affectu naturali: neutrum eorum aut in patriâ exſcindendum, aut in viâ contemnendum. Non ergo commodum proprium æternum, affectus naturalis eſt, aut aliud quidquam quàm ipſa beata æternitas, cujus ſtudium exerceri, non infringi oportet.

Caput III.

Quòd ille affectus naturalis ex ipſo auctore ſit inutilis.

187. D. Cameracenſis hæc ſunt in reſponſione ad ſummam doctrinæ: *Fatetur D. Epiſcopus Meldenſis ſcholas communiter tradere, caritatem ſpectare Deum in ſe ipſo amore abſoluto ac libero ab omni reſpectu ad nos:* Subdit: *eam definitionem ſi ſemel admiſeris, uno Iſsiacenſi art. 13. indiget ſyſtema meum.* Duo ergo ſunt capita quibus illud continetur: nempe definitione caritatis, & Iſſiacenſi articulo illo 13.

Reſp. ad Summa doct. *p.* 3.

Ibid. p. 8.

188. Atqui affectus naturalis ad ea duo eſt inutilis. Non enim amamus Deum, *ſine*

Digitized by Google

ullo reſpectu ad nos, affectu naturali. Non
1. Cor. XIII. etiam eſt naturalis caritas illa quæ *benigna eſt, quæ patiens, quæ omnia credit, ſperat, ſuſtinet*, de quâ agit Paulus : de quâ unâ tractatur Iſſiacenſi art. 13. atqui ad hæc duo capita, *totum ſyſtema* revocatur : non *ullâ aliâ re indiget* : non ergo indiget illo amore naturali, iſque ad explicandam Thereſiam perperam adducitur.

Caput IV.

Secundus locus S. Thereſiæ.

189. Ex eâdem manſione 6. ſecundus af-
6. dem. ch. 19. p. 799. fertur is beatæ virginis locus : *anima non ſe incitat ſpe adipiſcendæ gloriæ : verum id unum cogitat, ut ſuo amori ſatisfaciat, cujus natura eſt, ut ſemper operetur mille modis. Si poſſet anima, mille inventa quæreret, ut ſe ſe ipſo amore conſumeret : ſi id neceſſarium ad majorem Dei gloriam, ut æternum in nihilo remaneret, ex animo conſentiret.*

Caput V.

De ſuppoſitionibus impoſſibilibus : auctoris manifeſtæ calumniæ.

Inſt. des états d'or. liv. 9. n. 3. p. 342. n. 4. p. 348. liv. 10.
190. Hic locus pertinet ad ſuppoſitiones illas impoſſibiles de quibus cùm multa tradiderimus, ſanctæque Thereſiæ locos

Digitized by Google

latè pertractaverimus, nunc ad hæc capi- *n. 19. p. 429.*
ta ſummam doctrinæ noſtræ referemus. *art. 33. d'Iſſy.* *ibid. p. 397.*

191. Primùm, hæ ſuppoſitiones nihil nobis adverſantur, quas annotatis ad marginem locis & ultro recepimus, & ſanctorum auctoritatibus aſſeruimus. quare miror ita *Rép. à la décl.* nobiſcum agi, tamquam eas improbemus. *p. 149.*

192. Secundò, has etſi velleïtates diximus, non tamen eis meritum detraximus, quas magnis animabus, Moyſi, Paulo, cæteris, à ſanctis attributas eſſe, monuimus.

193. Tertiò, malè imputatur nobis à D. Cameracenſi, Paulo & Moyſi, aliiſque piis animabus per illas ſuppoſitiones impoſſibiles *Reſp. ad* Summa, *p. 19. 26. 49. &c.* attributas *pias ineptias, pios exceſſus, pia deliria, inanes argutias, quodque eſt graviſſimum, inordinatos affectus.* *Rép. à la décl. p. 149.* Ego autem ut pios exceſſus, nec tamen extra fines debitos, non denegaverim ſanctis cum Paulo *mente excedentibus*, & in *exceſſu ſuo* cum *2. Cor. v. 11.* ſancto Davide multa dicentibus; *ita ina-* *Pſ. cxv.* *nes argutias, ineptias*, deliria, inordinatos affectus, etiam Paulo & Moyſi à me fuiſſe imputatos, dolens dico, aperta calumnia eſt, peſſimo exemplo ab antiſtite illata antiſtiti: vel ergo proferat locum, vel inficietur indignam in fratrem contumeliam. notat *Rép. à la décl.* quidem ad latus paginam meam 443. ut *p. 149.* oſtendat hæc à me inter abſurda reputari; ſed falsò: lege lector, nihil invenies præ-

ter *pios exceſſus* quos ſibi ipſe Paulus, ipſe David attribuunt. quod ſi cuiquam ſanctorum attribuere videor *amatorias amentias:* id primum nec meo nomine nec pravo ſenſu dictum, cùm etiam ejuſmodi *amentias* ſponſæ ipſi, atque animis ſancto amore percitis, non Bernardus, non alii optimo ſenſu imputare vereantur.

Inſt. ſur les états d'or. n. 1. p. 333.

Rép. à la décl. p. 149. 151.

194. Quartò, numquam diſſenſi ab auctore aſſerente *velleitates* de re impoſſibili, ut graviſſimo peccato, ita etiam maximo merito imputari poſſe. quis enim hoc ab Auguſtino, imo ab omnibus theologis non didicit, peccare graviſſime prava cupientem ſi per impoſſibile impunita eſſent? quod quidem ad bonum ut in malum valere, abſit ut negaverim.

195. Quintò, *velleitatis* nomen adhibui, ut docerem ejuſmodi voluntatem etiam abdicundæ ſalutis, (quoad quoſdam effectus ſi poſſibile eſſet) cùm ea voluntas abſoluta & perfecta non ſit, facile conjungi poſſe cum abſolutâ & perfectâ voluntate volendi ſalutem: quin ipſum illud *vellem pro Deo ſalutem, quoad quoſdam effectus abdicare*, eſt revera velle ſalutem ipſam quam te nolle non poſſe fatearis. quare ſi quis diceret: vellem propter Deum non eſſe beatus ſi id velle poſſem, aut ſi Deo placeret, illo ipſo actu clamat ſe beatum eſſe

ſe velle, & nolle non poſſe; adeo nullus actus à beatitudinis voto eſt vacuus.

196. Igitur, quod ſexto loco dixerim, in eo actu, *vellem pro gloria Dei carere optatâ beatitudine, ſi fieri poſſet:* ineſt duplex meritum: & illud optandæ ſalutis, & illud anteponendæ divinæ voluntatis, ſi talis eſſe poſſet.

197. Denique non idem valet: ſi quis ita diceret, *vellem delectari quocumque peccato, ſi impunitum eſſe poſſet.* in eò enim actu meritum omnino eſſet malum: cujus rei ratio eſt, quòd duo bona merita inter ſe compati poſſint, non poſſint autem componi & compati in eodem actu meritum bonum & malum: ac per has propoſitiones ſeptem patet reſponſio ad omnia objecta quæ oriri poſſunt ex ſuppoſitionibus impoſſibilibus.

Caput VI.

Tertius ſanctæ Thereſiæ locus: hujus vis auctori ignorata.

198. In Inſtructione paſtorali tertius locus is eſt ſanctæ Thereſiæ ex manſione 7. *in hoc perfectiſſimo gradu inducitur tanta oblivio ſui, ut anima utrum ſit an non ſit vix ſciat: non enim cogitat de cæleſti patriâ: ac ſi certò teneret ſtatim egreſſam ex corpore, in ca-*

Inſt. paſt. p. 74. Chaſt. 7. dem. ch. 3. p. 816. 817.

Digitized by Google

lum tranſituram, non eâ felicitate moveretur, quia tunc non cogitat de gloriâ ſanctorum aut de pari gloriâ conſequendâ; ſed tantùm ut Deo

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 5. p. 350.

ſerviat. Hæc illa, quæ nos in Statibus orationis facilè ſolvimus.

199. Ipſe ſenſit auctor hujuſmodi locos non eſſe ad ſummum urgendos: ſed peſſimas interpretationes adduxit duas; pri-

Inſt. paſt. p. 75.

mam, ſecundum S. Thereſiam, *non incitari animas affectu naturali, ac mercenario ſui ad formalem beatitudinem.* Quâ de re præmonuimus, numquam beatam virginem cogitaſſe: (n. 177. 178.) numquam, inquam, de affectu naturali beatitudinis formalis exſuperando cogitavit, ſed ipſum chriſtianæ ſpei ſupernaturalem affectum prætergreſſa, eum affectum ex omnium theologorum ſenſu ſubjunxit ac ſubordinavit Dei caritati: quare præſul Thereſiam invitam ad ſuum affectum naturalem trahit, & à ſe ipsâ facit eſſe degenerem.

Ibid.

200. Altera ſolutio non pluris valet: *nempe quòd caritas ordinariè præveniat ſpem ejuſque actus imperet, non autem à ſpe ſe præveniri ſinat.* quæ perfectio omnibus vitæ chriſtianæ profeſſoribus à Paulo proponi-

1. Cor. XVI. 14. Ibid. X. 31. Col. III. 17.

tur his verbis, *omnia veſtra ex caritate fiant: & ſive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.*

201. Sanè hæc pertinere ad præceptum

& ad perfectionem illam evangelicæ legis omnibus imperatam exactiores theologi tradunt : ſed quia perfecti noſtri, non ita de chriſtianâ perfectione ſentiunt, & Pauli ſententias ad conſilium revocant; non negabunt certè illud conſilium proponi omnibus chriſtianis : nec eſſe quemquam qui ab illo abhorreat; imò qui non ad id ſe invitari ſentiat. non ergo pertinet ad purum illum amorem, qui D. Cameracenſi, *Sanctis quoque inacceſſus, nec iis proponendus eſſe videatur : ad quem ſcilicet, nec lumen interius habeant, nec gratiæ illecebram : quo proinde conturbentur, ſcandalizentur*, expaveant. *Max. des SS. p. 34. 35.*

202. Quare illud, ſive præceptum ſive conſilium, omnibus communiter propoſitum eò pertinet, ut omnes noſtri actus à caritate imperentur : quod autem ſubdit auctor ita imperari, *ut anima Deum diligeret, etiamſi nullam ab eo ſperaret beatitudinem :* id omni actui caritatis intrinſecum eſſe, pars multo maxima theologorum tradit, neque expectavit S. Thereſia ſeptimam manſionem ut Deum illo amore diligeret. Altius ergo veſtigandus ſanctæ virginis ſenſus. *Ibid. p. 75.*

Caput VII.

Verus ſenſus S. Thereſiæ ex ipſâ ſtabilitus.

203. Is autem ſenſus hic eſt: ut ſpe gloriæ non quidem moveretur tamquam fine ultimo, ac motivo præcipuo caritatis; moveretur tamen ut moveri ſolent piæ animæ per illas ſecundarias objectivas rationes à theologis memoratas quæ ad amandum alliciant.

204. Neque id voluit ſancta Thereſia, ut gloriâ cæleſti non abſolutè moveretur; quod concilio Tridentino repugnare vidimus: ſed ut non moveretur *tum*: per certa momenta: alternantibus vicibus: etſi enim ea motiva virtute ſemper movent, non tamen ſemper actu de illis cogitatur; nec tamen diu à cogitatione abſunt: ac ſubinde recurrunt: unde ſancta Thereſia ſubdit de illis animabus: *rurſus autem redeunt ad deſiderium Dei perfectè potiundi: cui tamen poſtea renuntiant* (quoad dilationem, non quoad rem ipſam) *ſatiſque contentæ, quòd Deum comitem habeant, ei offerunt vitam ſuam prolongatam, ut certiſſimum ac laboroſiſſimum argumentum antepoſitæ divinæ commodi rationis ſuis rationibus & commodis*: qui ſenſus, nec intelligi poteſt, ſine Dei poſſidendi abſoluto deſiderio: niſi enim deſiderarent, ni-

7. dem. ch. 3. p. 817.

Ibid.

Digitized by Google

hil Deo immolarent: immolant autem non quidem auferendum, abſit; ſed tamen differendum Dei deſideratiſſimi votum: ergo illo numquam abſolutè carent: ſed vicibus, aut tantiſper premunt, aut actu eliciunt: ſummam autem ipſam numquam non retinent.

205. Quocirca ita concludit illum excelſiſſimum de Deo potiundo locum: *quo ſenſu putatis eſſe illas animas cùm reputant ſe illa felicitate privari poſſe?* Abſit ergo ut non optent illam felicitatem qua privari ſe poſſe, non ſine graviſſimo dolore ſentiunt. Sic omnino intelligenda ſunt dicta ſanctorum, relatis integris locis, non abruptè allegatis, & per vim manifeſtam ad aliena detortis. *Ibid.*

Caput VIII.

De B. Johanne à Cruce.

206. Videamus autem an non à B. Johannis de Cruce ſenſibus D. Cameracenſi toto cælo aberrarit: is enim eſt qui non ſemel deſiderium potiundi Dei preſſiſſe, & ſuppoſitionibus illis impoſſibilibus indulſiſſe videatur. Is igitur de perfectis animabus hæc habet, *ſine curâ, ſine reflexione ſunt.* *Vive flame.* ſanè: *ſed per illud ſpatium, quo viget con-* *Cant. 3. ℣. 3.* *templatio.* *§. 6. 10. p. 538. 592.*

207. An igitur per illud ſpatium non de-

Exp. du Cant. 9. Couplet, p. 383. ſiderant Deum? Abſit: *amans enim anima non poteſt amoris ſui non deſiderare mercedem, cujus gratia amico ſervit: alioquin nec illud amor eſſet: quæ merces non alia eſt, niſi amoris augmentum, quouſque perveniat ad illum perfectiſſimum amoris ſtatum, qui ſit ipſe ſibi merces: nec aliam mercedem anima optare poſſit.* optat ergo illam: optat Deum ipſum habendum, potiundum: nec ſine illius mercedis, *voto ſtat amor, aut amoris gaudet nomine.*

Ibid. 13. Coup. p. 396. 208. Rurſus: *morbus amoris non niſi præſentiâ ſanari poteſt:* quo nihil eſt clarius, ac ſimplicius. & iterum: Ibid. 6. Coup. 375. *animæ Deum amanti non niſi potiundo poteſt ſatisfieri; non enim aliæ gratiæ ſatisfaciunt, ſed incendunt & irritant Dei, ut in ſe eſt, videndi deſiderium.*

209. Quod ergo alibi docet non eſſe animas illas, Obſ. nuit. liv. 2. ch. 19. *intentas ſolatiis, aut commodo proprio, ſed Deo pro ſuâ ipſius dignitate & acceptis beneficiis.* primum vides intentas acceptis beneficiis, adeoque profectò ſuis commodis: non ſic tamen ut præcipuo, ſed ut ſecundario, magno tamen motivo.

210. Quin etiam cum anima videtur optare ut avertat Deus dulcedines ſuas, ſponſæ inſtar canentis: Cant. VIII. 24. fuge dilecte mi: *ne credas averti velle: genus locutionis eſt ex nativo* Exp. du Cant. 13. Coup. *amittendæ dulcedinis metu:* ergo ſic avertere, elicere eſt; optare eſt: eſtque illa fuga ex

amatoria vi grande deſiderium: quanto ergo ferventius eſt deſiderium illius Deo viſo atque poſſeſſo æternæ dulcedinis? unde illud erumpit ex imo pectore: *rumpe telam hujus vitæ, ut te ſtatim amare poſſim cum eâ plenitudine ac ſaturitate quam deſiderat anima mea æternam & interminabilem.* *Vive flame, Cant. 1. p. 521.*

211. Sic illis amantibus preſſa deſideria, etiam per ſuppoſitiones illas impoſſibiles, nihil aliud ſunt quam genus deſiderii eo ardentioris quo latentioris.

Caput IX.

Locus ejus auctoris à D. Cameracenſi prolatus: deque proprietate.

212. Hæc præſul omnia prætermiſit quibus clare conſtat numquam à myſticis ſuppreſſum potiundi deſiderium: adduxit autem hujus B. viri unum tantum locum *de avaritiâ atque ambitione ſpirituali: quæ ſit illa à myſticis commemorata proprietas, hoc eſt illud ſpirituale commodum quod numquam abeſt à mercenariæ animæ virtutibus.* *Max. des SS. p. 38. 135.*

213. Quodnam autem ſit illud ſpirituale commodum proprium, expreſſit his verbis. *eſſe nempe illud commodum ſive meriti ſive perfectionis ſive mercedis æternæ:* atque illud eſt quod in ſpirituali Johannis à Cruce avaritiâ ſive ambitione vult quæri. *Ibid.*

Digitized by Google

214\. Contrà: avaritiam illam ſpiritualem ſic definit beatus auctor, *ut animæ numquam contentæ ſint donis à Deo datis, deficiantque animo ac lamentis indulgeant, ſi non inveniant ea quæ in ſpiritualibus rebus quærunt ſolatia.* hoc primum. alterum: *ut præceptis, conſiliis, libris reliquiis, agnis Dei, exſaturari non poſſint: qua in re,* inquit, *damno proprietatem cordis inhærentis earum rerum modo, multitudini, curioſitati:* quæ quàm abhorreant ab æternæ mercedis ſtudio, nemo non videt. ſic præſul ſuam omnibus ſpiritualibus ignotam proprietatem quærens nec inveniens, eam per fas & nefas omnibus eorum dictis infarcit.

Obſ. nuit. liv. 1. ch. 3. p. 239.

215\. Neque quidquam aliud de ſpirituali ambitione à beato viro dictum comperi. ſanè gulæ ac luxuriæ ſpiritualis vitium tribuit animabus ſolatiorum ſenſibilium inexhauſtâ cupiditate percitis. Neque aliud quidquam. quare proprietatem illam quam præſul inculcat, ſi extra ſolatii ſpiritualis aviditatem inexſaturabilem ad æternam mercedem transferatur, myſticis ignotam eſſe & ab eorum doctrinâ abhorrere omnino decernendum eſt.

Ibid. ch. 4. 6.

Digitized by Google

Caput X.

De S. Franciſco Saleſio locus decretorius.

216. De beato Saleſio tot ac tanta retulimus, ut ea repetere nihil aliud eſſet, quàm lectori faſtidium ac nauſeam parere. unum illud, ſed decretorium quod ad proprietatem definiendam pertinet, memorare hîc juvat. *Myſtici*, inquit, *proprietariam vocant animam eam quæ ſuas virtutes per ſanctam reſignationem refert ad Deum: quâ in re minus perfecta eſt quàm anima abſoluta à proprio commodo quæ ſuas virtutes refert ad Deum per ſanctam indifferentiam.* *Max. des SS. p. 135.*

217. Quid autem ſit referre virtutes ad Deum per ſanctam indifferentiam alio loco ſic explicat: *duo ſunt ſtatus iſtarum animarum: primus eſt ſanctæ reſignationis, quâ anima ſancta multa vult ſeu vellet ſibi, ex proprii commodi motivo: cujus rei gratiâ S. Franciſcus Saleſius confitetur ineſſe ei deſideria, ſed ſubmiſſa: quippe cum illa ſubmittat voluntati Dei quam ſuo commodo anteponit. Secundus ſtatus eſt ſanctæ indifferentiæ ubi anima nihil vult ſibi ex motivo proprii commodi: nulla habet ſubmittenda mercenaria deſideria, quia nulla habet mercenaria; quamquam remanent proclivitates & repugnantiæ involuntariæ quas ſubmittit: ſed nulla habet deſideria voluntaria &* *Max. des SS. p. 49. 50. 51.*

deliberata ad ſuum commodum, exceptis caſibus ubi toti ſuæ gratiæ fidelis non eſt: anima illa indifferens cùm implet ſuam gratiam nihil vult niſi propter Deum, & prout Deus attractu ſuo velle eam facit.

218. Hæc ergo principia, has definitiones reſignationis ſanctæque indifferentiæ ad beatitudinem refert his verbis: *nihil vult anima ut ſit perfecta & beata ad ſuum commodum; vult tamen perfectionem omnem, omnem beatitudinem, in quantum Deus hæc velle nos facit impreſsione gratiæ*, ejus ſcilicet de qua dixit: *animam nihil velle ad ſuum commodum, niſi ubi ſuæ gratiæ*, ſingulari illi ſcilicet qua ejuſmodi anima trahitur, *fidelis non eſt.*

Ibid. p. 52.

219. Eamdem doctrinam tradit & inculcat in reſponſione ad ſummam; atque ex his principiis *quæ ſancto Saleſio tribuit proprietatem definiri aſſerit* à myſticis.

Reſp. ad Summa, *p. 57. Troiſi. lettre à M. de Paris, p. 23.*

220. Facile confutatur. primum enim qui reſignationem ab indifferentia ſecernat præter unum Saleſium profert neminem: Saleſius autem nihil de proprietate cogitat: quin ipſum Saleſium præſul peſſimè intelligit, ut docent ſequentia.

Digitized by Google

Caput XI.

Sancto Franciſco Saleſio imponitur circa reſignationem & indifferentiam.

221. Sæpe monuimus, nec monere ceſſamus beatum Saleſium de reſignatione ac indifferentiâ tractantem, ad nihil aliud reſpexiſſe, quàm ad *afflictiones ſive ſpirituales,* hoc eſt ariditates, ſive *etiam temporales,* numquam autem ad ſalutem æternam quò D. Cameracenſis ſancti antiſtitis doctrinam omnem trahit. *Déclar. p. 8.9. Troiſi. écrit n. 3. p. 77. Am. de Dieu liv. 9. ch. 3.4.*

222. Atqui tota doctrina libri de doctrinâ ſanctorum, & proprietate nititur, & ex illo uno loco S. Franciſci Saleſii explicatur, ut mox vidimus: ergo totus liber eo loco nititur quem falſo allegatum & in alienum ſenſum detortum eſſe conſtat.

223. Senſit id Cameracenſis: & ultro confitetur *ſanctam indifferentiam, quatenus ſuſpendit omne deſiderium, ſpectare tantùm eventus vitæ præſentis: & quidem antequam contingant.* ex quo ſequitur, ipſo confitente, falsò allegatum Franciſci Saleſii locum, & ad æternam beatitudinem peſſimo conſilio eſſe detorta quæ ad eam nihil attinent. *Rép. à la décl. p. 42.*

224. Quod autem ſubdit non niſi *naturalia ſalutis deſideria* à ſe eſſe ſubtracta duo peccat: primùm quòd S. Franciſco Saleſio *Ibid. p. 43.*

Digitized by Google

falſa & aliena imputat, cùm ille, ipſo Cameracenſi fatente, nonniſi de eventibus hujus vitæ agat; non autem de ſalute, ſive naturaliter, ſive ſupernaturaliter deſideranda: alterum, quòd ſalutis naturalia deſideria cùm à ſupernaturalibus nullâ arte ſecerni poſſint, neceſſe eſt ut hæc, profligatis aliis, in ruinam trahantur, ut ſuprà vidimus n. 139. 140.

225. His tamen ludificationibus, his S. Saleſii apertè truncatis teſtimoniis ſperat auctor ſe myſticis, ſe ſcholæ, ſe eccleſiæ Romanæ illudere poſſe; ac nedum agnoſcat errorem, ſibi falſa omnia imputata eſſe jactat; adeo confidit hominum credulitati, ac vanis verborum offuciis.

Caput XII.

De proprietate ex libro de Imitatione Chriſti.

226. D. Cameracenſis omnia movet, ut quocumque loco ſuam proprietatem inveniat, cujus nulla veſtigia deprehendit. Unus eſt omnium aurei libelli Imitationis auctor qui de proprietate, vel maximè verba faciat, ſed longè diverſo ſenſu. Cameracenſis enim ſic ſcribit: *auctor Imitationis Chriſti ſæpè loquitur contra proprietarios; eaque proprietas quàm ut imperfectam rejicit, nihil aliud poteſt eſſe quàm amor noſtri natura-*

Inſt. paſt. p. 65.

Digitized by Google

dis quo adhæreſcimus ornamento aut ſolatio quæ ex virtutum perfectione, & poſsidendæ mercedis voluptate proveniunt. Hujus rei gratia locum iſtum profert: *ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi: tibi mori, & mihi æternaliter vivere.* at quis hic odor, quod veſtigium proprietatis illius quam naturalem vocas? quin ipſe ſic loqueris: *illa proprietas, nihil poteſt eſſe aliud quàm amor ſui naturalis, virtutum ſolatia & mercedis voluptatem ſpectans. nihil,* inquit, *poteſt eſſe aliud:* conſecutione agit, ratiocinio, conjecturâ, nihil expreſſi habet: ubi enim apud pium auctorem illa *ornamenta*, illa *ſolatia*, abjicienda virtutum, ac *mercedis æternæ?* nullum verbum: *conare*, inquit, *ut ab omni proprietate*: hoc eſt ſenſu pii auctoris ne hæreas proprio bono relicto communi, qui eſt Deus: *ut nudus nudum Jeſum ſequaris:* terrenis omnibus derelictis, quibus Jeſus caruit: *tibi mori, & mihi æternaliter vivere:* ad hæc enim æterna pervenies, ſi hæc terrena contemſeris.

De Imit. lib. 3. cap. 27. n. 3.

227. *Vides*, infert præſul, *ſine proprietate deſiderari poſſe æternam cùm Chriſto vitam.* Sanè: *ergo hîc agitur de ſtudio naturali virtutum, ac mercedis in quibus eſt proprietas:* at ego nihil horum video quæ te videre

Digitized by Google

fingis : neque quidquam quàm præſulem caſſo ſtudio in quærenda illa proprietate laborantem.

Caput XIII.

Alius locus.

Inſt. paſt. ibid. Lib. 1. de Imit. cap. 11. n. 3.

228. *Auctor Imitationis exclamat :* ô quantum poteſt amor Jeſu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus ! ſic præſul. Sed quid ſit illud commodum proprium, aut proprius amor ſequentia demonſtrabunt : *nonne mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt ? nonne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur & lucra ſemper meditantur ?* nempe *ſolatiorum lucra :* ubi ſeipſos magis quàm Chriſtum amare convincuntur : non ergo innocua eſt illa proprietas. unde addit : *ubi invenietur talis qui velit Deo ſervire gratis ?* nec ſola illa ſemper ſolatii ſenſibilis mercede duci.

De Imit. ibid. n. 1.

229. Hæc quippe præceſſerant, *multi illum laudant quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt : ſi autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt :* quæ ſunt in vitio, non in illâ tuâ imperfectione ac proprietate naturali innocuâ.

Ibid. n. 2.

230. Subdit : *qui autem Jeſum propter Jeſum,*

Digitized by Google

& non propter ſuam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtiâ cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt: & ſi numquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen laudarent, & ſemper gratias agere vellent: cui ſubjuncta ſunt quæ ex D. Cameracenſi mox lecta ſunt: quæ nihil ad ornamenta virtutum & mercedis æternæ voluptatem faciunt.

Caput XIV.

De proprietate ſecundum ſenſum pii auctoris.

231. Sed ad proprietatem redeamus, quando hujus notionem ipſe Cameracenſis confitetur ab eo auctore eſſe repetendam. Repetamus libri 3. à præſule allegatum caput 37. *fili, relinque te, & invenies me: ſta ſine electione, & omni proprietate, & lucraberis ſemper.* An vero hic ſomniabat proprietatem naturalem imperfectam tantùm, nec proinde vitioſam? Audi, *nihil excipio, & in omnibus te nudatum inveniri nolo: alioqui quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus, niſi fueris ab omni propriâ voluntate intus & foris ſpoliatus?* nempe illâ propriâ voluntate, ſine quâ nec nos Chriſti, nec Chriſtus noſter eſſe poſſit: quæ quidem innocua non eſt.

Lib. 3. cap. 37. n. 6.

Ibid.

232. Subdit: *quidam ſe reſignant, ſed cum* *Ibid. n. 2.*

aliquâ exceptione; non enim Deo plenè confidunt. En à bono communi ad propriam deflexi voluntatem: unde illud: *ad hoc conare, ut ab omni proprietate poſſis exſpoliari.* quod ità interpretatur ipſe: *tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ: tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur:* hoc eſt ille amor quo à communi bono ad proprium convertaris, fiaſque *proprietarius.*

Caput XV.

Alii loci, & de abnegatione vel amore naturali ſui.

Lib. 3. c. 32. n. 1. 233. *Fili*, inquit, *non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum: compediti ſunt omnes proprietarii, & ſui ipſius amatores;* conjecti quippe in angulum, ut Bernardus memorabat; (n. 126.) hinc etiam in ſordes & maculas: quippe ad proprium bonum coarctati, relicto communi quo pectus dilatatur.

234. Sic ſunt compediti, anguſti, maculoſi, *ſui ipſius amatores.* ſubdit enim: *Ibid.* *cupidi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia non quæ Jeſu Chriſti*, & cætera ejuſmodi quæ planè eveniunt, ſeque & ſua, non verò æterna, ac divina ſectantibus.

235. Nec eſt ullus auctor qui de ſui abnegatione

negatione toties, tamque præclarè dixerit, cùm in eo ſit totus: neque tamen toto libro ullam voculam inveneris de illâ abdicatione deſiderii, ſive ſupernaturalis, ſive etiam naturalis perfectionis ſuæ, ac ſalutis æternæ, quam auctor ſomnians ubique ſibi videre videatur.

236. Tantus vitæ interioris ac perfectæ magiſter, in perfectione explicandâ numquam amoris naturalis uſus eſt actibus, aut motivis: nullus licet ſubtilius diſtinxerit gratiæ & naturæ motus, toto quidem libro, ſed præſertim libri 3. cap. 54. & 55. ubi de his expreſsè tractat; & tamen nihil tale tradidit: naturæ motus reſpicit non ut gratiæ ſubordinandos, ſed ut gratiæ contrarios, quippe qui naturam eam intelligat jam corruptam cum qua nobis perpetuum bellum eſt. Cæterum deſideria naturalia promiſſorum Dei, & beatæ viſionis quæ à perfectis evellenda eſſent, neque ipſe neque alius quiſquam ſpiritualium ſomniavit. *Ibid. cap. 54. n. 1. cap. 55. n. 1. 2. &c.*

Caput XVI.

De amore beatitudinis pii auctoris ſenſus.

237. Amorem certè beatitudinis toties expreſſit, ut nihil aliud ſpirare videatur: *Fili*, inquit, *ego debeo eſſe finis tuus ſupre-* *Lib. 3. cap. 9. n. 1.*

H

mus, & ultimatus; ſi verè deſideras eſſe beatus : poſteà : *ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere.* Quàm autem ſuſpiret ad ſupernæ civitatis beatiſſimam manſionem: ad æternam lucem, ad perfectam libertatem, ad Dei viſionem, ad perpetuam & imperturbabilem pacem: *quanta patiatur intus*, horum deſiderio, atteſtatur, vel maximè c. 48. ſequente verò: *Fili, cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſſitudinis umbrâ contemplari poſſis: Dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe: ibi*, inquit, *aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi: ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum, vel privatum*: en illa ex privato bono proprietas exclúſa ſemper ut in fruitione, ita in deſiderio: en in bono communi bona vita ac felix; nec quidquam aliud toto libro reperies.

Ibid. cap. 43. n. 3.

Ibid. cap. 48.

Ibid. n. 5.

Cap. 49. n. 1.

Ibid. n. 6.

Caput XVII.

De motibus naturæ & gratiæ.

Lib. 3. cap. 54. n. 1.

238. Placet illud delibare ex cap. 54. *Fili, diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valde contrariè, & ſubtiliter moventur, & vix niſi à ſpirituali, & illumina-*

to homine diſcernuntur. en non modo contrariè : ſed etiam valde contrariè procedunt. Pergit : *Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid in ſuis dictis, vel factis prætendunt : ideo ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet :* quod apertè eſt in vitio.

239. Quòd autem gratia *contrariè* incedat, ut pius auctor prædixerat, hæc oſtendunt : *gratia omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit :* quid ſit autem requieſcere in Deo, antecedentia facilè docuerunt : hæc ergo à gratia amoveri non poſſunt. Quod confirmat his verbis : *gratia attendit æterna, nec in perditione rerum turbatur, quia theſaurum ſuum, & gaudium in cælo ubi nil perit conſtituit :* nec ita multo poſt : *gratia nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum ſolùm pro mercede poſtulat.* hæc ergo poſtulari vult : de naturâ eadem deſiderante amore imperfecto ſui, nihil cogitat. *Ibid.* *Ibid. n. 5.*

240. Aliud quidem eſt proprium quo quis ſibi tribuit Dei dona, vel ipſa Dei dona ipſi Deo anteponit : quod ſæpè auctor agnoſcit, & in vitio ponit : de illo naturali, ac deliberato deſiderio quod ſit innocuum, & tantùm imperfectum, æquè cum aliis omnibus ſpiritualibus tacet.

Digitized by Google

Caput XVIII.

De imperfectionibus.

241. Alibi eſt obſervata à nobis D. Cameracenſis objectio, de imperfectione merâ quam à me prætermiſſam queritur. Sed hæc nihil ad noſtram quæſtionem aut ad myſticos pertinere, ibidem claruit.

Préf. n. 223.

Caput XIX.

Quod nemini fraudi ſint ſuppoſitiones impoſſibiles: quis in iis auctoris peculiaris error. Concluſio.

242. Ex his planè conſtat nihil intereſſe myſticorum, quid D. Cameracenſis cauſâ fiat: imò multum intereſſe, ne utræque cauſæ connexæ implicitæque habeantur. Quod enim myſtici ſuppoſitionibus impoſſibilibus gaudere videantur, ſine periculo mercedis æternæ ejuſque voti fieri, tam liquidò demonſtravimus, ut nullus relinquatur dubitationi locus: itaque ſuppoſitiones illas nemini fraudi eſſe conſtitit. At non in tuto eſt D. Cameracenſis ſententia, quâ docet abſolutè abdicari ſalutem: ſic autem res conficitur paucis. Nam ſalus æterna profectò illud erat quod, per conditionem & caſum impoſſibilem abdicari poſſe dicebat: idip-

Max. des SS. p. 90.

Digitized by Google

ſum autem erat quod ex impoſſibili poſſibile factum; imo reverâ eveniſſe piæ animæ crederent: ergo non illa naturalia deſideria, ſed ipſam ſalutem æternam abdicabant; quod eſt impium & blaſphemum, ut etiam ſuprà vidimus. Ergo oſtendimus, à nobis quidem omnino in tuto eſſe myſticos, quod erat demonſtrandum: à D. verò Cameracenſi, ſummum in diſcrimen adductos. Supereſt ut de ſcholâ eadem ſtatuamus, quod perfacile erit. quò enim magis ſcholaſtici viâ quâdam ac ratione procedunt, eò ſe tutiores præſtant; ſed id ad Tractatum ſequentem differri placet.

Digitized by Google

Digitized by Google

SCHOLA
IN TUTO:

SIVE

De notione Caritatis, & amore puro.

Digitized by Google

SCHOLA IN TUTO:

SIVE

De notione Caritatis, & amore puro.

PROLOGUS:

Quo falsò imputata nobis, & hujuſmodi Operis cauſa indicantur.

1. TANTI intereſt orbis chriſtiani, ne ſcholæ placita Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Cameracenſis cauſæ connexa implicitaque eſſe videantur; ut ad illud incommodum propulſandum, nec curis nec vigiliis parcere debeamus. Is ſanè in reſponſione ad librum cui titulus, *Summa doctrinæ*, Meldenſem Epiſcopum duabus de cauſis accuſat. Primùm, quòd impugnet communem notionem caritatis à ſcholâ traditam, quod eſt falſiſſimum: tum, quòd agat illud ſubdolè: unde extat monitum illud ad theologos: ab eo præſule ſi-

Reſp. ad Summa, *p. 5.*

« *Ibid. p. 9.*

Digitized by Google

» bi maximè caveant, qui eos celare vellet
» altas machinationès quibus illorum doctri-
» nam de caritate evertere ſatagit.

Lett. *d'un* **theol.** *de Louv.* **à un** *doct. de* **Sorb.** *à Liege,* **chez** *Henri* **Hoyoux:** **1698.** *p. 70.* **71.**

2. Audentiùs & apertiùs in *epiſtolâ gallicâ*, ſub nomine *Lovanienſis Theologi ad doctorem Sorbonicum* nuperrimè Leodii editâ:
» ubi larvatus Lovanienſis: Ego verò, inquit,
» non poſſum intueri D. Meldenſis ſententiam
» de motivo formali caritatis, niſi ut inexcu-
» ſabilem, novamque & apertè repugnantem
» ſcholæ, atque omnibus ſanctis antiquio-
» ribus & recentioribus: *ac paulò poſt:* non
» poſſum, inquam, eam ſententiam non in-
» tueri, ut periculoſam, quæ defendi non poſ-
» ſit, quin pariter condemnetur omne quod
» in eccleſiâ magnum & ſanctum eſt: qua-
» re pertinere ad eorum officium, qui regen-
» dis ſcholis præſunt, ut ejus ſententiæ pro-
» hibendæ viam ineant. Mirum Romam conticeſcere ad tantum eccleſiæ periculum, necdum mihi datos examinatores: cæterum inflat in me claſſicum D. Cameracenſis, nullumque non movet lapidem, ut omnes academias commoveat. quæ ſive per imperitiam, ſive per contumeliam dicta, diluere nos oportet.

3. Et quidem à primâ juventute ſub auctoritate Facultatis theologiæ Pariſienſis in ſcholæ ſinu nutritus, ejus placitis ac decretis facilè acquieſcam: nec dubito quin Lo-

Digitized by Google

vanienſis academia ſanctorum Auguſtini & Thomæ erudita diſciplinis, nova commenta reſpuat, meque Eſtii ac Silvii veſtigiis inhærentem ſuſcipiat: ſed propter mei cenſoris admirabiles verborum offucias, hîc ſcholaſtico more aliquot quæſtionibus ordinatis, accuratiſſimè demonſtrare conabor, non modò ab eodem ignorata ſcholæ decreta; verum etiam impugnata: à nobis verò defenſa. Faxit autem Deus, ut quantùm iſta res ad intima religionis ſpectat; tantâ à me perſpicuitate, tantâ lectoris diligentiâ & attentione tractetur.

QUÆSTIO PRIMA.

Quæ à nobis tuenda ſuſcepta ſint.

ARTICULUS PRIMUS.

Ea XXXVI. propoſitionibus comprehenſa.

4. QUandoquidem D. Cameracenſis, quemadmodum conſtabit infrà, totus in eo eſt ut falſa mihi imputet, primùm omnium exponam quæ adverſus illum pro eccleſiâ catholicâ tuendâ ſuſceperim, quæque quamdiu inconcuſſa erunt, ut ſunt, ejus præſulis doctrina, ſive ut loqui amat ſyſtema, ſtare non poterit: ut autem à communioribus procedamus, incipimus à beatitudine in hunc modum.

I. Frui Deo finis eſt beatitudinis.

II. De beatitudine verò theologi, philoſophi, docti, indoctique pariter ita ſentiunt: eam eſſe primum volitum, atque ultimum finem quem omnes homines volunt, & nolle non poſſunt. (Auguſtinus millies.)

III. Præclarè ſanctus Ambroſius eam in rem, *qui verus eſt finis, is finis eſt non unius, ſed omnium:* (in pſal. 38. n. 16.)

IV. Neque tantùm omnium hominum, verùm etiam omnium actuum humanorum.

V. Illos autem actus humanos dicimus, qui ratione, conſilio, deliberatione fiunt.

VI. Neque quiſquam diffitetur, quin omnes homines quidquid agunt, quidquid volunt, quidquid cogitant, quod ad vitam humanam alicujus momenti eſſe videatur, id omne ad beatitudinem explicitè, vel implicitè, ſive virtualiter referant. Citiùs animam auferas; quàm ut cuiquam homini hanc mentem, hunc ſenſum, hanc animi præparationem eripias.

VII. Hæc de beatitudinis ſtudio & amore naturali generatim: de ſpeciali autem ac ſupernaturali chriſtianorum beatitudine, quæ eſt in potiundo Deo; certum eſt, ſuppoſitâ notione, & amore naturali beatitudinis omnibus hominibus com-

muni, Chriſtum toto Evangelio id egiſſe: ut Deo viſo, dilecto, poſſeſſo æternùm beati eſſe vellent.

VIII. Certum item eſt omnibus theologis, pertinere ad caritatem, & eſſe caritatis illud Pauli: mihi vivere Chriſtus eſt, « *Phil.* I. 21.
& mori lucrum: coarctor autem è duobus: « 23.
deſiderium habens diſſolui, & eſſe «
cum Chriſto, multò magis meliùs, &c. «
Phil. I. 23. «

IX. Dei autem diligendi in ſcripturis ſacris omninò duæ cauſæ proponuntur: primùm, quòd in ſe eſt optimus & infinitè perfectus: deinde, quòd erga nos ſummè benevolus & beneficus: aliis verbis ex Paulo, *Tit.* III. 4.
φιλάνθρωπος, amator generis humani, bonorum omnium largitor.

X. Quòd Deus ſit benevolus ac beneficus, id quoque pertinet ad ejus excellentiam ac perfectionem infinitam.

XI. Beneficium quo Deus eſt beneficus, in eo eſt vel maximè, quod ſe habendum, poſſidendum, & in hac vitâ & in æternum donat.

XII. Eo ergo beneficio quo eſt beneficus, eſt item beatificus.

XIII. Ergo diligere Deum ut eſt beneficus, eſt eumdem diligere ut eſt beatificus.

XIV. Hæc autem omnia ad motivum caritatis, ut in ſcripturis revelata eſt, ſpectant.

Digitized by Google

xv. Negari ſanè non poteſt, ex præcepto caritatis juberi nos diligere Deum ut eſt Dominus: item ut eſt Deus noſter: item ut ipſe conglutinatus eſt nobis: item ut bene ſit nobis. (Deut. vi. x. xi.)

xvi. Hæc autem omnia, quòd Deus ſit Dominus, quòd ſit Deus noſter, quòd ſit benevolus, ſive amator hominum: eâque φιλανθρωπία præditus quam ex Paulo retulimus: item quòd ſit beneficus, ac beatificus, quo uno bene ſit nobis, ſunt quidem in ſe abſoluta attributa: neque enim ulla in Deo ſunt attributa verè relativa, præter paternitatem, filiationem, ac ſpirationem activam & paſſivam: ea tamen attributa in ſe abſoluta connotant ex proprio conceptu aliquid extra Deum, cujus connotati ratione habent conjunctiſſimam & inſeparabilem relationem ad nos, ſive rationis cum fundamento in re, ſive tranſcendentalem quamdam, ſive aliam quamcumque malueris; ita ut ſine quodam reſpectu ad nos nec intelligi, nec cogitari poſſint.

xvii. Caritas ergo in Deum ſub illis attributis, ad ejus perfectionem & excellentiam pertinentibus tendens, ita eſt abſoluta, ut illa quoque attributa abſoluta ſunt; ita relativa, ut eadem attributa relationem dicunt ad nos.

Digitized by Google

XVIII. Nec immeritò ſchola docet, omnem actum caritatis eſſe in ſe abſolutum, nullâ reali relatione ad nos; non tamen abſque ullo reſpectu rationis cum fundamento in re, propter illa attributa, eorumque connotata quæ diximus.

XIX. Non ergo poteſt amari Deus ut benevolus ac beneficus erga nos, neque ut beatificus, niſi quâdam relatione inſeparabili ad noſtram beatitudinem.

XX. Non ſola nec prima, ſed tamen vera cauſa per ſe amandi eſt, quòd *Deus prior dilexerit:* I. Joan. IV. 10. 19. vera cauſa magis amandi, quòd plura donaverit, ac remiſerit: Luc. VII. 43. 47.

XXI. Hæc pertinere ad verum actum caritatis quo peccata remittuntur, ipſe Chriſtus docet: ibid.

XXII. Rectè ergo conjungitur primæ cauſæ amandi Deum, eò quòd ſit perfectus; altera cauſa, quòd ſit beneficus, quæ eſt evangelica ac certiſſima veritas.

XXIII. Has autem cauſas duas Dei propter ſe amandi, hoc eſt profectò cauſas veræ ac genuinæ caritatis in Deum, quòd ſit perfectus, & quòd ſit benevolus, ſanctus Bernardus commemorat, dum quærit *quo merito ſuo, quo commodo noſtro* Deus propter ſe ipſum diligatur: verba ſancti ſunt: *ob duplicem ergo cauſam Deum dixerim propter*

Digitized by Google

Bern. de dil. Deo, cap. 1. n. 1. cap. 7. n. 17.

ſeipſum diligendum, ſive quia nihil juſtius, ſive quia nihil fructuoſius diligi poteſt: ad primum pertinet: *quo ſuo merito:* ad ſecundum, *quo noſtro commodo* diligatur. (de dilig. Deo. cap. 1. n. 1. cap. 7. n. 17.)

XXIV. Notandum autem illud etiam *ex commodo noſtro*, Deum propter ſe ipſum adeoque caſto puroque amore diligi, quia benevolum illud ac beneficum, unde commoda noſtra profluunt, ſunt vera excellentia in Deo: hoc eſt vera & proxima cauſa glorificandi Dei, adeoque & amandi.

XXV. Hæc verò duo motiva purè diligendi Deum non ejuſdem ſunt ordinis; cùm priùs intelligatur Deus in ſe bonus ac beatus; quàm Deus beneficus ac beatificus.

XXVI. Quin etiam illud beneficum ac beatificum, ad illud bonum ac beatum per ſe ſe ordinatur.

XXVII. Rectè ergo ſchola communiter, noſque cum illâ dicimus, Deum ut in ſe perfectum, bonumque & beatum, eſſe excellentiſſimum, præcipuum, ac primarium caritatis objectum: Deum verò ut beneficum, ac beatificum, eſſe minùs præcipuum ac ſecundarium, alteri ſubordinatum: tamen per ſeſe maximum.

XXVIII. Ita ſanè hæc motiva ordinata ſunt, ut Deus in ſe optimus, ac beatiſſimus

mus poſſit quidem cogitari cogitatione abſtractivâ, ac tranſitoriâ, abſque eo quòd actu & expreſsè cogitetur de Deo benevolo ac benefico: ſed Deus benevolus, ac beneficus ne cogitari quidem poſſit, niſi priùs intellecto Deo in ſe beato, atque optimo, ordine ſanè naturæ & per ſe cognitionis, non tamen ſemper temporis.

XXIX. Hæc autem ſufficiunt, ut intelligatur, Deum, ut in ſe optimum ac beatiſſimum, eſſe ſpecificum objectum, quo ſine caritas, nec eſſe, nec intelligi, aut cogitari poſſit: Deum verò ut benevolum, ac beneficum, motivum eſſe ſecundarium & in primario ſaltem virtute comprehenſum.

XXX. Neque enim illud plenè intelligi poteſt, Deum eſſe in ſe perfectiſſimum, niſi pariter ſit omnipotens, clemens, benevolus, atque beneficus: atque adeo horum attributorum amor eſt neceſſarius, ad perfectionem caritatis in Deum.

XXXI. Omninò ex antecedentibus, præſertim prop. 17. hæc duo motiva magis ſubordinata quàm coordinata ſunt, neque ut duæ cauſæ propriè partiales, æquo jure concurrunt ad excitandam caritatem; ſed ita ut prima illa alteram reducat & trahat in proprium finem.

XXXII. Quò magis agnoſcimus, & lætamur, Deum eſſe benevolum ac beatiſſi-

Digitized by Google

cum; eò magis agnoſcimus ac lætamur, eum eſſe bonum, beatum, ſibique omninò ſufficientiſſimum: quo planè indigemus ut ſimus, & beati ſimus, cùm ipſe nec noſtri amoris, nec laudis indigeat.

XXXIII. Nec ſi ſpecificum illud motivum in ſe eſt præſtantius, ideò pluris valet ſolum, quàm illa motivi utriuſque complexio: neque noſtra quidquam intereſt, quàm ut quoquo modo Deum perfectiſſimum, omni perfectionis genere impenſiſſimè diligamus; naturæque excellentiſſimæ eò magis hæreamus, quò magis intelligimus eſſe non modò univerſim in genus humanum, verùm etiam in unum quemque noſtrum propenſiſſimæ, atque effuſiſſimæ voluntatis: ſequitur ex dictis, & in praxi certum.

XXXIV. Sub Deo ut benevolo, ac benefico hominum amatore, ac ſervatore, intelligendus venit Jeſus Chriſtus verâ caritate per ſe ſe proximè diligendus, & ipſam caritatem incenſurus in Patrem: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret:* Johan. III. 16. unde etiam Paulus: *Caritas Chriſti urget nos; æſtimantes hoc, quia ſi unus pro nobis mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt: & pro omnibus mortuus eſt Chriſtus; ut, & qui vivunt, jam non ſibi vivant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit:*

Johan. III. 16.

2. Cor. V. 14. 15.

Digitized by Google

quod eſt puriſſimæ & pleniſſimæ caritatis in Chriſtum, ut redemtorem.

XXXV. Nec licet Salvatorem non ſummo amore diligere, qui ſalutem diligat: nec teſte Apoſtolo (Eph. 1. 6. 12. 14.) ſalutem alio referre, *quam in laudem gloriæ Dei: quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia: ipſi gloria in ſæcula:* (Rom. XI. 36.)

XXXVI. Ex his autem liquet, caritatem rectà ferri ad fruendum, nec immeritò eam à ſancto Auguſtino, ſequente Magiſtro, S. Thoma, Scoto, aliiſque theologis, ita definitam, *ut ſit motus animi ad fruendum Deo propter ipſum, & ſe atque proximo propter Deum:* quo tota quæſtio facilè dirimatur: (de doct. chriſt. lib. 3. cap. 10.) atque hæc ſunt quæ tuenda ſuſcepimus, quinque & triginta ſex propoſitionibus comprehenſa. Cætera, de everſis communibus ſcholæ decretis ac notionibus, falsò nobis imputata, conſtabit. *Aug. de doct. ch. lib. 3. cap. 10.*

ARTICULUS II.

Summa propoſitionum.

5. Summa eſt, Deum ut in ſe bonum atque perfectum, eſſe primarium ac præcipuum, imò etiam ſpecificum caritatis objectum: Deum verò ut benevolum atque beneficum, haud minus eſſe verum ac ne-

Digitized by Google

ceſſarium, licet ſecundarium motivum ejuſdem caritatis: hanc eſſe certiſſimam totius ſcholæ, hanc omnium ſententiam: qui eam inficiatus ſit, neminem reperiri: gravi errore teneri Cameracenſem qui ſolus inficiari velit: quod uberius ſuo loco declarabitur.

6. Hæc igitur ſunt, quæ Meldenſis Epiſcopus non ut ſua, ſed ut omnium theologorum certa & firma decreta tuenda ſuſcepit. Negat idem Epiſcopus à Domino Cameracenſi appellatum eſſe, aut appellari potuiſſe quemquam, qui ſecus ſentiat: addit, hunc eſſe errorum quietiſmi fontem, quòd hæc dogmata, ſive aliqua eorum, vel obſcuraverint vel negaverint.

QUÆSTIO II.

De amore naturali beatitudinis, ad prop. 1. & ſeq. uſque ad 7.

ARTICULUS I.

Unde depromantur doctorum teſtimonia; imprimis S. Thomæ.

7. HÆc autem, quamquam per ſeſe clara ſunt & ſuo ſtant robore, tamen magis magiſque confirmari oportet. Incipimus autem ab amore beatitudinis, qui fons eſt moralis philoſophiæ ac theologiæ om-

Digitized by Google

nis, à quo etiam omnes theologi incipiunt: indicamus autem locos, unde theologorum hac de re decreta ſumantur.

8. Legendus imprimis Magiſter, in primum diſt. 1. ubi ex Auguſtino hæc fundamenti loco ponit: Res aliæ ſunt quibus fruendum eſt, aliæ quibus utendum eſt, aliæ quæ fruuntur & utuntur: illæ quibus fruendum, nos beatos faciunt: illis quibus utendum eſt, tendentes ad beatitudinem adjuvantur, ut ad illas res quæ nos beatos faciunt, pervenire, eiſque inhærere poſſimus. In ea præcipue verba legendi ſunt, excepto nullo, antiqui recenteſve, qui in eam diſtinctionem ſcripſerint. Legendus S. Thomas, 1. 2. q. 1. & ſequentibus, & ejus commentatores ad unum pariter omnes poſt ipſum concludentes, hominis eſſe agere propter ultimum finem: (q. 1. a. 1.) humanæ vitæ aliquem eſſe finem ultimum, nempe beatitudinem; quem finem omnes velint, & propter quem omnia velint: (art. 4. 6. 7. 8.) quæ uſque adeo certa ſunt, ut his tamquam communibus principiis, uti prædiximus, philoſophia & theologia innitatur. hac ergo de cauſâ à citandis auctoribus abſtinemus, ne nos irrideant, certa & clara, nec à quoquam negata, ſuperfluo ſtudio aſſerentes.

Mag. in 1. diſt. 1.

Aug. 1. de doct. ch. cap. 5.

S. Th. 1. 2. q. 1. art. 1. 4. 6. 7. 8.

Digitized by Google

Articulus II.

De naturâ intellectuali in genere idem ſtatuitur.

9. Atque ut conſtet, illud eſſe de omni intellectuali creaturâ commune decretum; audiamus ſanctum doctorem ita de angelis
1. p. q. 59. art. 1. » diſſerentem. primum; in angelis eſt volun-
» tas, hoc eſt inclinatio ad bonum, ex co-
» gnitione quâ cognoſcant ipſam boni ra-
» tionem, quod eſt proprium intellectui, &
» hæc (quæ ejuſmodi ſunt) perfectiſſimè in-
» clinantur in bonum, non quidem quaſi ab
» alio ſolummodo directa in bonum, ſicut
» ea quæ cognitione carent; neque in bo-
» num particulariter tantùm, ſicut ea in qui-
» bus eſt ſola ſenſitiva cognitio : ſed incli-
» nata in ipſum univerſale bonum: & hæc
» inclinatio dicitur voluntas. Non ergo eſt in angelis tantùm inclinatio ad bonum, naturalis illa ſine cognitione, ſed ex ipsâ cognitione boni elicita.

Ibid. q. 60. art. 1. » 10. Secundo; in ea voluntate eſt dilectio
» naturalis ſecundum voluntatem ex cogni-
» tione ſcilicet: unde ſequitur: quod ſit in
Ibid. art. 2. » eo etiam dilectio electiva, quia voluntas
» naturaliter tendit in ſuum finem ultimum.
» omnis enim homo naturaliter vult beati-
» tudinem, & ex hac naturali voluntate cau-

Digitized by Google

ſantur omnes aliæ voluntates, cùm quidquid homo vult, velit propter finem: (quod etiam competit angelo) in quantum natura intellectualis in angelo perfecta eſt.

11. Tertiò; illa dilectio naturalis eſt amor ſui: eò quòd in rebus cognitione carentibus unumquodque naturaliter appetit conſequi id quod eſt ſibi bonum, ſicut ignis locum ſurſum: unde & angelus & homo naturaliter appetunt ſuum bonum & ſuam perfectionem: & hoc eſt amare ſeipſum: (eo amore quem ſupra poſuit ex cognitione & voluntate ſcilicet.) *Ibid.*

Articulus III.

De naturâ voluntatis humanæ.

12. Ex eodem univerſali principio oritur in homine quoque amor beatitudinis: ſunt enim quædam particularia bona quæ non habent neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quia ſine his poteſt aliquis eſſe beatus, & hujuſmodi voluntas non de neceſſitate inhæret. ſunt autem quædam habentia neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quibus ſcilicet homo Deo inhæret: in quo ſolo vera beatitudo conſiſtit; ſed tamen antequam per certitudinem divinæ viſionis neceſſitas hujuſmodi connexionis demonſtretur, voluntas *Ibid. q. 82. art. 2.*

„ non ex neceſſitate Deo inhæret, nec his „ quæ Dei ſunt, ſed voluntas videntis Deum „ per eſſentiam neceſſariò inhæret Deo, ſi„ cut nunc ex neceſſitate volumus eſſe beati.

13. Ex his conſtituitur quæ ſit natura voluntatis humanæ: quæ nempe eſt, velle univerſim ſuam beatitudinem, atque ex hac neceſſaria voluntate proſilire in omnes particulares actus liberos: oportet enim quod „ illud quod naturaliter alicui convenit & „ immobiliter, ſit principium & fundamen„ tum omnium aliorum; quia omnis motus „ procedit ab aliquo immobili: illud autem „ immobile eſt ipſe beatitudinis appetitus, qui ita ſe habet in voluntatis actibus, ſicut ſe habent in intellectivis prima principia: atque omninò neceſſe eſt, *quòd ſicut intellectus naturaliter adhæret primis principiis, ita voluntas ex neceſſitate inhæreat ultimo fini*: qui finis ibidem eſt ipſa beatitudo.

Ibid. q. 82. art. 1.

Ibid. art. 2.

ARTICULUS IV.

Dictorum radix & fons.

14. Hujus autem rei radix eſt, quòd beatus Deus & habens ſeipſum, creaturæ cuilibet ad imaginem ſuam factæ concedat, ut ſit beata per aſſimilationem ſui ad Deum. *Unde beatitudo eſt voluntatis objectum*: fitque homo beatus, vel verè, ha-

1. p. q. 26. art. 1. & 2.

Ibid. art. 2. ad 2.

Digitized by Google

bens Deum, vel umbraticè, habens ſpeciem Dei in particularibus bonis à Deo creatis. Beato autem Deo pro tantâ veritate hominibus revelatâ, ſit gloria & honor ſempiternus: amen.

ARTICULUS V.

Eſtius & Silvius producuntur.

15. Etſi in re clara abſtinendum judicavi a congerendis doctorum teſtimoniis, Belgarum tamen clariſſimorum theologorum gratiâ, commemoratos volui Eſtium & Silvium omnium anteſignanos. Certè Eſtius de fruendo & utendo poſt Magiſtrum ex Auguſtino diſſerens, ſtatim præmittit ut certum, ipſum frui ad amorem ejus rei pertinere, in quâ quis delectatur propter ſeipſam; ſic nimirum, ut in eâ voluntas conquieſcat tamquam in ſummo bono & fine ſuo ultimo: uti autem eſſe rem propter aliud quo fruendum ſit in operationem aſſumere, dummodo non in eâ voluntas ut in ultimo fine conquieſcat: quo loco apertè cum Magiſtro, imò cum Auguſtino, ſupponit omnes fruentes & utentes, hoc eſt omnes homines ratione uſos, in beatitudinem tendere tamquam in ultimum finem: in 1. diſt. 1. in ipſis initiis §. 1. §. verò 5. docet ex Auguſtino propter ſolam bea-

Eſt. in 1. diſt. 1. §. 1.

Ibid. §. 5.

» titudinem tamquam finem ultimum & ſum-
» mum, amandas eſſe virtutes, tametſi ha-
» beant in ſe unde amentur. in 3. quoque diſt.
In 3. diſt. 34. §. 8. » 34. §. 8. ſupponit timorem, ut & omnes
» affectus, procedere ex amore, quo natu-
» raliter ſibi quiſque vult benè, & in genere
» felicitatem appetit.

Silv. 2. 2. q. 27. art. 3. 16. Hunc ſectari ſolitus Silvius, ejuſque fere verbis uſus, poſteaquam in 1ª parte q. 1. ſecutus eſt ad ſingulos articulos omnes concluſiones S. Thomæ, in 2ª dein-
» de parte ſupponit dilectionem & omnia
» bona opera exercenda eſſe propter beati-
» tudinem: (quia) inordinatum eſt non ordi-
» nare media in ſuum proprium ac legiti-
» mum finem, ſcilicet in æternam beatitudi-
» nem: in 2. 2. q. 27. art. 3. quo loco ſupponit cum omnibus theologis, ipſoque S. Thomâ, omnes omnino homines in quocumque actu ſerio, agi ad beatitudinem, de quo dubitare portenti loco eſſet.

17. Vides, lector candide, *propter ſolam beatitudinem, tamquam finem ultimum, virtutes eſſe amandas, eaſque ad hunc finem proprium ac legitimum non ordinare, eſſe inordinatum.* quo quid eſt clarius? & tamen falſum eſſet, niſi beatitudo foret omni creaturæ intelligenti finis naturalis ultimus.

Denique rogamus D. C. an poſſit vel unum aut philoſophum aut theologum ap-

Digitized by Google

pellare qui ſecus ſentiat? Video conjecturas, conſecutiones, ratiocinia, alia ejuſmodi diſertiſſimè copioſiſſimeque congeſta, quæ non ad elucidandam, ſed ad involvendam rem omnino pertineant, animumque abſtrahant à vero quæſtionis ſtatu. De his ſuo loco dicam: nunc quæro, an poſſit afferre pro ſua ſententia vel unius auctoris concluſionem, aſſertionem, propoſitionem? ſi habet; proferat: ſi verò non habet qui nullam protulit, ceſſet inceſſere communem omnium theologiam.

Articulus VI.

De perſonato Lovanienſi.

18. Mirum in ſanctum Auguſtinum, in S. Thomam, in Eſtium, in Silvium, Belgii decora, perſonatum Lovanienſem adductum, cujus hæc verba ſunt: *à ſanctis Auguſtino & Thoma aliiſque multis ſignificari haud infrequenter, deſiderium beatitudinis adeo hominis pectori inſitum atque inſeparabile, ut quodammodo interveniat omnibus, affectibus, motibus, actibus.* quibus verbis, ut poteſt, certiſſimam & evidentiſſimam veritatem extenuat. quid enim *multos* tantùm, & non omnes omnino commemoras? quin appellas vel unum qui à S. Auguſtini, totiuſque adeo generis humani auctoritate

Lett. d'un theol. de Louv. p. 67.

diſceſſerit? quàm ægrè autem verum confiteris, qui hæc dixeris *haud infrequenter* aſſerta, quæ nullam non oppleant paginam? denique quid ſibi vult tuum illud *quodammodo?* iſthuc ne eſt intervenire *quodammodo,* quòd interveniat *ut finis ultimus propter quem* fiant omnia? quòd interveniat ut *objectum proprium* ac naturale: *objectum enim voluntatis eſt beatitudo:* nec proinde magis ſeparari ab actu voluntatis beatitudo poteſt, quàm à viſione lumen aut color.

Vid. ſup. n. 8. & ſeq. uſque ad 14.

Ibid. ex S.Th.

Ibid. p. 68.

19. Porro Lovanienſis ſuum illud *quodammodo* interpretatur his verbis: *ut amor beatitudinis interveniat ſemper actibus noſtris ſaltem virtualiter, indirectè, implicitè, confuſè,* quo quidem veris falſa permiſcet: quid ſit illud *confuſe* ſuo loco memorabimus: certè non *indirectè* intervenit, quod habet objecti proprii ac finis ultimi rationem: quod intervenit, ut illud *immobile* quo motus omnes fulciuntur, ut dicebat S. Thomas: quod intervenit more *primorum principiorum* in concluſione omnis argumentationis vero ac neceſſario influxu. quare longe abeſt ab interventu *indirecto*, influxus ille *implicitus & virtualis*, quo efficitur ut quemadmodum intellectus primarum rationum ſive principiorum vi, ita voluntas beatitudinis tamquam objecti

Digitized by Google

proprii ac finis ultimi virtute moveatur. Non ita verus Lovanienſis finis ultimi rationem ac vim, ſanctorumque Auguſtini & Thomæ auctoritatem eluderet.

Articulus VII.

Ex his error graviſsimus circa beatitudinem.

20. Hinc D. Cameracenſis error graviſſimus: nempe Meldenſi, errori imputatum, hominem ſibi numquam avellere poſ- « ſe motivum beatitudinis in ullo actu ra- « tione prædito: hominem cui jactitant in- « eſſe facultatem agendi ſine beatitudinis « motivo non ſe amplius noſſe, & ſibi illu- « di credere, dum amorem ſine beatitudinis « propoſito prædicant. Verba mea recognoſ- « co haud infeliciter ex gallico verſa: nec pudet, etſi centies toto illo libello id mihi errori imputatur: quos locos falſus quoque Lovanienſis D. Cameracenſi fidus, exſcribit.

Reſp. ad Sum. doct. p. 5. Inſt. ſur les états d'or. p. 458.

Lett. d'un theol. de Louv. p. 32. &c.

21. Adverſus illam non meam ſed totius theologiæ ſententiam plenis velis invehitur in eâ *diſſertatione* cui titulus, *veræ oppoſitiones inter doctrinam D. Epiſcopi Meldenſis & meam*: in qua diſſertatione & antedicta profert (n. ſuper.) & hæc mea addit: Meldenſis pollicetur ſe demonſtra- « turum ex ſcripturâ & patribus vocem eſſe «

Opp. p. 5.

Ibid.

» communem naturæ totius, nec minùs phi-
» loſophorum quàm chriſtianorum, omnes
» velle eſſe beatos, & nolle non poſſe, ne-
» que ſibi eripere poſſe hoc motivum in
» quocumque actu quem ratio eliciat: ita
» ut omnium actuum, totâ ſcholâ conſen-
» tiente, is ſit finis ultimus. mirum: hæc verba mea tamquam inuſitata reprehendit; ex his litem movet totâ diſſertatione viginti totis eoque amplius paginis. quantò citiùs quæſtionem abſolveret, ſi adduceret vel unius theologi concluſionem ullam? nos enim totam ſcholam teſtem afferimus: S. Thomæ dicta nihil aliud quàm exſcribimus: ipſe vero an vel unum theologum profert, cui novum ſit aut dubium ſaltem, *omnes velle eſſe beatos, eumque finem eſſe ultimum omnium actuum humanorum quem nemo nolle poſſit?* nullum: quid igitur? ratiociniis, incommodis fruſtra excogitatis, conſecutionibus, conjecturis, ſermonem conſumit omnem: nec umquam cogitat duplex incommodum: alterum, quòd ſub meo nomine S. Thomæ dicta reprehendit: alterum, quòd ſibi ipſi adverſatur ut ſequentia declarabunt.

Digitized by Google

Articulus VIII.

S. Thomas ſub nomine Meldenſis vapulat.

22. Urget ſane nos D. C. his verbis: *ſi Deus, inquit Meldenſis, non eſſet totum hominis bonum, id eſt aliâ locutione beatitudo illius, tum homini non eſſet amandi ratio quæ alio modo non explicatur.* Hæc igitur mea verba ſunt ex Statibus orationis quæ Cameracenſis apertè reprehendit, nec advertit hæc verba non eſſe mea, ſed expreſsè S.Thomæ ita inferentis: *quòd unicuique erit Deus tota ratio diligendi; eò quòd Deus eſt totum hominis bonum: dato enim per impoſſibile, quòd Deus non eſſet totum hominis bonum, non eſſet ei ratio diligendi:* qui locus S.Thomæ ad libri mei marginem erat allegatus.

Reſp. ad Sum. p. 5.

Inſt. ſur les états, &c. p. 458.

2. 2. q. 26. art. 13. ad 3.

Ibid.

23. At enim id Meldenſis interſeruit, *totum hominis* bonum aliâ locutione eſſe beatitudinem: ſanè: reverà enim beatitudo quid eſt aliud *quàm totum hominis bonum?* neque reprehendi poteſt Meldenſis Epiſcopi interlocutio.

Ibid.

24. An fortè reprehendis illud meum: *non alio modo exprimi diligendi rationem?* quo enim alio modo meliùs exprimi poteſt *ratio diligendi*, quàm his ipſis verbis, ratio diligendi?

25. Non ergo Meldenſis, ſed S. Thomæ

Digitized by Google

verba Cameracenſis imprudens, ad latus licet annotata, Meldenſi crimini vertit, eumque ut ſcholæ inimicum proſcribendum decernit ab academiis, licet appellato ſcholæ principe gloriantem.

Opp. p. 20. 25. &c.

26. Atqui auctor non ſemel in eum impingit ſcopulum: ecce enim in illâ diſſertatione de veris oppoſitionibus inter meam ſuamque ſententiam: *ſecundum Meldenſem*, inquit, *ſi per impoſſibile Deus non eſſet hominum beatitudo, non eſſet illis ratio diligendi*. quæ iterum atque iterum mihi imputat; atque ex his in tot abſurda me conjicere nititur: nec me, ſed S. Thomam cujus hæc verba ſunt.

Articulus IX.

Quod D. Cameracenſis ſibi ipſi adverſetur; & de neceſſario appetitu beatitudinis.

Inſt. paſt. pag. 24.

27. Quidquod non jam ſanctum Thomam, ſed ſe ipſum in me reprehendit? quippe qui in Inſtructione paſtorali confitetur, *neceſſitatem eſſe indeclinabilem ut nos ipſos* SEMPER *diligamus, neque fieri poſſe ut nos diligamus, niſi nobis optemus ſupremum illud bonum, quod eſt unum neceſſarium*. rectè ergo aſſerimus, tam nemini homini eripi poſſe, quin *ſemper*, adeoque in omni actu motivum habeat beatitudinis, quàm nemini

Digitized by Google

mini poteſt eripi, quin ſe ipſum *ſemper* & ſine intermiſſione diligat.

28. Rurſus Cameracenſis in eâdem inſtructione paſtorali docet, non poſſe negari illud *quod ſupponit Auguſtinus indeclinabile pondus continuamque impulſionem* (tendentiam) *in beatitudinem id eſt in fruitionem Dei.* Sin autem continua eſt, nulli actui deeſt; ſi indeclinabilis, nulli deeſſe poteſt: ergo iterum atque iterum rectè aſſerimus, nemini motivum illud umquam eripi poſſe: illud tamen ipſum eſt, quod D. Cameracenſis in me vel acerbiſſimè reprehendit. *Inſt. paſt. pag. 47.*

29. At enim *id Auguſtinus aſſerit de beatitudinis innato nec deliberato appetitu.* Sic reſpondet Cameracenſis: ſed quid noſtra nunc? utcumque enim ſe res habeat, pro certo relinquitur, homini deliberanti ac ratione utenti motivum beatitudinis deeſſe non poſſe: quod & erat à me probandum, & à D. Cameracenſi maximè reprehenſum. *Ibid.*

30. Nec tamen ſinimus D. Cameracenſem in æquivoco ludere: ſi enim innatum ſive naturalem beatitudinis appetitum cæcum illum nominat ſui boni appetitum, quem & in plantis & in lapidibus tota ſchola, & ipſe etiam S. Thomas, paſſim agnoſcunt; non eo ſenſu homo appetit beatitudinem, ſed ſciens volenſque, ſed ex cognitione inditâ: nemo enim non habet

Digitized by Google

à naturâ inſitam boni a ſe appetendi rationem & ideam : quæ cognitio quatenus clara ſit, infra referemus : nunc id ſufficit, ne cæco impetu in beatitudinem trahi nos putemus : ſed ex cognitione certâ, adeoque ex appetitu non quidem deliberato, ſed tamen elicito, qualis eſt beatorum Dei viſione fruentium neceſſarius, nec liber, aut deliberatus, ſed tamen à voluntate elicitus divini boni amor, ut dictum eſt : (n. 9. 10. & ſeqq.)

31. Præclarè igitur S. Thomas nos docuit, talem eſſe in nobis amorem beatitudinis generatim, qualis eſt in beatis Dei viſi amor : id eſt tam neceſſarius, & tamen tam elicitus, veræque voluntatis actus, licet non deliberatus, niſi forte quoad actuale quoddam exercitium.

32. Nihil ergo agit præſul, dum innatum beatitudinis amorem confeſſus, ab elicito, imo & à deliberato actu motivum beatitudinis amovere ſe poſſe putât ; profectò enim vel illud cogitare debuiſſet, omne deliberatum ex inſito & naturali procedere, neque poſſe non eſſe illi congruum: omne liberum naturali & immobili niti, ut docuit S. Thomas (n. 13.) denique nullum actum ab objecto ſuo, a ſuo fine ultimo ſeparari poſſe, ut ſupra conſtitit (n. 8. & ſeqq.)

33. Habet quidem id animus humanus,

ut quæ ſibi vel maximè cordi ſunt, ea non ſemper actu expreſſo & perſpecto cogitet: quin etiam ejus rei quam vel maximo amore proſequatur, occurrentem ſibi cogitationem ad tempus avertere, & aliâ cogitatione actuali & expreſſâ magis detineri velit. neque tamen propterea minus agit ex illo intimo ac latente motivo & appetitu: id enim agimus, id omnes theologi nullo excepto volunt, ut quivis actus ratione præditus elici debeat ex motivo beatitudinis, non explicitè ſemper, ſed ſive explicitè ſive implicitè & virtualiter (ex n. 4. prop. 2. & ſeq.) nullus ergo eſt actus ad quem reverà non impellamur beatitudinis ſtudio ejuſque virtute: neque fieri poteſt quin expreſſa perſæpe ſe prodat intentio. Ita ergo abſtrahi poteſt animus à motivo beatitudinis, ut numquam ab implicito & virtuali ſaltem; ab explicito verò non diu temperetur: ſicut Lutetiâ proficiſcenti Romam, non quidem ſemper ſed ſæpe recurrat neceſſe eſt Roma quam petit. quæ cum auctor impugnat, non me, ſed ſanctum Thomam, ſed ſanctum Auguſtinum millies, ſed totam theologiam, ipſamque naturam, imo verò etiam ſeipſum impugnat, ut dictum eſt.

Articulus X.

Summa dictorum in hac q. 2.

34. Summa dictorum à theologis de amore naturali beatitudinis, his ferè propoſitionibus continetur:

I. Omnes utentes & fruentes, hoc eſt omnes ratione uſos, velle eſſe beatos: (n. 7. & 15.)

II. Id commune Angelis & hominibus: n. 9. 10. 11.

III. Inclinationem ſive appetitum ad beatitudinem tamquam ad finem ultimum in intellectualibus creaturis, ita eſſe naturalem ut ex cognitione ſit elicitus. ibid.

IV. Hanc eſſe naturam voluntatis humanæ, ut & beatitudinem & ea quorum neceſſaria connexio cum beatitudine clarè intelligitur, neceſſariò appetat: (n. 12.)

V. Ex his quæ neceſſariò appetuntur, tamquam ex immobili præſuppoſito fundamento, elici ac proſilire omnes liberos actus: eo ritu modoque quo in intellectivis concluſiones omnes a primis rationibus ac principiis oriuntur: (n. 13.)

VI. Beatitudinem eſſe voluntatis objectum, & quæ ſit hujus rei radix: (n. 14.)

VII. Propter beatitudinem amandas eſſe virtutes: (n. 15.)

VIII. Omnium affectuum radicem eſſe appetitum eum, quo quis ſibi bene vult, & beatitudinem generatim cupit: ibid.

IX. Inordinatum eſſe actum omnem, qui non ordinatur ad beatitudinem tamquam ad legitimum finem: (n. 16.)

X. Quàm ſit abſurdum, amorem naturalem beatitudinis influere indirectè tantùm in omnes actus humanos: (n. 19.)

XI. Qui hæc negaverit, neminem adductum nec adduci potuiſſe: (n. 18. 21.)

XII. Sub meo nomine vapulaſſe ipſiſſima S. Thomæ verba à me diligenter exſcripta: (n. 22. & ſeq.)

XIII. Qui hæc impugnavit, ſibi ipſi adverſari: (n. 27. 28. 29. 38.) atque hæc de amore naturali beatitudinis dicta ſunt.

QUÆSTIO III.

De amore ſupernaturalis beatitudinis, quatenus ſpectat ad caritatem: ad n. 4. prop. 7. & 8.

ARTICULUS PRIMUS.

Sententia ſancti Thomæ.

35. CUM gratia ſupponat naturam eamque perficiat, definitumque ab univerſâ ſcholâ ſit, naturæ totius ultimum fi-

nem eſſe beatitudinem: conſectaneum eſt; ut & gratia homini chriſtiano proponat beatitudinem quam in quocumque actu juſtus exquirat, qua de re totius ſcholæ, ac primum ſancti Thomæ mentem exponimus, ejus locis ordine recenſitis.

1. 2. q. 65. art. 3. ad 1. 36. Ex 1. 2. *caritas non eſt quilibet amor Dei, ſed amor Dei quo diligitur ut beatitudinis objectum:* (q. 65. art. 5. ad 1.)

Ibid. q. 114. 4. 37. Item ex quæſtione 114. art. 4. motus „ humanæ mentis ad fruitionem divini boni „ eſt proprius actus caritatis, per quam om„ nes actus aliarum virtutum ordinantur in „ hunc finem.

2. 2. q. 23. 1. 38. Jam veniamus ad 2. 2. q. 23. & ſequentes, quibus ſanctus doctor rem expreſsè tractat: caritas quæ eſt amor, non concupiſcentiæ ſed amicitiæ, hoc eſt vera & genui„ na caritas, fundatur ſuper communicatione „ hominis ad Deum ſecundùm quòd nobis „ ſuam beatitudinem communicat: (q. 23. art. 1.)

Ibid. art. 4. „ 39. Hoc fundamento poſito conſequun„ tur iſta: bonum divinum in quantum eſt „ beatitudinis objectum habet rationem ſpe„ cialem boni: & ideo amor caritatis, qui „ eſt amor hujus boni, eſt ſpecialis amor. art. 4.

Ibid. art. 5. 40. Articulo verò 5. jungit divinam bonitatem ut objectum, cum ipsâ *communi-*

Digitized by Google

ratione beatitudinis ſuper quam hæc amicitia fundatur : (caritas ſcilicet.)

41. Quæſtione deinde 26. art. 1. dilectio « caritatis tendit in Deum ſicut in princi- « pium beatitudinis, in cujus communicatio- « ne amicitia caritatis fundatur : (unde ſe- « quitur ad 1.) caritas tendit in ultimum fi- « nem ſub ratione finis ultimi, quod non « convenit ulli virtuti, ut ſupra dictum eſt. « poſtea art. 2. Deus præcipuè ex caritate « diligendus : ipſe enim diligitur ut beatitu- « dinis cauſa. «

42. Locus autem ubi dicit unius eſſe caritatis, ut ordinet cæteras virtutes in finem ultimum, eſt q. 23. art. 7. cujus rei radix eſt, quod ultimum quidem & princi- « pale bonum hominis eſt Dei fruitio, & ad « hoc ordinatur homo per caritatem. «

43. Cætera innumerabilia prætermittimus, quia iſta ſufficiunt, ut habeantur hæc quinque : 1. amorem amicitiæ ſive caritatem fundari in communicatione beatitudinis. 2. bonum divinum in quantùm eſt objectum beatitudinis à caritate ſpectari. 3. caritatem tendere in Deum ut eſt principium & cauſa beatitudinis. 4. caritatis eſſe non alterius cujuſque virtutis, ut in Deum tendat tamquam in ultimum finem : qui finis ultimus eſt ipſa beatitudo, ex ante dictis (ſupra q. 2. n. 8. & ſeq.) 5. ultimum

Digitized by Google

& principale bonum hominis eſſe fruitionem Dei, ad quam ordinatur homo per caritatem.

44. Hæc igitur ſunt quæ in Inſtructione de ſtatibus orationis ex S. Thomâ protuli: hæc ſunt quæ D. Cameracenſis in me reprehendit: quamvis nihil aliud quàm angelicum doctorem exſcripſerim; tantâ cautione, ut ne quidem ſimpliciter & abſolutè dixerim, caritatis objectum eſſe Deum ut *communicatorem beatitudinis, ſed eam eſſe unam ex formalibus rationibus diligendi Deum*, ſive primariam ſive ſecundariam; à quâ quæſtione tunc ultro abſtinere me profitebar.

Inſt. ſur les états d'or. pag. 457. 458. O poſ. p. 2. 3. &c.

Inſt. ſur les états d'or. pag. 458. 459.

Ibid. p. 465.

Articulus II.

Quæ hîc mihi imponantur.

45. Eâ de re D. Cameracenſis hæc verba ſunt: *ſi D. Meldenſis hæc de Deo diceret ut eſt objectiva beatitudo inter alia attributa includens, quod ſit beatificus, poſſet conciliari cum ſcholâ; ſed quod moleſtum eſt, non de Deo loquitur, ſed de beatitudine quam nobis communicat Deus: Deumque reſpicit tantùm ut eſt cauſa, principium, objectum beatitudinis*: quæ verba non mea ſunt, ſed expreſsè ſancti Thomæ, ut vidimus: (n. 36. 39. 41.)

Oppoſ. p. 3.

46. Ego verò adeò hîc directe ſpecta-

bam Deum, ut id etiam expreſſerim *Deum diligi ut communicatorem beatitudinis*, ſive ut ait S. Thomas, *ſecundum quod nobis communicat ſuam beatitudinem* : (ſup. n. 38. 44. ſi ergo hæc gravia moleſtaque ſunt, horum reprehenſio non in me, ſed planiſſimè in ſanctum doctorem cadit. *Inſt. ſur les états d'or. pag. 458. 459.*

ARTICULUS III.

Quid ad ſanctum Thomam reponatur.

47. Perſonatus Lovanienſis objicit in ſtatibus orationis multos S. Thomæ locos *confuſè* eſſe allatos : nec mirum, cùm non rem ipſam tractandam, ſed rei ſummam delibandam ſuſcepiſſem. ut deinde reſpondeat ad tot perſpicuos ſancti doctoris locos, copioſiſſimè exponit doctrinam cujus hæc ſumma eſt. *Lett. d'un theol. de Louv. p. 53.*

48. S. Thomam ex SS. Dionyſio & Auguſtino agnoviſſe, amorem ex naturâ ſuâ eſſe vim unitivam amantis & amati : hinc ex eodem S. Thoma diverſificari amorem in varias ſpecies, non ſolum per fines & motiva, ſed etiam ſecundum varia genera unionis amanti propoſita. *p. 52. 35. Ibid. p. 53. 54.*

49. Ex his S. Thomæ, S. Dionyſii & S. Auguſtini locis facilè intelligitur, duo conſideranda eſſe in amore caritatis : primum, divinam bonitatem quam ille amor præ- *p. 55. 56.*

» ciſè ſpectet ut finem & motivum formale:
» alterum, in eadem caritate eſſe conſide-
» randam eam rem, quam omnis amor reſpi-
» cit & in quam eſſentialiter tendit: nempe
» quamdam unionem cum amato ad quam
» omnis amor aſpirat, & eam rem S. Tho-
mæ eſſe ipſam communicationem æternæ
beatitudinis.

p. 56. 57. » 50. Cæterum illam communicationem
» beatitudinis quatenus eſt unio cum Deo,
» non eſſe finem, motivum, & rationem for-
» malem diligendi; ſed tantùm reſpici bea-
» titudinem, ut rem in quâ conſiſtat illud
» unionis genus ad quod aſpirat caritas.

Ibid. 51. *Ergo unionem illam adeò non eſſe motivum caritatis, ut ipſa caritas ex perfectionis divinæ motivo illam requirat unionem.*

Oppoſ. p. 26. 27. 52. Hæc fictus Lovanienſis: quæ in pauca contrahuntur in diſſertatione de oppoſitionibus. Nunc autem quàm hæc quoque vana ſint, ſequentes quæſtiunculæ oſtendent.

ARTICULUS IV.

Quæſtiunculæ de deſiderio unionis in amore caritatis.

53. Quæro primùm, utrum caritas ſeparari poſſit à deſiderio unionis? Negat auctor ex ſanctorum Auguſtini, Dionyſii &

Digitized by Google

Thomæ decretis, quibus conſtat ipſum amorem ex natura ſua vim eſſe unitivam: (n. 48.) adeò ut ad illam unionem omnis amor reſpiciat, & ad eam *eſſentialiter* tendat: (n. 49.) quod autem eſſentiale eſt omni amori, ab amore caritatis ſeparari non poteſt.

54. Quæ cùm ita ſint, quæro ſecundò, quomodo iſta conciliet cum illâ caritate quæ nullum omnino habeat reſpectum ad nos; & an deſiderium unionis abſque illo reſpectu conſtare poſſit.

55. Quæro tertiò, quomodo jam ſtare poſſit ille præſuli perfectiſſimus caritatis actus quo quis à Chriſto ſeparari ambit, cùm amori *eſſentiale ſit* quærere unionem.

56. Perſpicuum igitur eſt hæc ſtare non poſſe, eo ſenſu quem tuetur auctor, eaque retractari & aliam omnino viam iniri oportere.

57. Quæro quartò, quo nomine appellet illam unionem quam eſſentialiter omnis expetit caritas: ſi neque finis, neque motivum, neque ratio ulla formalis diligendi eſt, rogo, quid eſt? vel quæ voce appellanda?

58. Quod ais, nedum habeat motivi rationem, ipſam Dei perfectionem eſſe motivum cur hæc unio requiratur: id quidem demonſtrat non eſſe motivum præcipuum,

Digitized by Google

nec proinde primarium : ſi autem dixeris nullum eſſe motivum, id quod adeò moveat ut eſſentialiter appetatur, aperta contradictio eſt. de motivo ſanè ſecundario quem auctor nec tacet nec capit, alibi diſſeremus, & omnia iſta ex ſcholæ decretis facilè componemus.

Ibid. p. 27.

Articulus V.

Fictus Lovanienſis apertè ſancti Thomæ auctoritatem eludit.

59. Nunc ut perſpicuum ſit quantùm a S. Thomæ doctrinâ aberretur, id unum profero. Oſtendit S. Thomas amicitiam quæ eſt caritas, fundari in communicatione beatitudinis, non eâ præcisè causâ quod amor ſit unitivus, quamquam etiam eâ, ſed eò quòd caritas ſit amicitia mutuam communicationem poſtulans. (ex annotatis ſupra n. 38. & ſeq. & ex 2. 2. q. 23. art. 1. &c.)

Oppoſ. p. 26.

60. At quàm auctor hæc eludat, docent „ ſequentia : pars locorum ſancti Thomæ „ quos Meldenſis adducit, reſpiciunt tantùm „ amorem ſingularis amicitiæ, non verò na„ turam caritatis. hominum fidem ! non ergo agit ſanctus doctor de naturâ caritatis quæſtione 23. in quâ expreſſè de caritate tractat pro ut eſt oppoſita fidei & ſpei ? non agit de naturâ caritatis, cùm eam ex natu-

râ ſuâ eſſe demonſtrat veram amicitiam mutuâ communicatione conſtantem? quos autem ego alios ſancti Thomæ allegavi locos, niſi inde depromtos? Sperat tamen auctor, hæc à ſe traduci poſſe ad amicitiam ſingularem quæ ſit à caritate diſtincta; adeò omnia à ſe dici & approbari poſſe confidit.

61. Pergit: vult quidem ſanctus Thomas « *Ibid.*
« eam eſſe amicitiam quæ communicatio- « nem mutuam bonorum poſtulet; non au- « tem id eſſe motivi loco in amicitiâ. Quid « ergo illud eſt apud ſanctum Thomam, Deum diligi *ut eſt cauſa, principium, objectum beatitudinis*, & alia quæ ſupra annotata ſunt (n. 39. & ſeq.) an hæc quoque a ſe obliterari poſſe ſperat & publicæ fidei tam apertè illudi?

62. Nec minùs inane eſt illud: hos lo- « *Ibid. p. 27.*
« cos indicare tantùm, caritatem habere pro « objecto Deum ut beatificum, non autem « beatitudinem: ludicrum & ſupra confutatum: (n. 45. 46.) quid eſt enim beatificum ſine beatitudine, aut quid eſt beatitudo, ſine fruitione boni, benevoli, benefici, beatifici? quod addit: S. Thomæ locos « eò pertinere, ut oſtendat à caritate ſpe- « ctari Deum non ſecundùm naturalem or- « dinem, ſed quatenus nos elevat ad viden- « dum intuitivè Deum: obtrudit quidem ea «

Digitized by Google

quæ ſanctus doctor tacet, premit verò ea quæ totis quæſtionibus articuliſque docet de mutuâ amicitiâ, de communicatione ſuper quâ illa fundatur: de objecto, de fine, de principio, de causâ quibus diligatur Deus; de reſpectu finis ultimi ideſt Dei fruendi ipſiuſque beatitudinis, proprio caritati, aliaque à nobis ſuprà memorata; (n. 38. 39. & ſeq.) quorum cohærentiam aptamque connexionem cum reliquis ſcholæ ac ipſius S. Thomæ decretis oſtendemus: nunc ſufficit ſanctum doctorem à præſule, fidoque Lovanienſi quem nemo cognoſcit, nec eſſe intellectum ac ſub meô nomine vapulaſſe.

Articulus VI.

De ſancto Bonaventurâ.

63. Sancto ſanctum jungimus Bonaventuram Thomæ: ejus autem doctrina hæc eſt: quòd *caritas quidem ex beato Bernardo præmium non intuetur;* (verùm ad id) *dicendum, quòd illud intelligitur de præmio creato: de præmio autem increato non habet veritatem, quia maxima caritas maximè deſiderat uniri Deo & habere Deum:* en quæ optet non homo habens caritatem, ſed ipſa caritas, nedum à caritate perfectâ hæc ſeparari poſſint.

In 3. d. 26. art. 1. ad 4. Obj. 5. & ad 5.

Digitized by Google

64. Neque ideo minùs aſſerit, habitu caritatis habilitari nos ad adhærendum primæ bonitati propter ſe & ſuper omnia. Rurſus : duplicem eſſe mercedem, creatam & increatam, temporalem & æternam : & ſecundum hoc, duplicem mercenarium, videlicet bonum & malum : & duplicem mercimoniam, unam laudabilem, alteram vituperabilem : nam qui, inquit, principaliter reſpicit ad mercedem creatam & temporalem, malus mercenarius eſt & hunc vituperat Dominus : ille verò qui reſpicit principaliter ad mercedem æternam de quâ dicitur : merces tua magna nimis ; bonus mercenarius. *Ibid. diſt. 27. art. 1. q. 4.* *Ibid. art. 2. q. 2.*

65. Neque reſpondendum, agi de homine ſecundùm habitum juſto qui ſpem exercere poſſit : agitur enim in titulo quæſtionis, de motu caritatis, an poſſit eſſe mercenarius : unde ſic loquitur : de primâ mercimoniâ intelligendo, non eſt dubium quòd motus caritatis non poteſt eſſe mercenarius. de ſecundâ mercimoniâ dubium eſſe fatetur : nam quidam, inquit, voluerunt dicere quòd non eſt à caritate, ſed ab affectu quodam naturæ, caritatem concomitante. aliis autem videtur, quòd talis affectus mercenarius poſſit eſſe à caritate : deſiderium enim habendi æternam mercedem, & fruendi æterno bono, eſt deſiderium

» gratiæ; nec eſt amoris naturalis aut acqui-
» ſiti, ſed gratuiti (à gratiâ proficiſcentis.)

66. Hanc quidem dubitationem movet: ipſe autem inclinat ad eam partem quæ
» dicit, quod motus caritatis poſſit eſſe mer-
» cenarius, ſecundum quod conſtituit mer-
» cedem ſuam circa bonum increatum ad
» quod tendit ſicut ad finale præmium. vides iterùm atque iterùm, non hominem qui caritatem habeat, ſed ipſum caritatis motum intentum eſſe Deo ut præmio æterno & increato.

67. Ex quo principio ſic reſpondet ad
Ibidem ad 4. » quartum: quod objicitur de timore, quod
» ille qui principaliter habet oculum ad pœ-
» nam non poteſt Deo eſſe acceptus: dicen-
» dum quod non eſt ſimile: nam cùm pœna
» nec ſit Deus nec aliquid Dei; qui princi-
» paliter aſpicit pœnam tamquam finem ul-
» timum, non eſt rectè ordinatus, cùm prin-
» cipaliorem habeat intuitum ad aliud quàm
» ad Deum: ſed merces & beatitudo ſum-
» ma eſt ipſe Deus: ideò ipſam principali-
» ter poteſt quis aſpicere, & tamen in finem
» recte ordinatus eſſe. en caritatis, non modò habitus, ſed iterum etiam *motus* in mercedem æternam intentus, idque principaliter ex S. Bonaventurâ: quem ideò, ut & S. Thomam, ab academiis mecum proſcribendum proponi oportebat.

68. Neque dicas ſanctum ſub dubio loqui: ultrò enim confitemur fuiſſe tum aliquos, qui æternæ mercedis intuitum procedere volebant, non *a caritate per ſe, ſed ab affectu naturali:* quæ nunc opinio penitùs exolevit: imò apertè eſt hæretica; quæ deſiderium poſſidendi Dei, naturæ non gratiæ tribuebat. ipſe verò ſanctus & contrarium docet & de ipſo *motu* caritatis loquitur: & eum motum æternæ mercedi quæ Deus eſt, intentum eſſe poſſe aſſerit: & objecta ex Bernardo clarè ſolvit: unde exiſtit iſta concluſio: *& ſic patet quod nullum eſt inconveniens dicere, quòd motùs caritatis poſſit eſſe mercenarius, ſi dicatur eſſe mercenarius ex intuitu mercedis æternæ & increatæ:* eoque principali, ut mox dictum eſt. *Ibid.*

Articulus VII.

Reſponſio præſulis.

69. Hunc locum præſul protulit, ac reſpondet, loqui ſanctum Bonaventuram de caritate *genericè prout comprehendit tam amorem concupiſcentiæ quàm amorem amicitiæ.* Sed contra eſt, quòd in eâ diſtinctione S. Bonaventura poſt Magiſtrum, & cum omnibus ſcholaſticis, agit ſpecialiter de caritate prout eſt contradiſtincta à fide & à ſpe, eaſque virtutes ex informibus for- *4. Lett. à M. de P. p. 39.*

Ibid. diſt. 27. art. 1. q. 4. matas facit; quod ſola præſtat proprie dicta caritas. ibidem agit de proximi caritate, aliiſque ad veram caritatem pertinentibus, eique ſubnexis. Si autem de amore concupiſcentiæ agit, hujus rei cauſa eſt, quòd utrumque amorem ad proprie dictam caritatem pertinere, ipſe quidem docet ut ſtatim apparebit, & ſuo loco eluceſcet.

Articulus VIII.

Alius locus ab auctore prolatus ejus reſponſionem confutat.

70. Confirmatur hæc auctoris confutatio ex loco quem ipſe profert, ſed truncum & mutilum: hujus autem loci hæc verba ſunt: *actus caritatis eſt diligere: diligere autem idem eſt quod velle bonum; cùm ergo caritas diligit aliquem, bonum optat ei quem diligit: illud autem bonum quod caritas optat unum ſolùm eſt, videlicet bonum æternum & ſummum bonum. iſtud autem ſummum bonum aliquando homo per caritatem optat Deo, aliquando ſibi, aliquando proximo. Secundùm quod optat ipſum ipſi Deo, dicitur diligere Deum, quia vult quod ipſe Deus ſit ſummum bonum, & quod habeat omne bonum per eſſentiam: ſecundùm quod optat illud proximo, dicitur diligere proximum, quia vult quod ha-*

4. Lett. p. 42.

S. Bon. ibid. art. 1. q. 2.

beat illud bonum per gratiam & gloriam : ſecundùm quod optat illud ſibi, diligit ſeipſum. En locus ille ab auctore prolatus, in quo exſcribit ea quæ Dei caritatem exprimebant : premit autem, quæ proximi & ſui, in quibus tota erat declaratio veritatis.

71. Hinc exurgit demonſtratio : ipſe fatetur auctor hîc agi de verâ & proprie dictâ caritate; atqui illa caritas optat ſibi ſummum bonum : ergo vera & proprie dicta caritas optat ſibi ſummum bonum. confirmatur : eâdem caritate homo optat ſibi ſummum bonum, quâ Deo & proximo illud optat : atqui Deo & proximo illud optat per veram & propriè dictam caritatem : ergo optat etiam ſibi verâ & proprie dictâ caritate. quæ verba S. Bonaventuræ non ſolùm ejus ſenſum, ſed etiam ejus doctrinæ veritatem clare aperteque demonſtrant.

ARTICULUS IX.

Alii loci : ubi de ſummo bono, & de fine ultimo, deque fruitione.

72. Alio loco Seraphicus doctor hanc proponit quæſtionem : *an caritas in diligendo præponat Deum nobis* : in qua quidem hæc ſtatuit. *1. quod caritas facit Deum diligi tamquam finem ultimum & tamquam ſummum* *Ibid. diſt. 29. art. 1. q. 2.*

bonum: 2. quòd caritas, quia diligit Deum ſicut ſummum bonum, diligit eum ſuper omnia. 3. quia diligit ſicut finem ultimum, diligit eum propter ſe. 4. ſubdit: quod autem diligitur propter ſe & ſuper omnia, diligitur dilectione fruitionis: quod verò propter aliud diligitur, diligitur dilectione uſus. 5. ex his infert quintum, nempe quod *caritas facit nos Deum pluſquàm nos ipſos diligere.*

73. Quid ſit autem diligere propter ultimum finem, amore ſcilicet *non uſus ſed fruitionis*, ex ipſis initiis repetendum; nempe ex diſt. 1. in 1. ſententiarum, ubi diſtinctio fructus & uſus ex Auguſtino explicatur: ſic autem loquitur ſanctus: ſolus Deus perfectè ſe fruitur: nihil autem aliud ab ipſo poteſt perfectè ſe ipſo frui: ſolus enim Deus eſt ſummum bonum & diligit ſe fruendo ſe, & ita nec fruitio Dei nec uſus eſt cum indigentia, ſicut noſtra fruitio & uſus. Unde patet ipſum *frui* noſtrum ex indigentiâ noſtrâ dici, ac noſtrum finem ultimum eſſe eum qui ſit ſummum bonum noſtrum fruendum & habendum, non autem utendum, ſive ad aliquid aliud referendum.

In 1. diſt. 1. dub. 12.

74. Ex his ſolvit objectionem iſtam: ad illud quod objicitur, quod contingit recte ſervire intuitu mercedis: dicendum; quod illa merces aut eſt ipſe, ſicut dominus di-

Ibid. art. 1. q. 3.

xit ad Abraham, ego merces tua, & ſic intuens mercedem non utitur Deo, quia non refert ad aliud. ex quo clarè intelligitur, quid ſit illud quod ſanctus vocet finem ultimum, nempe id quo fruimur.

75. Hinc illa quæſtio: an Deo ſit fruendum: ſtatuit autem, quòd eo fruendum eſt quod beatos nos facit, quia in beatitudine eſt recta fruitio: ſed Deo beati efficimur, quia ipſe eſt noſtra beatitudo: & poſteà: reſpondeo: ad arg. dicendum, quòd Deo fruendum eſt, eò quòd ipſe ſolus perfectè finit & delectat ipſum animum propter ſe & ſuper omnia: qui eſt manifeſtè finis ultimus *perfectè* finiens. *Ibid. art. 3. q. 1.*

76. Duo ergo perſpecta ſunt: primum, ipſum frui Deo ut mercede, eſſe finem illum ultimum de quo loquitur ſanctus: deinde illud *frui*, etſi reſpectum habeat ad nos, non tamen efficere ut Deum ad nos referamus; imò nos ad Deum: aliud enim eſt, Deum amare propter aliud, quod eſt inordinatum: aliud eſt, illud ipſum quod propter ſe amamus, velle & cupere nobis tamquam finem noſtrum ultimum: quod eſt rectiſſimum & ordinatiſſimum, ut & ex antecedentibus conſtitit, & etiam ſequentia ſuo loco declarabunt.

77. Nunc ergo redeundo ad illam quæſtionem: *an caritas in diligendo Deum præ-*

In 3. diſt. 29. art. 1. q. 2.

ponat ſibi, ex ipſis principiis Seraphicus doctor & quæſtionem ſolvit, ut vidimus; & ad objecta reſpondet: præſertim autem

Ibid.

» ad 6. ad illud quod objicitur, nihil poteſt » alteri magis uniri quàm ſibi: poteſt dici » quod Deus magis eſt intimus unicuique » rei quàm ipſa ſibi, & plus pendet eſſe rei à » Deo conſervante, quàm ab ipſis principiis » intrinſecis; & complementum beatitudi- » nis, ſpiritus rationalis habet à Deo non à » ſe ipſo: & ideo cùm dicitur, quod nihil » poteſt alteri magis uniri quàm ſibi; ſi hoc » intelligatur de creaturis, veritatem habe- » re poteſt: ſi verò intelligatur de ipſo Deo, » veritatem non habet: Deus enim intimè » illabitur ipſi animæ, & ideò anima ex in- » timis medullis habet Deo adhærere, & » cùm habet caritatem, ampliùs tendit in » ipſum quàm in ſe, & in eo requieſcit am- » pliùs quàm in ſe, quia melior eſt ei Deus » quàm ipſa ſibi. quæ magis magiſque effi- ciunt, ad caritatem pertinere, quòd veli- mus habere Deum ut nobis optimum, & ab eodem affectu qui ſit nobis intimus, ca- ritatem omninò avelli non poſſe: quæ ip- ſiſſima noſtra, nec jam tantùm S. Thomæ, ſed etiam S. Bonaventuræ ſententia eſt, quorum adeò conjunctâ auctoritate jam utimur.

Digitized by Google

Articulus X.

De illis verbis Pauli : cupio diſſolvi &c. *ex SS. Thoma & Bonaventura : ad n.4.* prop.8.

78. In eâ propoſitione diximus, certum eſſe omnibus theologis, locum illum Pauli, *cupio eſſe cum Chriſto*, pertinere ad caritatem & eſſe caritatis : cujus rei teſtem adducimus primum S. Thomam ; deinde S. Bonaventuram. S. Thomæ hæc ſunt, de diſtinctione trium graduum caritatis : « tertium ſtudium eſt, ut homo ad hoc princi- « paliter intendat, ut Deo inhæreat & eo « fruatur : & hoc pertinet ad perfectos, qui « cupiunt diſſolvi & eſſe cum Chriſto : ecce « perfectorum & ipſius Pauli ſtudium, idque *principale, ut* Chriſto perfruantur. unde idem ſanctus doctor ad caritatem referri ſupponit, quod quis deſideret eſſe cum Chriſto : ex quo deſiderio conſequatur ut dicat : *Hei mihi, quiâ incolatus meus prolongatus eſt.* (ibid. q.28. art 2. ad 3.).

2. 2. q. 24. art. 9.

Ibid. q. 28. art. 2. ad. 3.

79. Sanctus autem Bonaventura docet, illud Pauli eſſe amoris gratuiti : ex quo « probat, ad effectum caritatis non tantùm « ſpectare amare Deum amore amicitiæ, imò « etiam amore concupiſcentiæ. frui enim, « inquit, eſt amore inhærere, & conſtat quòd « frui Deo eſt per caritatem. quod hujus «

In diſt. 27. art. 2. q. 2.

ſancti locis ſuprà memoratis apprimè congruit : de amore autem concupiſcentiæ ex iiſdem doctoribus multa commemorare poſſemus : ſed prætermittimus, quia non ſunt hujus loci ; imò fortè in totum nec hujus quæſtionis. ſufficit autem ut certum ſit id quod aſſeruimus ; illud Pauli ; cupio diſſolvi & eſſe cum Chriſto ; eſſe caritatis ; duobus ſcholaſticis ſanctis doctoribus id clarè aſſerentibus, nullis contradicentibus.

80. Summa autem dictorum eſt : S. Thomam ſub noſtro nomine eſſe reprehenſum ; ſanctum autem Bonaventuram haud minùs clarè conſentire nobis : quare in eâ quæſtione, in quâ coarguimur tamquam ſcholæ inferentes bellum, habere nos conſentientes SS. Doctores ſcholaſticos duos maximæ auctoritatis, angelicum videlicet & ſeraphicum doctorem. jam de alio ſcholæ principe Scoto facilè tranſigemus.

Digitized by Google

QUÆSTIO IV.

De ſecundariis rationibus objectivis caritatis: ad n. 4. prop. 22. 25. & ſeq.

ARTICULUS PRIMUS.

Ratio ac diviſio dicendorum.

81. IN hac quæſtione hæc tria tractabimus, primùm, Scoti ſententiam: deinde principia de eodem ſummâ ipsâ conciliando cum angelico doctore: denique piorum virorum praxim, & cæterorum ſcholaſticorum ſententiam.

ARTICULUS II.

Scoti loci proferuntur.

82. Quando quidem Scotus is eſt, qui doctrinæ ejus quæ nunc paſſim in ſcholis obtinet, fons eſſe videatur, placet interſerere ejus integros locos ſæpe indicatos, totamque viri doctrinam exponere. Poſteaquàm enim diſertè aſſervit, à fide & à ſpe diſtingui caritatem, quia actus ejus eſt tendere in objec- « *In 3. diſt. 27. q. unic.*
tum ſecundùm ſe, etiam ſi per impoſſibile «
circumſcriberetur ab eo commoditas ejus «
ad amantem: (in 3. diſt. 27. q. unicâ n. 2.) «
non ita multò poſt (n. 7. & ſeq.) pergit ſic;

Ibid. n. 7. „ quòd ratio objectiva actûs caritatis & habi-
„ tùs poteſt tripliciter intelligi: vel prima, quæ
„ ſecundùm ſe apta nata eſt per ſe eſſe ratio
„ terminandi: vel ſecunda, quæ eſt aliqua ra-
„ tio præcedens actum (amicitiæ in nobis)
„ propter quam natus eſt actus elici circa ob-
„ jectum: vel tertia, quæ quaſi concomitatur,
„ imò quaſi ſequitur actum elicitum. de hac
tertiâ nihil nunc ad nos attinet. de ſecundâ
autem hæc obſervanda ſunt. primùm, ut
Scotus mox dicebat, eam eſſe rationem *ante-
cedentem* ad actum amicitiæ. quæ vox veri
motivi in actum influentis vim indicat: al-
„ terum: propter eam, actum natum elici. &
„ talis, inquit, in propoſito eſt ratio relativa
„ hujus naturæ ad amantem, in quantùm eſt
„ bonum communicativum ſui illi: ſicut e-
„ nim in nobis primò amatur aliquis propter
„ bonum honeſtum, ſecundò quia ſcitur re-
„ damans; illa redamatio in eo eſt una ſpecia-
„ lis ratio amabilitatis in eo alliciens ad aman-
„ dum, alia quàm per bonum honeſtum: ita in
„ Deo non ſola bonitas infinita, vel hæc natura
„ ut hæc natura, allicit ad amandum, ſed quòd
„ hæc bonitas amaverit me communicando ſe
„ mihi. ſecundariò hoc allicit, & in iſto gradu
„ amabilitatis poteſt poni omne illud in quo
„ invenitur ratio amabilitatis, & poteſt de-
„ monſtrare ſe redamare, ſive creando, ſive
„ reparando, ſive diſponendo ad beatifican-

Digitized by Google

dum: ita quòd inter hæc non ſit diſtinctio, «
nec caritas reſpiciat magis ultimam (ratio- «
nem) quàm ſecundam, nec ſecundam quàm «
primam: ſed omnes ſint rationes quædam «
non ſolùm boni honeſti, ſed boni communi- «
cativi & amantis: & quia amantis, ideò dig- «
ni redamari, juxta illud Johannis: diligamus «
Deum, quoniam ipſe dilexit nos. hæc Sco- «
tus, à quo proinde hæc tria aſſeruntur: primùm, non ſolùm honeſtatem eſſe rationem objectivam caritatis, ſed præter hanc *primariam*, ineſſe *ſecundariam* planè *relativam ad nos*, quòd illa infinita bonitas ſit communicativa ſui nobis, amans, redamans, etiam beatificans: quæ omnia ſine reſpectu ad nos eſſe non poſſunt. ſecundò, eam eſſe ſecundùm Johannem apoſtolum unam ſpecialem amabilitatem in Deo: tertiò, eam rationem non modo eſſe allicientem ad amandum, ſed etiam præcedere actum, in eum influere, eamque aptam natam eſſe ad eliciendum actum circa objectum caritatis. ex his, quàm arctè connexa utraque motiva caritatis, jam patet, & adhuc luculentius & ineluctabiliter demonſtrabitur.

Digitized by Google

Articulus III.

Doctoris angelici & doctoris ſubtilis in ſummâ doctrinæ conciliatio.

83. Scotus autem pro more confutabat hoc loco S. Thomæ ſententiam, fundantis ipſam *caritatis ſive amoris amicitiæ rationem, ſuper communicatione* illâ *hominis* ad Deum, *ſecundùm quod nobis ſuam beatitudinem communicat*: quod aſſiduè S. doctor inculcat, ut vidimus. Scotus autem tametſi id confutaret, negare non potuit, ad caritatem ita pertinere communicationem illam beatitudinis,ut cum ipſo caritatis objecto neceſſariò jungeretur : quæ inter ſe facilè conciliari poſſe videntur, ſi dixeris, neque communicationem illam eſſe præcipuum caritatis objectum, quod nec S. Thomas negat : neque tamen ab eo diſtrahi oportere, quod Scotus confitetur.

Articulus IV.

Sancti Thomæ loci ad conciliationem apti.

84. Ut autem pateat, quàm benè ſummâ ipsâ conveniat inter S.Thomam & Scotum, legatur imprimis hic locus ſancti doctoris :
2. 2. q. 23. art. 5. ad. 2. „ ad 2. dicendum, quod caritate diligitur „ Deus propter ſe ipſum : unde una ſola ratio

diligendi attenditur principaliter à caritate, «
ſcilicet divina bonitas quæ eſt ejus ſubſtan- «
tia; ſecundùm pſ. 105. confitemini domino «
quoniam bonus: aliæ autem rationes ad di- «
ligendum inducentes, vel debitum dilectio- «
nis facientes, ſunt ſecundariæ & conſequen- «
tes ex primâ. (2. 2. q. 23. art. 5. ad 2.) «

85. De redamatione autem hæc habet S.
doctor: quòd caritas non ſolum ſignificet a- « *1. 2. q. 65. art. 6.*
morem Dei, ſed etiam amicitiam quamdam «
ad ipſum: quæ quidem ſuper amorem addit «
mutuam redamationem cum quâdam com- «
municatione mutuâ. (1. 2. q. 65. art. 5.) «

86. Scotus verò his gemina docet: po-
ſteaquàm enim objecit ſibi non dari carita-
tem, quia talis virtus eſſet amicitia quæ non « *Scot. ibid. n. 1.*
niſi inter æquales eſſe poſſit: (diſt. 27. q. un. «
n. 1.) reſpondet, caritatem quidem eſſe ami- «
citiam, aliquantulùm extendendo (nomen «
amicitiæ:) honeſtas quippe, inquit, in dili- «
gibili, & redamatio in dilecto, ſunt condi- «
tiones per ſe in diligibili; non quidem im- «
perfectionis; imò non eſſet perfectior ſi non «
redamaret: unde ſubdit: Deus autem habet «
honeſtatem & redamationem ſicut amatio- «
nem: ex quo excellentiùs poteſt eſſe amici- «
tia ad ipſum, ita ut dicatur ſuperamicitia. «
ibid. n. 20. «

87. En quomodo S. Thomas & Scotus
inter ipſa diſſidia, tamen de primariis & ſe-

Digitized by Google

cundariis rationibus objectivis caritatis, & de neceſſariâ radamatione conveniant; ſine quâ nec eſſet amor amicitiæ, hoc eſt non eſſet caritas, ut ſuo loco diligentius oſtendetur: nunc autem non res ipſas, ſed doctorum decreta & auctoritates attendimus.

Articulus V.

Verba quædam Scoti objecta, & ex ipſo expoſita.

88. Neque nos moveri oportet his vocibus Scoti dicentis, ſecundam illam rationem dici quidem *rationem objectivam actu allicientem ad amandum, ſed aliquo modo & aliqualiter.* (in 3. diſt. 27. q. un. n. 8.) quæ verba nihil aliud volunt, quàm ut credantur illa motiva ſecundaria non habere ſpecifici objecti rationem: neque etiam eſſe præcipua quæ ad amandum alliciant: imò vero illi objecto comparata, quod eſt infinitum in ſe, pro *aliqualibus* tantum habeantur, cùm ab infinitâ illâ movendi virtute procul abſint: interim illud certum, ſecundarium motivum, Dei ſcilicet communicationem erga nos, à præcipuo motivo non eſſe diſtrahendum; eſſe antecedens ad actum amicitiæ; huic ineſſe ſpecialem amabilitatis rationem: illudque adeò ad caritatem pertinere, ut cùm ipſo primario caritatis

objecto coaleſcat : quod etiam ſequens locus magis magiſque declarabit.

Articulus VI.

Aliis Scoti locis hæc doctrina firmatur.

89. Hanc doctrinam firmat & repetit Scotus in elaboratiſſimo opere de *Reportatis Pariſienſibus*, quibus ſubdit : prima ratio diligibilatis in Deo, eſt honeſtum : ſecunda ratio, eſt redamatio quæ præcedit actum meum : (ſuprà : actum amicitiæ noſtrum :) notari autem velim ſequentia : nec poteſt eſſe perfectiſſima ratio diligibilitatis ſine utroque horum. in Deo autem prima ratio diligibilitatis eſt honeſtas ſua. ſecunda ratio præcedens actum, eſt quia amavit nos creando : (Report. Pariſ. diſt. 27. q. unicâ : ſcho. 2. n. 3.) quibus iterum iterumque clareſcit motivi utriuſque primarii ſcilicet ac ſecundarii in caritatis actibus arcta conjunctio, in quam ſchola tota conſentit.

Scot. in Report. Pariſ. diſt. 27.

Articulus VII.

Praxis myſticorum.

90. Id ſummâ ipſâ ſecutos ſcholaſticos, omnes facilè rcognoſcent, qui Thomiſticam ac Scotiſticam ſcholas, licet ſibi adverſantes, tamen concinere animadver-

Digitized by Google

tent. id myſtici : id in praxi docent pii omnes, quos inter Harphius : Deus per gratiam ſuam in nobis habitans & vivens, tangit ſpiritum noſtrum ſuo digito, ideſt ſuo ſpiritu, viciſſitudinem amoris exigens, & dicens : amate amorem æternaliter nos amantem : quâ voce, inquit, interiora universa amoris impetu commoventur, & omnes animæ vires reſpondere coguntur : abyſſalem amemus amorem nos æternaliter amantem : ſic ex inſtituto totius ſcholæ etiam Scotiſticæ, myſtici duo illa motiva, primarium ſcilicet & ſecundarium in unum conjungunt.

Harp. lib. 3. Theol. myſt. p. 4. c. 28.

91. Præit Rusbrokius dicens : ſpiritus ſanctus altâ voce ſine ſtrepitu verborum vociferatur in nobis : ametis amorem æternò amantem : ac paulo poſt: nunquam conticeſcit, ſed perpetuò ſine ceſſatione clamat : ſolvite debitum veſtrum; amate amorem vos ex omni æternitate amantem : quibus ſanè verbis perfectiſſimam caritatem à ſancto ſpiritu infuſam adumbrantes, ſic ei motivum ſecundarium Dei amantis adjungunt, ut in actum caritatis confluant; quæ piorum omnium eſt praxis.

De ſept. grad. am. in 7. grad. cap. 14.

ARTI-

Articulus VIII.

Quid præſul ſentiat de ſecundariis objectivis rationibus caritatis.

92. Primùm quidem illas ſuggillat ut meas; nec legere voluit annotatum ad marginem Scoti locum inſignem, cui & alios tam perſpicuos addidi: quod quidem non Scotus ſolus, ſed etiam S. Thomas iiſdem vocabulis; cæteri autem theologi nullo excepto, ſaltem æquivalentibus, & ſummâ ipſâ recognoſcunt. *Reſp. ad* Summa, *p. 16.*

93. Addidit mutari ſpeciem virtutis, adjuncto ad motivum ſpecificum alio proprio motivo. alibi: quæcumque nova formalitas « addita ut eſſentialis motivo ſpecifico, ejus « mutat ſpeciem. quare, ſi Meldenſis motivo « ſpecifico caritatis quæ eſt gloria Dei, addit « motivum ſpei, quæ eſt beatitudo ſive ade- « ptio boni ut ſecundum motivum eſſentiale « ſive inſeparabile, mutat ſpeciem caritatis « mutando motivum ejus ſpecificum, ſi- « ve formale objectum. hæc ille: & illud « aſſertum tribuit S. Thomæ, nullo ſancti doctoris allato loco. ſed hîc duo peccat: primum in eo quod aſſertum falſiſſimum eſt, ſi motivum iſtud ſecundarium ſubordinatumque ſit: quod liquidò conſtabit artes virtuteſque ſedulò percurrenti; nempe id *Reſp. ad* Summa, *p. 15. 41.* *4. Lett. à M. de Paris, p. 30.*

perſpicuum eſt, neque quiſquam negat: ſed auctor acutiſſimus nimiâ ſubtilitate ſe præpedit; nec me ſed S. Thomam, Scotum, totamque adeò ſcholam eâ de re conſentientem oppugnat. alterum erratum eſt, quòd eſſentiale ſive ſpecificum confundit cum eo quod eſt inſeparabile.

Rép. à la décl. p. 27.

94. Itaque ad ſecundarias rationes doctorum auctoritate pertractus ſubdit, *ſecundum ſcholam nihil eſſe eſſentiale quàm id quod eſt primum ſeu primarium*; ſecundaria autem motiva *accidentalia* eſſe, centies ingeminat:

Lett. 4. à M. l'arch. de Paris.

quaſi verò ſi ad hæc minuta redigamur, inter illud eſſentiale primum & accidentalia, non ſit admittendum medium, nempe proprium inſeparabile, quod etiam ſæpe eſſentiale dicitur, quale eſt homini loqui & alia. *Ergo præter primam rationem, ſunt & ſecundariæ conſequentes ex primâ*, ut ex S. Thoma diximus: (n. 84.) has autem ſive proprietates inſeparabiles appellamus, ſive rationes formales ſubordinatas, nihil ad praxim attinet. Res agendæ Chriſtianis non his argutiis metiendæ ſunt: quærendum quid Chriſtus dixerit: an Dei benefici ac beatifici rationem ab ejus perfectione ſummâ ſeparari voluerit? an hæc ad plenitudinem caritatis conjungi juſſerit? hoc, inquam, quæri oportebat: non falsâ dialecticâ commoveri ac velut obſtupefieri

Digitized by Google

imperitos, ſcholam motiva in ſcripturis conjuncta non negantem neque ſeparantem, ſed ordinantem, adverſus ſcripturam concitare nefas erat. Hæc notet vir diſertus, & ingenio dicendique artibus fidens; ac tandem agnoſcat, nos immeritò reprehenſos, quòd utraque incentiva Dei perfectiſſimi ac ſeſe communicantis in praxi conjungamus: imò eamdem noſtram ac principum ſcholæ, totiuſque adeò theologici ordinis eſſe ſententiam.

Quæstio Quinta.

De illâ clauſulâ, *nullo reſpectu ad nos*: ad propoſ. 17. & 18.

Articulus I.

Noſtræ propoſitiones probantur ex conceſſis à D. Camer. ejus ſententia de naturâ unitivâ amoris.

95. PRorſus D. Cameracenſis abutitur definitione ſcholæ dicentis, caritatem *eſſe amorem Dei in ſe, nullo reſpectu ad nos*, dum ad extremum urget poſtremam illam clauſulam. ſanè verum eſt illud, *nullo reſpectu ad nos*, ſenſu quem nos diximus: (n. 4. prop. 17. & 18.) nam ſi abſolutè & ad ſtrictos apices verum eſt, caritatis ad nos

nullum eſſe reſpectũ, non ergo illud verum eſt quod ex ipſo auctore diximus: (n. 47. 48.) amoris naturam eſſe *eſſentialiter unitivam: amici ad amati unionem, eſſentialem eſſe tendentiam*: aut illud verum erit, dari *eſſentialem tendentiam* abſque *ullo reſpectu*; quod apertam in terminis contradictionem implicat. ſi ergo verè auctor aſſeruit vim illam unitivam quâ amor ipſe conſtet, nec fruſtra allegavit Auguſtinum, Dionyſium, doctorem angelicum, hæc invictiſſimè approbantes, poſſibile profectò non eſt, ut in eo affectu quo caritas in Deum tendit, etiam reſpectus ad nos ipſi conjungendos non ſit neceſſarius: conjungi autem eſt frui: ergo in caritate reſpectus ad fruendum deo ita eſt eſſentialiter neceſſarius, ut nullâ ratione ab eo ſeparari poſſit.

Lett. d'un theol. de Louv. p. 52. 53. 55. Oppoſ. p. 27. Sup. n. 47. & ſeqq.

Articulus II.

Aliud conceſſum de Deo benevolo & benefico.

96. Imò etiam illud negare non potuit D. » Cameracenſis, quin Dei beneficia quate- » nus Deum infinitè beneficum demonſtrant, » menti objiciant unum ex ejus attributis, » in quo ſicut & in cæteris, caritas ſibi com- » placeat, eoque delectetur. iterum, ſi bene- » ficentia divina in myſterio Chriſti ſpecta- » tur ut unum ex attributis quibus conſtat

Reſp. ad Summa, p. 13. 14. 19.

Ibid. p. 31.

bonitas & perfectio abſoluta, tùm Chriſtus «
& ſingula ejus myſteria fiunt objectum «
amoris complacentiæ, quæ vera caritas eſt. «
Id ergo in confeſſo eſſe annotamus, benevolum illud atque beneficum inter caritatis objecta à nobis meritò recenſitum, ac fruſtra litigare auctorem de objecto caritatis *nullo reſpectu ad nos*, cùm profectò ipſum benevolum ac beneficum, utcumque ſumatur, ſine reſpectu ad nos, nec intelligi poſſit.

Articulus III.

Quo ſenſu beneficentia in abſolutum vertat.

97. Id autem univerſim obſervamus, nos hîc pro conceſſo & confeſſo ſumere quidquid ſemel fundamenti loco aſſumſit auctor, licet poſteà variet, nec legitimas conſecutiones admittat. Jam ergo quod addit; cùm in Deo benefico complacere ſibi caritatem fatetur: *bonitatem Dei relativam tum in abſolutam* verti, diſtinguimus; & quidem fatemur beneficum illud, ſive ut vocat auctor, *bonitatem relativam* in abſolutam verti, eo ſenſu quem diximus: (n. 4. prop. 16. 17. 18. 19.) ita ſcilicet, ut abſolutum illud ſit tamen ſuo modo relativum, propter ſuum connotatum: ſin autem intelligatur omni modo eſſe abſolu- *Reſp. ad Summa, p. 14.*

Digitized by Google

tum, negamus; nec ipſe auctor nobis adverſari poſſit: quare nec quod jactat in rigore tueri, objectum caritatis ab omni relatione ad nos eſſe præciſum.

Articulus IV.

De divinis beneficiis, ut ſunt utilia nobis.

Ibid. p. 14. 98. Idem auctor ſubdit: quòd *eo reſpectu caritas ſive amor complacentiæ cunctis Dei beneficiis frequens delectatur, non propterea Dei beneficia, quatenus utilia nobis ſive relativè ad nos, eſſe proprium aut ſpecificum ſaltem partiale caritatis objectum.* Sed nos ne id quidem volumus, nec partiale illud objectum admittimus: & illa motiva diligendi Dei, & quòd ſit per ſe maximus, & quòd benevolus ſive beneficus, ſubordinata, non coordinata eſſe docuimus: ut ſupra dictum eſt (eodem num. 4. propoſitione 20. 25. 31.)

99. Certè beneficia *quatenus utilia nobis* à divinâ gloriâ ſeparari, mera ludificatio eſt; cùm illud ipſum Deo gloriæ vertat, quod Deus nullius rei, ac nequidem gloriæ à nobis comparandæ indigus, idem tamen pro ſuâ bonitate ſervis ſuis benè eſſe velit, utilia largiatur; verum lucrum, verum quæſtum præſtet, teſtante apoſtolo: *mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum*: &c.: *ut*

Chriſtum lucrifaciam: &: *verè quæſtus magnus eſt pietas*, quæ vel maximè eſt caritas. quamquam enim cum ſcholâ præcipua motiva à cæteris diſtinguimus, non tamen hæc utilia à verâ caritate arcere poſſumus.

ARTICULUS V.

Loci SS. Auguſtini & Gregorii Nazianzeni.

100. Neque id ſinit Auguſtinus, docens *Deum velle ſe diligi, non ut ſibi aliquid, ſed ut iis qui diligunt æternum præmium conferatur, hoc eſt ille quem diligunt.* alio loco: *cui non propter ſuam ſed propter noſtram ſalutem utilitatemque ſervimus.* Deo autem hæc volenti conſentire nos, nec ab ejus gloriâ noſtram utilitatem ſeparare par eſt. *De doct. ch. I. 29.*

101. Quâ de re etiam audiendus Gregorius Nazianzenus, laudari Deum aſſerens à *cæleſtibus poteſtatibus, non ut naturæ pleniſſimæ aliquid adhæreſcat boni ſuis laudibus, ſed ne natura poſt Deum ſecunda* (angelica ſcilicet) *divinis beneficiis careat*: quæ cauſa ſit *complectendi verbi & poſſidendi Dei, quod eſt bonum perpetuum & noſtrum.* ergo, uti prædiximus, Dei gloria noſtrâ utilitate conſtat, neque ea incitamenta ſeparari debent. *Orat. 34.* *Epiſt. 27.*

Digitized by Google

Articulus VI.

Caſsiani locus.

102. Amplectimur autem illud Caſſiani, *mercenariam ſpei cupiditatem eam eſſe, in quâ non tam bonitas largientis, quàm præmium retributionis expetitur.* ita ergo volumus divinis beneficiis attentam eſſe caritatem, *ut largientis bonitatem* vel maximè attendat: beneficia enim in nobis creatum aliquid ſunt: bonitas largientis infinita & increata; quæ tamen à reſpectu ad beneficia nequidem mente & cogitatione ſeparari poſſit.

Coll. 11. c. 10.

Articulus VII.

Locus ſancti Thomæ ſolutus.

103. Quare fruſtra objicitur ille S. Thomæ locus, quo aſſerit nos quidem per beneficia diſponi ad amandum: ſed *poſteaquam*, inquit, *jam amare incœpimus, non propter illa beneficia amamus amicum, ſed propter ejus virtutem.* quod quidem eſt certiſſimum: ſed interim recordemur, inter virtutes recenſeri benevolentiam ac beneficentiam, propter quas ex S. Thoma amicum diligamus. Deus autem eſt amiciſſimus, & caritas ex eodem angelico doctore ipſa eſt amicitia: ergo virtutes Dei, ipſam-

Reſp. ad Summa, *p.* 43. 2. 2. *q.* 27. *art.* 3.

Ibid. q. 23. *art.* 1. *&c.*

que beneficentiam erga humanum genus per ſe & propter ſe diligimus.

Articulus VIII.

Quæ doctrina ſit nugatoria, noſtra an auctoris.

104. At enim, inquit, ſcholæ doctrina eſſet *caſſa & nugatoria* : bene intellecta, nego : quippe quæ & primaria & ſecundaria, ſive minùs præcipua & primis ſubordinata motiva diſtinguat; quod non eſt nugatorium, ſed grave & ſerium, ad introſpiciendam penitus veritatem & motivorum ordinem ſpectans. quod autem caritas ſecundum auctorem & divinis beneficiis ſe oblectet, deique benevoli ac benefici memor, horum tamen attributorum effecta non cogitet, & gloriam Dei a ſervorum Dei utilitate ſecernat, & illud ſcholæ *nullo reſpectu ad nos*, peſſimo & nullo ſenſu ab ipsâ beneficentiâ mordicùs & in rigore ſejungere ſatagat; id quidem reverâ & nugatorium, non ſcholæ, ſed auctoris, qui rem gravem & ſeriam ad arguta & minuta, imò etiam falſa & abſurda deducat. *Reſp. ad* Summa doct. *p.* 14.

Digitized by Google

Articulus IX.

De motivo primario & ſecundario inter ſe comparatis: ad prop. 28. & ſeq.

105. De his motivis inter ſe comparatis, ex prædictis propoſitionibus nunc iſta colligimus:

I. Deum ut in ſe optimum ac beatiſſimum ita poſſe cogitari cogitatione abſtractivâ ac tranſitoriâ, abſque eo quòd actu & expreſsè cogitetur de Deo ut benevolo ac benefico, ut tamen conceptus ille primarius Dei in ſe optimi, Deum ut benevolum atque beneficum virtute comprehendat: (ex n. 4. prop. 28. & 29.)

II. Quòd enim ſit Deus benevolus ac beneficus, id quoque pertinere ad ejus excellentiam ac perfectionem infinitam: neque intelligi poſſe ut oportet Deum eſſe in ſe perfectiſſimum, niſi pariter ſit perfectiſſimè clemens, benevolus atque beneficus: (ex prop. 10. 30.) unde ſequitur:

III. Horum attributorum amorem omninò eſſe neceſſarium ad perfectionem ac plenitudinem caritatis in Deum: (ex eâd. prop. 30.)

IV. Non poſſe autem amari Deum ut perfectiſſimè benevolum & beneficum, niſi ſuppoſito quòd ſit in ſe infinitè perfectus: (ex prop. 28.)

v. Quare divinæ bonitatis ut effuſiſſimè liberalis amore, divinæ excellentiæ in ſe conſideratæ amorem includi: (ex iiſdem.)

vi. Nec ſi pluris valet Dei per ſe excellentis quàm Dei benefici atque effuſiſſimè liberalis intuitus, ideo eſſe conſectaneum ut pluris valeat quàm utriuſque complexio: (ex prop. 33.)

Articulus X.

Locus Silvii.

106. Videndus hîc eſt Silvius, qui facilè confeſſus amorem Dei ut precisè excellentis in ſe, eſſe actum primarium caritatis, ſecundarium autem eſſe amorem Dei ut benefici & benevoli; addit, non propterea primum perfectiorem eſſe quàm ambos ſimul junctos; cujus rei rationem reddit his verbis: *etſi alicujus virtutis actus principalis ſit dignior quàm ſecundarius, non oportet tamen quòd principalis ſolus ſit dignior quàm principalis & ſecundarius ſimul.* quam ſententiam, ut ſolet, ab Eſtio mutuatur, in 1. diſt. 1. §. 4. idem docent etiam omnes auctores myſtici quos vidimus: (n. 90. 91.) res ipſa loquitur, neque fieri poteſt quin eò magis ametur natura præſtantiſſima, quò benignior eſt & benevolentior.

Sil. in 2. 2. q. 27. art. 3. in fine.

Digitized by Google

Articulus XI.

An igitur hæc controverſia in tenui verſetur.

Reſp. ad Summa, p. 13. 14. Diſſ. p. 3.

107. Dices: non videtur auctor procul ab his abeſſe, cùm & ultrò fateatur Deum infinitè beneficum eſſe caritatis objectum, bonitate relativâ in abſolutam versâ, à quo nec nos abhorrere viſi ſumus; in tenui ergo noſtra eſt concertatio. utinam! ego verò id vel omni ſanguine compararim, ut nobis ad nudas voces quæſtio jam rediret. ſed ſi in hæc penitùs conſentiret auctor, non ita in rigore & ad extremos apices urgeret illud, *nullo reſpectu ad nos:* nec ita divinorum beneficiorum intuitum à caritatis actibus prohiberet, nec tanto ſtudio beatitudinis votum ac ſalutis deſiderium amputaret: nec ſuppoſitiones impoſſibiles in abſurdiſſima quæque cogeret: quæ nos poſtea exequemur: ejuſque rei meminiſſe lectorem, & me teneri debitorem velim.

108. Nec ſibi conſtat auctor, quippe qui & Deum beatificum velle videtur agnoſcere per ſeſe ut objectum caritatis, & tamen procul arcere beatitudinem, ſine quâ Deus beatificus nequidem cogitari poteſt. unde fictus Lovanienſis perſpicuis verbis, *Deum ut beneficum ab objecto formali caritatis*

Lett. d'un theol. de Louv. 53.

excludit: conſequenter ſane; cum, ab intuitu Dei ut beatifici excludere intuitum beatitudinis, ludicrum ſit & abſurdiſſimum. quare nec audiendus auctor qui interdum ad veritatem accedere velle videatur. atqui non convenit ſenſus, non verba ipſa congruunt: aſſeverat, negat; adſtruit, deſtruit: nuſquam erraſſe vult: priſtinos, graviſſimos firmat errores: inducit novos: theologiam univerſam quatit. quæ partim probata ſunt, partim in conſequentibus probabuntur: ſed prius præmittenda quædam quibus & anteriora firmentur, & objectiones præſertim ex ſcholaſticorum ipſiuſque ſancti Thomæ auctoritate repetitæ diſſolvantur.

Quæstio VI.

De definitione caritatis ex ſancto Auguſtino, deque fruitione ac de amore ſui agitur ex conceſſis: ad prop. 36.

Articulus Primus.

Profertur definitio caritatis ex S. Auguſtino.

109. Definitionem caritatis à S. Auguſtino proditam, ab Angelico doctore repetitam, ab univerſâ ſcholâ receptam, à me verò objectam, licet ſibi adverſiſſimam,

Summa doct. n. 8. p. 16. Reſp. ad Summa, p. 32. 33. nec auctor improbare eſt auſus: quæ tamen cùm quæſtionem ſolvat, mirum in modum ab eo deformatur, & in ſenſus alieniſſimos detorquetur. Eſt autem ejuſmodi: Aug. de doct. ch. lib. 3. c. 10. *caritatem dico motum animi ad fruendum Deo propter ſe ipſum, & ſe & proximo propter Deum.* 2. 2. q. 23. a. 2. ſed cont. Rép. à la décl. p. 27. 28. Sup. q. 2. & 3. Nos autem de fruitione ex ſanctis Thomâ & Bonaventurâ multa diximus, ſed nunc tota quæſtio ad vivum perſecanda.

Articulus II.

Quid reponat auctor: prima reſponſio ſanctis Auguſtino & Thomæ palam imponit.

Ibid. 110. Varia ſanè reſpondet præſul: ac primùm *caritatem genericè ſumi pro ipsâ ſpe: quam ſignificationem*, inquit, *S. Thomas ratam habuerit*: Reſp. ad Summa, p. 32. 33. at verba Auguſtini reclamant; caritatem enim definit eam quâ *Deo fruimur propter ipſum.* hæc eſt autem vera & propriè dicta caritas, ut mox concedet auctor. Rurſus, caritatem definit eam quæ eſt ad Deum & ad proximum: eſt autem hæc vera caritas. Denique caritatem definit eam quæ cupiditati opponitur. hæc autem iterum atque iterum eſt ipſa caritas. S. vero Thomas cum S. Auguſtino hîc vult definitam caritatem prout eſt à ſpe diſtin- 2. 2. q. 23. 2. cta: non ergo ea caritas comprehendit

ſpem : neque ullus theologorum aliter intellexit : ac nequidem ipſe auctor, ut ſequentia docent.

ARTICULUS III.

De ipſo frui, quid auctor ſentiat.

111. Scholaſtici reponunt, inquit, « Meldenſem antiſtitem fruitionis vocabulo plus « juſto ſibi arrogare : frui, ut ait Auguſtinus, « eſt amore inhærere alicui rei propter ſe- « ipſam : en reſpectum ad nos jam reſciſ- « ſum. unde infert : igitur frui nullum inclu- « dit reſpectum ad nos, imò ſimpliciter & « omnimodè ad Deum nos refert. Sic ipſe « illud frui refert ad unam caritatem qui mox referebat ad ſpem. Nec mirum ſi variat, qui à rectâ viâ ſemel aberravit.

Reſp. ad Summa, *p. 33.*

De doct. chr. l. 1. cap. 4.

ARTICULUS IV.

Sancti Auguſtini expreſſa verba.

112. Si ſancto Auguſtino non ſibi auſcultaret præſul, hæc audiſſet cum ipſâ fruendi definitione connexa : « quibus fruendum, beatos nos faciunt : « quibus utendum, ad beatitudinem adjuvamur. rurſus : « quo perfrui beatè vivere eſt. denique : « Deus vult ſe diligi, non ut ſibi aliquid, « ſed ut iis qui diligunt æternum præmium confera- «

Ibid. cap. 3.

Cap. 29.

„ tur, hoc eſt ipſe quem diligunt. cum his quî ſtabit illud Auguſtino attributum *nullo* *Reſp. ad Summa, p. 34.* *reſpectu ad nos?* Neque dicit Auguſtinus quod D. Archiepiſcopus fingit, *ex fruitione oriri beatitudinem:* ſed hanc eſſe ipſum *frui.* *Ibid.* neque item docet Auguſtinus *caritatis actu expeti fruitionem, non optatâ eâ quæ ei annectitur beatitudine:* ſic auctor pro ſuo acumine. ſed neſcit Auguſtinus illas argutias: planè confitetur, *Deum amari velle* ſe, ut æternum præmium, nempe ipſum, aſſequamur: manifeſto quidem reſpectu ad nos: *1. de doct. chr. 22.* „ ſed qui poſtremò referatur in Deum. te-„ ipſum enim, inquit Auguſtinus, non prop-„ ter te debes diligere; ſed propter Deum, „ ubi dilectionis tuæ rectiſſimus finis eſt. Mittamus ergo vanas & ab Auguſtino alienas reſponſiones: hoc pro conceſſo teneamus a præſule, Auguſtinum agnoſci judicem; agnoſci illam quam Auguſtinus edidit definitionem caritatis: quâ definitione causâ cadit. Schola autem omnis, ut & ipſe confitetur, poſt Magiſtrum in 1. diſtinct. 1. Auguſtini definitionem admittit: ergo & Auguſtino, & totâ ſcholâ judice, & ſuo arbitrio, præſul condemnatur.

ARTICULUS

ARTICULUS V.

De amore ſui quid D. Cameracenſis conceſſerit.

113. Nihil eſt quod magis veritatis interſit inter conceſſa memorari, quàm iſtud ſæpe à nobis aſſumtum ex Inſtructione paſtorali D. Cameracenſis: *fieri non poſſe uti noſmetipſos non ſemper diligamus*; neque item fieri poſſe *ut nos diligamus, quin nobis optemus ſupremum illud bonum quod eſt unum neceſſarium*. En *ſemper* noſmetipſos diligimus, *ſemper* beati eſſe volumus: ergo in omni actu: nec Meldenſem coargui, ſed laudari oportebat, quòd id aſſeruerit, ut ſupra dictum eſt: (n. 27. 28.)

Préf. ſur l'Inſt. paſt. n. 48. ſt. p. n. 27. 28. 29. 30. Inſt. paſt. p. 44. 47.

114. Huc accedit, quod idem auctor agnoverit *amorem illum tam purum, quem unuſquiſque ſibi ſemper debeat*: illius hæc verba ſunt: ergo amor ille quem *ſemper* nobis debemus purus eſt: amore autem illo indeſinenter ſummum bonum nobis, ipſo fatente auctore, non optare non poſſumus: ergo puri amoris eſt, ſummum bonum ſibi optare, idque concedit auctor: cujus conceſſionis quanta ſit vis, ſequentia demonſtrabunt.

Inſt. paſt. p. 22.

Digitized by Google

Articulus VI.

Amor ſui, ut ſibi benè ſit, ad veram caritatem pertinet, teſte Auguſtino.

115. Primus Auguſtinus prodeat diſertiſſimis notiſſimiſque verbis: *modus diligendi præcipiendus eſt homini, id eſt quomodo ſe diligat ut proſit ſibi: quin autem ſe diligat & ſibi benè velit, dubitare dementis eſt.* en modus diligendi ſe ut proſit ſibi, ſibique benè velit, per ſe ad caritatem ſpectat: ad caritatem ſpectat *diligere ſeipſum,* quæ pars eſt præcepti de proximo diligendo; cùm ſcriptum ſit: *diliges proximum ſicut te ipſum*, ut paſſim Auguſtinus & omnes theologi docent.

1. de doct. chr. cap. 25.

Articulus VII.

Conſenſus ſcholæ: S. Bonaventuræ locus.

116. Hinc tota ſchola agnoſcit amorem noſtri ac proximi, ut ſumus res Dei, à verâ & genuinâ caritate elici: quâ caritate ut ſibi quiſque, ita etiam proximo cupit beatitudinem; eam ſcilicet quæ Deus eſt, quam deinde bona omnia conſequantur.

117. Ea de re jam viſus S. Bonaventuræ locus, quo docet unâ & indivisâ caritate diligi, & Deum, & proximum, & ſeip-

Sup. q. 3. art. 8. n. 70. in 3. diſt. 27. art. 1. q. 2.

Digitized by Google

ſum, quia idem ſummum bonum volumus, & Deo & proximo & nobis. ac Deo quidem optamus ex caritate, non ut habeat, ſed ut ſit ſummum bonum: nobis autem & proximo ut illud habeamus. quæ clara eſt & ineluctabilis demonſtratio.

118. Abſit autem ut tantam veritatem obſcurari ſinamus. omnino enim Deum per ſeſe diligunt qui ſeipſos, qui proximos ut rem Dei diligunt: bona vera ſibi & proximo volunt: nempe ut ſint Deo conjunctiſſimi: Dei beati participes: *divinæ naturæ conſortes:* per gratiam & gloriam Deiformes in æternum futuri: hæc præcipit, hæc agit, hæc elicit caritas: quin etiam illud conjungi, illud uniri ad naturam & eſſentiam amoris pertinere, & patres omnes & ſcholaſtici omnes, & ipſe etiam D. Cameracenſi fidus Lovanienſis agnoſcunt, ut dictum eſt: (n. 47. 48. & ſeq.) 2. *Pet.* 1. 4.

119. Stet ergo decretum illud & patrum & ſcholæ & auctoris ipſius; fieri omnino non poſſe, quin omnes ſemper in omni actu ſeipſos diligant, ſibique beatitudinem optent; quo uno certum eſt cauſam eſſe concluſam, & auctorem convictum eſſe manifeſti erroris, qui toties dixerit, ab objecto caritatis ſecludi poſſe, imò verò oportere, ſtudium beatitudinis: adeóque nec eam

Digitized by Google

nobis nec proximo ex caritate optandam ; ut etiam ſequentia magis declarabunt.

ARTICULUS VIII.

Auctor nihil aliud agit, quàm ut ab ipsâ quæſtione oculos lectoris avertat, & vana congerat.

120. Ex his igitùr patet, per auctoris conceſſa rem eſſe confectam : quod ut prohibeat, & oculos ab ipsâ ſummâ quæſtionis avertat, multa de ſpei naturâ, deque gratitudine profert : quæ nunc reſolvenda ſunt, & ad ipſum quæſtionis caput ſemper oculi retorquendi.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De naturâ ſpei & gratitudinis, de que objectionibus inde repetitis.

ARTICULUS I.

De differentiâ ſpei & caritatis.

Reſp. ad Summa, *p. 15. 18. 19. 31. 40. 41. 42. 48. 52. &c. Oppoſ. p. 25. Lett. 4. à M. de Paris. 2. 2. q. 23. art. 6. ad 3.*

121. MAgnum aliquid ſibi objicere videtur antiſtes : nempe hoc ; ſi caritas, ita ut ſpes, frui deſiderat, confundi virtutes illas ac motiva virtutum : hoc enim aſſiduè repetit & exprobrat nobis. quem nodum tribus verbis S. Thomas ſecat. ad 3.

Digitized by Google

dicendum, quòd idem bonum eſt objectum « caritatis & ſpei, ſed caritas importat unio- « nem ad illud bonum; ſpes autem diſtan- « tiam quamdam ab eo: & inde eſt, quod ca- « ritas non reſpicit illud bonum ut arduum « ſicut ſpes. quod enim jam unitum eſt, non « habet rationem ardui. En domino archie- « piſcopo tam operoſa viſa, atque omnibus paginis uſque ad nauſeam infarta difficultas, quàm brevi & abſolutâ diſtinctione ſolvimus. ineſt enim caritati, etiam in viâ, tanta conjungendi vis, ut nec in vitâ beatâ alia poſtuletur; dicente apoſtolo, *caritas nunquam excidit*; quod procul abeſt à ſpe. unde non ſpes ſed caritas per ſe eſt juſtificans & uniens, & amicos nos faciens Deo: quo & ipſas virtutes, caritatem nempe ac ſpem, & eorum motiva, & ipſam agendi in utrâque rationem in immenſum diſtare conſtat. hæc ergo à nobis confundi D. Cameracenſis exprobrat; nec intellecto doctore angelico.

1. Cor. XIII. 8.

Vid. in lib. Gall. 5. écrit, n. 12. p. 168.

Articulus II.

An caritas mercenaria æquè ac ſpes.

122. Hinc etiam vanum patet eſſe quod ſæpiſſimè queritur, caritatem à me æquè mercenariam fieri ac ſpem. & quidem ſanctus Bonaventura negare videtur expecta-

Reſp. ad Summa, p. 10. 33.

In 3. d. 26. art. 1. q. 1. ad 5.

Digitized by Google

tionem æterni boni eſſe mercenariam, cùm ratio mercenarii ab ipſo reponatur in temporali mercede, non verò in æternâ: quare nemini oportet crimini verti, quod ſpem neget mercenariam, modò conſentanea loquatur & ſtatuat. Sed quandoquidem pars ſcholæ maxima, ex ipſo æternæ beatitudinis deſiderio, vult ſpem eſſe quodammodo mercenariam ſive ſui commodi ſtudioſam, caritatem autem non ita: id quoque ex ſancti Thomæ allato principio reſolvendum. etſi enim caritatem quoque frui velle conſtitit, longè diſſimili modo in fruitionem tendit ac ſpes. præterquàm quod enim ſpes in fruitionem tendit ut in objectum primarium, caritas verò eam ſecundario ſpectat: huc etiam accedit, quòd caritas Deo fruatur, ut præſente conjuncto, unito, & amico; ſpes verò ut abſente, necdum amico aut unito: quo fit ut caritas in ſolâ Dei gloriâ ut in fine ſiſtat, eoque referat fruitionem ſuam, ut diximus: quod quidem ſi ſpes faceret, jam non eſſet ſpes, ſed eſſet ipſa caritas.

Articulus III.

Præſul in id quod objicit incidit: at ſpem facit non mercenariam.

123. Jam verò videamus, annon ipſe Præ-

Digitized by Google

ſul in illud incommodum incidat quod objicit nobis. Certè ſpem Theologicam, ut ipſe loqui amat, ab omni ratione *mercenaritatis* abſolvit. hanc enim *mercenaritatem* conſtituit in eo quod naturali ac deliberato amore proſequimur, qui eſt novus tuendi ſyſtematis modus in Inſtructione paſtorali, & in Reſponſione ad Summam, & in cæteris libris ubique difuſus, ut notum eſt. atqui ſpes æternam vitam non naturali illo, ſed ſupernaturali amore proſequitur; non ergo mercenariè: nec ſpes eſt mercenaria. quod eſt contra ſcholæ placitum à D. Cameracenſi toties appellatum. *Reſp. ad* Summa, *p.* 33.

124. Verba auctoris hîc diligenter obſervanda. tota ferè, inquit, ſchola ſtrictiorem caritatis ſenſum amplexa, ad virtutum diſtinctionem accuratius ſervandam, pernegat amorem ſpei quo quis expetit fruitionem Dei, quatenus boni relativè ad nos, eſſe omninò purum, gratuitum, & cujuſcumque intereſſe proprii expertem. Ego verò non ita. en ille perſpicuis verbis à ſcholâ recedit, cujus me facinoris reum arguebat. *Reſp. ad* Summa, 32. 33.

125. Pergit: Ego verò non ita: nec enim intereſſe proprium ſive mercenaritatem in ullo alio poſitam volui, quàm in deliberatis actibus, quibus naturali amore nos proſequimur. unde mihi minimè opus eſt, *Ibid.*

» objectionem ſolvere: hæc me nihil attinet: hoc eſt: non mihi opus eſt *ſolvere objectionem* a ſcholæ auctoritate repetitam: *hæc me nihil attinet.* quaſi dicat: nihil me attinet quid ſchola ſenſerit: hujus ego dogmata aliis quidem objicienda, non autem mihi ſequenda propoſui.

Articulus IV.

De amore gratitudinis.

126. De amore verò caritatis & gratitudinis à ſe mutuò diſtinguendis non ita ſolliciti ſumus, ultrò tamen largimur Domino Archiepiſcopo eâ de re maximè laborare viſo: ſi quis ita divinis beneficiis addictus videretur, ut de largitoris excellentiâ non ſatis cogitaret, Deoque inhæreret magis affectu quàm effectu; id quidem ad gratitudinem referendum, non ad caritatem: ſin autem ad beneficia ſic reſpicit, ut ipſum largitorem vel maximè ſpectet, & ab ejus excellentiâ ipſi beneficio, uti par eſt, pretium ponat, hunc verâ affici caritate, nec ideo inferiore, quòd utraque ſcilicet & Dei optimi & ejuſdem benevoli ac benefici motiva conjungat, theologi docent. (ex n. 4. prop. 33. item ex q. 5. art. 4. 5. 6. 7. & ex n. 105. 106.)

Reſp. ad Summa, *p. 17. 20. 31. &c.*

Digitized by Google

ARTICULUS V.

Suarezii & aliorum loci.

127. Eam in rem & in Summâ doctrinæ & alibi ſæpe indicavimus Suarezii inſignem locum: quem nunc integrum reddimus: *reſpondetur hunc* actum (*amandi Deum propter beneficia nobis collata*) *regulariter eſſe imperatum à gratitudine; tamen eſt elicitivè à caritate:* en *à caritate* idque *elicitivè;* quod ſufficit: cætera nunc nihil moramur. ſubdit: cum Deus perfectè amatur propter beneficium, potiùs amatur, quia nos amat: hoc autem caritatis eſt & amicitiæ, neque actus hujus ratio objectiva eſt extra divinam bonitatem: nam amor quo Deus nos amat ipſe Deus eſt, & ſumma quædam perfectio ejus: item ipſe nos amat, quia bonus eſt. unde quia amatur eò quòd amat, amatur etiam quia bonus eſt: quibus verbis, illa, de gratitudine diſtinguendâ à caritate, vana litigatio inciditur.

Summa doct. *n. 8. p. 17. 5. écrit. françois, p. 163. Suar. de fid. ſpe & car. tract. 3. diſp. 1. ſect. 2. n. 3. ad. 2.*

128. Attulimus etiam Scotum, ac myſticos, Rusbrokium ſcilicet & Harphium eorum anteſignanos, qui motivum adhibeant memoris animi erga Deum nos prius diligentem, quo ſe ipſos inflamment ad amandum Deum caſtiſſimo ac perfectiſſimo amore, eo ſcilicet quo omnia viſ-

cera, omnes animæ vires percelluntur: neque quidquam inveni apud myſticos quoſque ſanctiſſimos & alios pios auctores, quo vehementius amor inardeſcat, ut eſt alibi dictum.

Sup. n. 90. 91. 5. écrit, ch. 10. p. 164.

Articulus VI.

De ſpei imperfectione ex ſancto Thomâ auctoris objectio.

Reſp. ad Summa, p. 52. 53. 65. &c. 2. 2. q. 17. 8.

129. Quorſum ergo illud toties ab auctore allegatum ſancti Thomæ ſcitum, ſpem eſſe *imperfectam* quæ frui appetat; ſi ipſum frui tam perfectum eſſe dicimus? non ſatis intellexit præſul in ipſum frui diverſiſſimè tendere ſpem & caritatem: illam, ut in aliquid abſens & adeptu arduum, quod eſt imperfectum: hanc, ut in aliquid præſens atque conjunctum, in quo perfectio eſt, ut ſtatim diximus: (n. 117.)

Articulus VII.

Quomodo ex ſancto Thomâ caritas non vult, ut ſibi ex Deo proveniat quidquam.

Reſp. ad Summa, p. 14. 2. 2. q. 23. art. 6.

130. Nec pluris eſt illud ex eodem ſancto doctore repetitum: hoc quidem intereſſe inter ſpem & caritatem, quòd caritas non ut ſpes *optet ut aliquid ſibi* ex Deo proveniat: quod auctor niſi univerſim intelligat, nihil

Digitized by Google

ei S. Thomas proficit. Quid ergo: non optat caritas ut id ſibi proveniat ex Deo, quod eſt Deo ipſi eſſe conjunctum? non eſt ergo natura & eſſentia amoris ut uniat: à deſiderio unionis amor abſtrahere & abſtinere poteſt? apage inſaniam. hæc dicant homines malè feriati, qui nihil penſi habent niſi aucupari voces: non dicat archiepiſcopus tanto loco poſitus: agnoſcat caritati nihil eſſe melius aut optabilius, quàm ut Deo conjuncta per gratiam & gloriam, vel ſit beatiſſima, vel eſſe incipiat. Hæc de ſpei naturâ dicta ſint quo ad errores auctoris revincendos certam viam muniamus.

ARTICULUS VIII.

Auctoris errores detecti ex antedictis.

131. Imo res ipſa confecta eſt. duo enim auctor aſſeruit. alterum mox, quòd ipſa caritas ita abſit ab eo, ut aliquid ex Deo ſibi provenire optet; ut nec illud optet ſibi à Deo provenire, quòd ſit Deo conjunctiſſima (art. præcedente:) quod eſt erroneum, & ab ipsâ naturâ amoris alienum: alterum, quod amare ſeipſum & proximum ut rem Dei, atque adeò ſibi & proximo optare beatitudinem, non ſit caritatis; quod S. Auguſtino totique ſcholæ, & ipſi præcepto proximi diligendi palam repugnat:

redit etiam præclarum S. Bonaventuræ argumentum (ſup. n. 70. 71. 117.)

Quæstio Octava.

De falsò imputatis.

Articulus I.

Auctor involvit quæſtionem multis falsò imputatis.

132. ID quoque pertinet ad involvendum quæſtionis ſtatum, & ad lectoris oculos ab illo diſtrahendos, quod auctor mihi tot ac tanta imputet contra verborum tenorem, quæ nunc ne lectori fucum faciant, quàm pauciſſimis potero commemoranda ſunt.

Articulus II.

Primum falsò imputatum.

Reſp. ad Summa, p. 6.

133. Domini Cameracenſis hæc verba ſunt: *Meldenſis dixerat hanc ſuam de beatitudinis motivo inſeparabili ſententiam ab omni ſcholâ uſurpari:* rectè: & id etiamnum dicit: *nunc verò contrarium ab omni fere ſcholâ traditum fatetur.* non ita: ſane ſum confeſſus, ab objecto ſpecifico caritatis abſtrahi poſſe amorem beatitudinis actu expreſſo & expli-

Summa doct. *n. 8. p. 13. 14. 15. &c.*

tito volitæ; non autem ita, quin virtute & impulſu hujus motivi voluntas agatur, nec ita ut à beatitudinis ſecundario quoque motivo perſequendæ ſtudio temperari poſſit. quæ quàm inter ſe, & cum universâ ſcholâ conſentiant, docent (n. 4. prop. 7. & 8. unà cum antedictis q. 2. præſertim n. 33.) non ergo Meldenſis ſecum *ipſe pugnat invitus*, quod Cameracenſis objicit: ſed Meldenſis ſententiam perſpicuis verbis expoſitam, ipſe Cameracenſis intellectam noluit.

Articulus III.

Aliud imputatum rurſus oculos à ſtatu quæſtionis avertit.

134. *Pollicitus eſt* (Meldenſis) *ſe confutaturum ſcholæ ſententiam libro eâ de re edito.* ita Cameracenſis: falsò. pollicitus eſt Meldenſis, ſe ita explicaturum ſcholæ opiniones varias, ut tota diſputatio non tam de re quàm de nomine eſſe videatur. item eſt pollicitus, fore ut demonſtraret totam illam quæſtionem nihil attinere ad rem de quâ agimus. item eſt pollicitus, ſe demonſtraturum nihil attinere ad rem, an ipſa æterna beatitudo primario an ſecundario, modò tamen neceſſario motivo ab ipsâ caritate quæratur. Hæc quidem Meldenſis eſt pollicitus; eadem nunc iterum pollicetur, atque

Reſp. ad Summa, p. 6. Inſt. ſur les états d'or. liv. 3. n. 8.

Ibid.

Ibid. liv. x. n. 29. p. 464. 465 add. 12. 2. p. 476. 477. &c. n. 3. 5. 7. p. 487. 490. 499.

Digitized by Google

ex parte præſtitit (ſup. q. 4. art. 3. & 4.) nec quod Cameracenſis improperat, *de eo difficultatis cardine ſcripturum ſe pollicitus mox mutavit ſententiam.* quid eſt mox mutavit? quo argumento probat? adeò autem abſum ut mox mutarim ſententiam, ut totus in eo ſim ut quamprimùm rem exequar: ſed diſtuli tantiſper. utinam non aliis Domini Cameracenſis operâ occupatus!

Reſp. ad Sum. p. 13.

Articulus IV.

Aliud imputatum: de beatitudine ut ſolo caritatis motivo.

135. Si Domino Cameracenſi credimus, » is ego ſum qui totam interiorem vitam & » ipſam caritatem ad beatitudinis in Deo » amorem reductam velim. rurſus: Dominus » Meldenſis epiſcopus caritatis nomine ni» hil intelligebat præter amorem beatitudi» nis in Deo. addit: indeſinenter collimat » idem Epiſcopus, ut totam amandi Dei ra» tionem, amabilitatem totam ponat in quæ» rendâ in Deo beatitudine, & ut amandi » ratio una in beatitudinem reſolvatur. quo oculo noſtra legerit qui hæc objicit & aſſiduè inculcat, advertat lector diligens. Neque enim præcipuum, nedum totum motivum caritatis in quærendâ beatitudine collocavi, ſed tantùm ſecundarium,

Reſp. ad Sum. p. 8.

p. 16.

p. 25. 26. 45.

Digitized by Google

nec in eo amabilitatem ipſam univerſim, ſed ſpecialem & quamdam cum Scoto repoſui; quod & Summa doctrinæ (n. 8.) & noſtræ (n. 4.) propoſitiones 36. & jam indè ab initio in Inſtructione noſtrâ de ſtatibus orationis loci (n. 134.) allegati probant.

Articulus V.

Aliud imputatum de objecto ſecundario.

136. Quod autem ſecundarium illud ſuggillat ut meum, nec legere voluit annotatum ad latus Scoti locum, ſuprà expoſitum eſt (q. 4. totâ.) ubi id quoque demonſtratum eſt, non id à ſolo Scoto, ſed etiam à ſancto Thomâ & ab omnibus theologis, vel iſtis vocabulis, vel ſummâ ipsâ recognitum. *Reſp. ad* Summa, *p. 16. 40.*

Articulus VI.

De incentivi vocabulo reſpectu beatitudinis: loci Ambroſii.

137. Urget: à Meldenſi *incentiva, amandi illecebras, fomitem inextinctum agnoſci: quorſum iſta? quidni motivum?* quaſi ego motivi nomen reformidaverim, & incentivi maluerim? ego verò non ſum tam acutus ut iſta ſecernam: ſimpliciter dico motivum quod moveat, illicium quod illiciat, incentivum quod incendat, incitamentum quod in- *Reſp. ad* Summa, *p. 17.*

Digitized by Google

citet: quæ voces ſint ejuſdem virtutis, motivi vocabulo, quoties in communi noſtrâ Declaratione ſubſcripſi? cæterùm incentivi vocem magis hæſiſſe memoriæ fateor, quòd latinis patribus ſit familiarior. ſic Ambroſium dixiſſe noveram: *ſummum virtuti incentivum repoſuit Deus futuræ beatitudinis.* iterum: *Dominus noſter Jeſus, regni cæleſtis gloriam, perpetuæ quietis gratiam, vitæ, & beatitudinis, ad virtutis humanæ incentiva propoſuit.* en beatitudo incentivum, idque ſummum, quod in unum cum rei honeſtate Deique excellentiâ coaleſcat.

Amb. in Pſ. 8. 1. n. 1. & 13.

Articulus VII.

Aliud imputatum de contritionis actu.

138. Jam pius lector animadvertat velim, quàm illud invidioſè tribuatur nobis: cave, „ ne impoſterum ullum contritionis actum „ elicias, niſi te ipſum beandi propoſito; quo „ omiſſo homo ſibi illuderet. ſubdit: contri- „ tio quantumvis flagrans, ex ſolâ Dei pul- „ critudine & perfectione infinitâ, gratitu- „ dini Dei beneficiis ſe ſe delectanti deroga- „ ret. his argutiis, quæ ipſo uſu & in praxi „ nuſquam valent, Chriſtum ipſum benefi- „ ciorum omnium fontem abjiceres.

Reſp. ad Summa, p. 27.

139. Quàm procul à nobis abſit illud, *cave*: nobis tam acerbè imputatum, antecedentia

dentia oſtendunt. quis enim ex nobis dixit *unquam: cave, ne impoſterum ullum actum contritionis edas, niſi te ipſum beandi propoſito?* qui verborum tenor omne aliud motivum excluderet. nos autem pro primario motivo caritatis adeoque contritionis ſemper habuiſſe ſummam Dei excellentiam, toties diximus, ut lectori tædio eſſe vereamur.

140. Neque item dicimus iſtud: *contritio flagrans ex ſolâ Dei pulcritudine & perfectione infinitâ, benefico Deo & Chriſto derogat:* nunquam enim dubitavimus quin ſola Dei perfectio abſtractivè cogitari poſſit, nec eò minùs valere rationem caritatis ultrò confitemur. ſi quis autem negaverit in amore Dei perfecti, & excellentis virtute contineri amorem Dei ut benevoli, benefici, denique ſervatoris, & in eum propendere per ſe ſe omnem animam chriſtianam, eum à ſcripturis, à patribus, à ſanâ theologiâ abhorrere dicimus.

Articulus VIII.

Doctrina concilii Tridentini de incipiente amore domino Cameracenſi adverſatur.

141. Rogatum autem volumus D. Cameracenſem: quid ſentiat de illo decreto concilii Tridentini, quo fide ac ſpe poſitis, eo *Seſſ. vi. cap. 6.*

etiam ante juſtificationem aſſurgi oportere decernit, *ut* fideles *Deum tamquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiant.* an hæc verba concilii ad veræ genuinæque dilectionis initium pertinere præſul negat, ſpretis academiarum Belgii Theologis? ſin autem non audeat aſpernari tantos viros, tantumque conſenſum, fateatur neceſſe eſt beneficum illud ac profluum, motivo caritatis contineri.

142. Quid ergo reſpondebit ſi illud viciſſim objicimus: *cave*, ne Dei excellentiâ ejus beneficentiam contineri putes: cave, ne contritionis actum editurus, Deum benevolum beneficumque cogites, eoque te moveri ſinas; ſic enim perfectæ illi contritioni derogares. cave, dilectionem illam Dei tamquam omnis juſtitiæ fontis, ex decreto Tridentino, in contritionis actum inſeras & involvas: quæ nos non invioc iosè, ſed verè & ſeriò admonemus.

Articulus IX.

De formulâ conſuetâ contritionis.

Reſp. ad Summa, p. 26.

143. Non ergo, ut objicitur, *diſced[i]mus ab eâ contritionis formâ quam à parentib[us e]docti ſumus.* ea enim forma in omnibu[s ca]techiſmis legitur, ut peccatum deteſte[t]ur, *eò quòd Deo optimo ſive infinitè bono* d[i]li-

ceat. etſi autem *illud optimum & infinitè bonum*, ſummam Dei excellentiam pefectionemque deſignat, eâ tamen voce vel explicité vel virtute complectimur, beneficentiſſimum, beatificum, ac miſericordem Deum: & cum Davide dicimus, totoque affectu centies iteramus: *confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam in ſeculum miſericordia ejus*: neque unquam penitus à beatitudinis ſtudio temperamus, ut dictum eſt. *Pſ. cvj.*

ARTICULUS X.

Aliud de catechiſmo Romano falsò imputatum.

144. De catechiſmo Romano nobis objecto idem dicimus: nempe ejus quâ ſolâ moveamur *bonitatis virtutiſque divinæ* nomine, comprehendi ſimul & illud excellens in ſe, & illud in nos pronum, eo ordine ac ritu quem ſæpe diximus. rogamus enim D. Cameracenſem, an negare audeat benevolentiam ac beneficentiam Dei, inter ejus *virtutes* ac perfectiones eſſe numerandas? ergo bonitatem Dei virtutemque ſpectantes, eo quoque nomine beneficentiam complectuntur. alibi autem oſtendimus ſanum intellectum ejuſdem catechiſmi ab auctore perverſum: Thereſiam, Saleſium, reliquos fruſtra appellatos, oppoſitæ ſententiæ favere pernegamus: neminem eſſe affe-

Reſp. ad Summa, p. 27. Catech. Conc. Trid. in orat. dom.

Præf. ſur l'Inſt. paſt. ſect. 7. n. 75. &c. p. xcii. & ſuiv.

Digitized by Google

rimus, qui non pœnitentes ad contritionis actum, ex motivo benefici & ſervatoris Dei, inflammandos putet.

Articulus XI.

Alia impoſita nobis per apertam calumniam.

145. Neque prætermittendum illud mihi ſplendidè impoſitum: *Paulo ac Moyſi aliiſque piis animabus per ſuppoſitiones illas impoſſibiles, pias ineptias, pios exceſſus, pia deliria, inanes argutias;* quodque graviſſimum, *inordinatos affectus* à me fuiſſe attributos. quibus reſponſum eſt in tractatu qui inſcribitur: *Myſtici in tuto:* n. 193.

Reſp. ad Summa, p. 19. 26. 45.

Ibid. p. 41. 53.

146. Hæc igitur ſunt, quæ mihi per calumniam imputata: his autem liquet, me à ſcholâ non niſi impoſitis manifeſtè falſis divelli potuiſſe; totumque illud quod à ſcholâ diſcedere accuſor, non niſi diſtrahendis animis à ſtatu quæſtionis, inventum fuiſſe.

Quæstio Nona.

De caritate, ut eſt amor mutuus.

Articulus I.

De amore Dei ut amici.

147. CAritatem eſſe amicitiam, omnes conſentiunt, atteſtante Chriſto: *vos amici mei eſtis:* & iterum: *dico autem vo-*

Digitized by Google

his amicis meis : & iterum de Abraham : *& amicus Dei appellatus eſt* : & toto vetere novoque teſtamento paſſim : unde etiam amor caritatis vocatur propriè amor amicitiæ, quo quippe Deus amatur ut amicus ; in quo mutuum illud requiritur. quod ſponſa cecinit : *dilectus meus mihi, & ego illi* : & illud : *ego dilecto meo, & ad me converſio ejus.* quod etiam Chriſtus præcepit his verbis : *manete in me, & ego in vobis* : centies inculcatis. amicus enim eſt amico amicus, nec ſine reſpectu dicitur : ergo amor caritatis non eſt abſolutè & abruptè ſecluſus à reſpectu ad nos : ſed illud reſtringendum ad primarium objectum quod eſt ſpecificum ; ſimul tamen relicto, ſaltem tamquam proprio, eoque inſeparabili amore relativo, ut ſæpe dictum eſt. *Jo. xv. 4.*

148. Radix autem hujus rei eſt, quod amor naturâ ſuâ eſt unitivus : imò verò eſt ipſa animorum conjunctio : neque quis amare poteſt, niſi eum quem ſibi traditum, cui ſe traditum velit : unde ipſa caritas ab apoſtolo vocatur *vinculum perfectionis*, uniendo Deo & homini aptum, cum conſcientiâ amoris mutui. *Col. III. 14.*

149. Id à præſule ſemper diſſimulatum eſſe graviſſimum eſt, etſi ſæpe à nobis objectum jam inde ab Inſtructione de ſtatibus orationis ; adducto in teſtem poſt omnes *Liv. 8. n. 18. p. 296.*

Am. de Dieu liv. 2. ch. 22. theologos ſancto etiam Franciſco Saleſio, quo vel maximè adverſarii gloriantur.

Articulus II.

D. Cameracenſis de Franciſco Saleſio cavillationes.

150. Miror autem poſt allatum ab illuſtriſſimo archiepiſcopo Pariſienſi ejuſdem ſancti viri luculentiſſimam auctoritatem, D. Cameracenſem nihil aliud quàm eludere voluiſſe: nempe ſic interpretatur, ut illa convenientia, ſine quâ deum pluris æſtimare tantum, non etiam amare poſſemus, beato Saleſio nihil aliud eſſe *quàm convenientiam inter objectum & facultatem*, quod eſt apertè falſum. primùm enim nec ipſa exiſtimatio poteſt eſſe ſine convenientiâ inter objectum & facultatem, quippe quæ cognitionem tantæ excellentiæ, adeoque aliquam proportionem intellectualem requirat. deinde in eo vel maximè reponit Saleſius proportionem illam, quòd amor caritatis ſit mutuus: quæ ratio aliquid exigit majus quàm proportionem & convenientiam objecti & facultatis.

Inſt paſt. de M. de Paris, p. 49. Am. de Dieu liv. 10. ch. 10. 4. Lett. à M. de Paris, p. 44.

151. Quod autem ex Franciſco Saleſio affert, à Deo communicatam beatitudinem non eſſe motivum diligendi, *ut Deus nec minus amatus nec minus eſſet amabilis exclu-*

4. Lett. p. 49. Ent. 2.

ſo paradiſo, tantâ perſpicuitate à nobis expoſitum eſt, ut nullus ſuperſit dubitandi locus; & tamen addentur quædam neceſſaria, ubi de ſuppoſitionibus impoſſibilibus agendum erit.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 9. n. 1. p. 331.

ARTICULUS III.

Idem me teſtem afferens, objectionem meam pro ſolutione ſumit.

152. At, quod idem præſul in eâdem epiſtolâ ad Dominum Pariſienſem me quoque ſuæ ſententiæ teſtem adducit, pace præſulis dixerim, objectionem pro reſponſo accipit. toto enim illo libri mei VIII. loco, nihil aliud à me agitur, quàm ut objecta proponam, quæ deinde ſequentibus paginis diſſolvantur. ſic enim incipio: *dicent* &c. quod eſt objicientis, nondum decernentis aut concludentis. quod addo: *videtur ſanctus à caritate excludere deſiderium poſſidendi Dei:* non magis eſt meum, quàm illud ſancti Thomæ toties repetitum: *videtur quòd non.* Itaque illud, quod mihi à D. Cameracenſi tribuitur, nihil aliud eſt quàm ipſiſſima objectio, quam totis decem eoque ampliùs paginis confutandam aggredior: quæ confutatio ſic incipit: *verùm ſi quid bonæ fidei ſupereſſet, nè illæ quidem difficultates fierent.* Sunt ergo difficultates,

Liv. 8. n. 3. p. 276. 277.

Ibid. n. 4. p. 277.

Digitized by Google

quas malâ fide factas conqueror: ſunt objectiones quas averſor; his verbis: *portenti loco eſſet, ſi quis diceret deſiderium videndi Dei, & capeſſendæ ſalutis, non eſſe puri amoris actum.* quare quod præſul addit, conceſſiſſe Meldenſem id quo *nihil eſt contra illum luculentius;* objectio eſt pro conceſſione accepta: non quidem malâ fide, credo; ſed peſſimo animi adverſiſſima quæque cogitantis exemplo.

Inſt. ſur les états, n. 5. p. 280.

4. Lett. p. 50.

153. Quocirca abſtrahendo hîc à quæſtione de motivis alibi pertractatâ, pro certo relinquitur, amorem Dei ut amici, & eſſe caritatis, & eum neceſſario, manifeſtoque reſpectu ad nos eſſe conjunctum. quod erat demonſtrandum.

ARTICULUS IV.

De amore ſponſæ erga ſponſum.

154. Nobiliſſimum ac pulcherrimum amicitiæ genus eſt illud ſponſæ quæ etiam amica caſtiſſima dicitur, ad ſponſum candidiorem liliis, & omni puritate puriorem. quo loco, ſi pro certo eſt amorem caritatis eſſe prorſus ſine ullo reſpectu ad nos; nec amor ſponſi ut ſponſus eſt, erit caritatis. nec erit illud caritatis: *ego dilecto meo, & dilectus meus mihi:* nec illud: *tenui illum, nec dimittam:* ac nequidem illud tam caſtè quàm confiden-

Digitized by Google

ter editum : *oſculetur me oſculo oris ſui* : quæ ſi ab amore caritatis arcentur, tota ſacri cantici langueſcit ac frigeſcit oratio, nec amorem ſed ſpem ſponſus & ſponſa canerent. quod eſt abſurdiſſimum & ineruditiſſimum.

Quæstio Decima.

De ſancto Bernardo : ad n. 4. prop. 23.

Articulus Unicus.

Occaſione amoris ſponſæ erga ſponſum, de beato Bernardo quæritur.

155. Beatus Bernardus is eſt, qui ſponſæ rationem in ipſo amore vel maximè collocavit. ſi ; inquit , *perfectè diligit, nupſit :* perfectè autem diligit, quæ & ſe diligi ſenſit : *diligens* , inquit , *ſicut dilecta eſt.* & illi quidem ſuſpectum quodammodo eſt filii ad hereditatem ſpectantis nomen : cæterum nec ſponſi appellatio minùs relativa eſt quàm parentis : ſed ſponſi ratio deſignat clariùs totam ſponſæ poſſeſſionem in ipſo ſponſo poſitam : quo reſpectu amor ſponſi potior eſſe videtur quàm parentis , licet ambo idem ſint ; eò quòd in ſponſi nomine ipſa amatæ perſonæ fruitio ſit clarior.

Cant. 83. n. 3. *Ibid. n. 5.*

156. Sanè auctor Bernardo multùm uti-

Digitized by Google

tur : nec tamen unquam advertit illud : duas cauſas diligendi Dei à ſancto eſſe poſitas : *primam, quia nihil honeſtius : alteram, quia nihil fructuoſius :* quas quidem duas eſſe aſſerit cauſas, cur Deus *propter ſe* diligatur : ut ipſum, *propter ſe diligi,* in illo fructu, in illo commodo noſtro clarè comprehendatur. nec mirum : cùm illud à Deo requiſitum, nihil aliud quàm Deus ipſe ſit : *præmium,* inquit, *ipſe qui diligitur.* quæ nos (n. 4. in prop. noſtra 23.) quâ perſpicuitate potuimus, executi ſumus.

De dil. Deo cap. 1. n. 1.

Ibid. cap. 7.

157. Quin etiam Bernardus quærens quo *merito ſuo* Deus diligatur, nullo loco memorat excellentiam illam ab omni reſpectu ad nos abſolutam. ſed *quo merito noſtro :* ſic intelligit : *multùm meruit de nobis qui & immeritis dedit ſeipſum nobis.* ac paulo poſt, *ſi Dei meritum quæritur cùm ipſum diligendi cauſa quæritur, illud eſt præcipuum, quia ipſe prior dilexit nos :* perſpicuâ relatione ad eos quos dilexit.

Ibid. 1. n. 2.

158. Jam de commodo noſtro dicturus hæc ſubdit : *habet præmium, ſed id quod amatur :* ut etiam Deus in ipsâ commodi noſtri ratione ideò in ſe dilectus intelligatur, quia nullum aliud præmium noſtrum quàm ipſe eſt.

Cap. 7. n. 17.

Ibid.

159. Unde etiam illud : *non enim ſine præmio diligitur Deus, & ſi abſque præmii intui-*

Digitized by Google

tu diligendus: perſpicuè intelligitur de illo præmio, quod extra Deum quæreretur. ſubdit: *vacua quippe caritas eſſe non poteſt, nec tamen mercenaria eſt, quippe non quærit quæ ſua ſunt.* Cur autem non quærit? *quia habet,* quia ipſo amore jam poſſidet; *nec quærit quæ ſua ſunt, quia non deſunt.* *Ibid.* *In Cant. 18. n. 3.*

160. Cætera jam clara ſunt: *amor ipſe ſibi fructus: ſibi præmium: amat ut amet:* quippe qui in amore ſuo ipſum amatum complectatur totum, nec *à ſpe vires* ſumit omnes, ut ſæpe diximus: nullas, hæreticum & concilio Tridentino palam contrarium. *In Cant. 83. n. 4.*

161. Quod ergo Bernardus addit ad illud Davidis: *confitemini Domino quoniam bonus: confitetur quidem quia fortaſſe bonus eſt ſibi, non quia bonus eſt in ſe:* conciliandum eſt cum eo quod vidimus: Deum diligi *propter ſe ipſum* etiam ex noſtro commodo, *quia nihil fructuoſius:* nec immeritò tamen vituperatur ille qui *Deum ſibi bonum* tantùm cogitat, quique nihil *diligit niſi ſuum:* itaque Deus bonus nobis & bono & malo ſenſu ſumi poteſt. qui vult Deum ſibi bonum ut det tantùm extranea à Deo; malus eſt: amor autem ex Bernardo ſemper eſt bonus; cùm ipſe ut præmium diligitur Deus. *Epiſt. 11. & de dil. Deo cap. 12. n. 34.* *De Deo dil. 1. 1.*

162. Unde illud exiſtit præclarè ab eo-

Digitized by Google

Ibid. cap. 8. n. 22.

dem ſancto ibidem pronuntiatum : *ipſe* (Chriſtus) *factus eſt ut amaretur : ipſe ſperatur amandus felicius, ne in vacuum ſit amatus.* en *in vacuum amatus niſi ſperaretur amandus felicius.* unde ſequitur : *nec habet tamen quidquam* (Deus) *ſe ipſo melius : ſe dedit in meritum, ſe ſervat in præmium.* ac paulo poſt : *bonus es, Domine, animæ quærenti te, quid ergo invenienti ?* ergo illa anima optimo ſenſu vult Deum bonum eſſe ſibi : quod *quædam anima* perversè & inordinatè vult : ea ſcilicet quæ *ſolum diligit ſuum*, & relicto communi bono, propria, id eſt creata & anguſta bona, ſibi a Deo dari petit. Atque hæc ſummâ ipsâ alibi explicata, nunc in pauciora conſtringimus, ut clarè intelligatur veram & genuinam caritatem, quâ Deum propter ipſum diligat, etiam ad relativa procedere, eo ſcilicet modo quo diximus.

Préf. n. 100. p. cxxix.

Digitized by Google

Quæstio Undecima.

De amore quarti & quinti gradûs: primi & ſecundi auctoris errores.

Articulus Primus.

Utriuſque amoris definitio ex auctore.

163. JAm Scholâ penitus explicatâ, falsò imputatis ordine confutatis, nobis devenit res ad jugulum cauſæ, & ad duos amores, quarti nimirum & quinti gradûs, quibus totus de doctrinâ ſanctorum liber nititur. Amor autem quarti gradûs, eſt amor caritatis ſive *juſtificans*: amor verò quinti gradûs, eſt amor perficiens ſive purus & perfecta caritas. *Max. des SS. p. 6. Ibid. p. 10. 15.*

164. His poſitis auctoris definitionibus, prima noſtra concluſio eſt: *amor juſtificans eſt ille, quem Schola definivit amorem Deo ut in ſe eſt adhæreſcentem, nullo reſpectu ad nos:* quoad illam ſpecificam amandi rationem, ut diximus. res per ſe clara, & ex dictis probata, ipsâque auctoris confeſſione conceſſa.

165. Secunda concluſio: Amor ille *purus eſt atque gratuitus:* ex terminis conſtat, cùm ſit, ut vidimus, purâ Dei bonitate in-

ſe conſideratâ fultus, atque eâ ratione à ſpe diſtinctus; unde:

166. Tertia concluſio: *Nihil illo amore ſuperius invenitur in ſcholâ*: quippe cùm in illo conſiſtat pura & perfecta caritas: ex quo ſequitur:

167. Quarta concluſio: *Amor ergo quinti gradûs, quem purum perfectumque auctor vocat, extra limites ſcholæ eſt, nullaque theologorum auctoritate nititur.*

168. Quod autem nunc auctor addit, in eo eſſe quinti gradûs vim, ut amorem ſui naturalem ac deliberatum excludat, poſtea conſiderabimus: interim annotamus nullum adductum, nec adduci potuiſſe ſcholaſticum auctorem, qui in eâ excluſione amoris naturalis ac deliberati, vim amoris puri ac perfecti collocaret. ergo hæc ſententia à ſcholæ placitis penitùs eliminanda eſt.

Articulus II.

Dicta auctoris.

169. De amore illo quarti gradûs ſive juſtificante hæc præſulis dicta ſunt: primum: *is amor Deum quærit propter ipſum, eumque omni rei, nullâ exceptione, anteponit*: quo affectu in genere amoris nihil eſt ſublimius.

Max. des SS. p. 6.

170. Alterum dictum: tunc (in eodem « *Max. des*
amoris gradu) anima amat Deum & prop- « *SS. p. 8. 9.*
ter ipſum & propter ſe: ſed ita ut gloriam «
Dei præcipuè diligat, neque in eo pro- «
priam felicitatem quærat, niſi ut eſt me- «
dium quod refert & ſubordinat fini ulti- «
mo qui eſt Dei gloria. quo nihil ſublimius «
ſchola unquam agnovit: ergo quod ſuprà eſt, nempe amor quinti gradûs, iterum atque iterum eſt ſaltem ſupervacaneus, totique ſcholæ incognitus. jam ergo demonſtramus quàm ſit erroneus.

ARTICULUS III.

Primus auctoris error.

171. Eſt in Summâ doctrinæ hujus erroris demonſtratio, quam nunc in pauca contrahimus. Id habet quartus gradus D. Cameracenſis in libro de doctrinâ ſanctorum, ut in eo Deus quæratur « propter ipſum, omnique rei anteponatur, « exceptione nullâ: quin etiam in eo gloria « Dei præcipue diligatur, ibique propria « beatitudo non niſi ut medium ad hunc « ultimum finem, hoc eſt ad Dei gloriam « relatum, eique ſubordinatum requiratur: « (n. 169. 170.) atqui quintus gradus qui amori puro tribuitur, nihil poteſt habere ſublimius, niſi huic addas abdicationem pro-

Summa doct. n. 9. p. 19.

Digitized by Google

priæ beatitudinis, etiam ut refertur ad Deum, à quo nunc D. Cameracenſis abhorret: ergo amor quinti gradûs non modò eſt evanidus & nullus, verùm etiam malus, perverſus, erroneus. Hoc noſtrum erat argumentum in Summâ doctrinæ: quàm autem clarum ſit, D. Cameracenſis prodet reſponſio.

Articulus IV.

D. Cameracenſis reſponſio, & ſecundus error.

172. Sic autem illa reſponſio ſe habet: *finem ultimum appeti vel habitu & implicitè, vel actu & formaliter. ita*, inquit, *D. Thomas.* ſubdit: *in quarto gradu ſubordinatio ad Dei gloriam plerumque fit habitu, confusè, & implicitè.* ex quo concludit: *ſic duobus verbis doctoris angelici, actu & habitu, ſolvitur objectio.*

Reſp. ad Summa doct. p. 48. 49.

Articulus V.

Præſul imponit S. Thomæ.

173. Miror his duobus verbis intelligi objectionem ſolutam; ſanctus enim Thomas illud *referri habitu non actu*, tribuit peccanti, *venialiter*, quod & auctor ipſe recognoſcit. atqui abſurdum eſt & erroneum, nihil plus competere juſto, quàm ut plerum-

1. 2. q. 88. a. 1. reſp. ad 2.

Reſp. ad Sum. p. 50.

plerumque agat eo modo quo peccatum veniale committitur; ſic enim inducitur error Lutheranus à ſanctâ Synodo Tridentinâ proſcriptus his verbis: *ſi quis in quolibet bono opere juſtum ſaltem venialiter peccare dixerit, anathema ſit.* *Seſſ. vi. can. 25.*

174. Quin etiam auctor id addidit: *habitualem illam relationem occurrere etiam in actibus juſtorum, quibus peccant venialiter. vide*, inquit, *S. Thomam.* clariùs: *ipſos actus quibus quis venialiter peccat, habitu Deo eſſe ſubditos & ſubordinatos fini ultimo*: quod eſt planè inauditum & erroneum. non enim ipſum actum peccati venialis, ſed peccantem tantùm habitu eſſe Deo ſubditum, S. Thomas docet. peccata enim venialia *quæ habent inordinationem circa ea quæ ſunt ad finem*, ſecundùm ſanctum doctorem, *conſervant* quidem *ordinem ad ultimum finem* in ſubjecto & *in actu humano* indefinitè ſumto; ſed non in illo actu in quo eſt inordinatio. ſi enim ipſe actus in quo eſt inordinatio & peccatum, eſſet habitu ſaltem ſubordinatus ultimo fini, eſſet quoque per ſe referibilis in Deum, poſſetque actu relatus in Deum, fieri meritorius; eo modo quo actus indifferentes, puta comeſtio, & alii hujuſmodi relati ad Deum, fiunt meritorii: quod quidem de actu peccati venialis dicere, eſt abſurdiſſimum & erro- *Reſp. ad Sum. p. 50.* *p. 62.* *1.2.q.88.c.& ad 2.*

P

neum. Unde apertè repugnat rationi peccati actualis, ut ſit ipſo habitu Deo ſubordinatum. non enim eſt ullomodo, ac ne habitu quidem Deo ſubordinatum, niſi forte ut judici & ultori, id quod eſt per ſe malum atque peccatum. Falſa eſt etiam auctoris regula, & in Reſponſione ad Summam & ubique inculcata: *quod Deo non eſt habitu ſubordinatum eſſe mortale peccatum.* Si enim illud omne quod non eſt referibile in Deum eſſet mortale peccatum, nullum eſſet veniale peccatum, ut vidimus; non enim eſt referibile ad Deum: alioquin non eſſet per ſe & eſſentiâ ſuâ malum. Sic auctor exaggerat difficultatem, non ſolvit.

Ibid. p. 63.

175. Quare aliam viam ineamus oportet, certumque eſſe debet viros ſanctos pioſque, plerumque agere ex motivo caritatis; ergo plerumque ſubordinare Dei gloriæ ſuam beatitudinem, nec tantùm habitu ſed etiam actu aut ſaltem virtualiter, quod actui æquipollet. Id enim ex naturâ eſt juſtitiæ chriſtianæ; quo niſi contendant juſti omnes, non profecto Deum toto corde diligunt. perfectis autem tribuimus, ut id faciant ſæpius, intenſius, ardentius. Ergo amor quinti ſtatûs, quarti ſtatûs amore ſolo gradu differt, haud ullâ aliâ re. quod etiam paulò poſt ex auctore ſtatuemus: quin amor quarti ſtatûs ſecun-

Digitized by Google

dum communem ſcholæ notionem, totum quintum ſtatum virtute comprehendit, ut dictum eſt; (ſup. art. 1.) ſic ergo quidquid ultra excogitaveris inane figmentum eſt.

ARTICULUS VI.

Ex conceſſis ab auctore contra ipſum infertur, quòd omnis juſtus Deum anteponat ſibi.

176. Neque id præſul diffitebitur; ſiquidem ſeipſum intelligat; quarto enim amori, id eſt juſtificanti tribuit, *ut reverà licet non ſemper explicitè*, tamen *implicitè* Deum anteponat ſibi. atqui hæc ſumma perfectionis eſt. nihil enim ultra ſupereſt ſecundum auctorem, quàm ut ſeſe ille animi ſenſus prodat, *expediat, evolvat:* inerat ergo, etſi nondum evolutus. Neque fieri poteſt ut quis ſit vere juſtus, niſi eo ſenſu polleat quo Deum anteponat ſibi: ſeque ita referat ad Deum, ut ſe propter Deum, & Deum plus ſe ipſo diligat. quod ergo gerit pectore, ſæpe erumpat neceſſe eſt, & ex implicito fiat explicitum: (ex 2. quæſtione: art. 9. n. 33.)

Max. des SS. p. 9. 18.

Ibid.

177. Meritò ergo diximus, totâ iſtâ auctoris tractatione de communi notione caritatis, deque Deo ſibi anteferendo, nihil aliud agi, quàm ut fucus fiat theologis: hæc enim ad juſtos omnes pertinent, non

tantùm ad perfectos, de quibus quærimus; peſſimeque merentur de amore quem laudant, qui referunt ad perfectos id quod omnes pii præſtare teneantur. quem ſtatum dum exſuperare conantur quinto illo amoris gradu, id profectò agunt, ut perfectionem in falſo & inani ponant: nempe in amovendo ſtudio beatitudinis, ut etiam ſequentia clarius prodent. interim ſtatuimus amorem quinti gradûs, & ab eo quarti diſcrimen ex auctoris quoque decretis malè & erroneè eſſe aſſignatum: quod erat demonſtrandum.

ARTICULUS VII.

Quod amor quinti gradûs ſive purus ab auctore dicatur inacceſſus pleriſque juſtorum.

Decl. p. 16. *Max. des SS. p. 34. 35.* 178. Ea de re verba auctoris perſpicua in trium epiſcoporum Declaratione tranſcripta ſunt. horum hæc ſumma eſt: „ amorem quarti gradûs, juſtificantem ſcilicet, „ nec tamen perfectum aut gratuitum ac „ purum, multos facere ſanctos: pleraſque „ ſanctas animas nunquam in hac vitâ pervenire ad amorem ab omni proprio commodo abſolutum: inanem operam futuram ſi illis aliquis amor ſublimior proponatur, cùm ad eum pervenire non poſſint; deſtituti quippe ad eum aſſequen-

dum interiori lumine & gratiæ attractu : «
itaque nec illis amorem ſublimiorem pro- «
ponendum ; quod ſi fieret, durum, & per- «
turbationi ac ſcandalo foret obnoxium : «
quo etiam factum ſit, ut antiqui paſtores « *p. 261.*
ac ſancti hunc amorem quinti gradûs per «
quamdam œconomiam ſilentio premerent, «
nec juſtorum vulgo proponerent ; ſed tan- «
tùm exercitia amoris mercenarii. hæc au- «
ctor in libello de doctrinâ ſanctorum perſpicuis verbis.

179. Nunc autem hæc omni arte eludere nititur; ſed perperam. Summa reſponſorum ejus : 1. Vocari omnes juſtos ad perfectionem amoris, vocatione generali non ſpeciali ſemper. 2. Non omnes chriſtianos ad eumdem vocari perfectionis gradum. 3. id quod reticeri vult pleriſque ſanctorum, non eſſe purum amorem, ſed aliquod ejus exercitium ; nempe contemplationis uſum. 4. Cùm amorem quinti gradûs reticeri vult ſanctis, non id unquam intelligi de ſanctis canoniſatis, ſive ut exprobrat Meldenſis, de ſanctis ſingulari titulo conſecratis. 5. Neque quæſtionem eſſe de dogmate puri amoris ſpeculativè ſumto, ſed tantùm de ejus praxi non indicendâ vulgaribus juſtis. 6. Hujus generis arcana à Gregorio Nazianzeno, Chryſoſtomo, Caſſiano, cæteriſque admitti.

Rép. à la décl. p. 107. 109. 110. 111. 112. 113.

Digitized by Google

180. Sed hæc mera ſunt ludibria. ad primum enim & ſecundum dicimus, quidquid ſit de illâ vocatione ſpeciali, de quâ nunc non agitur, id tamen eſſe de fide, non poſſe deeſſe lumen interius aut gratiæ attractum, ad perfectè exequendum præceptum puri amoris; quod nihil eſt aliud quàm præceptum caritatis.

181. Ad tertium: id quod reticeri vult auctor, *eſt amor perfectè à commodo abſolutus:* hic ille eſt amor inacceſſus ſanctis, ac ſi proponeretur, perturbationi ac ſcandalo futurus, duruſque omnino videretur: hæc, inquam, de ipſo amore dicuntur, non autem de quodam orationis exercitio, ut cavillatur præſul.

Max. des SS. p. 34.

182. Ad quartum de ſanctis canoniſatis, ſive ſingulari titulo ſanctorum vocabulo appellatis: ſanè ita intellexeram, eò quòd more vulgari ſancti abſolutè appellati eos ſanctos indicare ſoleant: ſed hæc nihil moror: ſatis enim eſt ad errorem, pleraſque ſanctas animas, ac ſanctos quocumque modo eximios, puro amore audito, ſcandaliſari, conturbari tamquam de re durâ & inacceſſâ.

183. Ad quintum: certiſſimum eſt ab auctore vetari, *ne de illo puriſſimo quinti gradûs amore verba fiant, niſi Deo prius inſtigante.* illud enim ipſum eſt quod à fide-

Max. p. 35.

lium vulgo, deficiente *interno lumine*, non intelligatur : quos proinde ad illum amorem purum atque gratuitum adhortari nec directores debeant, ſed rem Deo integram relinquere, quod eſt abſurdiſſimum & erroneum: quippe ex quo conſequatur, nec præceptum caritatis ad vivum explicari, aut puram dilectionem ſuaderi oportere. *Rép. à la décl. p. 112. Préf. ſur l'Inſt. paſt. n. 60. & 66. p. 68. 76. 77. 78.*

184. Ad ſextum : de ſanctis, hæc velut quædam arcana docentibus, alibi reſponſum eſt : claréque demonſtratum, neque Gregorium Nazianzenum, neque Chryſoſtomum arcana ſed ardua & excelſa dixiſſe : neque Caſſianum, aut Gerſonem, aut quoſcumque alios repoſuiſſe inter arcana, puri amoris intelligentiam. atque ita ſolutæ ſunt cavillationes omnes, errorque auctoris in manifeſto eſt. *Myſt. in tut. n. 146. & ſeq.*

Articulus VIII.

Concluſio : de toto libro ab ipſis initiis ſpontè collapſo.

185. Jam ut ab ipſis initiis ipſum libri ſcopum confutatum oſtendam, ſit illud à D. Cameracenſi conceſſum, puriorem dilectionem quinti ſtatûs nihil eſſe ſupra ipſam caritatem cuicumque juſto communem : verumque eſſe id tantùm, caritatis actus, ſervatâ ſemper ſuâ ſpecie, frequen- *Reſp. ad Sum. p. 6.*

„ tiores eſſe ac intenſiores in perfectis quàm
„ in imperfectis : quo poſito fruſtra quæritur amor ille quinti gradûs conturbaturus ſanctos, iiſque reticendus. neque enim ulla eſt pia anima, nedum ſanctus aliquis, qui *communem juſtis omnibus caritatem, ejuſque frequentiores intenſioreſque actus* refugiat, & *ut duros* horreat. ergo amor ille quinti gradûs, quo totus liber collimat, evanidus, nullus, imò merum amoris ſpectrum & ludibrium eſt.

Ibid.

Articulus IX.

Summa errorum qui in hac quæſtione demonſtrantur.

186. Adde amorem illum quinti gradûs non modò eſſe vanum, ſed etiam noxium & erroneum, quatuor ſcilicet erroribus demonſtratis.

1. Error de abdicando beatitudinis ſtudio : (n. 165.)

2. De puro amore à ſanctorum oculis amovendo : (n. 171. & ſeqq.)

3. De amore caritatis juſtificantis, ad Deum habitu tantùm & non actu referendo : (n. 166.)

4. De naturâ peccati venialis, deque ipſo ejus actu referibili ad Deum, ad eumque habitualiter ordinato.

Digitized by Google

Quæstio duodecima Bipartita.

De locis Exod. xxxii. 32. & Rom. ix. 3. ac de ſuppoſitionibus impoſſibilibus.

187. Rurſus nobis res redit ad locos Moſis & Pauli, & ad ſuppoſitiones illas impoſſibiles toties explicatas; ſed quia omni auctoritate deſtitutus præſul in ratiociniis inde deductis omne præſidium collocat, videamus primum quid ex his per novam ſophiſticen inferat, quidve reponamus: deinde, qui & quanti ex ejus doctrinâ errores eruantur.

Prima pars Quæstionis:

Quâ auctoris argumenta referuntur & confutantur.

Articulus Primus.

Tria abſurda mihi imputata.

188. Præſul omnibus paginis me accuſat, quod ſuppoſitiones illas impoſſibiles aſſerens, in tria vel maxime abſurda me conjecerim: primum, quòd ille actus Moſis & Pauli contra rationem *Oppoſ. p. 14. 15.* eſſet, cùm nulli actui rationali beatitudi-

Digitized by Google

nis motivum deeſſe poſſe decreverim, cui tamen illi renuntiaverint: unde ſit conſe-
Ibid. p. 14. 15. quens, eorum actus nihil aliud eſſe quàm pios exceſſus, ſive amatorias amentias omni ratione deſtitutas.

189. Alterum abſurdum ſive incommodum; quod ego Deo adimam libertatem creandi naturas rationales ſine ullo reſpectu ad vitam æternam. quæ tamen eum ſine ullo hujus beatitudinis motivo diligerent.

Ibid. 17. 24. 25. 190. Tertium, quòd actus illos faciam mendaces, impios, & hypocriticos, eo quòd per reſtrictionem mentalem reſervarent beatitudinem quam immolare vellè videbantur. quod poſtremum argumentum toties tamque prolixè urget ac inculcat, ut in eo vim maximam collocaſſe videatur.

191. Quo etiam loco duo quærit. pri-
Ibid. p. 14. 15. „ mum: num Deus omnipotens potuerit formare creaturas intelligentes, quibus nec „ ſui viſionem nec vitam aut beatitudinem „ æternam indulſiſſet: ſive, an beata & æ- „ terna vita creaturæ intelligenti in rigore „ & ad ſummos juris apices debeatur. alte- „ rum: an non illa natura ad Deum diligen- „ dum teneretur? an Deus ſua in illam jura „ perdiderit? an non homo, quem Deus eâ „ lege creaverit ut ejus animam ſtatim at- „ que exiret ex corpore, redigeret ad nihi-

lum, etſi eſſet ejus rei conſcius, tamen ad «
Deum ſupremo amore etiam inter ſupre- «
ma ſuſpiria diligendum ſe ſentiret obno- «
xium? Ibi fingit me ad extremas deductum «
anguſtias mirum modum torquere me, ut ab illis me difficultatibus expediam.

192. Quærit denique an non mea me pungat conſcientia, miras illas à me quoque recognitas traditiones in deliriis actibus reponentem, nullo ſenſu, nullâ theologiæ regulâ. *Ibid.*

193. Hæc igitur omnibus ſcriptis inculcat: hæc fictus Lovanienſis tamquam palmaria omnibus paginis urget: hæc epiſtolæ ad Illuſt. Archiepiſcopum Pariſienſem mille modis verſant, tantâ dicendi arte, ut dialecticis laqueis propemodum irretitus videar, quæ tamen tam vana ſunt ut uno velut ictu concidant. *Lett. d'un theol. de Louv. p. 21. juſqu'à 36.*

Articulus II.

Unâ quæſtiunculâ res tota dirimitur, Auguſtino & Chryſoſtomo teſtibus.

194. Ego tot nova, tam in hac quæſtione hactenus inaudita à me quærenti unam propono quæſtiunculam: an Moſes dicens, *aut dimitte, aut dele me de libro vitæ*, ſi de vitâ æternâ intelligendus venit, putaverit ſe reverà de libro vitæ æternæ eſſe

Digitized by Google

delendum? idem quæro de Pauli anathemate; an reverà tunc crederet ſe eſſe anathema futurum? abſit. nam & Moyſes & Paulus impiè errarent, impia crederent, ſi ſentirent ſe innocuos aliorum ſalvandorum gratiâ de libro vitæ æternæ delendos, aut anathema ſive maledictum futuros. non id ergo credebant: imò ſe ſalvos ac beatos futuros eſſe ſentiebant.

q. in Exod. cap. 147.

195. Sanè Auguſtinus in illud, *dele me:* » ſecurus hoc dixit, ut in conſequentibus ratiocinatio concludatur, ut, quia Deus Moyſem non deleret de libro ſuo, populo peccatum illud remitteret. rurſus alio loco: » cùm Deus minaretur ſacrilego populo, » pia Moyſi viſcera tremuerunt: oppoſuit » ſe pro illis iracundiæ Dei: Domine, inquit, ſi dimittis ei peccatum, dimitte: ſin » autem, dele me de libro quem ſcripſiſti. » quàm paternis materniſque viſceribus, » quàm ſecurus hoc dixit attendens juſtitiam & miſericordiam Dei! ut quia juſtus » eſt non perderet juſtum, quia miſericors » eſt ignoſceret peccatoribus.

Serm. 88. edit. Ben. de verbis Ev. n. 24.

196. En quàm ſecurus Moyſes ſe de libro vitæ æternæ delendum offerret: an propterea per reſtrictiones mentales illudebat Deo? an Paulus neſciebat ſe non propterea futurum anathema, aut Dei juſti ſententiâ à Chriſto ſeparandum propter im-

Digitized by Google

pios? an Deum exiſtimabat injuſtum fore ſibi, ut Judæos lucrifaceret, nec ſaltem illud ſuum cogitabat: *non enim injuſtus Deus, ut obliviſcatur operis veſtri?* plane ex Auguſtino reſpondebimus: *ſecurus hoc dixit:* neque eò ſecius veram Deo & proximo caritatem exhibebat. *Heb. vi. 10.*

197. Hinc etiam illud à Chryſoſtomo inculcatum: id Paulum pro Judæis obtuliſſe Deo eâ conditione, *ſi fieri poſſet:* unde etiam, eodem teſte Chryſoſtomo, ſupponebat Paulus: *id quidem futurum non eſſe ut fieret ipſe anathema.* Idem Chryſoſtomus, cùm Paulum dixiſſe memoraret, non ſe ab Angelis neque poteſtatibus ſeparandum à Chriſto, diſertè hæc addidit: *neque hæc dicebat Paulus, quod Angeli ipſi, vel reliquæ poteſtates id tentare vellent: abſit: ſed ut amoris exceſſum oſtenderet.* en exceſſus ſed is pius quem in me toties reprehendit auctor: ſed quod eſt palmarium intelligebat Paulus, & id fieri non poſſe quod Deo offerebat, & tamen Deo ſincerè nullâ reſtrictione mentali offerri potuiſſe: per quæ omnia objecta clarè ſoluta ſunt. *Hom. 16. in Epiſt. ad Rom.* *Ibid.* *Ibid. Hom. 17.*

ARTICULUS III.

Hujus rei conſecutiones.

198. Dices: fortè ſciebant illud qui-

dem eſſe impoſſibile : ſed non id cogitabant. ego verò rurſus quæro : quid ergo cogitabant? Deum injuſtum ſibi futurum? an verò ne illud quidem, juſtuſne an injuſtus futurus eſſet Deus, poſſibile id eſſet an impoſſibile? cæco ergo impetu ferebantur, neque id verè volebant quod ſi cogitarent velle non poſſent.

199. Quare perſpicuum eſt eos omnino intellexiſſe quid dicerent : intellexiſſe, inquam, non niſi ex conditione ſe agere : apertè quidem Moſes : *aut dimitte, aut dele* : neque aliter Paulus intelligi poteſt, in eoque erat vis, quod pro amore Dei & pro populi ſalute, non modo incredibilia, ſed etiam impoſſibilia tentare velle viderentur.

200. Plane eo ritu quo Paulus *anathema* dicebat angelum, ſi è cælo deſcenderet, mendacia locuturus : quod quidem non dicebat tamquam id impoſſibile neſciret aut non cogitaret, ſed oſtenſurus fidem, ſi dari poſſet occaſio, etiam impoſſibilium eſſe victricem : quod erat maximum ad commendationem fidei. neque minoris erat aliud impoſſibile ad commendationem caritatis, neque aliter cogitabat ſe anathema futurum quàm angelum falſa dicentem.

Oppoſ. p. 22. 201. Quod ergo præſul ait : *ſi Paulus & Moyſes ſentiebant, non modò certum ſibi manere ſuam beatitudinem, ſed etiam ex tantâ cari-*

tatis actu quo eam abdicabant, futuram tutiorem, eorum actus nihil habebant ſerium: quod, inquam, illud ait, quod aſſiduè & ad nauſeam infarcit, ineptum eſt. utcumque enim ſe res habet, certè & ex rei veritate & ex patrum teſtimonio Paulus & Moſes *ſecuri agebant*, ſecuri loquebantur: per te ergo nihil agebant ſerium: tibique ad *pios exceſſus*, ad *amatorias amentias*, ad *reſtrictiones mentales* æquè recurrendum.

202. Nos autem facilè reſpondemus hæc Moſis & Pauli fuiſſe ſeria: ſed dicta per hyperbolen ex vehementiâ affectûs: nec niſi imperitè pios exceſſus ſanctis quoque denegari poſſe credimus, Paulo ipſo atteſtante: *ſive mente excedimus, Deo*: & Davide canente: *ego dixi in exceſſu meo.* de quibus & de amatoriis amentiis alibi quoque diximus, & per hæc patet ſolutio ad 3. (n. 190.)

Articulus IV.

Quæſtiones auctoris præciduntur, ab iiſque deducta (n. 191.) duo prima objecta ſolvuntur.

203. Veniamus ad illas quæſtiones, in quibus auctor omne præſidium ponit: de ſtatu puræ naturæ, deque homine condito ſine ullo reſpectu ad viſionem beatificam, aut animâ creatâ ſub eâ conditio-

ne, ut unà cum corpore extingueretur: an non ergo illi homines, an non illa anima inter extrema ſuſpiria ſupremum amorem deberent Deo? quid quod Deus mercedem illam æternam debet nemini, niſi ex ſponſione ac promiſſis gratuitis & voluntariis. Deus ergo abſolutè poſſet etiam ſanctiſſimis denegare viſionem ſui ac mercedem æternam: verumque illud eſt, non impoſſibile humanæ mentis objectum nec abſurdum abdicari, ſi Deus voluiſſet, eam beatitudinem quâ Deo ita volente carere poſſimus. Hæc igitur ſunt quibus jam niti chriſtianos oporteat ſupremi amoris actum exercituros. addere potuiſſet & illud à quibuſdam poſitum, nempe Deum ex ſupremo dominio poſſe addicere æternis ſuppliciis animas etiam immerentes, etiam ſanctas: nec minùs interea ad Deum diligendum obligatas.

204. Sed hæc inutilia ad noſtrum inſtitutum, non niſi ad amovendum ex oculis veram quæſtionem inducuntur. non enim profectò Moſes, non Paulus, aut ad puræ naturæ ſtatum, aut ad animæ interitum animos retorquebant. Auguſtinus & Chryſoſtomus illa ſupremi dominii ferrea jura neſciebant: reſpiciebant ad ſtatum à Deo revelatum in quo ſumus: ad illam ordinatiſſimam Dei ſapientiam, quâ, teſte Salomone,

mone, punire inſontes exterum à ſuâ virtute eſſe judicat: eâ re Moyſes & Paulus ſciebant ſe eſſe ſecuros: ſciebant impoſſibile eſſe quod Deo offerebant: ea vel per pios exceſſus, vel per alias quaſcumque volueris ſermonis figuras, bono certè animo, ſed quod negari non poteſt, ſecuro & tuto loquebantur. non ergo quærendum, quid in ſtatu metaphyſico ſi forte conſtituti agere teneremur; ſed quid nunc à Deo, Chriſto revelante, rebus ut ſunt ſtantibus, agere jubeamur. per quæ patet ſolutio ad ſecundum argumentum, & ad ei connexas quæſtiones propoſitas: (n. 180. 181.) Sap. XII. 11.

205. Neque propterea admittimus illam de animâ interiturâ rationem. animas quidem ſcimus, ut & angelos, eſſe ſpiritus naturâ immortales, & ad ejus imaginem à Deo conditos: Pomponatium & alios aliter diſſerentes impios dicimus: tam innatum eſſe animæ rationali æternùm vivere, quàm ſoli ſplendeſcere, igni calefacere: neque propterea de reſtringendâ Dei abſolutâ potentiâ cogitamus, ſed potentiæ illius ordinatæ, quam ſchola omnis agnoſcit, effectis à Deo revelatis appliciti, cætera inutilia ad metaphyſicos ablegamus, & puri amoris uſibus inſervire, aut ad eum finem hactenus à quoquam allata eſſe negamus.

206. Nec magis ad rem facit, quod au-

Digitized by Google

ctor diſertiſſimus, ſed ad vana converſus, de Socrate aliiſque copioſiſſimè philoſophatur: qui cùm nec de Dei viſione cogitarent, & de animæ quoque immortalitate dubitarent, ultro tamen & virtutem quærerent, & pro patriâ aliiſque motivis ultrò mortem oppeterent, nullo tum beatitudinis ſive ſupernaturalis, ſive etiam naturalis objecto: omnino enim omnibus paginis beatitudinem quærunt, cujus gratiâ etiam Epicurus omnia ſe agere & docere profitebatur. nec ſi æternam beatitudinem neſciebant, ideo eſt conſectaneum Paulo & Moyſi omiſſam eam eſſe cujus ſecuri viverent, ut diximus, per quæ objectionem quoque primam ſolvimus: (ſup. n. 180.) atque ita, inverſo licet ordine, tres objectiones quibus tota difficultas conſtabat exſolvimus, ex uno principio deductâ doctrinâ.

3. Lett. à M. de Paris, p. 5. juſqu'à 12.

Articulus V.

De falſis quibuſdam auctoris ſuppoſitionibus per antecedentia diſſolutis: deque abſolutâ abſtractione à beatitudine penitus impoſſibili.

207. In Reſponſione ad Summam, pro certo ſupponit auctor, *Deum poſſe diligi abſque motivo beatitudinis;* imò *eo amputato, perfectiſſimam amandi rationem vigere: negando*

Reſp. ad Sum. *p. 40. 44.*

itaque, *ut Meldenſis affectat, ullum actum ratione præditum elici poſſe abſtractione motivi beatitudinis factâ, futurum omnino eſſe, ut quod magis Deo dignum eſt in cultu interiore reſecetur:* nempe ille actus motivo beatitudinis vacuus. hunc ergo vel maximum errorem errat adverſus unanimem patrum ac doctorum, ipſiuſque adeo ſcripturæ ſacræ ſententiam, hoc unico fundamento fretus: quod in illis deſideriis Moſis & Pauli ex conditione impoſſibili editis, ille à motivo beatitudinis vacuus reperiatur actus, quod eſt ipſis terminis evidentiſſimè falſiſſimum: eſſent quippe beatiſſimi ſecundum Auguſtinum *qui & haberent quod vellent, & nihil vellent male.* jam quicumque optat, idem beatus eſſe vult dum vult optato frui; quod eſt beatum eſſe velle. non poteſt autem quis invitus eſſe felix; eſſet enim ſimul & felix, qui optato potiretur, & infelix, qui optato frui nollet; quæ quidem Auguſtino, non ſunt dogmata, ſed portenta. ergo abſurdiſſimum eſt, à quovis deſiderio ſecludere votum beatitudinis. nec poteſt quis cum Paulo dicere, *optabam anathema eſſe,* niſi quâdam propoſitâ beatitudine, quæ optatum conſecutura eſſet, ſi impleri poſſet.

De beat. vit. de Trin. 13. 5.

Ibid. 8.

208. Quòd autem videtur ſummam & in omni genere beatitudinem abdicare, haud minùs falſum. eo enim ipſo quod eum

Q ij

actum edit Paulus, planè ſignificat ſe rem optatiſſimam offerre pro Judæis: ergo illud ipſum conjungi cum Chriſto, quo ſe certo modo privari volebat; Paulo erat optatiſſimum, nec optare ceſſabat. cùm enim dicebat illud, *vellem ſi fieri poſſet*, abſolutè nolebat illud quod fieri non poſſe, niſi & ipſe ſentiret, profectò deſiperet, ut ſuprà dictum eſt: (n. 185.) ergo in illo, *optabam anathema eſſe à Chriſto*, Chriſti deſiderium inerat vel maximum, nec immeritò Chryſoſtomus illud *optabam*, ex Chriſti vehementiſſimo deſiderio ortum eſſe decernit, ut mox videbitur.

Hom. 16. in Rom.
Homil. 4. in Phil.
Préf. ſur l'Inſt. paſt. n. 150.

209. Quanti autem meriti eſſet ille actus diceremus, niſi alibi explicatum eſſet. quod autem negamus & ſæpe negavimus, illum actum in ſe perfectiorem eſſe quàm alios caritatis actus, abſque illis conditionibus impoſſibilibus editos, ex ipſo etiam auctore mox conſtitit: (n. 163. & ſeqq.)

Myſt. in tuto n. 191. & ſeqq.

Oppoſ. 23. 24.

210. Quare, quod auctor aſſerit, *torrentem theologorum nondum credidiſſe tam perfectum eſſe mercedis deſiderium, ac illud optatum de anathemate pro fratribus*, vanum eſt. actus enim ille ferventiſſimæ caritatis, quo quis cum Paulo ita vult eſſe cum Chriſto, ut illam beatitudinem ad Dei gloriam referat, tam ex rei veritate, quàm ex conceſſione auctoris, totum illud comprehendit,

quo ſancta anima Deum anteponat ſibi, nulla licet adſit conditio impoſſibils. ergo illi actui Chriſti potiundi vel maximè ſtudioſo tota vis amoris ineſt: neque ex appoſitâ conditione impoſſibili aliud quidquam acquiritur, quàm ut id quod inerat clarius evolvatur: quod ipſo auctore teſte non eſt neceſſarium: (n. 169. 176.) *Max. des SS. p. 9. 18.*

211. Neque unquam diximus id quod nobis D. Cameracenſis imponit, ita poſſe abſtrahi amorem beatitudinis, ut non ejus virtute & impulſu agamus, ut ſupra diximus: (n. 33. 176.)

212. Neque item verum eſt id quod imputatur nobis, *ſi deſit beatitudo Deum ſuâ amabilitate cariturum.* fatemur enim Deum ſuâ perfectione eſſe amabilem, idque centies inculcavimus: addimus autem Dei perfectionem ſummam non plenè intelligi, aut etiam cogitari poſſe, ſecluſo eo quod Deus ſit benevolus, quòd ſit beneficus, quòd ſit beatificus: quod ab omnibus æque aſſeri, neque ab ipſo auctore tametſi id obſcuraverit, abſolute negari potuiſſe, ſæpe conſtitit. *Reſp. ad Summa, p. 16. 25. 45.*

213. Itaque à beatitudinis ſtudio ita voluntas abſtrahit, ut intellectus à primis principiis, cùm tamen nulla concluſio niſi eorum virtute & influxu elici poſſit.

Digitized by Google

Articulus VI.

Ex modis impoſſibilia ſupponendi antecedentia demonſtrantur.

Marc. ix. 5. 214. Diverſimodè ſanctis evenit illud, *non ſciebat quid diceret,* quod contigit Petro: cùm viſâ Chriſti gloriâ præpoſterè delectatus exclamaret amens: *bonum eſt nos hîc eſſe.* quibuſdam verò contrario modo evenit, ut viſâ Chriſti gloriâ plus nimio delectari vereri videantur: ſic autem amorem ſuum enuntiant: utinam divinis oculis aliquid ſuffurari poſſim ut intelligar amare gratis, ac nullâ mercedis ſpe. quod quidem invenitur in quorumdam ſanctorum viſis atque ſcriptis. ſed illud ad literam ſumi vetat pietas. quid enim: ut amori tuo morem geras, vis Deum cæcutire: ac divinæ ſcientiæ lumen extingui? abſit ut quiſquam ex animo hoc dicat. quid autem eſt illud, ut gratis amare intelligar? à quo intelligare? niſi nempe abſurda comminiſcare, neſciet Deus te amare purè: ergo ut intelligas te pure amare, hoc voves? an illud eſt amici, ut ipſe amore ſuo delectetur, velle, ut eo non delectetur Deus? velle, ut Deus ſit lapis, ut ſummi amoris apud animum tuum laudem feras? iterum atque iterum, abſit. quid ergo? velit, nolit auctor: amatoriæ

inſaniæ: pii exceſsus, impii futuri ſi ex abſoluto conſenſu proferrentur; neque aliud occurrit quàm illud Marci; *non ſciebat quid diceret.*

215. Jam ad illud Paulinum ſenſu Chryſoſtomi intellectum, *optabam anathema eſſe à Chriſto:* ab eo dicto ſi tollas illud, *ſi fieri poſſet*, nec ſentiat Paulus non eſſe poſſibile, nempe illud conſequetur, ut Paulus voluerit Deum eſſe injuſtum, & pro impiis à Chriſto ſeparare ſanctos: (n. 187. 188.) quid ergo illud eſt niſi pia *hyperbole*, pius exceſſus: non ex ignoratione, ſed ex affectûs vehementiâ? non ergo ei optaverim illud: *non ſciebat quid diceret:* ſicut nec cùm diceret, *ſi ego aut Angelus de cælo aliud evangelizaverit, anathema ſit.* ſed omnino id agebat; ut oſtenderet amorem ſuum tantum eſſe, ut vim omnem humani ſermonis exſuperet: quod quidem Silvius exponit his verbis: *tam ardenter cupio* (ſalutem judæorum) *ut aliter exprimere non poſſim quàm dicendo, optabam* &c.

Homil. 16. in Rom.

Ibid.

In 2. 2. q. 26. ad 2.

216. Quid ſi quis diceret: utinam id fieri poſſet? quid? nempe ut Deus eſſet injuſtus, neque id *vellet quod vult?* abſit hoc à Paulo, nec dignum apoſtolicâ majeſtate: more Chriſti dicas: *pater, ſi poſſibile eſt, ſi vis;* non autem, vellem ut velles: vellem, ut poſſibile eſſet. dicant tamen quibus ineſt

Digitized by Google

tantus mentis exceſſus : intentionem laudavero exprimentis ut poteſt etiam per hyperbolen, quàm Dei gloriam anteponat ſuæ; verum & illud adſcribam, *non ſciebat quid diceret.*

Articulus VII.

De modo enuntiandi auctoris ipſius.

Max. des SS. p. 10. 11. 217. Quid illud auctoris : jam non ama- » tur Deus, neque propter meritum, neque » propter perfectionem, neque propter bea- » titudinem in amando conceptam : tantum- » dem amaretur, etiamſi per impoſſibile ſe » amari neſciret, ac vellet infelices in æter-
p. 18. » num facere qui eum amarent. alibi : nec » Dei beatifici viſio ullâ re amorem auget.

Articulus VIII.

An Deus reverà tantumdem amaretur, ſi ſe amari neſciret.

218. Duplex impoſſibile : primum, *tantumdem amaretur, ac ſi per impoſſibile ſe amari neſciret:* in rigore falſum & impium. hoc eſt enim dicere; cognitione qualibet beneficiorum Dei quantumvis maximorum, non poteſt efficere Deus ut magis diligatur. vacat ergo illud Chriſti : *magis diligit, cui plura donata ſunt : cui autem minus, minus diligit:* contra expreſſâ Chriſti verba, ut dictum eſt : (n. 4. prop. 20. 21.) neque ad ullum rectum ſenſum

redigi poteſt, niſi per hyperbolen ac pium exceſſum, ut vidimus: (n.205.206.214.&c.)

Articulus IX.

An verum ſit illud: non auget amorem Dei beatifici viſio. n. 217.

219. Inſana propoſitio, ſi ſancto Auguſtino credimus, ut viſione ſui nihil lucretur Deus; ut tanta pulcritudo nec viſa magis placeat, magis amorem accendat. verba Auguſtini ſunt: « nimis inſipienter dicitur, « tantùm amari Deum antequam videatur, « quantùm amabitur cum videbitur, « ſequeretur enim in ipſa patriâ nec Deo viſo majorem futuram eſſe juſtitiam; quod eſt erroneum: unde idem Auguſtinus: « porro ſi in hac vitâ « nemine dubitante, quantò « ampliùs diligimus Deum, « tantò ſumus utique « juſtiores, quis dubitet piam veramque « juſtitiam cum fuerit dilectio perfecta « tum perfici? item de doctrinâ chriſtianâ: « ſi credendo diligimus « quod non videmus, « quantò magis cùm videre cœperimus? quam veritatem habes centum in locis, præſertim verò libro de ſpiritu & literâ, luculentiſſimè demonſtratam.

Ad Bonif. 3. cap. 7. n. 21.

Ibid.

1. de doct. chr. c. 38. n. 42.

220. Quod ſi fieri non poteſt quin viſio Dei firmet ac perficiat caritatem, proportione factâ deſiderii vis idem aget, cùm ip-

ſum deſiderium caritati vertat. rectè enim Auguſtinus : *appetitus quo inhiatur rei cognoſcendæ, fit amor cognitæ.* quare promiſſum videndi Dei æque ſuo modo incitabit caritatem ac ipſa viſio : nec fieri poteſt quin magis ametur ſumma pulcritudo cùm ſe videndam offert, quàm ſi non offerret. alioqui potiri aut non potiri Deo, imperfectam habere an perfectam juſtitiam pro re indifferenti haberetur; quo nihil eſt Deo indignius.

De Tr. lib. 9. cap. ult.

221. Quare cum aliqui ſanctorum negant plus amari Deum beantem animas quàm non beantem ; de caritate dixerunt, quoad eſſentiam ac ſubſtantiam actûs; quod eſt veriſſimum : neque enim caritas patriæ ac viæ ſubſtantiâ differunt, dicente apoſtolo : *caritas non excidit :* quin autem caritas ex viſione Dei ſit perfectior , purior , firmior caritate ex fide conceptâ atque ænigmatis obvolutâ, dubitare dementis eſt.

222. Falſum ergo eſt id quod concludit auctor ex ſuppoſitionibus impoſſibilibus, *ſeparari poſſe motivum Dei remuneratoris ſive beatifici , à Deo perſeveranter dilecto , licet res ſeparari non poſſint :* nullus enim ſanctorum id dixit; imo ex illorum auctoritate docuimus illa motiva Dei ut eſt perfectus & ut eſt beneficus ac beatificus, non eſſe ſeparata quæ per ſe ſubordinata , quæ conjuncta ſint , quæ in unum coaleſcant : (ex n. 4.

Max. des SS. p. 28.

prop. 26. 30. 31. item ex n. 82. 84. 86. &c.)

ARTICULUS X.

An in iſtis tantus ſit labor, quantum auctor fingit.

223. Quare quod ait auctor me multùm laborare in exſolvendis objectionibus quas ex impoſſibili ducit, fallitur. nullo enim labore reſpondeo, voluntatem abdicandæ æternæ conjunctionis cum Deo, ipſiuſque adeo æternæ beatitudinis, *ſi Deus vellet ac poſſibile eſſet*; cùm ſit conditionata, facile conciliari cum abſolutâ & inſeparabili ſuique ſecuriſſimâ voluntate ſalutis æternæ: quo tota difficultas nullo labore ſolvitur. *Oppoſ. 19.*

224. Non ergo me pungit conſcientia, ut ibidem fingit auctor, quaſi actus Paulo & Moyſi à quibuſdam patribus attributos nullius ſenſus eſſe, & ab omni regulâ alienos dixerim: non enim unquam hoc dixi: imò verò oſtendi ſecuritatem illam (quâ, ut pote irrationabili, meam conſcientiam ſtimulari & gravari ſenſit auctor) & ex rei veritate, & ex SS. Auguſtino & Chryſoſtomo eſſe deductam. *Ibid.*

225. Nec ullius laboris eſt, explicare meritum horum actuum, eò quòd tantus ſit amor, ut & poſſibilia complectatur, nempe voluntatem aſſequendæ in Deo beatitudi-

Digitized by Google

nis, & ſuper impoſſibilia eniti videatur; ut dictum eſt: (n. 215.)

226. Quin etiam mea me conſcientia graviſſimè pungeret, ſi fingerem Moyſen & Paulum non fuiſſe ſecuros, cùm hos actus ederent; quod auctor de illis indigniſſimè & contumelioſiſſimè affirmavit, ut diximus: (n. 201.)

Altera Pars Quæstionis: adverſus auctoris errores in prima parte explicatos.

Articulus XI.

Primus error: de actibus ſeparatis à motivo beatitudinis: ſancti Auguſtini decreta ſeu principia quatuor.

227. SUbmotis igitur vanis quæſtionibus de purâ naturâ, deque animæ mortalitate, & aliis ejuſmodi, quæ diverticulo tantùm, & rebus involvendis inſtitutæ erant, hi errores auctoris ad purum eliquantur. Primus error: actus rationales à beatitudinis ſtudio abſolutos, eſſe admittendos ut perfectiſſimos: immeritò me reprehenſum, quòd eos actus ſcilicet à beatitudinis ſtudio penitùs abſolutos eſſe poſſe negaverim: iis enim reciſis, recidi pariter

quod in Dei cultu eſt optimum: nec poſſe negari ſanctos ſine ullo motivo beatitudinis agere potuiſſe, cùm etiam philoſophi aliique apud paganos ſine illo motivo, ultrò pro patriâ aliiſque rebus mortem oppetierint.

228. Huic autem errori variis modis expreſſo, oppoſuimus n. 4. propoſ. 1. 2. & ſequentes ad 7. totamque quæſtionem ſecundam, & Auguſtinum millies, cujus hæc ſunt certa decreta. 1. non poſſe indifferenter haberi beatitudinem: quomodo enim « *De Tr. 13.* eſt beata vita quam non amat beatus? aut « *8.* quomodo amatur quod utrum vigeat an « pereat indifferenter accipitur. 2. niſi forte « virtutes quas propter ipſam beatitudinem « ſic amamus, perſuadere nobis audent, ut « ipſam beatitudinem non amemus: quod ſi « faciunt, etiam ipſas utique amare deſiſtimus, « quando illam propter quam ſolum « iſtas amavimus non amamus. 3. & aliorum « radix: quomodo erit vera tam illa per- « ſpecta, tam examinata, tam eliquata, tam « certa ſententia; beatos eſſe omnes homi- « nes velle: ac paulo poſt: ſi volunt ut ve- « ritas clamat, ut natura compellit, qui ſum- « me bonus & immutabiliter beatus creator « indidit hoc. Ex quo tria exiſtunt: primum, « non eſſe virtutem, atque adeo non eſſe caritatem, quæ hoc ſibi tentat demere, ut

beata eſſe velit. alterum, non poſſe eſſe indifferens ulli virtuti, adeoque nec ipſi caritati beatitudinis ſtudium, & caritatem non eſſe quæ id conetur. tertium, pugnare contra naturam atque adeo contra Deum, qui à quoque actu ſuo hoc votum, hoc ſtudium tollere nititur: ex quo conſequitur, quæcumque auctor intulit ex ſuppoſitionibus impoſſibilibus, de ſeparando motivo beatitudinis ab actu amoris & à virtute caritatis, eſſe impium & contra naturam & contra ipſum Deum.

229. Quod ſi reſponderint illud intelligi de deſiderio beatitudinis ita innato, ut non ſit etiam ex cognitione verè elicitus: imo cæcus & cæco impetu ortus, quemadmodùm poſitum eſt in quadam præſulis explicatione manuſcripta: contrà; eſto Auguſtini quartum decretum iſtud: quoniam
Ibid. cap. 5. » verum eſt quod omnes homines eſſe beati
» velint, idque unum ardentiſſimo amore
» appetant, & propter hoc cætera quæcum-
» que appetunt; nec quiſquam poteſt appe-
» tere quod omnino quid vel quale ſit neſ-
» cit, nec poteſt neſcire quid ſit quod velle
» ſe ſcit, ſequitur ut omnes beatam vitam
» ſciant.

230. En claræ beatæ vitæ deſiderium non ita innatum ut cæcum ſit, ſed ex cognitione elicitum. an autem ſit etiam deli-

Digitized by Google

beratum, fruſtra quæritur, cum de eâ re volendâ quam nemo non velle poſſit, nulla ſit deliberatio. ad cumulum erroris accedit, quod me ſancti Auguſtini eumque ſecuti S. Thomæ verba & dicta exſcribentem, omnibus academiis proſcribendum proponat, ut vidimus (in prologo.)

231. Hæc autem Auguſtini decreta clariſſima, ſcripturis apertè congruunt; nullus enim major & copioſior beatitudinis ſive beatæ vitæ prædicator quàm ipſe Chriſtus, neque ſeparari ſinit exempli gratiâ ſtudium mundandi cordis, quòd eſt virtus, ab optatâ viſione Dei, quæ eſt beatitudo, quam nemo non optat; ita de cæteris. clarè ergo ſupponit beatos eſſe velle quibus has virtutes ſuadet, hæc præmia proponit. ſunt ergo omnes homines beatitudinis amatores, eoque ſtudio ad capeſſenda Chriſti præcepta ac præmia incitantur. ergo virtus quæ auctore præſule, id vult eripere ſibi ut non curet beatitudinem, nullo modo eſt virtus etiam chriſtiana.

232. Sic ille qui dicit: *Domine quid faciendo vitam æternam poſſidebo;* ejuſque rei gratia juſſus à Domino, commemorat illud: *diliges Dominum Deum tuum*, manifeſtè confert illud mandatum ad finem beatitudinis: neque eo minus probatur ab optimo magiſtro dicente, *hoc fac & vives.* *Luc. x. 25.*

233. Nec mirum, cùm votum ac ratio beatitudinis clarè comprehendatur inter ipſa motiva præcepti his verbis: *ut bene ſit tibi:* etiam his: *diliges Dominum Deum tuum:* ut oſtendimus: (n. 4. prop. 15.)

Deut. VI.

234. Quarę quiſquis cum auctore aſſerit, hoc adimere ſibi poſſe virtutes, non modò naturæ atque ejus auctori Deo, ſed etiam evangelio & traditioni repugnat: quod erat demonſtrandum.

ARTICULUS XII.

Alii errores de ſacrificiis ſive conditionatis ſive abſolutis.

235. Ex his etiam patet erroneum eſſe, imo impium atque blaſphemum id quod auctor aſſerit de ſacrificiis in extremis probationibus.

236. Primus ergo error eſt: quod Moyſes & Paulus hoc ſacrificium offerentes, non fuerint ſecuri ſalutis æternæ (ex n. 201.) quod eſt contumelioſum in ſanctos & blaſphemum in Deum à quo inſpirati erant.

237. Secundus error: quod admittat auctor non ſolùm conditionatum ſacrificium ex impoſſibili, quod eſt Chryſoſtomi & ſequacium ejus; ſed etiam abſolutum, quod nuſquam invenitur in ſanctorum ſcriptis: id enim poſt Chryſoſtomum ſemper addunt:

ſi

ſi fieri poſsit (ſup. n. 18.) neque unquam aliter: auctor ergo ſanctorum dictis addit: novaque & inaudita fingit.

238. Tertius error: illud abſolutum habet idem objectum quod & conditionatum, cùm abſolutum illud in eo ſit, *quòd caſus impoſsibilis non modò poſsibilis, ſed etiam actu realis eſſe videatur*: caſus autem impoſſibilis ſive conditionalis, de ſalute æternâ erat: ergo & caſus abſolutus ac realis viſus, de eadem ſalute eſt; quæ eſt vera abdicatio ſalutis æternæ. *Max. des SS p. 90.*

239. Hæc autem alibi fuſiùs exequemur; ſed hæc ſufficiunt ut oſtendamus auctorem à patrum, etiam eorum quibus utitur, ſententiâ toto cælo aberrare.

Articulus XIII.

De ſancti Chryſoſtomi & aliorum Patrum ſententiis auctori oppoſitis.

240. Hæc addimus veluti mantiſſæ loco: primùm, Chryſoſtomum ab auctore alienum: deinde, alios patres non omnes Chryſoſtomi ſequi ſententiam.

241. Nam præterquàm quòd Chryſoſtomus iſtud ſacrificium, ut auctor appellat, non agnoſcit niſi conditionatum & ex impoſſibili, ut vidimus, Chryſoſtomus clarè diſtinguit Patrem ab ipſis Patris rebus; & *Homil. 15. in Rom.*

Digitized by Google

res quidem Patris abdicare paratus, *ſi id fieri poſſet*, tamen ab ipſo Patre ejuſque συνουσίας ſtudio non ſe vel per illam conditionem impoſſibilem ſeparabat. Verba Chryſoſtomi : *ut ingenuus ac Patris amans filius, Patris conſuetudinem, συνουσίαν, expectabat ſolam :* hoc eſt cum eo verſari, ejus præſentiâ frui avebat: quare quod hîc ex impoſſibili abdicat, ſive regnum cælorum, *ſive fruitionem quamdam*, non ſubſtantiam regni, quæ eſt ipſa *conſuetudo & συνουσία* cum Deo, ſed accidentalia quædam, nempe exteriorem *gloriam profluentem & ſocietatem cum ſanctorum choro cogitabat.*

Homil. 16.

242. At ne id quidem cæteri patres admittebant: non Auguſtinus; non ipſe Caſſianus: non Gregorius Nazianzenus, qui deſideria Pauli non ad pœnas æternas revocat, ut peſſimè interpretatur auctor, ſed ad illud *quod aliquid ut impius patiatur.* pati autem aliquid tamquam impius, procul abeſt ab æternis ſuppliciis : & nihil diſtat ab eo quod pertulit Chriſtus maledictum pro nobis factus, ut alibi vidimus. & ſic patet, nec omnes patres in allatam à Chryſoſtomo deſcendiſſe ſententiam, nec auctori ipſi Chryſoſtomum licet alleganti, cum eo convenire.

Préf. ſur l'Inſt. paſt. p. ccvi. & ſeqq.

Articulus XIV.

De incommodis.

243. Præter errores graviſſimos, multa ſunt incommoda quæ nos ab auctore diſſocient. cùm enim Deus tot nos beneficiis ac miraculis ſupra peccatum, ſupra naturam evexerit: proprium filium dederit, & cum eo quid non? cùm ſe nobis cuſtodem, proviſorem, parentem, ſponſumque præbuerit, ut majorem in modum amorem eliceret: contra, velut obliteratis tot beneficiis, ſic agere cum Deo volumus, tamquam in purâ naturâ conſtituti; imò verò infra naturam puram: obliti ſcilicet animam rationalem, ſecundum Auguſtinum & alios, naturâ immortalem eſſe, ita nos geramus ac ſi mortalem eam ac ſtatim extinguendam haberemus: neque eo contenti ſic amare volumus, veluti nobis nullum evangelium, Chriſtus nullus eſſet: inſtar cujuſdam Socratis: aliorumque qui teſtamentorum exſortes degunt: imò verò pejore loco, tamquam nobis nullus eſſet proviſor Deus; non operum noſtrorum, non amoris memor, qualem eſſe fingunt Epicurei Deum: ab illis enim apud Diogenem Laërtium legimus, introductum Deum nec amantem res humanas nec beantem ſuos, imò *Rom. VIII. 32.*

neſcientem ſe coli, quem colendum dicerent propter præſtantiam naturæ præcellentis. Novi autem ſpirituales Deum noſtrum ex ſuppoſitione faciunt etiam triſtiorem, qui amatoribus ſuis non modò nihil præſtet, verùm etiam pro æterna mercede paraverit ſempiternos ignes, æterna ſupplicia: talem Deum per congeſtas tot ac tantas ſuppoſitiones falſas componunt, ac tum mirifice ſe ſperant amaturos, ſi ita deformaverint, & ſalutaria omnia circumciderint. Cæterùm impoſſibilia quædam fingere licuit, ſive ex amoris vehementiâ, ſive ad magis exprimendam primariam objectivam rationem caritatis: non autem ad ſeparanda motiva, aut tanquam in eis ipſa perfectio collocetur, ut noſtri ſtatuunt.

QUÆSTIO DECIMA TERTIA.

de fine ultimo uno, & de ſummo bono.

ARTICULUS PRIMUS.

Finem ultimum eſſe unum: ad n. 4. prop. 3.

244. ILla propoſitio ſic ſe habet: *præclare ſanctus Ambroſius: qui verus eſt finis, is finis eſt non unius ſed omnium:* (in pſ. 38. n. 16) ergo unus bonorum & malorum, chriſtianorum & infidelium; qui

finis non poteſt alius eſſe, præter eam quam omnes communiter appetunt beatitudinem. quid, cum fruuntur Deo quem plus ſe ipſis diligunt, ſuamque beatitudinem ad ejus gloriam referunt, quæ eſt ipſa eſſentia caritatis? an tum ipſis alius eſt finis ultimus, qui non niſi unus eſſe debuit? Quibuſdam placet diſtinctio finis ultimi & ultimatè ultimi, quem Deum eſſe volunt. alii ſic exponunt, ut & beatitudo nihil ſit aliud quàm Deus, ſed confusè conſideratus: &, Deus nihil ſit aliud viciſſim quàm ipſa beatitudo ſed expreſſius intellecta; ita ut non ſit duplex finis ultimus, ſed unus vel confusè vel expreſsè conſideratus.

245. Ita Auguſtinus paſſim: omnes enim laborare ut aſſequantur Deum: & qui ab illo aberrant & fallacia bona quærunt, in eis apprehendere quamdam Dei ſpeciem ſive umbram: neque eis inhæſuros, niſi ex reliquiis divinæ lucis, quamdam ſectarentur ejus imaginem. ſic in ſuperbiâ, Dei magnitudinem, honeſtatem, gloriam; in curioſitate, Dei ſcientiam; in avaritiâ, immenſam in Deo rerum copiam; in ſenſuum voluptatibus, ſummam Dei quietem, ſummum de ſe ac ſua veritate gaudium adumbratum vident: nec in quâvis creatâ re finem conſtituerent beatitudinis, niſi ex quâdam Dei ſpecie ibi relucente:

nec verè beati ſunt, ſed ſe beatos ſomniant : ſunt autem verè beati, cùm in Dei beatitudine & gloriâ ſuam beatitudinem collocant & gloriam. Denique cùm quærunt quietem quam nunquam non quærunt, nihil aliud quàm latenter Deum quærunt qui ſolus quietat : ut omnes theologi fatentur.

Articulus II.

De ratione boni, S. Thomæ doctrina.

1. p. q. 5. art. 1. 246. Radix autem beatitudinis eſt ipſa Dei bonitas, de qua hæc habet S. Thomas jam inde ab initio primæ partis, quæſtione de bono in communi : *ratio boni in hoc conſiſtit, quòd aliquid eſt appetibile : unde Philoſophus dicit, quòd bonum eſt id quod omnia appetunt. quo*, inquit, *manifeſtum eſt, quòd bonum & ens ſunt idem ſecundum rem ; ſed bonum dicit rationem appetibilis, quam non dicit ens :* quod ſanctus doctor repetit per totam quæſtionem. *Art. 2. 4.*

Ibid. 247. Hinc docet has inter ſe coincidere rationes ; pulcri, boni, perfecti, & cauſæ finalis : perfectum enim idem eſſe ac bonum, & hinc eſſe rationem appetibilitatis. *manifeſtum eſt enim, quod unum quodque eſt appetibile ſecundùm quod eſt perfectum : nam omnia appetunt ſuam perfectionem.* *Ibid. ad 1.*

Digitized by Google

de pulcro autem & bono ſic habet : *revera eſſe idem ſed ratione differre : quòd bonum propriè reſpiciat appetitum : eſt enim bonum id quod omnia appetunt, & ideò habet rationem finis : pulcrum autem reſpicit vim cognoſcitivam.* Unde efficitur ut omne quod quærit bonum, ſuo modo quærat Deum, & ratio boni in Deo relativa ſit, quippe *diffuſiva* ſui : ſed fundata in ipsâ entis abſolutâ ratione. *Art. 4. ad 1.* *Ibid. art. 4. ad 1.* *Ibid. art. 1.*

Articulus III.

Ex his D. Cameracenſis confutatio, & radicalis explicatio definitionis caritatis.

248. Reſpondet Cameracenſis, nullum « eſſe dubium, quin bonum ſit appetibile ſi- « ve appetitu dignum : atque hîc quæri tan- « tùm, an non poſſit diligi bonum in ſeipſo « iis amoris actibus qui non ſint appetitus « ſive deſideria hujus boni quod eſt nobis « bonum. & S. quidem Thomas docet bo- « num eſſe deſiderabile, ſed non docet di- « ligi non poſſe tamquam bonum, abſque eo « quod appetatur eodem actu per quem di- « ligitur. « *4. Lett. à M. de M. 4. object. p. 14.*

249. Reſponſionem Præſulis attuli ad longum ex poſtremo libello quem edidit ; ut oſtenderem difficultatem ab eo nequidem eſſe intellectam. vis enim argumenti

noſtri non eſt in eo, quòd bonum ſit deſiderabile ſive appetibile, ut aiunt, materialiter; quòd ratio boni ſive bonitatis dicat rationem appetibilis additam enti: unde cùm Deus diligitur ut bonus, ſive ex ratione bonitatis, ſimul diligi ut eſt appetibilis ac diffuſivus ſui; quod idem eſt ut vidimus: (n. 246. 247.)

250. Ex his autem radicaliter intelligitur præclarus locus S. Thomæ jam commemoratus, ubi ſic habet: *una ſola ratio diligendi attenditur principaliter à caritate, ſcilicet divina bonitas quæ eſt ejus ſubſtantia: ſecundum pſ. 105. confitemini Domino quoniam bonus.* ſi enim ſola ratio diligendi principaliter eſt divina bonitas; ergo ratio diligendi eſt ipſa appetibilitas, ſive illud diffuſivum ſui: & hæc eſt ratio diligendi Deum propter ſeipſum, *propter ſuam nempe bonitatem, quæ eſt ejus ſubſtantia:* unde ulterius liquet, in primis illis rationibus diligendi Dei inveniri relationem ad nos, ejus generis relationum quas tranſcendentales vocant, nempe eſſentiales ac primitivas in Dei bonitate collocatas, ſed in ipsâ entis abſolutâ ratione fundatas, ut dictum eſt: (247.)

2. 2. q. 23. art. 5. ad. 2. Sup. n. 84.

Ibid.

251. Ex quo etiam patet, præſulem multùm abhorrere à ſancti Thomæ doctrinâ quam aſſiduè laudat, cùm toties diſtinguit

abſolutam Dei bonitatem à relativâ : clarè enim S. doctor nullam agnoſcit bonitatem niſi relativam illam ac ſui difuſivam, ſed in entis tamen abſolutâ ratione fundatam.

252. Nec minus fallitur, cum toties inculcat, poſſe hominem non agere ex deſiderio ſuæ perfectionis ac beatitudinis, ex ipſis enim communiſſimis & intimis naturæ principiis eruit S. Thomas hanc ſententiam : *omnia appetunt ſuam perfectionem :* quod ipſum eſt quærere ſuam beatitudinem, ſecundum Auguſtinum centies : *ideo beati quia illo fine perfecti :* & ſecundum S. Thomam ex beato Auguſtino pronuntiantem : *quod ultima hominis perfectio eſt beatitudo :* hæc autem quàm conſonent noſtris Propoſitionibus 16. & 17. n. 4. lector per ſe videt. *1. p. q. 5. art. 1.* *1. 2. q. 3. a. 2.*

Quæstio XIV.

De ſpe ac ſalutis deſiderio auctoris errores.

Articulus Primus.

Errores libri de doctrinâ ſanctorum.

253. EX iis quæ dicta ſunt, ſequitur ſpem theologicam in ſtatu perfectorum, hoc eſt in amore quinti gradûs,

nullius eſſe usûs ſecundum principia auctoris: ſic autem res conficitur. caritas ejuſmodi eſt, quæ ne ipsâ quidem beatitudine indigeat aut eâ moveatur; ergo nec ſpe movetur: non enim magis diligeret ſperans ac non ſperans. unde etiam à præſule allegatus Bernardus dicens: amor non à ſpe vires ſumit: hoc eſt ex præſule, non vires ſumit ullas. ergo ſpes plane inutilis, nec in ſtatum perfectionis, id eſt in quintum illum gradum admittenda.

254. Aliter: anima perfecta ex præſule non indiget beatitudine: non ergo indiget ſpe; quod autem addit præſul indirectè indigere, ut mentem attentiorem faciat ad Dei magnitudinem & excellentiam, etſi directè non indigeat, verba ſunt: anima enim perfecta ſecundùm præſulem, ne quidem indiget attentione ad opera ac beneficia divina, ut ad Deum magis amandum excitetur, ſolâque divinâ excellentiâ commovetur: ergo ſpes theologica, beneficiorum recordatio, ipſaque gratitudo res ſunt ſupervacaneæ.

Reſp. ad Sum. p. 13. &c.

255. Non ergo mirum, ſi à ſtatu perfectionis ſive à quinto gradu amoris ipſa ſpes arceatur. in illo enim gradu anima contraxit habitum amandi Dei nullo reſpectu ad beatitudinem. *neque enim ſuppliciorum metus, neque mercedis deſiderium ad amorem*

Max. des SS. p. 10.

quidquam conferunt : non merito, non perfe-ctione, non ipsâ beatitudine commovetur. at-qui ſpes theologica ad hæc tantùm uti-lis : ergo his ſecluſis eſt inutilis.

256. Nihil eſt ergo cur caritas hanc ſpem imperet, ex quâ nec ardentior nec purior futura ſit. quin etiam ſi ſpem imperet nul-lo ſibi emolumento futuram, à perfecto actu amoris illius nullâ ſpe indigi deſiſtet ultro, ut frequentet imperfectum actum ni-hil profuturum.

257. His congruit id quod confitetur au-ctor, *proprii commodi motivis plenam eſſe ſcrip-turam, plenam traditionem, plenas eccleſiæ preces*, eaque motiva *& eſſe reverentiâ di-gna*, & tamen perfectioribus animabus *ſub-ducenda*. non autem ſcriptura, non tradi-tio, non eccleſiæ preces alia commendant commodi proprii motiva præter motiva ſpei theologicæ. ea ergo ſunt motiva, quæ ſecundum auctorem & imperfectis relin-quuntur, & perfectioribus ſubtrahuntur. *Max. des SS. p. 33.*

258. Quæ reſpondet auctor meræ cavil-lationes ludificationeſque ſunt, ut ſolâ eo-rum expoſitione perſpicuum eſt. In primâ enim epiſtolâ quam ad me publicavit, ait ea motiva ideo eſſe reverenda, quòd ſint reverenda Iſaïæ vaticinia & aliorum pro-phetarum præclaræ rerum divinarum deſ-criptiones, quibus animæ imbecilles in mer-

cenaria deſideria ac vota, præter auctorum intentionem inducantur : quod eſt abſurdiſſimum, neque confutatione dignum. omnino ludit præſul orbem chriſtianum, dum hæc comminiſcitur; unde nec ipſe his hæret, ut ſequentes articuli demonſtrabunt.

Articulus II.

De ſupprimendis ſalutis deſideriis : Chryſoſtomi & Ambroſii loci ab auctore allati.

Reſp. ad Sum. *p.* 54.

Hom. 13. *in ep. ad Heb.*

Hom. 76. *in Jo.*

Lib. 2. *de Abrah. cap.* 8. *n.* 47.

Heb. XI. 10. 13. 14.

Ibid. 26.

Seſſ. VI. *cap.* XI.

259. Ex Chryſoſtomo quidem iſta referuntur : *Deus voluit virtutem exerceri poſſe mercedis intuitu, ut infirmitati noſtræ ſe accommodaret.* alibi : *ſi quis infirmus eſt & mercedem intueatur.* ex Ambroſio verò hæc : *propoſitum piæ mentis mercedem non expetit, ſed pro mercede habet boni facti conſcientiam : anguſtæ mentes invitentur promiſſis, erigantur ſperatis mercedibus.* quæ ſi ad extremum urgeantur, jam Abraham & Patriarchæ omnes inter infirmos erunt : quos Paulus inducit expectantes cæleſtem civitatem cujus artifex Deus, ac patriam requirentes ſalutatis à longe repromiſſionibus : inter imperfectos Moſes aſpiciens in retributionem, ut etiam Concilium Tridentinum ex eodem Apoſtolo definivit, & anguſtæ erit mentis reſpicere ad mercedem

Digitized by Google

eam, de qua ſcriptum eſt : *ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* quod ſi falſiſſimum eſt, profectò Chryſoſtomus & Ambroſius mercedis intuitum remittentes ad infirmas & anguſtas animas, æquiorem interpretationem poſtulabant.

ARTICULUS III.

De his D. Cameracenſis verba.

260. D. autem Cameracenſis hæc verba ſunt : *ut ut explicentur hæc ſalutis deſideria* (ex Chryſoſtomo & Ambroſio repetita) *imperfecta à Patribus habentur, qui ea perfectis animabus nec imperant nec ſuadent.* en clarè deſideria ſalutis generatim & quocumque modo ſumantur habita imperfecta Patribus ; perfectis nec imperari nec etiam ſuaderi. ergo ſunt indifferentia ; qui eſt ipſiſſimus error quem nunc auctor deprecatur & à ſe amoliri tentat : at nunc illum perſpicuis verbis nequidem palliatum aut coloratum trãdit : adeo hæc hærent pectori & facilè erumpunt. *Reſp. ad Sum. p. 54.*

261. Neque verò dicat præſul ſe hîc deſideria ſalutis intelligere ea quæ ipſe vocaverit naturalia deſideria viſionis beatificæ aut æternæ felicitatis : neque enim horum deſideriorum aut hîc aut uſpiam aut Chryſoſtomus aut Ambroſius memi-

Digitized by Google

nere. Antiſtes loquitur generatim de ſalutis deſideriis ad imperfectas animas ablegandis, perfectis verò animabus nec imperandis nec etiam ſuadendis: qui error eſt perſpicuus & maximus.

Articulus IV.

De loco B. Chryſoſtomi.

262. Chryſoſtomi & Ambroſii auctoritatem nihil moramur quorum clara ſententia eſt. nec enim Cameracenſis ignorare potuit Chryſoſtomi inſignes locos in D. Pariſienſis egregiâ Inſtructione laudatos, ex quibus clarum erat quos Johannes Chryſoſtomus mercenarios appellaret: non profectò eos qui pro omni mercede *Chriſtum ſequi & adipiſci volunt: nec cælum nec regnum cælorum dilecto anteferunt. quid enim mihi eſt in cælo, aut à te quid volui ſuper terram? hoc eſt, neque ſuperioris, neque inferioris cujuſquam boni cupido me tenet, ſed tui ſolius: hic eſt amor, hæc amicitia.* reliqua vide ejuſdem virtutis. Hic oſtendiſſe ſufficiat, non omni mercede fieri mercenarios, & infirmos; ſed quamdam eſſe mercedem cujus ſtudio amantes & amici ſumus. hæc tacere, & patrum dictis abuti, ut plebi imperitæ merces, adeoque ſpes, ſanctorum auctoritate vileſcat, & ad imbecillitatem ani-

p. 41.

Chryſoſt. Hom. 5. in ep. ad Rom. ſub finem.

Digitized by Google

mi referatur, non eſt theologicæ ſinceritatis.

ARTICULUS V.

Expenditur S. Ambroſius.

263. Quàm autem confuſa ſit & vaga mercedis idea quam D. Cameracenſis informavit, docet Ambroſii locus quem citat. *propoſitum piæ mentis*, inquit, *mercedem non expetit, ſed pro mercede habet boni facti conſcientiam. anguſtæ mentes invitentur promiſsis; erigantur ſperatis mercedibus.* Vides indefinitè & univerſim de mercede, imò de mercedibus dictum. cui etiam addit Ambroſius, agi de *aliquâ mercedis humanæ retributione*. cùm ergo merces non unius ſit generis, non poteſt apud Patres uno modo ſumi mercedis mentio, ſed ex cujuſque rationibus æſtimanda. quis enim anguſtæ mentis eſſe dixerit, divinis bonis Deoque qui ſit ſummum ipſe præmium incitari? non ſanè Ambroſius, cujus hæc verba ſunt. *etſi bona eſt virtutum amicitia & ſummi boni caritas, nihil aliud quærit perfectus ille, niſi ſolum & præclarum bonum; unde & unam petiit à Domino &c. neque verò eum ut anguſtum inopemque faſtidias: abundat enim ad beatitudinem & poſſeſsionem boni, & ideo nihil aliud deſiderat:* eò quòd

Reſp. ad Sum. p. 54.
Amb. lib. 2. de Abrah. cap. 8. n. 47.

De Iſaac ſive de beata vita, lib. 1. cap. 7. n. 30.

Digitized by Google

omnia habeat, ut addit idem Ambroſius, *in Deo* ſcilicet univerſali bono.

264. Præclarè ergo Ambroſio cum Chryſoſtomo convenit, non unam mercedis eſſe rationem: eſſe quamdam mercedem quam caritas cupiat; quam perfecti ambiant. ea autem eſt ſecundum Ambroſium & Chryſoſtomum, quam David poſtulavit his verbis: *unam petii à Domino, hanc requiram; ut videam voluptatem Domini &c.* quæ verba Davidis ab utriſque illis patribus prolata vidimus. eſt autem illa perfectorum, non infirmorum merces: nec illa profectò eſt quæ *anguſtam* facit animam, non enim *anguſtum aut inops*, Ambroſio teſte, illud bonum quo tendit, cùm omnia capiat. ergo animam nedum anguſtam faciat, facit capaciſſimam: quare ab eo deſiderio ſub Ambroſii nomine arcere perfectos, aperta calumnia eſt.

ARTICULUS VI.

Abrahami merces ſecundùm Ambroſium.

265. Ut autem D. Cameracenſi de S. Ambroſio ſpem omnem adimamus, redeamus ad locum ab eo prolatum ex libro 2. de Abraham cap. 8. eo verò loco Ambroſius id notat ante illam celebrem victoriam de quinque regibus reportatam; nihil

nihil eſſe ei de mercede promiſſum; verùm poſt rem geſtam, & pugnæ eventum, hæc à Deo dicta: *Ego protegam te: merces tua multa erit:* nempè, *inquit*, *ſpondendæ mercedis locus tunc erat. minus enim mirabile faceret ſi ſecutus promiſſum, hoſtem eſſet adorſus.* ac paulò poſt: *bona mens eſt, quæ ſine reſponſi cæleſtis ſyngraphâ certamen arripuit.* quod quidem intellectum de particularibus geſtis, quale iſtud fuit, verum eſſe poteſt, nobiliuſque interdum videtur & grandius, incertum eventus & præmii certaſſe cum regibus, quàm promiſſi peculiaris pignore. At illud trahere univerſim ad vitæ chriſtianæ rationem, non ipſe Ambroſius ſinat, cujus hæc verba jam vidimus: *ſummum enim virtuti incentivum eſt ipſa beatitudo.* quin ipſum Abrahamum tantum virum tamque perfectum, quippe *quem votis ſuis philoſophia æquare non potuit*, ubique pollicitatione mercedis illicitum Ambroſius non tacet: non tacet ipſa ſcriptura, quæ Abrahamum memorat dixiſſe ad Dominum: *Domine quid mihi dabis?* uſque adeò præclarum eſt, nec anguſtæ & imbecillæ mentis, à Deo deſiderare bona, modò digna petas, &, ut ait Nazianzenus, à magno magna.

Gen. xv. 1. lib. 2. de Ab. 8.

Amb. in Pſ. 1. n. 1.

Amb. lib. 1. de Abr. cap. 2.

Gen. xv.

Articulus VII.

Concluſio ex dictis.

266. Lectori jam æſtimandum relinquimus, an theologo eoque Epiſcopo dignum ſit, afferre patrum locos, quibus Chriſtiani inducantur, ut deſideria ſalutis habeant inter indifferentia; *quæ non imperentur ac nequidem ſuadeantur.* nihil enim de ſalute à patribus dictum, ex ipsâ lectione conſtitit: de mercede quidem actum; ſed explicare oportebat, generatim actum eſſe: cæterùm aliquam mercedem dari, quæ perfectis quoque deſideratiſſima haberetur; alioqui plebs fallitur, & patrum doctrinâ in errorem inducitur.

Quæstio XV.

De amore naturali ſui, quem auctor inducit.

Articulus Primus.

Hujus definitio & uſus.

267. QUem nunc affectum ſui naturalem præſul ut totius ſyſtematis enodationem inducit, ab ipſo definitur: *amor naturalis & deliberatus noſtri; im-*

Inſt.-paſt. p. 9. 16.

Digitized by Google

perfectus quidem, nec tamen peccatum, neque vitioſus actus, cùm per ſe nec ſit bonus nec malus.

268. Is amor, in primâ epiſtolâ excusâ ad me ſcriptâ, *eſt inhæſio naturalis donis promiſſis : amor naturalis & deliberatus beatitudinis formalis* illius æternæ, quâ Deum intuemur eoque perfruimur. ergo illo amore licet naturali Deum ipſum ac Dei promiſſa diligimus. *Lett. 1. à M. de M. p. 23. Ibid. 32.*

269. Uſus verò is eſt quem ſæpe explicuimus, ſed ne ſuperſit ullus dubitationi locus, in eâdem epiſtolâ auctor exponit his verbis : ſi commodum proprium pro ſalute ſumerem, in quâcumque paginâ, imò in quâcumque lineâ delirarem : quocumque momento defendere oporteret ſpem ſine ſpe ; ſummam beatitudinem cum ejus deſperatione conjunctam : &c. his autem ſe exſolvit, conſtituendo proprium commodum in illo amore naturali ac deliberato Dei atque ſui : ergo hujus amoris uſus in eo eſt ut totum librum expediat : ac ſi eum amorem caſſum oſtendimus, remanebit liber, auctore conſentiente, delirus, ineruditus, nullâ ſui parte ſibi ipſi congruus. *p. 46.*

Digitized by Google

Articulus II.

An probatio ejus amoris in Sancto Thomâ & Eſtio valeat.

270. Si quid ergo ad auctoris ſyſtema propugnandum invicti roboris eſſe oportet, eſt profectò ille amor fundamenti loco poſitus. atqui conſtat nihil illo fundamento eſſe debilius, quippe tota probatio loco Sancti Thomæ & Eſtii nititur, qui nihil de eo dicunt.

Inſt. paſt. p. 10.

271. Et ſancti quidem Thomæ ab auctore verba prolata hæc ſunt: amor ſui tripliciter ſe poteſt habere ad caritatem. ac paulò poſt: tertio modo à caritate quidem diſtinguitur, ſed caritati non contrariatur, putà cùm aliquis diligit ſeipſum ſecundum rationem proprii boni; ita tamen quòd in hoc proprio bono non conſtituat finem: ſicut etiam ad proximum poteſt eſſe aliqua ſpecialis dilectio præter dilectionem caritatis quæ fundatur in Deo, dum proximus diligitur amore cònſanguinitatis vel alicujus alterius conditionis humanæ, quæ tamen referibilis ſit ad caritatem. hactenus auctor ſanctum Thomam citat.

2. 2. q. 19. art. 6. in c.

272. Ex Eſtio verò hæc ſunt quæ ad rem faciant: timorem gehennæ & opus ex eo ſubſecutum, licet ex amore juſtitiæ non

Eſt. in 3. d. 34. §. 7.

procedant, ſed ex amore vitæ temporalis, «
(non eſſe peccatum) nullâ alioqui circum- «
ſtantiâ actum depravante: procedit enim «
(ille timor,) inquit, ex amore quo natura- «
liter ſibi quiſque vult benè & in genere fe- «
licitatem appetit. en totum tanti ſyſtematis «
fundamentum.

273. Sed profectò nihil eſt. ut enim ab Eſtio ducamus exordium; agit ille de amore *naturali* quidem, ſed non deliberato, quo quiſque *ſibi benè vult & in genere felicitatem appetit.* atqui ille amor non eſt deliberatus, nemo enim deliberat an beatus eſſe velit: ergo amor ille nihil ad rem pertinet: & jam ſubtracto uno ex duobus locis fundamenti loco poſitis, ædificium claudicat.

274. Nec magis ad rem confert S. Thomæ locus: cùm nec verbum ullum habeat de *amore naturali beatitudinis formalis* & æternæ à Deo promiſſæ, de quo loquitur auctor. contrà S. Thomas de amore loquitur, quo quis diligit ſeipſum *ſecundum rationem proprii boni, ut etiam diligit proximum ratione conſanguinitatis vel alicujus alterius conditionis humanæ:* non æternæ felicitatis naturaliter appetitæ.

275. Sed neque ſanctus Thomas neque Eſtius hunc amorem inducunt, ut in eo ſive remanente ſive ſubtracto, perfectorum

ab imperfectis diſcrimen conſtet. hoc autem unum eſt, quod ab auctore ſpectatur. ergo amor illius naturalis deliberatus quo utitur, nuſquam eſt in Eſtio, nuſquam in S. Thomâ.

Articulus III.

Dionyſii Cartuſiani locus.

pag. ſans chif. dev. 65.

276. Inſtructio paſtoralis in progreſſu ſermonis Dionyſium Cartuſianum laudat *de amore naturali* loquentem, ſed de eo *amore naturali qui proveniat ex amore beatitudinis:* qui amor proinde non eſt deliberatus: & quo nec perfecti nec imperfecti carent. nihil ergo ad rem facit amor ille naturalis quem hi doctores memorant, nulluſque eorum eſt qui non longiſſimè ab auctoris mente diſtet.

Articulus IV.

Loci Sancti Bonaventuræ de affectu naturali.

277. De affectu naturali citat auctor tres locos ſancti Bonaventuræ: primum: unde ſimpliciter dicendum eſt, quod expectatio boni æterni non eſt mercenaria, nec minuit meritum, nec facit ad imperfectionem caritatis vel meriti, niſi inquantùm mens

In 3. d. 26. art. 1. q. 1. ad 5.

Digitized by Google

hominis multùm affectuosè & intensè aſ- «
picit ad commodum proprii boni : multi «
autem ſunt qui beatitudinem expectant, «
& tamen parùm de ſe & multùm de «
Deo curant. hunc exceſſum ardoris & «
adhærentiæ ad ſeipſum, ad deſideria naturalia refert auctor : ego autem non ad naturalia, quæ ipſo teſte innocua ſint, ſed ad vitioſa & prava, quibus quis de ſe ipſo pluſquam de Deo cogitat, ejuſque gloriæ parum ſtudet ; quod in vitio eſt. Negat autem Bonaventura hoc provenire ex expectatione mercedis, quia *multi ſunt qui beatitudinem expectant, & tamen parùm de ſe & multùm de Deo curant*, dum alacres & erecti vix unquam in ſe ſiſtunt ; ſed etſi curam ſui gerant, eam tamen in Dei honorem transferunt. 4. Lett. à M. de P. p. 41. Lett. 1. à M. de M. p. 42.

278. Rurſus Bonaventura de affectu naturali loquitur, cùm eos commemorat qui mercedis æternæ deſiderium dicebant naturæ eſſe non gratiæ ; quam ſententiam dudum exoletam, imò & hæreticam eſſe monuimus : (n. 65. 68.) quare nec iſte textus ad hunc locum pertinet. Ibid. diſt. 27. art. 2. q. 2. ſup. q. 3. art. 6. n. 63. 65.

279. Tertium S. Bonaventuræ locum citat auctor *ex compendio theologicæ veritatis* q. 24. quem locum ſi legiſſet, primo, credo, intuitu vidiſſet, nec profectò tacuiſſet, hoc opuſculum eſſe tantùm S. Bonaventu- Lett. 4. p. 42.

ræ *adſcriptum*: deinde nec per quæſtiones ſed per libros ſeptem & librorum capita diſtributum. libro autem quinto cap. 24. hæc habentur verba quæ præſul citat de amore naturali, quem auctor ille quiſquis eſt, *nec laudabilem eſſe nec vituperabilem dicit:* ſed non ipſe ſibi conſtat; ſubdit enim amore illo *ſecundum concupiſcentiam diligi Deum, quia neceſſitati noſtræ ſubvenit: quo amore non diligitur res propter ſe, ſed propter uſum ejus: unde hoc modo plus diligit homo ſeipſum dilectione naturali quàm Deum.* quem amorem falſus Bonaventura, cùm nec laudabilem nec vituperabilem dicit, fallitur. Itaque nec is locus ad amorem manifeſtè vituperabilem pertinens, quidquam omninò facit ad amorem naturalem qui præſuli eſt innocuus; ergo ineruditum opus meritò contemnendum, quippe quod Bonaventuram nec ſenſu nec ſtylo refert; cujus generis opuſcula in hoc ſeptimo tomo ad calcem cum iſto congeſta ſunt.

De comp. theol. T. 7. lib. 5. cap. 24. p. 760.

Articulus V.

Ex his contra librum abſoluta concluſio.

280. Multos quidem alios locos affert auctoris Inſtructio paſtoralis pro amore naturali, ſed qui hujus amoris nec mentionem faciunt: agit enim conjecturis & conſecu-

tionibus, nullo unquam verbulo de eodem amore, ut demonſtravimus. unde extat argumentum ni fallor invictum. pro naturali amore citantur multi loci in quibus hujus nulla mentio eſt: qui autem eum nominaverint auctori non congruunt, ut mox vidimus. quod poſtquam conſtitit, ac nullos locos eſſe claruit, quibus illa unica auctoris enodatio niteretur, jam demonſtratum eſt librum, qui non alio fundamento ſtaret, non modò everſum funditùs, verùm ex ipſo auctore (ſup. n. 259.) falſum, inconditum, à ſe diſſonum eſſe, nec ſuſtineri poſſe. *Préf. ſur l'Inſt. paſt.*

ARTICULUS VI.

Quod ille amor ſit inutilis ex confeſſo.

281. Ac reverâ inutilem eſſe ex ipſâ auctoris conceſſione conſtitit: quem locum de inutilitate amoris naturalis ex ipſo auctore tractavimus libello cui titulus *myſtici in tuto*, re niſi valde fallimur ad evidentiam ductâ (n. 187. 188.) quò nunc brevitatis gratiâ lectorem remittimus.

ARTICULUS VII.

De commodo proprio æterno.

282. Ibidem commemoravimus commo-

dum *proprium æternum, & in æternum* penitus abdicatum, cui loco demonſtratum affectus naturalis ſolutionem convenire non poſſe: (ibid. n. 185. 186.) quâ de re videnda eſt præfatio Gallica in Inſtructionem paſtolem: (p. XIII. & ſequ.)

Articulus VIII.

Aliud argumentum contra amorem naturalem.

283. Huc accedat iſtud valde notabile ac decretorium: ſi de amore illo Dei naturali, innocuo ac deliberato, in primo ſuo libello cogitaret auctor, hujus definitionem attuliſſet ab ipſo libri exordio, cùm etiam amorem Dei Judaïcum quo diligitur Deus propter bona ab ipſo diſtincta, ac propter rorem cæli ac pinguedinem terræ, definiendum putarit, quem fatetur libro eſſe inutilem. quantò magis commemoraſſet amorem naturalem Dei & ſui deliberatum & innocuum, quo totius libelli rationem contineri nunc velit? non autem definivit: quinque amores definivit: 1. Judaïcum ex uno commodo temporali, qui eſt carnalis & vitioſus, pureque ſervilis. 2. ſacrilegum & impium, quo Deus diligitur tantùm ut inſtrumentum felicitatis noſtræ. 3. amorem ſpei, chriſtianæ ſcilicet, non modo innocuum, ſed etiam per ſe ſe bonum & ex Dei

Max. des SS. p. 1.

p. 14.

Ibid. p. 2. 14.

Ibid. p. 4. 14.

Ibid. p. 4. 14.

Digitized by Google

gratiâ. 4. amorem caritatis, meritorium & juſtificantem. 5. amorem purum ſive perfectæ caritatis ſummâ excellentiâ præditum. ſed ad nullum horum quinque amorum amor naturalis Dei & ſui referri poteſt, cùm omnes iſti amores vel ſint vitioſi vel meritorii: amor autem naturalis ſit quidem deliberatus, ſed tamen innocuus ac per ſe nec bonus nec malus. ergo ille amor naturalis, ſi auctori credimus, fundamenti loco futurus, ab ipſo definitus non eſt, neque ulla ejus mentio eſt inter definitiones illas quibus tota libri ratio conſtat.

284. Si dicas amorem naturalem contineri amore tertio qui eſt ſpei, de quo auctor non videtur apertè pronuntiare utrum ſit bonus vel malus: contra: 1. non affertur ibi character proprius hujus amoris, qui eſt ut ſit naturalis, deliberatus, innocuus; ergo non eſt ibidem intentus. contra: 2. ſi amor ille naturalis hîc intelligi deberet; amor ſpei theologicæ ac ſupernaturalis, ab auctore prætermiſſus eſſet. non autem prætermitti debuit. quòd prætermiſſus eſſet, hinc patet quòd amor ſpei theologicæ non eſt naturalis, ſed ex gratiâ; nec eſt indifferens, ſed per ſe bonus. ergo prætermiſſus eſt, ſi tertius amor, ſit amor naturalis ille nec bonus nec malus. contrà: 3. amor ille eſt amor ejus ſpei quem S. *p. 4. 14.*

Digitized by Google

Max. des SS. pag. 5. Franciſcus Saleſius aſſerit eſſe virtutem theologicam; atqui amor ille ſupernaturalis eſt & ex Dei gratiâ; amor ille per ſe bonus eſt, licet non ſit juſtificans. amor autem de quo dicimus non eſt ſupernaturalis, cùm naturalis vocetur: non eſt per ſe bonus ſed indifferens: non ergo comprehenſus ſub tertio amore, qui ſpei dicitur.

285. Hinc demonſtratio: amor naturalis non eſt ullus eorum quinque amorum qui ab initio libri traduntur: quod autem non traditur in illo initio, quo libri argumentum fundamentumque ponitur, nullo loco in libro eſt: ergo amor naturalis penitus prætermiſſus eſt; cujus mentionem vel maximè fieri oportebat.

QUÆSTIO DECIMA SEXTA & ultima: de recapitulatione dictorum.

ARTICULUS I.

Admonitio de dicendis.

286. HÆc recapitulatio, recollectâ hujus libelli ſummâ, ad extremum ob oculos ponet ommes auctoris errores inhoc libello recenſitos. Meminerit autem lector, nos hæc ſcribere & typis tradere, inter ipſas quotidie prodeuntes

D. Cameracenſis elucubrationes, quibus aut errorem ſuum, aut hujus muniendi vias magis magiſque prodit; quare cogimur hîc ſubinde inſerere quædam nova, occaſione dictorum ejuſdem auctoris, quæ poſteaquam hæc excuſa ſunt, eduntur in lucem.

Articulus II.

Summa doctrinæ à Sancto Auguſtino traditæ de beatitudine.

287. Primùm ergo recolligimus locos ex ſancto Auguſtino allatos, quorum caput eſt id quod de neceſſario amore beatitudinis ſanxit millies, ut eſt dictum (n. 4. prop. 2.) poſtea autem iſti loci diſtinctius allegati prodierunt: (ſup. n. 228. 229.)

288. Horum autem hæc ſumma eſt, *non poſſe indifferenter haberi beatitudinem: propter beatitudinem amari virtutes: non ergo futuram eſſe virtutem eam, quæ ſuadeat non amandam beatitudinem: quod ſi perficeret, nec ipſam virtutem amaremus, quam propter ſolam beatitudinem amamus.* (ibid.)

289. Radix autem horum eſt, quòd om- « nes homines eſſe beati velint, idque unum « appetant, & propter hoc cætera quæcum- « que appetunt: eaque ſit perſpectiſſima, exa- « minatiſſima, eliquatiſſima omnium ſenten- «

Digitized by Google

tia ac voluntas quam Deus indidit: quo natura compellit: (ibid.)

290. Ergo quicumque aſſerit cum præſule dari actum voluntatis, quo beatitudinem non velimus, contra Deum & contra naturam, eſt impius. (ibidem.)

291. Nec minùs evangelio ac ſcripturæ repugnat quàm naturæ. (n. 231. & ſeqq.)

2. *Lett. à M. de Meaux*, p. 15. 16. 4. *Lett.* p. 14. &c.

292. Quod autem D. Cameracenſis recentiſſimo ſcripto ad meipſum edito, voluntatem conſequendæ beatitudinis, ſive ejus appetitum quem ſchola vocat innatum, ſemel iterumque ac tertiò cæcum appellat, facilè confutatur ab Auguſtino dicente: *quia non poteſt quiſquam appetere quod quale ſit neſcit, ſequitur ut omnes beatam vitam ſciant, quam velle ſe ſciunt:* ergo vitæ beatæ appetitus non eſt cæcus, ſed ex cognitione elicitus: (n. 229.) quod etiam invenimus apud S. Thomam. (ſup. n. 9. & ſeqq.)

Articulus III.

Pro certo ſupponitur, caritatem eſſe motum ad fruendum Deo.

Reſp. ad Sum. p. 32. 33. 34.

Ibid. p. 14.

293. Ejus rei gratiâ commemoravimus definitionem caritatis à ſancto Auguſtino traditam; quòd autem Cameracenſis vocem fruitionis eluſit, eâque intellexit excludi reſpectum ad nos, atque etiam be-

Digitized by Google

neficia ut ſunt utilia nobis, id confutavimus ex Auguſtino: (n. 100. 110. 111. 112.) ubi ſancto Auguſtino comites dedimus S. Gregorium Nazianzenum, Caſſianum, ipſum etiam S. Thomam à præſule citatum & ſæpe rediturum. (n. 101. 102. 103.)

Articulus IV.

Purus amor haud minus ab Auguſtino agnitus.

294. Id enim eſt puri amoris: nec ſeipſo
quiſquam frui debet, quia nec ſeipſum de- « *1. de doct. ch. c. 11.*
bet propter ſeipſum diligere, ſed propter «
illum quo fruendum eſt. tum ille eſt puro a- «
more præditus qui ſe refert ad Deum, non «
Deum ad ſe: qui ſeipſum non propter ſeip- «
ſum diligit, ſed propter Deum: qui totam « *Ibid. c. 27.*
dilectionem refert in illam dilectionem «
Dei, quæ nullum à ſe rivulum duci extra «
patitur, cujus derivatione minuatur: qui «
denique id ſentit, à ſe debere ampliùs di- «
ligi Deum quàm ſeipſum. «

295. Ille, inquam, amor eſt purus, qui nullo vel tenui rivulo diminutus, Deum anteponit ſibi. atqui ille amor haud minus in ſe comprehendit beatitudinis votum: ratione generali & communi omni actui: cùm beatitudo ea ſit *quam omnes unam appetunt, & propter quam unam appetunt quidquid appetunt:* (ſup. n. 229.) ergo ut à nullo

Digitized by Google

actu, ita nec ab illo amore, beatitudinis votum ſeparari poteſt.

296. Specialiori ratione; nempe virtutis: caritas quæ eſt virtus reſpicit beatitudinem, cùm hujus gratiâ virtutes omnes adeoque ipſa caritas diligatur. (ibid. n. 228.)

297. Denique ſpecialiſſimâ ratione: caritas appetit beatitudinem, cùm ſit virtus illa quæ fruitur Deo in eoque fine acquieſcit. (ſup. n. 109.)

298. Porro Auguſtinus caſti purique amoris laudator eximius, ad puritatem amoris præcipuo ſtudio ferebatur, cujus etiam hoc dictum eſt: *Deum tantò habebimus præſentiorem, quantò amorem quo in eum tendimus, potuerimus habere puriorem.* ergo ſectatorem beatitudinis in quovis actu, etiam puri amoris ſtudioſum fuiſſe conſtat.

Epiſt. 52. ad Maced.

Articulus V.

De Magiſtro & de Sancto Thomâ.

299. Auguſtino ſubjungimus ejus diſcipulum, imò vero exſcriptorem Magiſtrum ſententiarum, eumque ſequentes omnes Magiſtri interpretes in 1. diſt. 1. (n. 8.)

300. Ex ſancto verò Thomâ hæc collegimus: finem ultimum vitæ humanæ eſſe beatitudinem propter quam homines omnia velint, idque certiſſimi principii in

moralibus

moralibus loco eſſe : (n. 8.) id angelicæ haud minùs quàm humanæ naturæ convenire, atque adeò intellectuali omni creaturæ : ex hac voluntate beatitudinis cauſari omnes alias voluntates : (n. 9. 10.) ex quo fit ut angelus & homo naturaliter appetant ſuum bonum & ſuam perfectionem : (n. 11.) ex hoc immobili deduci voluntatis motus : (n. 13.) motum autem ſive tendentiam ad beatitudinem, ita eſſe innatum, ut tamen ex cognitione ſit elicitus : (n. 9. & ſeq. 29. & ſeq.) & hanc eſſe naturam voluntatis humanæ, ut quemadmodum omnis concluſio ex rationibus primis primiſque principiis, ita omnis deliberata voluntas ex illâ voluntate innatâ ejuſque virtute oriatur : (n. 12. 13.)

301. Horum autem omnium radicem eſſe, quòd Deus beatus hoc beatitudinis votum cuicumque naturæ ad imaginem ſuam factæ indiderit : (n. 14.) ulteriorem autem intimam profundiſſimamque radicem eſſe Dei bonitatem, neceſſariâ atque eſſentiali & tranſcendentali relatione reſpicientem ad nos : (ſup. q. 13. art. 1. 2. 3.)

302. Hinc conficitur, ab auctore ſub meo nomine vapulaſſe ſanctum Thomam, cùm ſcilicet reprehendor dicens, *niſi Deus eſſet totum hominis bonum, non eidem fore diligendi rationem :* quæ verba à præſule gravi-

ter reprehenſa non mea ſunt, ſed ſancti Thomæ exſcripta fideliter: (n. 22. & ſeq.)

303. Ex his autem intulimus ſecundum ſanctum doctorem, ipſam caritatem ſuper communicatione beatitudinis eſſe fundatam: (n. 38. 40.) caritatem in Deum tendere ut eſt objectum, principium, cauſa beatitudinis: (n. 36. 39. 40. 41.) ut eſt finis ultimus ad quem & per ſe tendat caritas, & cæteras virtutes dirigat: (n. 41. 42.) denique Dei fruitionem eſſe finem ad quem ordinatur homo per caritatem. ex quibus fit, ut nullus actus rationalis ſine appetitu beatitudinis, & nullus actus caritatis ſine appetitu fruitionis eſſe poſſit: unde etiam ſanctus doctor definitionem caritatis ab Auguſtino traditam adoptat ut ſuam: (ſup. q. 6. art. 2. n. 110.)

304. De ſpei & caritatis differentiâ, deque diversâ utriuſque virtutis ad fruitionem tendendi ratione, ſancti doctoris ſententia explicatur, & inde deducta objecta ſolvuntur: (n. 121. 122. 129. 130.)

ARTICULUS VI.

De S. Bonaventurâ.

305. Quæ S. Bonaventura nos docuit, hæc ſunt. ac primum, poſt ſanctum Auguſtinum ac Magiſtrum, de fruendo & uten-

do : Deum ſolum ſeipſo frui nuſquam indigentem : noſtrum autem tam uſum quàm fructum eſſe ex indigentiâ : (n. 73.) eum à quo quæritur Deus ut merces, ideo non uti Deo, quia illum non refert ad aliud : (n. 74.) habere ergo puram & veram caritatem : Deo fruendum ut eo qui nos faciat beatos, *quia in beatitudine eſt recta fruitio :* (n. 75.) Item Deo fruendum eſſe, eo quòd *ſit noſtra beatitudo, & quòd ipſe ſolus perfectè finit & delectat ipſum animum propter ſe & ſuper omnia*, ibid. qui eſt finis finiens atque conſummans, hoc eſt finis ultimus : ex quo tota ratio caritatis inſtruitur. (n. 76.)

306. Hinc colligit ſanctus ille doctor, à quocumque juſto amore caritatis Deum plùs diligi quàm ſeipſum, eo quòd diligatur, *dilectione fruitionis* propter ſe & ſuper omnia : non *dilectione uſus* & propter aliud : (n. 71.) quæ dilectio fruitionis ſit ipſa beatitudo & finis ultimus, ut dictum eſt.

307. Hæc autem confirmantur, quia Deus *magis ſit cuique rei intimus, quàm ipſa ſibi ;* quare ex amore caritatis anima *magis tendit in Deum quàm in ſe, quia melior eſt ei Deus quàm ipſa ſibi :* (n. 77.) en Deus à caritate quæſitus etiam ut eſt nobis optimus.

Digitized by Google

Articulus VII.

Aliud ex eodem S. Bonaventurâ: & de amore ſui per caritatem.

308. Luculentiſſimus autem locus adverſus D. Cameracenſem eſt ille quo utitur, ſed trunco. refert enim id tantùm, quòd *caritas velit bonum Deo, cùm vult eum eſſe ſummum bonum*: omittit autem quod eadem caritas velit illud bonum & proximo & ſibi, nempe *ut illud habeat per gratiam & gloriam*: (n. 70.) hîc autem fatetur præſul, agi de verâ & propriè dictâ caritate: ergo neceſſe eſt fateatur, verâ & propriè dictâ caritate quemque velle habere Deum per gratiam & gloriam: (n. 71.)

Articulus VIII.

De eodem.

309. Huc accedit, quòd idem ſanctus Bonaventura interpretans illud ſancti Bernardi, quòd caritas *non curet præmium*: de creato præmio fatetur: de increato negat: quia maxima *caritas maximè deſiderat habere Deum*: (n. 63. 69.) agit autem ſanctus, non de homine habente caritatem, ſed de ipſo motu caritatis: (n. 65. 66.) unde diſcrimen inter timorem pœnæ & mercedis de-

Digitized by Google

ſiderium, quod pœna non ſit Deus, nec aliquid Dei: merces autem & beatitudo, ſumma ſit ipſe Deus: (n. 67.) propterea diligendus motu caritatis, ut dictum eſt, (ſup. art. 5. & 6.)

310. Agi autem hîc de caritate propriè dictâ, prout contradiſtinguitur à fide & à ſpe, eaſque informat, ex ſancti Bonaventuræ verbis, clarè habes probatum: (n. 69.)

Articulus IX.

Corollarium ex SS. Thomâ, & Bonaventurâ de Paulo deſiderante Chriſtum.

311. Hujus ergo doctrinæ præclarum eſt corollarium, nempe ex SS. Thomæ & Bonaventuræ conjunctis auctoritatibus; locum illum Pauli, diſſolvi deſiderantis & eſſe cum Chriſto, eſſe verum motum veræ ac genuinæ caritatis, eorumque doctorum ſummum inter ſe eſſe concentum, & mihi cum ipſis.

Articulus X.

De Scoto.

312. Scotus is eſt qui maximè præſuli favere videatur, defixâ caritate in Deo ſecundum ſe, & circumſcripto ſtudio *propriæ commoditatis* ab ejuſdem caritatis notione:

reprehenſo etiam ſancto Thomâ, qui caritatem in beatitudinis communicatione fundabat: (n. 82. 85.) & tamen hoc reſtringit ad primarium caritatis objectum: admittit autem ſecundarias objectivas rationes quibus valeat ratio relativa: nempe amantis & redamantis Dei, *communicando* ſe nobis, & *diſponendo nos ad beatitudinem*: in quo ſit *ſpecialis* quædam ratio amabilitatis, provocans ad amandum, & in ipſum caritatis actum influens: (eod. n. 82.)

313. Hæc autem ſecundaria & poſterioris generis amabilitas reducitur ad ipſam excellentiam Dei: eo quòd non eſſet perfectiſſimus niſi redamaret; atque hinc fieri amicitiam, imò ſuperamicitiam, motivo creantis ac beatificantis Dei, unà cum ſummâ rei honeſtate conjuncto, ab eoque inſeparabili: (n. 84. 85. 86. 88. 89.)

314. Ex his conciliatio ſancti Thomæ cum Scoto, unâ rei ſummâ, licet non uno modo explicatâ: (n. 84. 85. 86. 87.)

ARTICULUS XI.

Praxis ex dictis: conſenſus myſticorum.

315. Summa conciliationis eſt: etſi caritas hoc habet ſpeciale, quod primarium adeoque ſpecificum ejus objectum ſit abſolutum ab omni re ad extrà, adeoque ab

ipsâ beatitudine: tamen ex ſecundario motivo ea praxis inducitur, ut utraque motiva conjungantur: (n. 87. 89.) fiatque amicitia hoc eſt amor mutuus in quo conſiſtit caritas: in quam praxim abeunt myſtici quoque cum ſcholis etiam adverſariis, Thomiſticâ nimirum & Scotiſticâ: (n. 90. 91. 128.)

ARTICULUS XII.

Eſtius, Silvius, Suarez: ex his concluſio.

316. Quamquam non cenſui adhibendos multos ſcholaſticos ad probandam rem facilem & claram, de quâ nulla unquam fuit vera controverſia, tamen adduximus Eſtium, Silvium: (n. 15. & ſeq.) quibus etiam adjunximus Suarezium docentem, actum amoris gratitudinis eſſe elicitum ex ipsâ caritate, manifeſtè ducto motivo ex reſpectu ad nos: (n. 127.)

317. Atque ex his certa & noſtra concluſio ſæpe repetita, ſæpe repetenda, ſcholam ordinaſſe motiva caritatis, non autem negaſſe, aut ſeparaſſe.

Digitized by Google

Articulus XIII.

Falsò imputata nobis circa clauſulam : nullo reſpectu ad nos.

318. De illâ clauſulâ tria demonſtravimus ; primùm, circa eam nobis imputari falſa : ſecundò, ſententiam præſulis ab eo quoque infractam : tertiò, multis argumentis probari non alium ejus vigere ſenſum, præter eum quem diximus.

319. De falsò imputatis q. 8. egimus : ſunt autem ejuſmodi : 1. quòd ſententiam noſtræ adverſantem à totâ fere ſcholâ tradi confeſſi ſumus, quod nunquam fecimus : (n. 133.) 2. quòd adverſemur ſcholæ, neque ullum agnoſcamus motivum caritatis præter ipſam beatitudinem ; quod eſt falſiſſimum & calumnioſiſſimum : (ex n. 135.) 3. quòd contritionis actum ex motivo divinæ perfectionis improbemus : aperta calumnia : (ex n. 138. 139. 140.) 4. quòd formulam contritionis in catechiſmis, ac maximè ex catechiſmo Romano editam improbemus ; item calumnioſiſſimum : (n. 143. 144.)

320. Ex quo patet nos non niſi per apertam calumniam à ſcholâ diſſociari potuiſſe : cùm è contrà, ſanctum Thomam, ſanctum Bonaventuram, Scotum, alioſque

ſcholæ principes; ad hæc, Eſtium, Silvium, Suarezium ſequamur duces: quorum teſtimoniis ſæpe prolatis nullum reſponſum hactenus datum eſt.

ARTICULUS XIV.

De eâdem clauſulâ, nullo reſpectu ad nos, *conceſſa ab auctore proferuntur: primum conceſſum de amore unitivo.*

321. Primum conceſſum eſt, naturam amoris eſſe eſſentialiter unitivam, adeoque reſpectum ad nos ab amore caritatis non poſſe diſtrahi: (n. 48. 95.)

ARTICULUS XV.

Secundum conceſſum de Deo ut benefico: auctoris contradictiones.

322. Secundum conceſſum: amorem Dei ut benevoli, benefici, & beatifici pertinere perſeſe ad caritatem; (n. 45. *96.)* cùm tamen ea attributa per ſuum connotatum habeant inſeparabilem relationem ad nos; (ex n. 4. prop. 16.) hujus autem conceſſionis tanta vis, ut eâ ſolâ quæſtio finita eſſet; ſed apertè variat auctor, totamque rem ad minuta deducit: (ex n. 98 99.) Fictus autem Lovanienſis negat, Deum beneficum eſſe caritatis objectum; (ex n.

Digitized by Google

4. Lettre à M. de Meaux, p. 13. 108.) & ipſe Cameracenſis ſuo nomine, ejus rei gratiâ, meipſum recentiſſimè reprehendit.

Articulus XVI.

Tertium conceſſum, de amore ſui, & de neceſſario appetitu beatitudinis.

323. Tertiò concedit auctor, *neceſsitatem eſſe indeclinabilem, ut nos ipſos ſemper diligamus:* ergò in omni actu: (n. 27.) *neque fieri poſſe ut nos diligamus, niſi nobis optemus ſupremum illud bonum, quod eſt unum neceſſarium:* (ibid.)

324. Eam conceſſionem firmat illa ſententia: quòd ſupponendum ſit cum Auguſtino, *indeclinabile pondus, continuaque impulſio, ſive tendentia in beatitudinem, ideſt in fruitionem Dei:* (n. 28.) quo loco has duas voces notavimus, *continua, indeclinabilis.*

325. Ibidem cavillationes auctoris, ac præſertim quòd appetitus ille ſit cæcus, eliſimus: (n. 29. 30. & ſeqq.) quod idem efficacius inferimus ex S. Auguſtino: (n. 228.)

326. Huc etiam referendum eſt id quod de amore ſui, tam ex SS. Auguſtino, Thomâ, & Bonaventurâ, quàm ex ipſo auctore diximus: (n. 113. 114. 115. 116. &c.)

Digitized by Google

Articulus XVII.

De amore Dei ut amici, & ut ſponſi.

327. Quin amor Dei ut amici, & Chriſti ut ſponſi, ad caritatem pertineat, dubitari non poteſt; cùm amor amicitiæ ſit ipſa caritas; amor verò ſponſi ut ſponſus eſt, ſit ſponſæ character proprius & innatus. quòd autem & amicus & ſponſus voces relativæ ſint, æquè perſpicuum. Idem de Salvatore, &c. Non poſſe ergo clauſulam de *nullo reſpectu* aliter intelligi quàm diximus, ex ipsâ terminorum notione demonſtratum eſt: (n. 147. 148. 149.) quo etiam loco miras de ſancto Saleſio D. Cameracenſis cavillationes attulimus: (n. 150. 151. 152.)

Articulus XVIII.

De S. Bernardo: novus locus ab auctore productus & truncatus.

328. De ſancto Bernardo ſingularem quæſtionem inſtituimus decimam: (n. 155.) cujus hæc ſumma eſt: propter ſe Deum diligi, ſive pro ſuo merito, ſive pro noſtro commodo diligatur, eò quòd præmium noſtrum ſit ipſe qui diligitur: pro merito autem ſuo diligi ex eo quod multùm meruerit de nobis, prior nos immerentes di-

ligens : (n. 156. 157. & ſeqq.) quo patet duas diligendi cauſas ad quas reliquas revocat, valere per reſpectum ad nos : quod erat probandum nobis.

4. Lett. à M. de Meaux, p. 18. *Serm. de aff. an. de div. 8.* 329. Melliflui doctoris novum præſul profert locum quartâ Epiſtolâ ad nos, ex ſermone de diverſis affectionibus animæ : qui ſermo totus adverſatur præſuli. citat autem hos locos de animâ validiore, quæ ætatem infantilem & novitiorum ſtatum prætergreſſa, *non lacte jam potatur, ſed veſcitur ſolido cibo : nec parvas parvulorum conſolationes captans*, ſed ipſam *beatam ſpem.* hæc ille : quæ quid ad rem faciant non video. *Ibid.* Auctor autem ex his elicit agnoſci à Bernardo naturalem noſtri amorem qui reſcindi in perfectis debeat : de quo tamen amore ne verbulum quidem occurrit, niſi fortè exiſtimet primas ineuntis devotionis ſuavitates eſſe naturales : quod & Bernardus improbat, cùm hîc eas tribuat gratiæ & dono Dei, & nos alibi refellimus, & ipſe *Préf. p. clxix.* auctor rejicit.

330. Fruſtra autem præſul objicit hæc *Ibid.* » verba S. Bernardi : invenitur tamen alter » gradus ſublimior & affectus dignior iſto, » cùm penitus caſtificato corde, nihil aliud » deſiderat anima, nihil à Deo quærit, quàm » ipſum Deum. ergo quærit Deum, Deum habere vult ; quod unum intendimus. unde

ſubdit: crebro ſcilicet didicit experimen- "
to, quoniam bonus dominus ſperantibus "
in ſe, animæ quærenti ipſum: ita ut ex af- "
fectu cordis clamet, quid mihi eſt in cæ- "
lo? Deus cordis mei, & pars mea Deus in "
æternum! quæ manifeſtè ad fruitionem "
ſpectant.

331. Sic Bernardus: præſul autem hæc verba quibus ipſe ſanctus mentem ſuam maximè explicat, prætermittit: quâ fide, neſcio: profert verò ſequentia: neque enim "
tuum aliquid, non felicitatem, non gloriam, "
non aliud quidquam tanquam privato ſui "
ipſius amore deſiderat anima, quæ ejuſ- "
modi eſt: quo locò iterum ſiſtit auctor: hæc "
autem omittit: ſed tota pergit in Deum; "
unicumque ei & perfectum deſiderium eſt, "
ut introducat eam rex in cubiculum ſuum, "
ut ipſi adhæreat, ipſofruatur. unde & ju- "
giter revelatâ facie, quoad poteſt cæleſtis "
ſponſi gloriam ſpeculando, in eamdem "
imaginem transformatur de claritate in "
claritatem. ex hoc plane audire meretur: "
tota pulcra es. & audet iſta loqui, dile- "
ctus meus mihi, & ego illi; atque in ejuſ- "
modi feliciſſimâ & jucundiſſimâ confabu- "
latione delectatur glorioſa cum ſponſo. "

332. Non piguit integra hæc verba tranſcribere, ut lector intelligeret, quam felicitatem, quam gloriam anima illa deſpiciat:

nempe eam felicitatem, eam gloriam, *quæ non ſit in ſponſo*: quam proinde anima non niſi *privato ſui*, hoc eſt inordinato *amore deſideret.*

Ibid. 333. Quòd igitur hîc fingit auctor *amorem naturalem etiam per reſpectum ad beatitudinem formalem*, ſomniat. Neque enim Bernardus hîc quidquam loquitur de amore naturali, aut de beatitudine formali quam anima refugiat; illa enim fruitio, illa caritas, illa feliciſſima confabulatio cum ſponſo, quâ tantopere delectatur, nihil quidquam eſt aliud quàm ipſa beatitudo formalis & creata, quam auctor in ore habet: neque enim aut illa claritas, aut illa confabulatio, increatum eſt aliquid; cùm ſit tamen id quod nos formaliter beat. hoc autem neque ab animâ refugi, neque ad *privatum ſui amorem* trahi, aut Benardus dicit, aut ſinit ipſa veritas.

334. Cave dixeris iſtud de Deo, ſive, ut Auguſtinus loquitur, de veritate, gaudium eſſe naturale, niſi eo ſenſu quo neceſſariò & per ſe naturam delectat, exſatiat; neque tamen minùs cæleſte & infuſum eſt.

335. Cæterùm ut diximus, hîc beati Bernardi locus totus noſter eſt. oſtendit enim ſponſam, hoc eſt animam perfectiſſimam, perfectâ caritate quærere Deum, quo fruatur: cujus amore mutuo delectetur: cum

Digitized by Google

quo ſuaviſſime colloquatur : maximo ſane & inſeparabili reſpectu ad animam.

Articulus XIX.

De excluſo ab auctore ſalutis deſiderio.

336. Quæſtione decimâ quartâ, ſalutis deſiderium ab ipſo quinto gradu ſeu ſtatu excludi demonſtravimus: SS. Johannis Chryſoſtomi & Ambroſii perpendimus locos, atque ex his demonſtravimus, peſſimè eſſe concluſum, ipſum ſalutis deſiderium nec imperatum nec ſuaſum, & anguſti animi eſſe, & ad imbecilles animas remittendum, quod auctor intendit: (n. 258.)

Articulus XX.

De amore naturali : Alberti Magni auctoritas.

337. Quæſtioni XV. eâ de re inſtitutæ tantùm addimus quæ ex Domini Cameracenſis recentibus ſcriptis collegimus. Reducit in palæſtram Albertum magnum in Inſtructione paſtorali citatum, ad ſtabiliendum *commodi* etiam *æterni* nomine, amorem naturalem. Miror autem à præſule me compellari his vocibus : *ipſe tu agnoviſti in ejus auctoris verbis commodum æternum, quod in æternitate non ſuperſit.* hinc inſultat his verbis : *quid de tuâ ratiocinatione credendum*

p. 63.

4. Lettr. à M. de Meaux, p. 21.

eſt, cùm falſa illa ſit ex te ipſo, cùm ad Albertum magnum qui eâdem voce uſus eſt adhibetur.

338. Mirum, inquam, ſic agi, tanquam conceſſerim in Alberto magno aliud æternum eſſe commodum, quàm ſalutis æternæ: atqui ego ne cogitavi quidem. perfecti amoris nomine apud illum doctorem intellexi caritatem, *quæ nullum commodum ſive temporarium ſive æternum quæreret, ut in eo ſcilicet finem ultimum collocaret.* hæc mea verba ſunt, quæ auctor ad amoris naturalis ſignificationem trahere fruſtra nititur.

Préf. ibid.

Alb. Mag. ibid.

339. Quando quidem verò præſul Albertum magnum adduxit, ſciat illius ſententiam nihil differre ab illâ cæterorum doctorum ac maxime ſancti Thomæ quo diſcipulo gloriatur. æque enim felicitatem definit: *id quod eſt optimum; propter quod omnia alia operata ſunt; propter felicitatem enim omnis ſit operatio.* nulla ergo eſt quæ non ad eum finem referatur; ac fruſtra quæritur actus humanus ab illo fine abſolutus. pergit: *ſummum bonum eſt beatitudo, hacque bonum voluntatis eſt objectum:* non ergo ulla voluntas eſt ab hoc bono abſoluta. quod quidem poſtea ſic exponit: *bonum ipſum commune, cujus ratio in intellectu, eſt objectum voluntatis.* rurſus: *mens quia imago Dei eſt, beatitudinis eſt particeps*: quam proinde ſi abdicat,

De appreh. part. 7. n. 8.

Ibid. p. 10. n. 16.

Ibid. n. 23.

Ibid. 24.

abdicat, non vult eſſe imago Dei: denique ſic deſcribit naturam voluntatis, ut, quia eſt *appetitus intellectivus*; nedum cæco impetu feratur, *ad ipſam tendat rationem appetibilitatis abſolutè*, quæ ab intellectu apprehenditur; quæ ipſa doctrina eſt, quam à B. Auguſtino ductam B. Thomæ tradidit. *Ibid. p. 12. n. 4.*

340. De præmio autem ſic habet: *eſt gaudium de Deo quod præmium eſſentiale eſt: quod præmium in apertâ Dei apprehenſione aut ad ipſum jocundiſſimâ conjunctione tamquam ſponſum conſiſtit, quæ beatitudo vocatur.* *Ibid. p. 10. n. 25.* *Ibid. n. 13.*

341. Quod ergo delicata *anima quaſi abominatur per modum commodi vel præmii amare Deum*, ſi ad extremum urgeas, beato auctori quem laudas apertè repugnaveris. omninò comparatè iſta intelligenda ſunt, nihil que aliud indicant, quàm ſponſam ſuprà *commodum ac præmium* aliquid cogitare. quin etiam *is qui diligit Deum, quia ſibi bonus eſt, & propter hoc principaliter ut ſuam beatitudinem ſibi communicet*, (en *principaliter*, id eſt, ita ut in eo finem ultimum collocet:) *naturalem & imperfectam caritatem habere convincitur.* quæ verba etſi in ſpeciem ſibi faventia, referre auctor erubuit: ſatis enim intellexit *imperfectum* illud ſonare inordinatum; nec caritatem Dei eſſe, ſed ſui, quæ in eo deſiderio ut *Parad. an. cap. 1.*

in fine ultimo acquieſcat, ac ſecundarium objectum loco primarii principaliſque ponat.

342. Sanè motiva ſecundaria beatus auctor non tacet in eodem paradiſo animæ ad litteram O. *Inductivum*, inquit, *veræ caritatis eſt agnitio Dei: nam in ipſo materia totius dilectionis conſiſtit*, ſcilicet *nobilitas, potentia, benignitas, pulcritudo, providentia, &c.* quæ ſunt pleraque relativa ad nos. *item*, inquit, *dilectio Dei ad nos æterna, immenſa, non interpolata & fideliſsima inductiva eſt veræ caritatis.* en illa ſecundaria quæ inducant caritatem veram, & ad Deum ſecundo loco nos moveant, ipsâ Dei gloriâ inſtar finis ultimi ac primarii collocatâ: quod cum omni ſcholâ plane congruit, ut vidimus.

Ibid. B.

ARTICULUS XXI.

De piis exceſsibus.

343. Quod pios exceſſus ſanctis tribui auctor crimini imputat, ex Chryſoſtomo atque ex ipſo Paulo confutavimus: (n. 197. 201. 202.)

344. De amatoriis amentiis remiſimus ad Bernardum & alios: (myſtici in tuto, n. 193.) nunc juvat afferre locos in quibus mellifluus doctor ſponſam negat ſui rationiſve compotem: dicit ebriam amore. ali-

Serm. 73. in Cant.
Ibid. ſerm. 7.
Ibid. 79.

Digitized by Google

bi, ſaturam, eructantem &c. quippe ex cellâ vinariâ prodeuntem: *totum quod rationis conſilij judiciive videtur* oblitam. his ſubjungimus Guillelmum S. Theodorici Abbatem, Bernardo ſupparem, ejuſque adhuc ſuperſtitis vitæ ſcriptorem ſanctiſſimum, cujus hæc verba ſunt: *audi ſanctam inſaniam: ſive mente excedimus, Deo. vis adhuc audire inſaniam? ſin autem dele me de libro vitæ. vis aliam? ipſum audi apoſtolum: optabam anathema eſſe, &c. hæc ad ſpiritûs ſancti adventum apoſtolorum ebrietas: hæc inſania, cùm diceret ad eum Feſtus: inſanis, Paule,* &c. malè ergo ſibi auctor conſulit, qui immodico ſtudio reprehendendi noſtra, ſanctos etiam reprehendit.

De nat. & dign. am. cap. 3.

345. Neque ideò Paulus aliique ejuſmodi amatores meriti exſortes, cùm & illud ad meritum amoris ſpectet, quòd ejus vis non niſi tantâ hyperbole exprimi potuerit: quod ſæpe dicendum eſt adverſus auctorem aſſiduè nobis hæc falſa imputantem.

Articulus XXII.

Futiles quæſtiones.

346. De purâ naturâ, de animæ rationalis mortalitate, de felicitate neglectâ à philoſophis, deque aliis ejuſmodi, futiles quæſ-

Digitized by Google

tiones ad involvendam rem introductas ſæpe notavimus : (n. 203. 206. 243.) non enim Paulus, non Moſes, non alii ad hæc animos retorquebant : agitur non de vanâ & præpoſterâ imaginatione cujuſvis alterius ſtatûs, ſed de *anathemate à Chriſto, de libro vitæ æternæ,* rebus ſtantibus ut ſunt, à Deo per evangelium conſtitutæ. Porrò beatitudinem & naturalibus & ſupernaturalibus votis appetendam, etiam in illis actibus, quibus eam ex impoſſibili abdicare videbantur, gerebant in animo : (n. 207. 208.) alioquin nec habuiſſent caritatem quæ eſt motus ad fruendum : (n. 109. & ſeq.)

ARTICULUS XXIII.

De primariis & ſecundariis rationibus objectivis caritatis.

347. De illis tam in ſe conſideratis quàm inter ſe comparatis, quid auctor ſentiat, & quàm ipſi adverſentur doctores cæteri, ſæpe quidem commemoravimus, præcipuè vero: (n. 92. 106.) quæ ad enodandam difficultatem omnem & ſcholæ decreta explicanda & tutanda vel maximè pertinent : atque etiam ad oſtendendam hujus controverſiæ gravitatem : (n. 107. 108.) his autem poſitis & in unum brevitatis gratiâ recollectis, auctoris errores facilè eluceſcent.

Digitized by Google

Articulus XXIV.

Errores in hoc libello notati recenſentur.

348. Non enim omnes, ſed eos quos in hoc libello memoravimus, recenſemus: ſunt autem ejuſmodi.

I. Error: non omnem actum rationalem fieri ex amore ſive appetitu innato beatitudinis tanquam finis ultimi: contra S. Auguſtinum expreſsè, & contra univerſam theologiam. *n. 7. 8. & ſeq. 18. 20. 21. 22. 228.*

II. Appetitum illum innatum eſſe cæcum: contra eumdem. *n. 9. & ſeq. 30. 31. 229.*

III. Amputato motu ad fruendum Deo, vigere perfectiſſimam caritatem. *n. 20. 21. 207. 208.*

IV. Non ergo valere definitionem caritatis ab eodem Auguſtino traditam, & à Magiſtro, à S. Thomâ, & universâ ſcholâ receptam. *n. 109. 110. 111. 112. 115. &c. 293. 299.*

V. Ex eo quòd amor caritatis ſit penitùs abſolutus ab omni reſpectu ad nos, etiam quoad motiva ſecundaria ac ſubordinata minuſque præcipua, ſequitur contra ſcholam univerſam error graviſſimus; quòd amor caritatis non ſit, ut omnis amor, eſſentialiter unitivus. *n. 95. 131. 147. 148.*

VI. Et quòd amor Dei ut amici, ut Domini, ut Dei noſtri: Chriſti verò ut ſponſi, ut Salvatoris, &c. caritatis non ſit; quod eſt *n. 147. 148. 155. 231. & ſeq.*

contra evangelium, & conſenſum patrum & theologorum omnium.

n. 156. 157. & ſeq. VII. Ex his everti à ſancto Bernardo allatas duas cauſas diligendi Dei *propter ſe*, nempè : pro *merito ſuo*, pro *commodo noſtro*.

n. 163. 169. 170. & ſeq. 171. VIII. Amorem juſtificantem, qui ab auctore quarti gradûs dicitur, etſi Deum ſibi rebuſque omnibus, nullâ exceptâ, anteponit, nec ſibi felicitatem quærit, niſi in quantum ſubordinata eſt gloriæ Dei; tamen non eſſe amorem purum.

ibid. & 186. IX. Dari amorem purum, qui quinti gradûs dicitur, ſuper quartum illum gradum, licet hic vim omnem amoris comprehendat.

n. 178. & ſeq. X. Amorem illum purum, ſive quinti gradûs, pleriſque ſanctis animabus eſſe inacceſſum, nec eis prædicandum.

n. 172. 173. 174. 175. XI. Amorem quarti gradûs ſubordinari Dei gloriæ magis habitu quàm actu, nec ad eum plerumque referri magis quàm actum peccati venialis.

ibid. XII. Actum peccati venialis Deo habitu ſubordinatum eſſe.

ibid. XIII. Quidquid non eſt habitu ſubordinatum Deo, eſſe peccatum mortale: ex quo ſequitur, nullum eſſe veniale peccatum.

n. 207. 210. 227. XIV. Actum amoris elicitum ex ſuppo-

Digitized by Google

ſitione impoſſibili, quòd anima juſta æternis ſuppliciis, rebus ut ſunt, addicatur, in ſe abſolutè perfectiorem eſſe, quàm actum alioqui perfectiſſimum ſine illis ſuppoſitionibus.

XV. In iis actibus qui per ſuppoſitiones impoſſibiles fiunt, etſi non ipſam rem, tamen motiva reipsâ ſeparari. *n. 202. 227.*

XVI. In eo amore ita immolari ſalutem, ut beatitudinis ac ſalutis deſiderium ab eo amputetur. *n. 207. 227.*

XVII. Securos non fuiſſe Moſen & Paulum, quòd non eſſent, ille delendus è libro vitæ, hic vero anathema futurus: maximâ ſanctorum contumeliâ, & in Deum blaſphemiâ. *n. 190. 194. & ſeq. 201. 215. 235.*

XVIII. Præter illud ſalutis ſacrificium conditionatum ex impoſſibili, à S. Johanne Chryſoſtomo ejuſque ſcholâ & aliis quibuſdam agnitum, dari aliud ſacrificium abſolutum cujus nulla ſit mentio apud illum & cæteros patres aut auctores. *n. 197. 237.*

XIX. Sacrificium illud abſolutum conſiſtere in eo quod caſus impoſſibilis non modò poſſibilis, ſed etiam actu realis æſtimetur. *n. 238.*

XX. Sacrificii ergo illius abſoluti idem eſſe objectum atque conditionalis, nempe ſalutem æternam. *ibid.*

XXI. Spem mercedis, ſalutiſque deſide- *n. 259. 260.*

Digitized by Google

rium in perfectorum ſtatu nec ſuaſum nec imperatum, & ad imbecilles anguſtaſque animas remittendum.

Hæc igitur ſunt, quæ ex hoc libello facilè condemnentur. his adde alios errores copiosè demonſtratos: (Myſtici in tuto: & ibidem recollectos, n. 174. 175. 176.) Verùm & hæc & alia benè multa, quibus ſe quietiſmus erigere nititur, poſitis fundamentis, ac remotis obicibus, Deo dante poſteà brevius ac plenius eniteſcent.

Digitized by Google

QUIETISMUS
REDIVIVUS.

Digitized by Google

QUIETISMUS REDIVIVUS.

ADMONITIO PRÆVIA de Summâ Quæſtionis, ac de variis libri defenſoribus.

1. MIROR ſic affectos eſſe quoſdam, ut cùm illuſtriſſimi Cameracenſis explicationes abjiciant, nihilo ſeciùs ejus librum mordicùs tueantur, ipſique faveant pluſquam ipſe ſibi. Et is quidem abjectâ ſpe tuendi libri ut ſonat, non modò verſionem latinam apparavit eam in quam multa nova interſereret : verùm etiam ingenti ſtudio Inſtructionem paſtoralem adornavit, quâ explicationem affectûs naturalis ac motivi novo modo ſumti adeò neceſſariam judicaret, ut liber ipſe collapſus abiret in ruinam, niſi hoc ſe adminiculo ſuſtentaret. Quin etiam in quâdam epiſtolâ pronuntiavit iſtud : hâc interpretatione ſublatâ, nullâ ſui parte conſtare poſſe librum,

Digitized by Google

1\. *Lett. à M. de Meaux, pag.* 46.

ac *de pagina ad paginam, imò de lineâ ad lineam ſcatere inſaniis ſive amentiis.* Hæc ille: cui tamen, ſi Deo placet, novi defenſores meliore viâ, quàm quâ ipſe ſe purgat, conſulendum putant.

2\. Nec immeritò ejus explicationes abjiciunt: quippè quæ toto libro nullâ vel leviſſimâ voce indicatæ, ac deſperatis rebus præpoſterè ac per vim intruſæ ſint contra omnium lectorum ſenſum. Nemo enim profectò affectum naturalem loco proprii commodi ſubſtitutum, erat ſuſpicatus: nemo motivi nomine aliud intellexerat, quàm conſueto more objectum aut finem extra poſitum quo ad actus ſingulos moveremur. Per motivum autem intelligi non ejuſmodi finem, ſed ipſum impulſivum interius: tam nova & inaudita omnibus ſignificatio eſt, ut nemini prorsùs veniret in mentem. Neque quidquam aliud intelligere, neque in noſtrâ Declaratione ponere poteramus, quàm id quod intelligebant & ſapiebant omnes; neque nos amorem naturalem aliaque ejuſmodi commentitia & à libro penitus aliena, nullique omninò cognita, divinare ac ſomniare oportebat.

3\. Neque tamen hîc ratiocinatione agere volumus, ſed ipsâ auctoritate geſtorum: habemus enim præ manibus explicationem illuſtriſſimo Carnotenſi ab auctore, ac per

hunc nobis traditam, non ita multò poſt editionem libri. Hâc autem explicatione illuſtriſſimus Cameracenſis per commodum quidem proprium, nihil aliud intelligebat quàm ipſum *bonum nobis*, quod eſt objectum ſpei theologicæ; per motivum verò nihil aliud quàm finem extra poſitum: nullâ uſquam aut amoris naturalis aut motivi interioris mentione: quod idem illuſtriſſimus Carnotenſis datâ Epiſtolâ paſtorali maximè theologicâ, ex ipſo verborum tenore tam liquidò oſtendit, nullus ut dubio locus ſupereſſe poſſit. *Lett. paſt. pag. 58.*

4. Grave quidem eſt nobis, grave Carnotenſi, de Cameracenſi aliud credere, quàm id quod idem Cameracenſis, Deo teſte appellato, à ſe intellectum eſſe ſignificat. Sed ſive id oblivione, ſive quâcunque aliâ ratione geſtum, ipſa verba nos cogunt vetantque aliud intelligere in Cameracenſis libro, quàm id quod & ipſe datâ quoque explicatione prodidit, & omnes, etiam ejus acerrimi defenſores, intelligendum arbitrentur. *Ibid. p. 69. 79. 80.*

5. Quòd autem aſſiduè purum amorem obtendunt, ac pulcherrimæ vocis ſplendore ſe capi profitentur, id quidem vanum eſt. Neque enim purum amorem eum qui vera caritas eſt illa juſtificans, inficiatur quiſquam. Caritatem enim ſcimus eam

1.Cor. XIII. 5. quæ, teſte apoſtolo, *non quærit quæ ſua ſunt*, atque ita ex Dei gloriâ ac perfectione conceptam, ut ad eum finem alii omnes animi ſenſus voluntateſque referantur. Hanc à Cameracenſi quarto gradu collocatam, maximè collaudamus: improbamus autem tantùm, amorem quinti gradus, unum puri amoris nomine celebratum, qui ſe ſpei auxilio juvari & excitari nolit. Non ergo de vero puro amore quem ſchola omnis agnoſcit, ulla nobis concertatio eſt: ſed de amore fictitio, qui virtutes omnes theologicas ſupergreſſus ideò ſe purum vocitat, quòd ſpei chriſtianæ opem ac motivum ipſum æternæ ſalutis abjiciat. Neque ſuſtinemus amorem purum dici eum, qui divinam fruitionem, hoc eſt ſummum & immortalem ex Dei viſione amorem pro fine non habeat, nec votis omnibus complectatur.

6. Sanè Cameracenſis, ut ab imperfectâ, nec ad liquidum purâ caritate, ad perfectam & puram tranſeamus, vult amputari aliquid; nempe ſtudium commodi, mercedis, beatitudinis. Hoc autem quod amputat, vel eſt illud ſtudium, affectus ille naturalis, commodi, mercedis, beatitudinis, quem tantis conatibus in Inſtructionem paſtoralem invexit; vel eſt ipſa ſpes theologica, ſive in ſpe theologicâ movendi illiciendique animi vis.

Digitized by Google

7. Cameracenſis autem ſtudioſiſſimi defenſores, non illam affectûs naturalis explicationem admittunt: ergo admittant neceſſe eſt ſpei theologicæ moventis excidium illud, quod & nos criminamur, & ipſe Cameracenſis improbat: non ut leve quoddam facinus, ſed ut impietatem, quam à nobis imputari ſibi omnibus paginis queritur. *Inſt. paſt. p. 18. 23. 37. 49. &c.*

8. Mira ergo libri ſors quem defenſores ejus eâ tantùm ratione à ſe propugnari poſſe putant, quam ipſe auctor unâ nobiſcum rejicit ut impiam.

9. At enim; inquiunt egregii defenſores: nos ſpem non omninò tollimus, ſed eam in ipſo amore puro virtute contineri, eoque ſuppleri dicimus. Triſte perfugium: cùm Paulus fidem ac ſpem, reipſâ, non tantùm virtute manere ac diſtingui pronuntiaverit. *Nunc autem*: toto ſcilicet hujus vitæ decurſu, atque adeò in perfectis quoque, *manent tria hæc*: enucleatè, diſtinctè; & per proprios actus: *fides, ſpes, caritas: major autem horum*, non ſola ſed major, *eſt caritas*: has animans, regens, ſibique conjungens, & ad ſeſe referens: non autem conſumens, aut eorum actus premens. *1. Cor. XIII. 13.*

10. Nec aliter Malavallus, Molinoſus, Guyonia, ſpem illæſam prædicabant, quàm quòd puro amore illo uniformi ac permanente, virtute contineri, illoque adeò ſuppleri

Digitized by Google

Etats d'or. liv. III. n. 21. p. 103. memorabant : quos nos alibi reprehendimus, nec ipſe Cameracenſis excuſat : & in ipſis Iſſiacenſibus articulis, fidei ac ſpei *Art. 1. 2. 3. 13.* aliarumque virtutum actus cum caritate conjunctos, ſed tamen *diſtinctos* explicitoſque ſubſcripſimus. Qui ergo Cameracenſi hanc excuſationem ſubminiſtrant, Malavallum, Molinoſum, Guyoniam, infauſta & damnata nomina, reducunt in eccleſiam.

11. Alia argumentatio : ille actus ſpem ſupplens & virtute eminenterque continens, vel eſt actus caritatis, vel actus caritate major. Atqui actus nullus eſt actu caritatis major : eſt enim ea virtus caritas quæ omnibus aliis virtutibus *major eſt :* eâ autem major eſſe nulla memoratur. Quin *Joh. xv. 13.* illa dilectio quâ negat Dominus ullam eſſe majorem, non eſt aliud quàm caritas. Ex eo autem quòd omnibus virtutibus major ſit, non ſequitur ut ſuppleat reliquas, ſed ut eas adjungat ſibi, eis emineat, eas regat. Ergo ſupplementum illud ſpei fictitium eſt.

12. Si poteſt ſpes ejuſve actus caritate ſuppleri, maximè ex eo quod dicat apo- *1. Cor. XIII. 7.* ſtolus, *caritas omnia ſperat.* Atqui eâdem ratione dicit, *caritas omnia credit :* ergo tam fides quàm ſpes caritate ſuppleri poſſet, quod nemo dixerit.

13. Sanè haud magis licet ſupplere ſpem quàm

quàm fidem : fidem autem alio actu perfici, verum eſt : ſuppleri autem, falſum : nec minùs impoſſibile eſt ſine ſpe quàm *ſine fide placere Deo*, quod ait apoſtolus : cùm eidem apoſtolo *fides ſit ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium.* Ergo ſine ſpe ejuſque expreſſis actibus, æquè ac ſine fide ejuſque actibus, anima fidelis eſſe non poteſt. *Heb. XI. 6.* *Ibid. 1.*

14. Tum ea caritas, quæ ex apoſtolo *omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet :* non eſt alia caritas, quàm ea quæ eſt juſtis omnibus communis : ſi ergo ex eo loco concludi poſſet, ſpem ut caritate contentam ab eâ quoque ſuppleri, id ad omnes ſtatus vitæ chriſtianæ pertineret : nec tantùm ad illum puri amoris ſtatum qui ſanctiſſimis quibuſdam inacceſſus eſſe fingitur. Non autem id pertinet ad omnem vitæ chriſtianæ ſtatum : alioquin ubique tam ſpei quàm fidei eliderentur actus, quod eſt abſurdiſſimum & erroneum. *1. Cor. XIII.*

15. En quàm portentoſam & à ſcripturis alienam theologiam cogantur inducere, qui tuendum aut excuſandum Cameracenſem ſuſcipiunt.

16. His igitur exploſis, alii defenſores prodeunt, quorum hæc excuſatio ſive reſponſio eſt : nos quidem confitemur optandum, ut nunquam extitiſſet ac prodiſſet

X

liber tot æquivocationibus ſcatens : cæterùm poſteaquàm prodiit, nullâ cenſurâ eſt dignus : qui ſcilicet ubi occurrerit aliqua prava propoſitio, alibi confeſtim aliam contradictoriam ſtatuit : ita ut nullus ſenſus perſpicuus ex libro eliquari poſſit : quare *prudentiali*, ut loquuntur, cenſurâ, non autem juridicâ affici poteſt.

17. Hæc excuſatio libros ferè omnes hæreticos æquè à juridicâ cenſurâ liberaret. Ut enim omittam cenſuras non *prudentiales* illas, ſed juriſdictionales eaſque graviſſimas, *periculoſum in fide*, *inducens in hæreſim*, aliaſque ejuſmodi quas libro æquus omnis, licèt benigniſſimus, interpres inuſſiſſet : quis Neſtorio, quis Pelagio, eorumque aſſeclis non etiam ab hæreſi peperciſſet, ſi eorum & aſſeclarum propoſitiones contradictorias attendiſſet ? Vide de *homouſio*, de *theotoco*, Semiarianorum ac Neſtorianorum technas : vide Severianorum, Semieutychianorum de duabus naturis ; vide Monothelitarum de duabus voluntatibus pugnantia deliria : vide apud Proſperum carmine de ingratis, imò etiam apud Auguſtinum, quibus artibus Pelagius lubricus anguis elapſus, ac vix unquàm ſatis manibus comprehenſus & conſtrictus evaderet. Audenter dixero : nullus error, nulla hæreſis planè condemnabitur, ſi ex repugnanti-

bus eorum duces liberentur, quibus eos magis gravari oportebat.

18. Ipſe Molinoſus quantâ arte ſerpit? ipſe Malavallus, ipſa Guyonia vix erroris aut hæreſis deprehendi poſſint, ſi repugnantiæ pro excuſationibus habeantur. Vide quæ eam in rem diximus in opere de ſtatibus orationis, lib. I. n. 28. & X. n. I. *p.34.373.374.*

19. Ergo ut errantibus in fide omne præcluderetur effugium; ea ſemper regula viguit, ut quod eſſet per ſe hæreticum notaretur, inſuper habitis excuſationibus, contradictionibus, tergiverſationibus: ſi qua ambiguitas, ſi qui nodi inter ſe ita implicati occurrerent, ut ex his eliquatus ſenſus vix expediri poſſet, non propterea dimitterentur intacti; ſed ancipiti illo gladio, quod eſt verbum Dei, ab ore Chriſti prodeunte potius ſecarentur: atque etiam inter cenſuras errantium memoraretur illud à S. Leone II. prolatum, ut quiſquis erraverit, idem ſui ipſius impugnator extiterit. *Epiſt. ad Imp. poſt conc. VI.*

20. Eat ergo neceſſe eſt condemnatus liber, quo duce bonæ mentes in tenui & ambiguo veri falſique diſcrimine nimis laborarent: quo proinde non modò mulierculaum, ſed etiam quarumvis imbecilliorum animarum, interdùm & firmiorum capita læderentur: animi fatiſcerent, aut in nubes avolarent, aut quod eſt peſſimum, *Vid.* Etats d'or *locis ſupra cit.*

novæ perfectionis atque exquiſitiſſimæ ſanctitatis ſpecie in occultam ſuperbiam agerentur.

21. Neque tamen verum eſt, ineſſe libro omnimodam & inextricabilem contradictionem, ac ſemper occurrere propoſitiones alias aliis oppoſitas, ſive colliſas. Ecce enim illa propoſitio de Chriſti perturbatione involuntariâ, nihil apud auctorem habet excuſationis: quin ipſe eam planè abnegavit, aliique imputatam voluit: quam tamen defenſores ejus, ipſo quoque invito, tueri memorantur. Nec pudet ſuaſiſſe auctori, ut manifeſtum errorem, etiam ejuratum & abjectum, reſorberet ut fecit, & nos demonſtravimus.

4. Lett. à M. de Meaux, p. 24. Rép. à 4. Lett. n. 20. p. 74.

22. Quid illa propoſitio perperàm Auguſtinò imputata? *Omne quod non provenit ex principio caritatis, ex cupiditate provenit eâ quæ omnium vitiorum eſt radix.* quam propoſitionem ipſe non aliter excuſat auctor, quàm attributâ etiam Auguſtino eâ caritate quæ ſit naturalis, non virtus theologica: atque eâ cupiditate vitiorum radice quæ ſit innocua: cujuſmodi excuſationes ſi valent, jam apud quoſvis auctores etiam fallaciſſimos nihil erit inexpiabile.

Max. p. 7.

Inſt. paſt. p. 16.

Ibid. p. 14.

23. Nec minus inſolens eſt illa propoſitio de ſacrilego amore ſui, qui tamen ad juſtitiam & ad converſionem, invitâ omni

Max. p. 17. 18. 20. 21.

theologiâ, iterum ac tertiò, correctione nullâ, præparare dicatur.

24. Atqui hæc imperitius, inquies, ſive mavis incautius quàm fallacius dixit? peſſimè: neque enim de rebus maximis ac reconditiſſimis tantâ confidentiâ dicere debuit, qui non à theologiâ ſatis amplum ſibi præſidium comparaſſet.

25. Ac tametſi, ut in falſo ſyſtemate, ſunt multa apud auctorem quæ inter ſe pugnent, tantùm abeſt ut omnia ejuſmodi ſint, ut contrà certum ſit, ipſam doctrinæ ſummam falſis, ſed ſibi conſentaneis conſtare decretis ſive principiis. Deducturus enim animas ad illam purgationem quâ ſalutem ipſam perfecto & abſoluto ſacrificio devoverent, in eoque ſacrificio perfectionem chriſtianam collocarent: jam inde ab initio ei purgationi, quam ſummam eſſe voluit, comparavit viam, inducto amore illo cujus in eo eſſet puritas, ut vel eſſet penitùs exſpes, vel ſaltem ab omni ſpe independens, nullo ſpei, nullo mercedis æternæ, nullo ipſius Dei potiundi motivo excitaretur: ex quo ſit conſequens ſalutis ut eſt ſalus indifferentia; nullâ tanti beneficii ad amorem inflammandum habitâ ratione. Hinc etiam profluit *ſuæ reprobationis convictio invincibilis*, & illa *caſus impoſſibilis ad ſalutem devovendam in* *Max. p. 51. &c.*

realem & actualem ipſi animæ perfectæ viſa & approbata converſio: quæ ſi auctor obtinuerit, nihil jam prohibebit quominus in deſperationem eam quæ ſummi & abſoluti ſacrificii loco habeatur, prona ſint omnia.

26. Neque verò obſtabit illud, quod illa convictio *apparens non intima vocitetur*: hoc enim ipſum eſt quo Molinoſiſmi ratio conſtat, quod deſperatio ſimul & invicta ſit nec tamen intima ſed tantum apparens: eodemque ritu ipſa infidelitas & quæcunque crimina atque flagitia, vero licet actu perpetrata, tantùm apparentia ſint, internamque virtutem relinquant incolumem. *Max. p. 87. 90.*

27. Neque hujus rei omittitur radix, nempe *generale deſiderium* non modò *cognitarum*, verum etiam *omnium latentium voluntatum Dei*; quibus ipſa prædeſtinationis ac reprobationis decreta cùm ſint omnium occultiſſima continentur: in quo ipſe præſul, & Guyoniæ gratificatur, & totum Molinoſiſmum ſuis principiis aptum & connexum ſtruit. *Max. p. 61.*

28. De quâ re dubitatio nulla ſupereſſe jam poteſt, poſteaquàm editâ rerum relatione ex ipſius geſtis ſcriptiſque contextâ, exque ipſis literis ejus manu exaratis; à nobis luce meridianâ clariùs demonſtratum eſt, totam hanc cauſam, quæ tanto am- *Relat. du Quiét.*

Digitized by Google

bitu agitatur, inde eſſe profectam, quod à Guyoniâ ſuâ tuendâ abſtinere nolens, ab amicis & coepiſcopis diſcedere, & omnia perturbare maluit, quàm ut amicam intimam, atque ex ipsâ ſpiritualis vitæ ratione conjunctiſſimam, ſuo præſidio deſtitutam relinqueret.

29. Quo etiam coactus eſt, & Molinoſo Guyoniæ conjuncto parcere, & à falſorum ſpiritualium cenſu damnatum ejus nomen eradere, & cum quietiſtis eam inire ſocietatem quam principiorum ac dogmatum declarat.

30. Hæc tamen principia, ne ſe ipſa proderent, quibuſdam involucris occultari oportuit: unde multis in locis malè conſarcinata, imò vero diſſuta atque diſrupta apparet oratio; ſparſaque ambigua quæ vim apertioribus tollere videantur: quæ ſi excuſationi ſint, librumque à cenſurâ immunem præbeant, jam ad illum occulta quietiſtarum factio quaſi dato ſigno latenter confluet, aut inter vera falſaque pendebit animus, totaque eccleſia fluctuabit.

31. Nec juvat auctorem, quòd ab iis conſequentiis abhorreat, quarum principia ac fundamenta poſuit: neque prohibere quiſquam poteſt, quin libro innocuo viſo & in auctoritatem recepto, ejus legitimæ ac veræ conſecutiones ab invitis quoque

extorqueantur : cùm præſertim non deſint ipſis principiis congruæ voces : nempe *docilitates*, *humiliationes quævis*, *libertatis privationes*, *obſeſſiones etiam ac poſſeſſiones ad vitam interiorem pertinentes* : *tentationes quoque novi generis*, *quibus cedere ſit unum ſalubre remedium* : *ſpretis mortificationibus tanquam penitus inutilibus* : tum, *cæcæ obedientiæ in omnibus* : quibus congruat ad *omnes praxes à directore imperatas flexibilis animus* : inſuper-habitis *anteactis experimentis*, *lectionibus*, *conſiliis & conſultationibus* : nihil ut ſit proclivius, quàm peſſimas dirigendi artes, omnemque Molinoſi paraturam reducere ; excuſare ſaltem, & intactam relinquere.

Max. p. 76. 123. 124.

Ibid. p. 75. 77. 92.

Ibid. 144.

Ibid. p. 240.

Ibid. p. 77.

32. De contemplatione aliiſque conſectaneis in promtu eſt dicere, ſed his ſuperſedeo, ne totum hoc opus ab ipſâ præfatione contexere velle videar.

33. His autem opponimus à ſcripturis traditam ac patrum veſtigiis tritam credendi, ſperandi, diligendique ſemitam ac formam : nempe ut diligamus *dominum* exiſtentem illum atque viventem, ſed tamen *Deum noſtrum* : in ſe quidem excellentem, ſed interim ſe nobis commodantem, *conglutinatum* nobis, à quo nobis *benè ſit* : quibus motivis clarè à Deo revelatis, ac uno præcepto copulatis, piâque fide & obe-

Deut. VI. X. XI.

dientiâ conjunctis, ſacram ac puriſſimam & eliquatiſſimam caritatem ſpiremus.

34. Abſit ut ab eâ doctrinâ ſcholæ decreta diſcedant: planè confitemur Deum in ſeſe perfectum, in ſeſe abſolutum; nec in relatione ad nos conſtare perfectionem tantam: imò verò amorem noſtrum longè tranſcendere & exſuperare debere id omne quod mente apprehendimus, ut in illo beato & optimo qui lucem *habitat inacceſſibilem*, animum defigamus. Quin etiam illud abſolutum ac perfectum exiſtens, eâdem exquiſitiſſimâ ratione debemus agnoſcere, ut illud ipſum quod ſit in nos benevolum, quod ſit beneficum, quod ſit beatificum: eaque motiva ordinari quidem inter ſe, non autem à ſe invicem ſeparari poſſe: & ad purum amorem ex corde eliquandum, ſecundum evangelicam & apoſtolicam diſciplinam & indè ſecutas eccleſiaſticas preces, in praxi copulari & in unum redigi oportere: quæ noſtræ theologiæ in hoc fidei negotio adverſus novitates ſumma eſt.

35. His puris caſtiſque decretis dominus Cameracenſis, ſi Malavalli, Molinoſi, ſi Lacombii, ſi Guyoniæ damnata commenta anteponat, ſciet eccleſiam non deludi ambiguis, non factionibus commoveri. Qui autem dignitati conſulendum pu-

Digitized by Google

tant, pergratum faciunt epiſcopis quos in pretio haberi è re eccleſiæ eſt. Meminiſſe tamen debent, facilè anteponendam particularis quantumvis maximi præſulis dignitati, ſedis apoſtolicæ, romanæque eccleſiæ, ac nobiliſſimi juxtà atque ſanctiſſimi Pontificatus honorificentiam, quam in ſanâ doctrinâ tradendâ, aſſerendâ, vindicandâ, oportet eſſe maximam: neque obliviſci poſſumus, in hac ipſâ quietiſmi causâ, romana eccleſia quid egerit adverſus majores minora peccantes. Denique id confidenter dixerim, ſatis conſtituram domino Cameracenſi ex ipſâ obedientiâ ſuam auctoritatem, quem ſcilicet ſplendidiorem omnibus carioremque faciet verè ac ſincerè emendatus error, quàm ipſa ab initio doctrinæ integritas.

36. Inſtant, quidquid ſit de dignitate, cum D. Cameracenſi inclementius agi; qui cùm incommoda ſibi objecta negando propulſaverit, aut ſaltem explicando quodammodo retractaverit, tamen adhuc poſtuletur erroris haud ſecus ac ſi ea planè tueretur. Sanè explicationes edidit, ſed tam multiplices, tam varias, tam ancipites, ut nedum conſtiterit eas textui conſonare, ab eo potius abhorrere, ac nequidem ipſas inter ſe convenire appareat: negat ſe retractaſſe quidquam, quaſi id non hono-

ri ſed dedecori ſit: nullibi erraſſe vult: & ſic ſua excuſat omnia, ut etiam tueatur illam, non ſine horrore auditam, involuntariam perturbationem Chriſti. Clara & perſpicua, ac nullo ambiguo tecta aut involuta pollicitus, obſcura & perplexa congeſſit: nec illud ſaltem confitetur, non fuiſſe clarum id quod tot explicationibus, tot emendationibus, tot excuſationibus indigeret: denique explicationis nomine nihil niſi nova addidit novis; errores erroribus cumulavit, univerſamque concuſſit theologiam.

37. Quid quod explicationes nullo prorſùs tentatæ ſunt examine? unde mirum illud exurgit: alii explicationum nullam habent rationem, ac librum pluſquàm auctor ipſe defendunt: alii librum quidem in ſe facilè abijciunt; plenum ambagibus, periculoſum, erroneum etiam haud ægrè notant, modò detur locus explicationibus, quas fidenter probant nullum licet in examen adductas: nimis prono animo in auctoris obſequium.

38. De reſignatione & indifferentiâ quam affert diſtinctionem velut à ſancto Franciſco Saleſio ortam, & ubique in libello fundamenti loco poſitam, eam liquet ad rem nihil attinere: quippe cùm reſignatio quæ ſubmiſſa, & indifferentia quæ nul-

Digitized by Google

Am. de D. liv. 9. ch. 3. 4. 5. &c. la deſideria habere dicitur, nuſquam de ſalute aut rebus ad ſalutem neceſſariis ab eodem Saleſio; ſed de rebus indifferentibus, temporalibus, ac mutabilibus intelligantur, nullâ, nullâ, inquam, prorſus ſalutis æternæ, niſi quoad dilationem tantùm, nunquàm autem quoad rei ſubſtantiam, mentione habitâ, & ipſâ ſalutis abdicatione non res inter veras ſed res inter impoſſibiles recenſitâ, ut ex textu ſancti auctoris & ex Pauli ac Martini exemplis ab eodem allatis, ſatis ſuperque conſtitit

39. Quòd aiunt, res abſtruſas ac ſubtiles quæ captum vulgi ſuperare videantur, doctorum hominum diſputationibus relinquendas; melius dicerent, ad homines otioſos ac malè feriatos remittendas, & à publicis tractationibus procul ablegandas, cùm vanis curioſitatibus dent locum; imò rebus peſſimis involucra præbeant.

40. Jam de ſcriptionibus noſtris uno verbo tranſigam. Calumniantur enim nos, quaſi anticipato judicio ſedis apoſtolicæ decreta antevenire ſatagamus: quin ipſe Cameracenſis toto orbe jactat, à ſe quidem oblatum eſſe ſilentium, à nobis verò eſſe rejectum: quod eſt iniquiſſimè comparatum, cùm de ſilentio egerit poſt oppletum orbem tantâ ſcriptorum eorumque in nos ipſos atrociſſimorum copiâ, ut ſi taceremus,

nihil aliud quàm imputatos errores, imputata crimina confiteri videremur.

41. Sanè illuſtriſſimus archiepiſcopus ne finem ſcribendi faciat, id prætexit: ſibi reo & accuſato deberi ultimas reſpondendi partes: quaſi nos ipſum, non ipſe ſe ad ſedem apoſtolicam detulerit: aut fori uſu ac legibus erroris inſectatio apparetur. Vel Auguſtinum videat non ſanè contentioſum, ſed modeſtiſſimum & imprimis pacificum, ad extrema uſque ſuſpiria inter Vandalorum inſultus pro Dei gratiâ reſpondentem, & in ſanctiſſimo opere ſtrenuè occumbentem. Ego verò quâ mente ſcripſerim, teſtatur ſcripta epiſtola ad eminentiſſimum Cardinalem Spadam, cùm mea quædam in hoc argumentum opuſcula mitterem: quam ego epiſtolam non ambitioſè, ſed neceſſariò hîc ſubjectam volo; ut ſciat univerſus orbis, ſciant poſteri, ſi qua ad eos ipſius cauſæ gravitate ſcripta noſtra pervenerint, quis noſter intimus ſenſus fuerit, quanta in ſedem apoſtolicam, ac dominum Innocentium XII. optimum & clementiſſimum Pontificem reverentia.

42. Vellem equidem conticeſcere, eminentiſſime Cardinalis, & ſedis apoſtolicæ tacitus expectare judicium. Dum enim eccleſia romana tam gravi examine rem tan-

„ tam expendit, quid eſt præſtabilius, quàm
„ ut præſtolemur ſalutare Dei, & ut in ſilentio
„ & in ſpe ſit fortitudo noſtra? Sed per ma-
„ nus hominum tot currunt epiſtolæ, tot re-
„ ſponſa prodeunt, Inſtructiones paſtorales
„ tanto ſtudio tantâque arte ſparguntur, ut
„ meritò vereamur, ſi nihil opponimus, ne
„ doctrinis variis & peregrinis plebs Chriſti
„ abducatur à ſimplicitate evangelii. Non
„ ergo, eminentiſſime Cardinalis, tanquam
„ ad conteſtandam inſtruendamque litem
„ hæc ſcribimus, aut quod abſit, docendam
„ ſuſcipimus magiſtram eccleſiarum, à quâ
„ doceri cupimus. Rogamus autem, ut hunc
„ librum, quem extorſit ipſa neceſſitas, & be-
„ nigus accipias, & ad S. D. N. pedes offerre
„ velis: redeunt enim ad nos libri noſtri cla-
„ riores atque firmiores, cùm vel tetigere
„ apoſtolicum limen. Si verò ipſe Paulus arca-
„ norum auditor, & tertii cœli diſcipulus
„ venit Jeroſolymam videre & contemplari
„ Petrum, cum eoque conferre evangelium
„ quod prædicabat in gentibus, ne fortè in
„ vacuum curreret aut cucurriſſet: quantò
„ magis nos humiles, ſed cathedræ Petri
„ communione & gratiâ gloriantes, ad eam
„ afferre omnia noſtra debemus; vel inci-
„ citandi, ſi legitimè currimus; vel emendan-
„ di, ſi vel minimum aberramus? Ego quid-
„ quid ſcribo, hac mente me ſcribere volo,

ſanctoque Pontifici fauſta omnia appre- «
cor; utque te rerum præclariſſimo admi- «
niſtro diutiſſimè utatur, oro: eminentiæ «
tuæ addictiſſimus. vale, eminentiſſime Car- «
dinalis. *Sic inſcriptum:* eminentiſſimo Do- «
mino meo D. Cardinali Spadæ, Jacobus «
Benignus Boſſuetus Epiſc. Meldenſis S. & «
obſequium. «

43. Hæc quidem à nobis ſcripta ſunt. Libri defenſores alii myſticos inclamant, alii ſcholaſticos: nos verò illis in tuto collocatis jam id agimus, ut quietiſmo reſurgenti conſulatur, tantique momenti rem, brevi opuſculo comprehenſam, pro ſuâ gravitate perpendi poſtulamus.

Digitized by Google

QUIETISMUS REDIVIVUS.

SECTIO PRIMA.

Primus error Quietiſtarum de curâ ac deſiderio ſalutis, aliiſque connexis.

HOc loco ſtatim admonemus, ſingulas propoſitiones ſuo hîc ordine recenſendas, ſingulos ferè errores continere: cæterùm facilitatis causâ, errores cognatos & ad eundem finem pertinentes in idem caput compingimus.

CAPUT PRIMUM.

Molinoſi & aliorum loci.

1. De hoc errore, quo totus de doctrinâ ſanctorum liber collimat, legantur primùm hæ jam in Summâ doctrinæ memoratæ, quatuor Molinoſi propoſitiones: 7. & 12. *ne anima de inferno aut de paradiſo cogitet aut eorum curam gerat, aut propriæ perfectionis, aut virtutis, aut ſalutis ſuæ cujus ſpem abjicere debet:* quibus addendæ ſunt 31. & 35. *de omittendâ à meditativis praxi virtutum,*

Sum.doct. n.2. *ſub fin.*

tum, deque earum actibus, propriâ electione aut activitate non producendis: ac de ſupprimendo amore erga humanitatem Chriſti, ut quæ ſit objectum nimis ſenſibile. Quæ ſanè propoſitiones quàm totum quietiſmum facilè complectantur, omnes vident. damnatæ autem ſunt ab Innocentio XI. in bullâ: *cæleſtis paſtor.* *Etats d'or. p. XVII.*

2. Ad has revocandæ iſtæ ejuſdem Molinoſi, deinde Guyoniæ. Molinoſi quidem: *vitam conſiſtere in eo quod nihil conſideres, nihil deſideres: nihil velis: atque animam quidem olim eſurientem fuiſſe bonorum cæleſtium ac ſitientem Dei quem amittere metueret;* ubi notandum illud *olim: nunc autem*, ex quo ſcilicet *anima perfecta eſt, eam nihil curare beatitudinem illorum qui eſuriunt ac ſitiunt juſtitiam.* hæc quidem Molinoſus. *Ibid. p. 73. 74. 88. 91. 96. &c. Guid. liv. 2. ch. 19. 20. 21. ch. 2. &c.*

3. Guyonia vero ſecuta Molinoſum *derelictionis* nomine (abandon) docet *indifferentiam ad quæcunque bona ſive animæ ſive corporis, ſive temporalia ſive æterna:* ita ut anima quæ *quondam ex motu caritatis bona omnia ſibi volebat per reſpectum ad Deum, ſui ipſius tota obliviſcatur: obliviſcatur omnis commodi, ſalutis, perfectionis, gaudii, ſolatii, neque quidquam ſibi poſtulet.* Nec mirum, quippe quæ nec ulla bona ſibi velit, ac nequidem per *reſpectum ad Deum: quondam* enim ea volebat: non nunc. ad hæc per *Moyen court §. 6. 17. &c. Cant. ch. 2. v. 4. p. 44.*

illam indifferentiam anima *illa ſic intrat in divinæ juſtitiæ rationes (intereſts)* ut *toto corde conſentiat in id omne quod de ipsâ fecerit (divina juſtitia) ſive ad tempus ſive ad æternitatem :* quo comprehenditur conſenſus in reprobationem & alienam & ſuam, quæque ex his conſequuntur. alio loco: *ſic intrat in divinæ juſtitiæ rationes, ut nihil aliud velle poſſit, ſive ſibi ſive cuicunque alteri præter eam rationem (intereſt) quam divina juſtitia ipſi præſtare velit, ſive ad tempus ſive ad æternitatem.*

In Cant. cap. 8. n. 14. p. 206. & ſeq.

4. Eadem Guyonia dixit, *non poſſe animum ſuum hærere in quocunque deſiderio, etiam gaudiorum paradiſi :* ac poſteà : *tanta amantis indifferentia eſt, ut nec poſſit deſiderare paradiſum*, quanquàm hoc deſiderium nihil aliud ſpirat quàm illud toties à B. Auguſtino memoratum, gaudium de veritate, deque Deo viſo, poſſeſſo, & ſummè in æternum amato, aliiſque conſectaneis.

Ibid. p. 207.

Ibid. 209.

5. Atque hæc de curâ, deſiderio, ac ſtudio ſalutis : quoniam inter ſe conjuncta ſunt ad eundem titulum rediguntur. De Chriſti humanitate quandoquidem ea quæ Molinoſus aliique dixerunt non ita claram conjunctionem cum antedictis habent, alium in locum transferantur. Illuſtriſſimus autem antiſtes quàm nihil aliud præter hæc doceat, coloret & pingat, ſequentia demonſtrabunt.

Digitized by Google

Caput II.

Domini Cameracenſis loci, ſive propoſitiones circa abdicationem & immolationem ſalutis æternæ.

Prima Propoſitio.

1. Articulus VIII. hæc habet: *in extremis probationibus zelatorem ſive æmulatorem Deum, purgando amori nullum oſtendere exitum ſive nullum perfugium, nullam ſpem ad ſuum commodum proprium æternum:* atqui nullum eſt nobis proprium commodum æternum præter ipſam æternam ſalutem. ea ergo eſt cujus ſpes abdicanda proponitur: quod eſt impium ex ipſo auctore in Inſtructione paſtorali paſſim.

Max. des SS. art. 8. p. 73.

Inſt. paſt. p. 18. 23. 37. 49. 51. 56. 82. 84. 90. 104. &c. Voy: Préf. ſur l'Inſt. paſt. n. 12. 13. p. x. xi. xii. xv.

2. Hunc in locum non cadit interpretatio affectus naturalis, qui affectus naturalis nedum ſit æternus, ſolo hujus vitæ tempore nec toto continetur, cùm nec ad perfectos ſpectet. ergo iterum atque iterum ſpes ſalutis abdicatur.

3. Huc etiam, nimirum ad illum actum quem vocant derelictionem ſui (abandon) quo commodum proprium abdicatur, nec aliud profectò quàm illud æternum, huc, inquam, ab auctore refertur illa *à Chriſto poſtulata ſui abnegatio.* Ergo motus animi ſe-

Ibid. 72. 73.

Digitized by Google

ipſum abnegantis, eſt motus animi abnegantis ſpem ſalutis æternæ; totus ergo articulus ad impietatem pronus.

Secunda Propoſitio.

p. 57. 4. Articulo x. ſic ſcribitur: *In extremis probationibus anima poteſt invincibiliter perſuaſa eſſe perſuaſione reflexâ, quæque non ſit ex intimo conſcientiæ, ſe à Deo juſtè eſſe reprobatam.* ac poſtea adducitur: *convictio quæ non ſit intima, ſed apparens & invincibilis.* (*Ibid. p. 90.*) In eo autem conſiſtit error, quòd piæ animæ invincibiliter credant ſe à Deo juſtè eſſe reprobatas, quæ blaſphemia non alio modo ab auctore ſolvitur, quàm ſi intelligatur illa perſuaſio populari quodam ſenſu: in eo quod anima id *imaginetur, credat, ſomniet*, ut habetur in notis & Inſtructione paſtorali centies. ſed fruſtra: convictio *enim eſt*, eaque *invincibilis.* atqui convictio ad mentem pertinet: denique ex ipſo auctore *reflexa eſt:* atqui ex Inſtructione paſtorali *imaginatio incapax eſt reflexi actus.* hic actus ad mentem, *ad ſuperiorem partem*, ad intellectum voluntatemque pertinet: ergo & illa perſuaſio atque convictio. Item illa perſuaſio ſive convictio pars eſt ſacrificii offerendi, de quo mox dicemus: pars eſt etiam illius acquieſcentiæ infra quoque memorandæ. non ergo eſt imaginantis aut

Nota lat. in librum de doct. SS.
Inſt. paſt. p. 22. poſt 22. 23. 28.
Inſt. paſt. p. 28.

ſomniantis, ſed verè & ſeriò reflectentis : id autem ipſo auctore fatente eſt impium : ergo ex ipſis explicationibus liber impietatis arguitur.

5. Deinde, is ſtatus apertè deſperantis eſt ; ergo piæ animæ quæ in illo eſſe finguntur in deſperationem conſentiunt.

6. Tum, ex eo quod ſit illa perſuaſio ineluctabilis, id efficitur, ut fideles animæ contra apoſtolum expreſſè *ſupra id quod poſſint tententur*, & ut *Deus jubeat impoſſibilia:* quod hæreticum & anathemate damnatum à concilio Tridentino ipſiſſimis verbis. *1. Cor. x. 13. Conc. Trid. Seſſ. vi. cap. 10. Voy : Troiſiéme écrit, p. 96.*

7. His autem ſemel poſitis totus articulus ſcatet blaſphemiis. neque valet excuſatio, quòd illa perſuaſio & convictio dicatur *apparens non intima :* hoc enim ipſum eſt quod vitio datur ; nempe ut perſuaſio & convictio illa quæ ſit reflexa & invincibilis, ſit tantum *apparens, non intima.* Sic namque peſſimus Molinoſus docet turpiſſima flagitia in quæ perfectæ animæ invincibiliter rapiuntur, apparentia eſſe non intima : tum illud perverſiſſimum, ea haberi pro non intimis ſed tantùm apparentibus quæ ſint reflectentis animi. ergo propoſitio ipſâ ſuâ excuſatione ſe ipſam conficit.

Tertia Propoſitio.

8. Eodem art. x. ſiç legitur : *in illâ im-* *Art. 10. p. 90.*

preſsione involuntariâ deſperationis ſit abſolutum ſacrificium commodi proprii in æternitatem. ergo illa immolatio rem ſpectat totâ æternitate duraturam, adeoque non aliud quàm ipſam æternam ſalutem: quo apertè firmantur ea quæ de commodo proprio æterno in primâ propoſitione relata ſunt.

Quarta Propoſitio.

9. Confirmatur ejuſdem propoſitionis
Ibid. p. 90. ſenſus erroneus ex hoc addito: *ſit abſolutum ſacrificium commodi proprii in æternitatem, quia caſus impoſſibilis animæ videtur poſ-*
p. 87. 90. *ſibilis & actu realis*: idque perſuaſione &
p. 87. convictione invincibili. Caſus autem impoſſibilis ſpectabat *beatitudinem æternam ac pœnas æternas, quibus non amiſſo amore Dei piæ animæ addicerentur.* Ergo & ille caſus non modo *poſſibilis*, verùm etiam actualis & realis viſus, ſpectat æternam ſalutem; ergo piæ animæ reverà ſibi videntur æternis præmiis privandæ, æternis ſuppliciis addicendæ: idque invincibiliter. quod eſt hæreticum & impium ac blaſphemum.

10. Ergo piis ac ſanctis, imò etiam perfectiſſimis animabus, hæreſis, impietas ac blaſphemia attribuitur: hoc autem ipſum, nempe imputare ſanctis hæreſim, impietatem & blaſphemiam, hoc, inquam, ipſum eſt hæreſis, impietas, blaſphemia. er-

go undecunque ſpectentur propoſitiones iſtæ blaſphemiis ſcatent.

11. Hinc autem rectè concluditur in illo ſacrificio abſoluto nullius alterius rei abdicationem edi, quàm ſalutis æternæ; quod eſt miſericordi Deo, non ſpei, quod jubet, ſed deſperationis offerre ſacrificium : quæ abominatio eſt, ac pejus aliquid quàm immolare canem.

Quinta Propoſitio.

12. *Non hîc agitur, ut ei (animæ) proponatur præciſum dogma fidei de voluntate Dei ad ſalvandos omnes homines, aut etiam fides illa quâ quiſque debet credere, velle Deum ſalvum eſſe unumquemque noſtrum.* ac poſtea : *non hîc, inquam, agitur, ut quis ratiocinetur cum illâ animâ quæ omnis ratiocinationis incapax eſt.* Quæ omnia ut antedicta eò pertinent, ut anima pia tentetur ſupra id quod poteſt, cùm nullâ rationis aut fidei ope ſublevari queat : & ut ab eâ tollatur *rationabile obſequium*, apoſtolo teſte, pietati chriſtianæ neceſſarium. *Max. p. 89.* *Ibid. p. 90.* *Sup. n. 6.* *Rom. XII. 1.*

Sexta Propoſitio.

13. *Tunc director poteſt ſinere, ut anima ſimpliciter acquieſcat amiſſioni ſui commodi proprii, & juſtæ condemnationi in quâ ſe eſſe ex parte Dei credit :* eodem articulo x. quæ *Art. x. p. 91.*

Digitized by Google

propoſitio eâdem quâ cæteræ cenſurâ inuritur. reliqua eodem ictu corruunt: nempè illud acquieſcere ſimpliciter juſtæ condemnationi auctore directore, non poteſt eſſe niſi reflectentis, deliberantis, liberè aſſentientis, voluntariè ſacrificantis, damnationi conſentientis, cùm ea condemnatio quæ ex parte *Dei* agnoſcitur *adverſus animam* de ſuo peſſimo ſtatu invictiſſimè ſimul, & ut ita dicam reflexiſſimè perſuaſam, nihil ſit aliud quàm ipſa damnatio. quæ ſi eſſet tantum abdicatio affectus humani, non tantus eſſet animæ deſperantis labor, neque id condemnationis ac reprobationis ſed potius liberationis loco haberetur. ergo hæc omnia abſona & impia, ex ipſis etiam explicationibus.

Ibid.

14. Hæc autem explicatio alibi ab auctore abdicatur. ſed nec pluris valet ea quam ejus loco ſubſtituit: *tunc acquieſcere animam juſtæ condemnationi ſuæ ex parte Dei, cùm fatetur eſſe ſe dignam ſempiternis ſuppliciis:* falſiſſimum. aliud enim eſt, id agnoſcere, ac ſimul amoliri à ſe iram juſti judicis piis ſupplicationibus, quod eſt ſperantis in Deum ac de ſuâ ſalute ſolliciti: aliud, acquieſcere & conſentire juſtæ condemnationi tanquam immedicabili: quod eſt deſperantis ac blaſphemantis.

Lett. 5. à M. de Meaux, p. 5. Relat. 7. ſect. n. 3. p. 116.

CAPUT III.

Solutis auctoris reſponſionibus amplius manifeſtatur error: reſponſio prima auctoris ducta ex articulis Iſsiacenſibus.

1. Sæpe reſpondet auctor circa abdicationem & immolationem ſalutis æternæ, nihil aliud à ſe proponi præter id quod articulis Iſſiacenſibus, maximè autem 33. continetur.

2. Hoc autem quàm ſit falſum, docent quinque maxima inter hos articulos & auctoris doctrinam diſcrimina.

Primum enim, articuli tantùm per conditionem impoſſibilem procedunt: auctor autem etiam per abſolutam & veram abdicationem ſalutis: *caſu impoſsibili reali & actuali viſo.* *Art. 33.* *Max. p. 90.*

Secundum hinc conſequens: Iſſiacenſes articuli tantùm velleitatem admittunt, ex objecto quippe impoſsibili: auctor verò voluntatem veram & abſolutam: quæ toto genere differunt.

Tertiò, auctor juſtæ reprobationis & condemnationis ſuæ perſuaſionem & convictionem, eamque inſuperabilem ac reflexam, atque adeo in ſuperiore animi parparte ſtatuit: à quo in articulis abhorremus.

Digitized by Google

Art. 31. Quartò, in articulis vetatur director ne ſinat animum deſperationi ac damnationi ſuæ acquieſcere: quod in auctore contrà eſt.

Ibid. Quintò, apud auctorem director animæ laboranti dogma fidei, præſertim illud de Dei bonitate, non prædicat, nec ratione agit; quod contra facere articulis Iſsiacenſibus diſertè jubetur. iidem articuli, ad ſolatium animæ laborantis, fidei decreta cum rectâ ratione conjungunt, & jubente apoſtolo rationabile obſequium proponunt, ut ſuprà dictum eſt. Sup. 5. prop.

3. Toto ergo, ut aiunt, cœlo differunt ab auctoris dogmatibus Iſſiacenſes articuli.

CAPUT IV.

Altera reſponſio auctoris repetita ex vitâ S. Franciſci Saleſii, prout à me refertur, ac de reſponſo mortis.

Max. des SS. p. 88. Inſt. paſt. p. nota ad p. 90. 92. Troiſi. écrit, p. 93.

1. De S. Franciſco Saleſio in ſenſum ineluctabilis deſperationis abducto, deque vitæ ejus auctore ac meipſo qui laudaverim, alibi egimus, & gallicos tractatus opuſculo gallico melius explicari poſſe duximus. nunc ſufficit, hunc ſtatum ex ipſis auctoris explicationibus eſſe impium, nec modò à tanto viro Franciſco Saleſio, verùm etiam ab omni piâ animâ penitus alienum.

Digitized by Google

2. Illud tamen prætermittere non poſſumus: quod D. Cameracenſis in nos retorqueat, illud à nobis in eodem Franciſco Saleſio agnitum *reſponſum quoddam mortis æternæ ſive certæ reprobationis:* quod pace ejus dixerim, apertum eſt mendacium. neque enim uſpiam ſcripſimus in beato viro fuiſſe *reſponſum mortis æternæ:* abſit: nec etiam abſolutè *reſponſum mortis: ſed quaſi reſponſum mortis.* Reſponſum autem mortis diximus ſenſu Pauli, veræ ac propriæ mortis, *ita ut tæderet nos*, inquit apoſtolus, *etiam vivere: ſed ipſi in nobiſmetipſis reſponſum mortis habuimus, ut non ſimus fidentes in nobis, ſed in Deo qui ſuſcitat mortuos.* Quod beato Saleſio apprimè convenit, à quo tunc ſpem omnem vitæ abjectam eſſe teſtantur ejuſdem epiſtolæ quas tertio ſcripto noſtro gallico commemoravimus.

Etats d'or. p. 339. Troiſi. écrit, n. 22. p. 113.

2. Cor. 1. 8. 9.

Liv. 3. ep. 26. al. 29. Liv. 5. ep. 27. al. 30. Troiſi. écrit, n. 13. 14. 15. 22.

3. Nihil ergo nobis cum D. Cameracenſi commune eſt, qui nec in Saleſio nec in ullis piis animabus certæ reprobationis ſenſum, nec perſuaſionem inſuperabilem eandemque reflexam, hoc eſt in ipsâ parte supremâ & rationali conſtitutam, nec abſolutum ſacrificium, nec ullum in deſperationem aſſenſum admittimus: quæ blaſphema & impia, D. Cameracenſis nec à ſe avertere, nec nobiſcum communicare potuit.

Digitized by Google

Caput V.

Alia reſponſio Cameracenſis repetita ex falſis articulis quibus idem antiſtes Molinoſum damnat.

1. Hoc ſe maximè argumento D. Cameracenſis effert, quòd falſis ſuis articulis Molinoſum clarè proſcripſerit, nedum ejus erroribus favere voluiſſe videatur. atqui falſum hoc eſt. Illuſtriſſimus enim auctor, (grave dictu, ſed re ex antecedentibus notâ:) ſummam quietiſmi tueri voluit: noluit in apertam damnationem incurrere: ergo quæſtionem involvit. non nihil mitigavit. nec ſatis cogitavit quàm ex tenui ſcintillâ tota flamma reſurgeret.

2. Quorſum ergo, inquies, falſos illos articulos apparavit, & totum quietiſmum omnino confodere velle viſus eſt? experire lector quiſquis es: facilè compereris quis ſit ille quietiſmus ab auctore confutatus: larva quietiſmi eſt, horrendis ac nimiis deformata figuris atque coloribus. Quis enim quietiſtarum id profitetur uſquam, ut *Deum æterno odio proſequatur: ut ſeipſum reipsâ odio habeat: Dei opus & imaginem in ſeipſo propter Deum diligere ceſſet: odio abſoluto ſe oderit, tanquam opus Dei non eſſet bonum; atque ad illud extremum abnega-*

Art. 2. faux, p. 30. 31. 32.

Art. 12. faux, p. 113. 114.

tionem ſui exacuat odio impio animæ ſuæ, quo ſupponitur eam eſſe malam naturâ, ut Manichæi docuerunt. Hæc auctor de quietiſtis fingit. At at: uſque adeóne metuis, ne vero ictu ladas? figmentum eſt, ſpectrum eſt quod poëtarum inſtar diſcerpendum tradis, & juſtum in quietiſtas chriſtianorum odium inani fragore conſumis: denique jacularis in nubes: ipſos tranſilis & intactos relinquis.

Caput VI.

His propoſitionibus totus liber continetur.

1. Jam ergo confutatis reſponſionibus, quibus auctor errores ſuos involvebat magis quàm certâ ratione tuebatur, perſpicuum remanet ab eo defenſas propoſitiones antedictas, quibus Molinoſi ſalutis incuria propugnatur. His autem propoſitionibus ſemel agnitis & damnatis totus liber concidit. huc enim antecedentia: huc conſequentia: huc totus ſpectat liber. Poſtea quàm enim eò nobis tota res redit, ut in deſperationis barathrum perfectæ, ut ſibi quidem videntur, animæ demergantur: quis ab eo abhorrebit, ut ſpei theologicæ movendi vim detrahat, aut cujuſvis occultæ voluntatis, hoc eſt reprobationis ipſius deſiderium introducat? Ex quibus facilè

conſequitur illa animæ à ſe ipſâ tanta diſtractio, quæ ſpem cum deſperatione conciliet, & cum infidelitate fidem, & vitia omnia cum omnibus virtutibus: quo nihil eſt in Molinoſiſmo tetrius. Has autem conſecutiones in Summâ *doctrinæ* liquidò demonſtratas D. Cameracenſis vidit, & in Reſponſione ſuâ reliquit intactas: alibi verò converſus ad vaniloquia, nihil aliud, quàm ſuos errores ipſe prodidit: quod etiam ſequentia demonſtrabunt.

Summa doct. *n. 3. p. 8. 9.*

SECTIO II.

Secundus error de probris in abſoluto ſacrificio involutis, deque diſtractione partium animæ per actus directos ac reflexos, ac de tentationibus novi generis.

CAPUT I.

De probris ac propudiis morum.

1. Quiſquis infandæ ſectæ arcana perſpexit chriſtiano orbi nimis nota, is profectò intelligit, in hoc ſacrificio, in his extremis quas vocant probationibus, in hac ſalutis abdicatione, quæ morum propudia involvantur: à quibus ut abhorrere D. Cameracenſem credimus, ſic horum

principia, eaque proxima ab eo eſſe poſita certò certius eſt, & ex antecedentibus & ex ſequentibus quoque propoſitionibus magis eluceſcet.

Septima Propoſitio.

2. *Tum* (in extremis illis probationibus) *anima à ſeipsâ dividitur, & expirat in cruce cum Chriſto, dicens, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me:* art. x. cui concinit illud articuli xiv. *in extremis probationibus ad amoris purificationem fit ſeparatio partis ſuperioris animæ ab inferiori.* ac paulò pòſt: *ſic in Chriſto perfecto exemplari noſtro: pars inferior non communicabat ſuperiori involuntarias perturbationes ſuas... ſuperior quoque non communicabat inferiori ſuam pacem aut beatitudinem.* Denique: *in eâ ſeparatione actus inferioris partis perturbationis ſunt omninò cæcæ & involuntariæ, cùm omne intellectuale & voluntarium ſit ſuperioris partis.* Quorum error in eo conſiſtit, non quòd admittatur quædam ſeparatio ſuperioris inferioriſque partium, quam omnes theologi poſt Paulum agnoſcunt: ſed ut admittatur ea ſeparatio, quâ concilientur in ſummâ parte ſpes: in infimâ, vera deſperatio, ex conſenſu & acquieſcentiâ voluntatis quam vidimus: (ſup. prop. 6.)

Art. x. p. 90.
Art. 14. p. 121.
Heb. iv. 12.

3. Hinc error ſecundus ac pejor, quòd

in illis probationibus, *actus inferioris partis perturbationis ſint omninò cæcæ & involuntariæ:* neque enim omninò cæca & involuntaria ea perturbatio eſt, quæ à ſuperiore parte, id eſt, ab ipsâ ratione regitur, juſtiſque imperiis coercetur: quo imperio deſtituta in omne flagitium proruit: unde etiam fit, ut ſecundùm Molinoſum infanda illa eveniant.

4. Tertius error, iſque peſſimus, quòd hæc omnia ad exemplum Chriſti fiant, atque animæ deſperatæ, diſtractis *ſuperiore* atque *inferiore* partibus, in eum modum quem vidimus, *cum Chriſto expirent in cruce, cum eoque dicant, Deus meus, Deus meus ut quid dereliquiſti me.* Hæc autem annotamus ſine præjudicio erroris ſingularis ſuo loco redarguendi de involuntariâ perturbatione Chriſti.

Octava Propoſitio.

p. 122.

5. Ad eandem propoſitionem pertinet iſtud de reflexis directiſque actibus: *ea ſeparatio fit ex differentiâ actuum realium, ſed ſimplicium & directorum intellectûs ac voluntatis, qui nullum relinqunt veſtigium ſenſibile, & actuum reflexorum, qui veſtigium ſenſibile relinquentes ſe communicant imaginationi ac ſenſibus, qui pars inferior appellentur, ut diſtinguantur ab eâ operatione directâ & intimâ*

timâ intellectus quæ pars ſuperior dicitur : eod. art. XIV.

6. Quo loco omittimus errorem auctoris, partem ſuperiorem in directis, inferiorem verò in reflexis actibus, repugnante etiam philoſophiâ, reponentis : illud adverti volumus, eſſe in reflexis actibus deſperationem ipſam, ſtante in directis ſummâ ac perfectâ ſpe : ex quo elicitur veri conſenſûs in omne vitium, unà cum virtute eidem oppoſitâ conciliatio : totuſque iſte locus, & ſibi contradicit, & ad colorandum palliandumque quietiſmum clarè pertinet. his conſentanea eſt doctrina circà tentationes quaſdam novi generis.

CAPUT II.

De tentationibus extraordinariis.

Nona Propoſitio.

1. Dantur tentationes *novi generis* ſive *extraordinariæ, naturæ differentis à vulgaribus*. Harum autem tentationum ea vis, ea natura eſt, ut iis conſentire una ſit ſalus. Sic in tentatione deſperationis una ſalus habetur, ſi auctore directore, *in juſtam tuam à Deo imminentem condemnationem ſimpliciter acquieſcas, nec alia via eſt ſedandæ tentationis, cùm hujus effectûs gratia inſtituta ſit*. Huic conjungenda eſt

Max. des SS. p. 77. 143. 145.

Ibid. p. 92.

Ibid.

Decima propoſitio.

Ibid. p. 144. 2. Ubi D. Cameracenſis directori quid ſit agendum præcipiens, ſubdit: *ante omnia & præcipuè debet ſupponere tentationes eſſe quaſdam generis communis, quarum remedium eſt mortificatio interior & exterior cum omnibus actibus timoris, & omnibus praxibus amoris mercenarii. Oportet etiam obfirmare animum, ne quidquam admittas ulterius, niſi certò conſtiterit ea remedia* (mortificationem ſcilicet interiorem & exteriorem) *eſſe omninò inutilia:* quo loco ſupponit inutilia eſſe remedia quæ *ſunt* per ſe ſe maxima, memoratque tentationem quæ *non oratione & jejunio*, quod in ſummis tentationibus Dominus præceperat, ſed ipsâ conſenſione vincitur: ex quibus quàm horrenda conſequantur, animus intueri refugit.

Matt. XVII. 20. Marc. IX. 28.

Undecima Propoſitio.

3. Jam quales eſſe debeant animæ illæ pauciſſimæ, quæ *extremis illis probationibus,* novique generis tentationibus deſtinentur, prodit auctor his verbis: *oportet eas uſque adeò eſſe dociles, ut nunquam voluntariè hæſitent in capeſſendis quibuſque rebus duris & humiliantibus: item oportet, nulli conſolationi, nulli libertati addictas eas eſſe: ad hæc oportet ut ſint ab omni re divulſæ, atque etiam*

Art. 8. p. 76.

Digitized by Google

à viâ quâ illam ipſam divulſionem doceantur: ut ſint præparatæ omnibus praxibus, quaſcunque ipſis impoſitas velint : non ſint addictæ neque ſuo orationis generi, neque ſuis experimentis, neque lectionibus, neque perſonis, quarum olim auctoritate & conſiliis fidenter utebantur. Liceat perpendere voces omnes, ambiguas ſanè, ſed in Molinoſi ſenſum pronas. Quid illi ejuſque aſſeclis *ſit illa docilitas & humiliatio*, nemo neſcit: cur autem non ſufficit, ut ſint omni conſolatione, niſi ſint etiam *omni libertate* nudatæ? Sanè illa privatio *libertatis omnis* Molinoſo grata, aptaque explicandis flagitiis, in quæ eodem auctore quædam animæ vi quâdam ac neceſſario impetu rapiuntur. Jam abſtractio ab omni re atque etiam ab abſtractionis viâ: ab omnibus priſtinis lectionibus, ab omnibus piorum directorum conſiliis, quid portendit? quid portendit animus indiſtinctè ad omnes praxes à novo directore imponendas comparatus? Hæc omnia quàm illam animam faciunt novis imperiis tractabilem ac parabilem, præſertim accedente doctrinâ *ut ſe illæ animæ judicari ſinant à ſuperioribus*, quo nomine etiam confeſſarii comprehenduntur, *iiſque in omnibus cæco modo obediant:* (ſive *cæcam obedientiam præſtent : leur obéit aveuglément en tout:*) quæ poſtrema ac proxima diſpoſitio eſt ad novorum directorum

Max. des SS. p. 239. 240.

Max. des SS. p. 239. 240.

abuſus ſtabiliendos. Mirum à tanto archiepiſcopo tot congeſtas voces, quas ad conſtituendas directiones novas, novas tentationes, nova remedia, hoc eſt nova flagitia, peſſimus quiſque Molinoſi ſectator arripiat.

Duodecima propoſitio.

4. Sanè laude digna eſt admonitio ad directores, ne in inferiori parte permittant unquàm inordinatos actus, qui curſu naturali rerum *voluntarii & ſuperiori parti ſubjecti eſſe ſoleant. art. XIV.* Nec tamen omiſſas voluit *poſſeſsiones, obſeſsiones, aliaque extraordinaria ad vias interiores pertinentia,* quæ quidem *à viâ fidei ac puri amoris* non abſolutè arceantur; *ſed ita duntaxat, ut tantùm infrequentiora ſint, quàm in cæteris viis.* Hæc igitur probra D. Cameracenſis & vidit, nec ab eâ quam tuetur viâ tantùm amoliri viſus eſt, quantùm res peſſimas oportebat: quæ quidem commemoraſſe graviſſimum eſt: ſed tamen diſſimulari cauſæ ſuſceptæ ratio non ſinebat.

Art. 14. p. 123. 124.

Ibid.

Caput III.

Hæc apta ad tuendam Guyoniam.

1. His propoſitionibus ad Molinoſum tuendum pertinentibus congeneres ſunt hæ quas Guyonia protulit in Interpreta-

tione ad canticum canticorum. Ubi *nigredo* ſponſæ, hoc eſt ii *defectus exteriores, ſive reales, ſive apparentes, quibus in ſtatum naturalem recidere videatur*, in perfectis animabus, *non ex defectu amoris aut fortitudinis provenit, ſed refertur ad fervorem divini ſolis ardentibus ac urentibus aſpectibus eam decolorantis*: quo fit, ut *nigredo illa ſit progreſſus non defectus*. Subdit, progreſſum *illum à juvenculis animabus conſiderandum non eſſe: quarum quippe nigredo ab ipſis procurata, defectus eſſet, cùm ut illa bona ſit, non ab alio quàm à ſole juſtitiæ provenire debeat.* En nigredo, ſive defectus; alii reales, alii apparentes: alii à ſole juſtitiæ profecti, & progreſſus loco habiti; atque adeò ad perfectas animas pertinentes: alii ab imperfectis animabus orti qui vitio ſint: quale myſterium nemo enucleaverit, niſi ex pravis Molinoſi dogmatibus atque praxibus. *In Cant. ch. 1. v. 5. p. 18.*

2. Alio loco inducuntur vulpeculæ, hoc eſt multi defectus, *exigui* quidem appellati, ſed tamen *vineam devaſtantes*: quos *dominus vineæ immittat: ut ad vineam deſerendam* anima compellatur. En defectus iique *animam devaſtantes, exigui* dicuntur, & purgationis loco ab ipſo Domino *immiſſi* memorantur. quæ iterùm atque iterùm Molinoſum ſpirant. *Ibid. ch. 2. v. 15. p. 62.*

3. Poſteà: ignominia *ſive abjectio* indu- *Ibid. ch. 5. v. 3.*

p. 113. citur ea, quæ duabus rebus conſtet: primâ, quòd *anima ſeipſam ac defectus naturales rurſùs induat: alterâ, ut ſeipſam maculet creaturarum amoribus:* (ſe ſalir dans les affections des creatures:) ſubdit, *nihil eſt aliud quod mihi ignominiam atque abjectionem conciliare poſsit: cùm contemtus ii qui à creaturis provenirent, abſque eo quòd horum ex meâ culpâ cauſa eſſem, mihi gloriæ futuri eſſent*: en iterùm ac tertiò Molinoſi ritu purgationis loco inſtituta abjectio, cujus ipſa anima per reditum ad ſe atque ad naturales defectus: ac per creaturarum amores ſuâ culpâ cauſa ſit; id autem ut confirmet & explicet:

Ibid. v. 4. p. 115. 4. Addit animam *eò adductam, ut nihil Deo jam denegare poſsit: tamen cùm Deus explicat peculiaria conſilia, eoque jure uſus quod in eam acquiſivit, poſtulat abnegationes ultimas atque extrema ſacrificia, totis viſceribus commoveri & excuſare ſe:* ſed ipſam excuſationem eſſe *in culpâ;* quippè quæ *prohibeat purificationem animæ, puritati & innocentiæ* ſuæ adhæreſcentis, & *exuendæ propriæ juſtitiæ repugnantis*: en illæ tentationes quibus obſiſtere crimini detur: en perfecta abnegatio atque extremum ſacrificium, ex eo quòd anima ad ſeipſam & ad amores creaturarum revolvatur: ut n. 3. dictum.

Ibid. v. 6. p. 118. 5. Hæc eſt igitur illa perfecta purgatio; hæc *perfectiſsima ſui derelictio*, (abandon:)

Digitized by Google

hoc ſacrificium puriſsimum, quo impedimentum omne cœleſtis connubii tollitur, ac perditio totalis inducitur: manet interim in animâ *plaga* ab *amante inflicta, culpæ pœna & immundities quam contraxiſſe ſe putat,* (putat enim tantùm, non reverâ contraxit) ex reditu ad ſe, & ex creaturarum amoribus.

6. Hinc etiam *illa vulnera à militibus, hoc eſt à divinæ juſtitiæ miniſtris illata: ſublato etiam pallio tam caro propriæ juſtitiæ: præcipuo licet illius ornamento:* en ſublata illa *propria juſtitia*, illa, illa, inquam, quæ priùs ſummo ornamento eſſet. *Ibid. v. 7. p. 121.*

7. Nec mirum hæc probroſa & infanda obſcuris involui dictis: quam ſecutus methodum D. Cameracenſis hæc excuſat & latenter inſinuat inductis illis, quas ſuprà commemoravimus, tentationibus, conſenſionibus tantùm apparentibus etſi invincibilibus, privationibus omnis libertatis, ſacrificiis abſolutis, & reliquis ejuſmodi perplexis, ambiguis, ad prava vergentibus, imò apertè pravis, neque unquàm ex vero excuſandis.

Digitized by Google

SECTIO III.

Tertius error de virtutibus.

CAPUT I.

Molinoſi & Guyoniæ errores.

1. AD probra morum pertinent neglectæ virtutes. Non autem eſt hîc animus retexendi Molinoſi verba de omittendâ à perfectis animabus, ipſius perfectionis ac virtutum curâ: vide quæ relata ſunt 1. Sect. cap. 1. n. 1.

2. Guyonia verò his congrua protulit, his verbis: *nullas eſſe animas ad virtutum praxim magis exercitatas, quàm eas quæ de virtutum praxi in particulari non cogitent.*

Moyen court, p. 36.

CAPUT II.

His conſonæ D. Cameracenſis propoſitiones.

Decima-tertia propoſitio.

1. *Purus amor nullam vult virtutem, quatenùs eſt virtus, id eſt quatenus eſt fortitudo, regularitas, perfectio.*

Max. des SS. p. 224.

Decima-quarta propoſitio.

2. *Tunc exercentur virtutes omnes diſtinctæ, non cogitando eas eſſe virtutes: quovis momento nihil aliud quis cogitat, quàm ut Dei*

voluntatem faciat: quaſi non in eo ipſo vel maximè virtus collocetur, ut Dei voluntati obtemperemus: aut ſit perfectius generatim cogitare Dei voluntatem, quàm ſpeciatim hanc & hanc divinæ voluntatis exequendæ rationem, in quâ collocatæ ſunt diſtinctæ virtutes. Unde

Decima-quinta propoſitio.

3. *Amor æmulator facit ſimul, ne quis jam velit eſſe virtute præditus, eoque magis ſit virtute præditus, quòd virtuti jam non ſtudet:* quæ cùm auctor intelligeret peſſimè ſonare, nec ab auribus chriſtianis ferri poſſe, in *errata* ita emendavit & emollivit: *virtute præditus: lege, virtute propter ſe.* Fruſtrà: ambiguè enim dictum; ſi enim *propter ſe* ſic intelligitur, ut in illo fine animus conquieſcat, nullus eſt juſtorum etiam imperfectorum, qui *propter ſe* virtutis ſtudioſus eſſe velit: ſi autem *propter ſe* id ſonat, ut ſibi quiſque velit virtutem, nemo eſt etiam perfectiſſimus qui non id velit: quare iſta omnia ſunt peſſima paradoxa ad infringendam virtutis dignitatem, ejuſque adipiſcendæ neceſſitatem & votum inſtituta, nec ad alium finem conducentia, quàm ad Molinoſum ejuſque ſequacem Guyoniam excuſandos, imò verò extollendos ac laudandos, ut ex ſupradictis patet. *Ibid.*

Digitized by Google

Decima-ſexta propoſitio.

Max. art. 40. p. 253. 4. Peſſimum eſt iſtud: *quòd ſancti myſtici à perfectionis ſtatu excludant praxes virtutum:* quo & ſanctis imponit, & virtutis nomen invidioſum reddit, ut eſt in Declaratione poſitum. *Ult. edit. p. 265.*

5. Hæc autem emollit auctor, dum praxes virtutum refert *ad certam quandam ordinationem formularum*, de quâ in eo articulo egit: tamquam nihil aliud egerit. Sed neque id tantùm egit; verùm alia quædam: atque illud imprimìs, ut *anima perfecta Deum nullo medio amare intelligatur; quia nullum commodi*, etiam illius æterni, de quo anteà diximus, *motivum adhibeat:* neque tantæ perfectionis eſt ab illarum formularum craſsâ ſervitute abſolvi animas, ut in eo transformationis ſive ſummæ perfectionis ratio de quâ in articulo agitur, collocari mereatur. *Ibid.*

Ibid. 6. Sanè exprobrat auctor, falſo ſibi imputari in noſtrâ Declaratione, quod dixerit à ſanctis myſticis excludi virtutis *praxim*, cùm ille *praxes* ſcripſerit: peſſimè objectum, cùm ideò in eâdem Declaratione reprehenderimus, quod plurali quoque numero excluſum voluerit, *praxim & virtutum actus.* Iis autem uſi ſumus vocibus, ut clarè appareret excludi ab auctore ipſum

virtutis exercitium, ipſos virtutum actus: quod damnatum erat in Beguardis dicentibus: *quòd ſe in actibus exercere virtutum, ſit hominis imperfecti.* His congrua affectare, & vanas excuſationes poſtea obtendere, nihil eſt aliud quàm hæreticis favere, eorumque erroribus colorem ac pigmenta quærere: quod tantum præſulem non decebat. *Clem. ad noſtrum de hær.*

Caput III.

His apoſtolica doctrina paucis opponitur.

1. His autem propoſitionibus opponimus hæc Pauli: *de cætero, fratres, quæcumque ſunt vera, quæcumque pudica, quæcumque juſta, quæcumque ſancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ, hæc cogitate:* quod profectò longè diſtat ab eo, ne cogitemus virtuti, quatenùs virtus eſt, aut virtutum diſtinctioni ſtudeamus. Concinit Petrus de ſingulis diſtinctiſque virtutibus mandans: *miniſtrate in fide veſtrâ virtutem, in virtute autem ſcientiam, in ſcientiâ autem abſtinentiam, in abſtinentiâ autem patientiam, in patientiâ autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem.* Quibus qui negaverit ita præcipi ſtudium ſingularum virtutum, ut cujuſque pulcritudini hæreamus, is profectò Guyoniæ ac- *Phil. IV. 8.* *2. Pet. I. 5. 6.*

Digitized by Google

que Molinoſo magis quàm Petro & Paulo conſulit.

Sectio IV.

Quartus error de quinque amoribus, deque falſo amore puro.

Caput I.

Quæſtio, an quinque amores ab auctore definiti, ſint actus vel ſtatus.

1. JAM quæſtionem omnem de Quietiſmo redivivo expeditam putaremus, neque adderemus quidquam niſi è re eſſet, ut retegerentur principia, quibus auctor in errorem deduci nos voluit.

2. Quinque amorum ſcholis inaudita, & ad arbitrium conficta diviſio, ad errores quietiſticos viam ſternit falſis definitionibus, quas, ut jam notas, ſive ex ipſo libello repetendas, ſupponimus.

Rép. à la décl. p. 8. Inſt. paſt. p. 6.

3. Has ut tueatur D. Cameracenſis, ſuæ cauſæ præſidium reponit in eo, quod quinque illi amores ſint ſtatus non actus. Næ ille in valdè exiguâ re vim magnam collocat. Ultrò enim confitebor hìc agi de quinque ſtatibus, ſed per ſuos actus ut ſit definitis: quo definitiones in actus magis quàm in ſtatus cadunt. Sic in amore judaïco, re-

rum terrenarum cupido priùs actum quàm ſtatum afficit. Sic actus amoris, qui puræ concupiſcentiæ dicitur, priùs eſt ſacrilegus atque impius, quàm ipſe ſtatus. Sic denique amor ſpei, qui eſt tertius, priùs actu quàm ſtatu conſtat. Huc accedunt egregiæ ac invictæ rationes, quibus Dominus Carnotenſis peſſimam evaſionem præcludit. *Lett. paſt. p. 14. 15.*

Caput II.

De tertio amore, ſive de amore ſpei: auctoris errores.

1. His poſitis conſurgit de amore ſpei auctoris

Decima-ſeptima propoſitio.

2. Tertius amor, *qui eſt amor ſpei, non eſt omninò mercenarius;* (intereſſé:) *eſt enim mixtus amore Dei propter ſe: ſed motivum commodi proprii eſt ejus motivum præcipuum & dominans:* cui connexa eſt. *p. 4.*

Decima-octava propoſitio.

3. *In amore ſpei motivum propriæ felicitatis prævalet motivo gloriæ Dei.* *p. 1.*

4. Error maximus, quo docet in theologicâ virtute, hoc eſt in amore ſpei prævalere rem creatam, nempè felicitatem noſtram, bono divino, nempè gloriæ Dei, quæ

continetur aliquid increatum, nempè Dei majeſtas ac dignitas. Quâ ſententiâ evertitur ſpes theologica, ut eſt in Declaratione poſitum.

Declar. 3. ep. poſt. edit. p. 258.

5. Alter error, *amorem ſpei non eſſe penitùs mercenarium* (intereſſé :) *eò quòd ſit mixtus initio amoris Dei propter ſe :* hoc eſt initio amoris caritatis : ſive ut in Inſtructione paſtorali ponitur : *actus ſpei includit amorem Dei ut boni ſupremi :* quod eſt caritatis, cùm amor Dei, ut boni ſupremi, non poſſit non eſſe amor *præferentiæ* : alioqui non eſſet amor boni ut ſupremi. Hinc autem fit, ut ſpes theogica ſine quodam ſaltem initio caritatis eſſe non poſſit : quod eſt falſiſſimum, cùm omnes theologi uno ore ſentiant : caritatem quidem non ſine fide & ſpe : ſed fidem ac ſpem ſine caritate eſſe poſſe, contrariamque ſententiam reputent erroneam.

Inſt. paſt. p. 7.

6. Sic deficit in illâ diviſione quinque amorum : amor ſpei theologicæ, ipſe quidem bonus, & à Spiritu ſancto infuſus etſi ab amore caritatis ſeparatus : unde illa diviſio inadæquata & falſa, licèt ab auctore fundamenti loco poſita.

Caput III.

In duas propoſitiones præcedentes notæ contra amorem naturalem auctoris ac novam motivi ſignificationem.

1. Ludit omninò nos D. Cameracenſis, cùm commodum proprium vult eſſe amorem humanum ac naturalem ſui. Contrà primò, in amore ſpei, quæ eſt virtus theologica, & merè ſupernaturalis, prævalere non poteſt motivum creatum: atqui commodum proprium amori ſpei prævalet. Ergo proprium commodum non eſt motivum creatum.

2. Contrà ſecundò: motivum proprii commodi, quod in amore ſpei dominatur (p. 4.) idem omninò eſt ac motivum noſtræ felicitatis (p. 14.) atqui motivum noſtræ felicitatis in ſpe theologicâ non eſt aliquid naturale, ſed ſupernaturale: alioqui ſpes theologica non eſſet ſpes theologica, ſed aliquid naturale motivo naturali nixum, quod eſt Pelagianum. Ergo commodum proprium in ſpe theologicâ non eſt aliquid naturale. *Max. p. 4.* *Ibid. p. 14.*

3. Jam quod Cameracenſis ita interpretatur *motivi* vocabulum, ut non ſit aliquid extrà alliciens, ſed internum impulſivum, ſive agendi & amandi principium, æquè er- *Inſt. paſt. p. 1..*

Digitized by Google

roneum eſt ac Pelagianum. Motivum enim ſive impulſivum interius amoris ſpei non poteſt eſſe aliquid naturale, quale impulſivum illud eſſe fingitur : neque noſtra felicitas, aut ipſa Dei gloria eſt movens principium, ſive impulſivum interius, ſed externum. Totum ergo quo nituntur D. Cameracenſis explicationes, vanum eſt ; manetque ſenſus contrarius, qui fatente auctore eſt erroneus & peſſimus.

Ibid. p. 9. 10. 11.

4. Omninò enim recordari nos oportet id quod dicit auctor : ſcilicet in libro de doctrinâ ſanctorum, *abſque novis ſuis explicationibus, de paginâ ad paginam, de lineâ ad lineam, ſcatere omnia ineptiis atque inſaniis*, ut etiam alibi annotatum eſt.

1. Lett. à M. de Meaux, p. 46.

Rép. à 4. Lett. p. 96.

Caput IV.

De quarto amore.

Decima-nona propoſitio.

Max. p. 6.

1. *Datur amor caritatis adhuc mixtus reliquiis commodi proprii* (intereſt propre) *qui eſt verus amor juſtificans, eò quòd motivum gratuitum* (deſintereſſé) *in eo dominetur:* cui æquivalet iſta :

Vigeſima propoſitio.

Ibid.

2. *Is amor Deum quærit propter ſe, eumque omnibus*

omnibus rebus nullâ exceptâ anteponit : rurſùs : *nec felicitatem ſuam quærit niſi propter Dei gloriam.*

Vigeſima-prima propoſitio.

3. *Hæc vera caritas nondum eſt pura, hoc eſt, nondum eſt impermixta* (ſans aucun mélange.) p. 5.

Vigeſima-ſecunda propoſitio.

4. *Quartus amor ſive caritas adhuc mixta* ibid. *cuidam motivo commodi proprii relato & ſubordinato ad motivum principale, ad finem ultimum, qui eſt pura gloria Dei, deberet nominari amor caritatis mixtæ: ſed cùm hunc amorem aſſiduè opponere debeamus amori puro, ſive ab omni commodi ratione abſoluto, huic amori dare cogor nomen amoris mercenarii, ſive commodo ſtudentis* (intereſſé :) *quia adhuc mixtus eſt* p. 14. *reliquiis commodi proprii, quanquam eſt amor, quo Deus nobis ipſis anteponitur.*

5. Ex his liquet amorem caritatis veræ ac juſtificantis, quo Deum nobis rebuſque omnibus anteponimus, (prop. 19. & 20.) non eſſe purum (prop. 21.) ſed mixtum (prop. 22.) contrà quòd omnis ſchola definit amorem caritatis veræ ac juſtificantis eſſe gratuitum.

6. Quòd autem paſſim reſpondet auctor agi de ſtatu non actu : redit ſolutio ſuprà

allata (cap. 1. n. 3.) de ſtatu quidem agi; ſed definiendo per actus; ita ut actus magis definiatur quàm ſtatus. reverâ enim actui convenit, ut ſit juſtificans, ut in eo prævaleat motivum gratuitum (*deſintereſſé*) ut Deum rebus omnibus ſibique anteponat: ut felicitatem non niſi propter finem ultimum ac puram Dei gloriam quærat: quæ quidem ſtatui caritatis juſtificantis competunt, ſed ideò vel maximè quòd competant actui; undè ille ſtatus, totâ ſcholâ conſentiente debuit appellari amoris gratuiti ac puri, ab actu principali quem elicit: nec ſine errore mercenarius ac mixtus appellari poteſt.

7. Si enim ideò mixtus ac mercenarius dicitur, quòd ſit ſpei conjunctus, ſequitur ut quinti gradûs amor pariter mixtus ſit ac mercenarius; quippè ſpei æquè conjunctus, ut fides catholica docet, ac mox declarabimus.

Caput V.

De quinto amore ſive puro D. Cameracenſis æquivocationes.

1. Hîc demonſtrare aggredimur id quod de amore puro Cameracenſis obtendit merâ æquivocatione conſtare, & amorem purum quintum qualem ille definivit, nulli

niſi ipſi agnitum & probatum : cùm autem hâc in re vel maximè, totius libri ratio contineatur ; ut omnia tradantur enucleatiùs, geometrico more procedemus. Sint ergo iſtæ definitiones ac poſtulata noſtra.

Definitio prima.

2. Purum ſive gratuitum amorem nos hîc non eum dicimus quem tota ſchola agnoſcit amorem caritatis pro objecto ſpecifico ſive primario habentis Deum in ſe conſideratum ; hoc enim ſenſu omnis actus amoris ſive caritatis purus eſt & gratuitus ; ac de eo nulla eſt litigatio.

Definitio ſecunda.

3. Hic amor caritatis eſt ille quem auctor quarto gradui aſſignat, eſtque is qui Deum nobis noſtriſque commodis, ac rebus omnibus anteponit, nec felicitatem ſuam quærit niſi propter Dei gloriam (prop. 19. 20. 21. 22. cap. ſuperiori n. 1. 2. 3. 4.) is amor reverâ purus eſt & gratuitus, ſed non eſt ille amor purus, quem toto libro Cameracenſis intendit. *Max. des SS. p. 6.* *Ibid. 8.*

Definitio tertia.

4. Amor purus in quem toto libro Cameracenſis intendit, eſt is qui hunc prætergreſſus, quinto gradui ab auctore aſſigna- *Ibid. 10. 11.*

Ibid. tur: definiturque *amor Dei propter Deum ſolum in ſe conſideratum, nullâ mixtione mercenariâ neque metûs neque ſpei.*

Poſtulatum.

5. Petimus concedi nobis verba, ſive locutiones auctoris ſtricto, & ut aiunt, rigoroſo, hoc eſt, proprio ſenſu eſſe intelligenda. Conceſſum ab auctore, cùm ultrò ſpoponderit ſe ſublaturum æquivocationem omnem, & rem deducturum ad rigorem theologicum, & ad exactas definitiones. His poſitis ſtatum quæſtionis facilè & clarè ponimus.

Max. des SS. avert. p. 25. 26. 27. 28.

Caput VI.

Ex his ſtatus quæſtionis.

1. His poſitis planè oportet ut concedatur nobis, quinto amori, ſive amori quinti gradûs ſecundùm auctorem ineſſe debere aliquid excellentius, quàm ut Deum ſibi rebuſque omnibus anteponat, nec niſi propter Dei gloriam felicitatem quærat. id enim amori quarti gradûs competit, quo hic longè præſtat.

2. Atqui amore illo, qui quartus appellatur, nihil excellentius fingi poteſt, quàm ut ſpei metûſque nulla prorſus ratio habeatur.

3. Fac enim in illo quinto gradu aliquam haberi ſpei ſive ſalutis ac felicitatis æternæ

rationem; tunc nihil poteſt eſſe meliùs, quàm ut ſpes felicitatis non niſi ad Dei gloriam referatur. Hoc autem jam competit amori quarti gradûs. Ergo amori quinti gradûs nihil ſupereſt acquirendum, quàm ut ſpei felicitatis æternæ nullus relinquatur locus, hujus nulla uſquam ratio habeatur. Atqui hoc merum figmentum eſt, quo ſpei theologicæ vis omnis extinguitur. Ergo is eſt peſſimus quinti amoris fructus, ut ſpei vim extinguat; repugnante ſcripturâ: ac dicente apoſtolo: *nunc autem manent tria hæc fides, ſpes, caritas.*

4. Hæc igitur auctoris ſumma doctrinæ eſt, nec deeſt aliud quidquam niſi ut ex ejus verbis propoſitiones ex his ductæ contexantur, quod nunc nobis præſtandum eſt.

Caput VII.

Doctrinæ præcedenti aptæ auctoris propoſitiones contrariæ apoſtolo & concil. Trident.

Vigeſima-tertia propoſitio.

1. *Neque pœnarum metus, neque deſiderium mercedis in hoc amore* (quinti gradus) *ullam habent partem:* ſtrictè loquendo (ex poſtulati noſtri ratione: ſupra cap. 5. n. 5.) erroneum. Nullam enim partem habere generatim dictum, ita intelligitur, ut ſalutis de- *Max. p. 18.*

Digitized by Google

ſiderium, ſive ſpes theologica, nihil conferat ad amorem, neque ullum in iis ſit amandi incentivum, nulla illecebra ſive ratio illiciens ac movens. Hoc autem erroneum eſt, & clarè adverſatur dicenti apoſtolo: *finis præcepti caritas:* quo omne præceptum adeóque ſpei theologicæ ac deſiderii ſalutis comprehendi negat nemo.

1. Tim. 1. 5.

2. Adde quod ea propoſitio proſcribitur expreſſo decreto concilii Tridentini clarè definientis omnes juſtas animas *intuitu mercedis æternæ*, & *ſuam ipſorum ſocordiam* (poſt peccatum originale innatam omnibus) *excitare, ſeque cohortari, ut in ſtadio currant:* quod etiam ad animas perfectiſſimas pertinere, Moſis ac Davidis exempla in eodem decreto allata demonſtrant.

Seſſ. VI. cap. 11.

3. Ex his igitur claret, de fide eſſe, quod mercedis ejuſque maximè quæ Deus eſt, ſive divinæ poſſeſſionis intuitu, animæ etiam piæ ac perfectæ ſaltem magis accendantur ad amandum Deum amore caritatis.

4. Quare verum quidem eſt, caritatem non ſiſtere in ſalutis deſiderio, ſed illud referre ad Dei gloriam, ut eſt dictum (definitione 2. cap. 5. n. 3.) ut autem univerſim dicatur deſiderium ſalutis nullam partem habere in amore Dei, neque ſaltem motivi cujuſdam excitantis, ſive incentivi, incitamenti, rationis illicientis loco eſſe, pro-

Digitized by Google

priè ac ſtrictè loquendo, ut ex poſtulato noſtro ſuprà memorato, verba auctoris ſumi debent; erroneum eſt, & apoſtolico dicto, conciliique Tridentini decreto contrarium.

Vigeſima-quarta propoſitio.

5. Sequitur auctor: *non jam diligitur (Deus ab illis animabus) neque meriti, neque perfectionis, neque felicitatis, quam amando inveniant causâ*: eodem modo erroneum eſt, & apoſtolo concilioque Tridentino contrarium. Congruit autem Guyoniæ (ſup. ſect. 1. cap. 1. n. 3. 4.) Ibid. p. 103

6. Rursùs de duabus illis propoſitionibus quæro: an de habitu ſive ſtatu perfectè amantium proferatur illud, *nullam habere partem*: an de actu amoris puri ſive quinti gradûs. Si de habitu vel ſtatu, ut paſſim auctor poſtulat, aperta eſt hæreſis, excludens à toto ſtatu ſalutis deſiderium: quippe quod ad hunc ſtatum nihil conferat. Sin autem de amore actuali loquitur auctor, valet cenſura (in hoc capite ad propoſitionem 23.) poſita (n. 3.) & (ad hanc propoſitionem 24.) repetita.

Digitized by Google

Caput VIII.

Alia propoſitio ad eundem finem ſpectans.

Vigeſima-quinta propoſitio.

Max. des SS. p. 11.

1. Subdit auctor : *tantumdem amaretur Deus, etiamſi per ſuppoſitionem impoſsibilem ignoraturus eſſet ſe amari, aut etiam vellet miſeros facere qui eum dilexiſſent* : quæ verba propriè & ſtrictè uti debent (ex poſtulato noſtro) ſumta, ſignificant nullis Dei beneficiis, nec ipsâ Dei viſione amorem incendi poſſe : contrà quod demonſtratum eſt ex traditione patrum & ex claris evangelii locis ad fidem pertinere, in libello cui titulus, Schola in tuto, (q. 12. art. 8. & 9. n. 218. 219. 220. 221. 222.)

2. Neque excuſari poteſt auctor ex quibuſdam fortè ſimilibus ſive affinibus piorum virorum dictis ; eò quòd ibidem demonſtratum ſit locos eos eſſe interpretandos per pium quemdam exceſſum piamque hyperbolen : quam ſtrictè ſumi, & ab auctore in regulam verti, ratio fidei non ſinit.

3. Ex his autem confirmatur ſecundùm dicta ſanctorum id quod ſæpè diximus : motiva caritatis inter ſe ordinari poſſe, ita ut ediſcamus aliud alio prius aut majus eſſe ; non autem aliud ab alio ſeparari oportere.

Digitized by Google

4. Confirmatur etiam error auctoris pro certo principio ſive decreto ſtatuentis in amore puro, nullam beneficiorum Dei ſive præcedentium ſive futurorum; nullam divinæ bonitatis quatenùs benefica eſt, haberi rationem: quod notari volumus, ut quod & per ſeſe ſit peſſimum, & peſſima ſuo loco obſervanda inducat: atque hæc de quinque amoribus, ac de amore quinto ſive puro, ad mentem auctoris ibidem conſtituto, dicta ſint: nunc ad ejuſdem auctoris articulos procedamus.

SECTIO V.

Aliæ propoſitiones ad eundem finem ſpectantes ex articulis libri D. Cameracenſis.

CAPUT I.

Ex articulo ſecundo demonſtratur ſeparari virtutem movendi ſive excitandi, ab æternâ ſalute.

Vigeſima-ſexta propoſitio.

1. *Qui puro amore diligit nullâ commodi proprii mixtione, non excitatur ſui commodi motivo:* id autem eſt à *commodo ſuo*, quo etiam ſalus æterna continetur, arcere ex- *Ibid. p. 20.*

citandi ſive movendi vim. Undè pergit: *non vult beatitudinem, niſi quia ſcit & Deum eam velle, & velle ut velimus, ad ejus gloriam:* quo efficitur, ut noſtra beatitudo ſaluſque per ſeſe ſuâque inſitâ bonitate jam nos nullatenùs moveat. Firmat autem ex ſequentibus: *ſi per caſum, qui propter promiſſa merè gratuita eſt impoſsibilis, vellet Deus ad nihilum redigere animas juſtas in ictu mortis corporalis, vel eas privare viſione ſui, aut eas tenere æternaliter in tentationibus miſeriiſque hujus vitæ, ut ſupponit Auguſtinus, aut eis procul à ſe imponere ſempiternas inferni pœnas, ut ſanctus Chryſoſtomus poſt ſanctum Clementem Alexandrinum ſupponit, animæ hujus ſtatûs, puri amoris, non amarent Deum; neque ſervirent Deo minùs fideliter.*

Max. p. 27. 28. Ibid. 28.

Vigeſima-ſeptima propoſitio.

Ibid. 28. 2. *Quæ non poſſunt ſeparari ex parte objecti* (nempe beatitudo à Deo amato cum finali perſeverantiâ:) *reſpectu motivorum, realiſsimè ſeparari poſſunt.* ...

Vigeſima-octava propoſitio.

Ibid. 3. Subdit: *non poteſt Deus non eſſe beatitudo fidelis animæ: ſed illa cum poteſt amare amore tam gratuito,* (deſintereſſé) *ut nec intuitus Dei beatifici quidquam augeat amorem Dei in ſe conſiderati nullâ cogitatione ſui: ac*

Digitized by Google

tantumdem amaret ſi nunquam futurus eſſet beatitudo ſua. Tres poſtremæ propoſitiones, quia coincidunt cum 23. 24. 25. eâdem cenſurâ dignæ ſunt. Horum error eſt in τῷ magis: nempe quòd auctor aſſerat: animas perfectas non magis amare, ſive non magis incendi ad amandum, Deoque ex amore ſerviendum, ex quovis Dei etiam viſi ac beatifici intuitu: quod in nullo ſanctorum, quos auctor allegat, invenitur. Ergo concedimus quidquid Deus ſive per poſſibile, ſive per impoſſibile nobis imponat, eum amandum, ei amore ſerviendum eſſe: ut autem nullo Dei etiam viſi beneficio magis magiſque anima etiam perfectiſſima ſeſe ad inflammandum, ſive ad firmandum amorem cohortetur, & nullus ſanctorum dixit, & eſt erroneum ex antecedentibus, & ex concilio Tridentino reprobatum expreſſo decreto, quòd ſuprà retulimus (prop. 23.)

Sup. ſect. 4. cap. 8. & 9.

Sup. ſect. 4. cap. 8. n. 2.

Caput II.

Ex his ſolutio locorum Patrum: Sanctorum ſecuritas: his congruunt ſcholaſtici.

1. Locus Auguſtini pro exemplo ſit: poſtea quàm enim ſtatuit ſpe pacis æternæ adverſus vitia certandum: ſubdit: *ſed ſi, quod abſit, illius tanti boni* (pacis æternæ) *ſpes*

De Civ. Dei 21.15.

Digitized by Google

nulla eſſet, malle debuimus in hujus conflictationis moleſtiâ remanere, quàm vitiis in nos dominationem non eis reſiſtendo permittere. Vides Auguſtinum docere, vitio quidem repugnari oportere, etiam ſi pugna ſanctæ caritatis cum vitiosâ cupiditate foret perpetua; non autem negare, caritatem hinc magis incitari ad pugnam, ſi ſpes ſempiternæ pacis affulgeat.

Lib. 4. Strom. 2. Clemens autem Alexandrinus docet, ſi ſalus & caritas ſeparari poſſent, anteponi oportere caritatem: non verò docet eam majorem aut firmiorem non futuram, ſi ſalutis æternæ, hoc eſt Dei habendi & poſſidendi, intuitu accendatur: quod eſſet erroneum.

Hom. 15. & 16. in Rom. 3. Chryſoſtomus verò docet quidem ſi fieri poſſet Paulum à Chriſto libenter anathema futurum pro ſalute Judæorum: ſed *hoc ſecurus dicebat* præ deſiderio Chriſti, tantò ſcilicet ejus cupidior, quantò ut gloriam ſuam in Chriſto ita amorem augeri per hoc quoque anathema ſentiebat.

Schol. in tut. q. 12. art. 2. n. 195.

Vict. vit. lib. 5. cap. 4. 4. Profert Cameracenſis ex perſecutione Vandalicâ S. Victorianum martyrem clarâ voce profitentem, etiam ſubtractâ ſpe æternæ vitæ fidelem ſe creatori futurum. Quorſum iſta? non enim ſanctus martyr propterea ab amore motivum ſpei ſeparat, aut inutile prædicat ad accendendum amo-

Digitized by Google

tem, cùm ſubdat : *Securus ſum de Deo Chriſto & Domino meo :* quâ voce declarat ſe promiſſorum fide ad martyrium, hoc eſt, ad eam caritatem, quâ ipſo Domino teſte, nulla poteſt eſſe major, excitari. *Ibid.*

5. En ubique apud ſanctos illa ſecuritas quam ſæpè inculcavimus. En Afer Victorianus ejuſdem ſecuritatis à S. Auguſtino Africæ ſpeciali doctore explicatæ memor : de quâ ſecuritate vide id quod alibi monuimus. *Sch. in tuto, q. 12. art. 2. n. 195. 196.*

6. Ejuſdem ſecuritatis teſtis Caſſianus de Pauli anathemate : *ſecurus optat interire pro Chriſto :* en illa ſecuritas, quæ promiſſis nixa & excitata ſe ad exhibendam Chriſto perfectiſſimam caritatem adhortatur. *Coll. 9. cap. 18.*

7. Ut addamus & ſcholaſticos, eoſque antiquiſſimos : Scotum audivimus poſt *circunſcriptam ab objecto primario caritatis, commoditatem ad amantem*, ne tamen cætera motiva ſive incitamenta ad excitandam caritatem minùs valere viderentur, induxiſſe *ſecundarias objectivas rationes amantis, redamantis ac beatifici Dei, in quantum eſt bonum communicativum ſui nobis, ex ſpecialis amabilitatis intuitu allicientes ad amandum.* *Sch. in tut. q. 4. art. 2. n. 81. & ſeq.*

8. Videantur hanc in rem loci à D. Carnotenſi allati : Durandi admittentis reſpectum etiam ad bona temporalia tanquam *adminiculativum* ad caritatem : *in quantum* *Lett. paſt. p. 20. 21.* *In 3. diſt. 29. q. 3. in fin.* *Ibid.*

omne bonum addito alio bono redditur eligibilius : iterùm ; *in amicitiâ civili poteſt haberi reſpectus ad dilectiones & utilitates quæ ex amicitiâ conſequuntur, dummodo non habeatur ad eas reſpectus principaliter :* Gabrielis : *multæ ſunt rationes diligendi : prima & perfectiſſima, bonitas Dei :* Denique, *ſecundùm quod plures vel potiores rationes communicabilitatis concurrunt in uno diligibili, ſecundùm hoc magis diligendum affectivè :* Majoris : *licèt Deus ſecundùm bonitatem intrinſecam ſit ratio objectiva caritatis, tamen eſſe creativum, & nos creaſſe, & redemiſſe, & glorificare, ſunt cauſæ allectivæ minùs principales ad hoc, quod Deum diligamus* &c. quæ Scoto concinunt.

In 3. diſt. 29. q. un. con. 6.

In 3. diſt. 27. q. 2.

Lett. paſt. p. 17. 19.

9. Ipſe Carnotenſis, unus omnium profeſſus, vel maximè ſe fuiſſe & eſſe communioris in ſcholâ ſententiæ defenſorem circa motiva ſpecificativa caritatis & ſpei : tamen cum cæteris theologis addit, *motiva particularia virtutum eſſe excitativa puri amoris.* Cui rei comprobandæ profert S. Thomæ locos à nobis etiam alibi memoratos.

Ibid. p. 8. 19.

Sch. in tut. q. 3. art. 1. & ſeq. q. 5. art. 6. ibid. q. 3. a. 6. & ſeq.

Ibid. q. 7. art. 5.

Ibid. q. 4. art. 7.

10. Huic adjunximus & S. Bonaventuram, & è recentioribus Suarem : ex myſticis quoque Rusbrokium & Harphium : ut ſchola omnis, omnes myſtici in eam ſententiam uno ore conſenſerint ; ac ſi qui à communi omnibus ſententiâ, verbo magis quàm re

nonnihil declinaſſe videantur, ad eam benignâ interpretatione revocentur.

11. Eſt enim evangelicum, & ex ipſo caritatis præcepto ductum illud, *diliges Dominum Deum tuum:* et iſtud: *hoc fac & vives:* & hoc: *ut benè ſit tibi:* nihilque eſt abſurdius, quàm à caritatis motivis arcere, quæ ipſo mandato caritatis continentur.

Caput III.

Idem probatur & art. 3.

Vigeſima-nona propoſitio.

1. *Relinquendæ ſunt animæ in exercitio amoris adhuc mixti commodo proprio, quandiù attractus gratiæ ibi relinquit eas.* p. 32.

Trigeſima propoſitio.

2. Sequitur: *hæc motiva reverenda ſunt.* Ibid.

Trigeſima-prima propoſitio.

3. Pergit: *difuſa ſunt ea motiva omnibus ſcripturæ libris: pretioſiſsimis quibuſque traditionis monumentis: & omnibus eccleſiæ precibus.* Ibid.

Trigeſima-ſecunda propoſitio.

4. Poſtea: *utendum eſt his motivis ad comprimendas cupiditates* (les paſſions) *ad firmandas virtutes omnes: ad abſtrahendas ani-* Ibid.

Digitized by Google

mas ab omnibus vitæ præſentis illecebris (ſive objectis.)

5. Ex his demonſtratio: motiva *reverenda* commodi proprii: motiva commodi proprii totâ ſcripturâ; traditione; precibus eccleſiaſticis fuſa: motiva adhibenda ad comprimendas animi perturbationes, ad virtutes exercendas, ad conculcandum præſens ſæculum: nihil ſunt aliud quàm ipſa motiva ſpei chriſtianæ ex divinis promiſſionibus ubique inculcata, quæ à nullo ſtatu niſi ex errore manifeſto eoque graviſſimo, tolli poſſunt: atqui ea motiva, qualia hîc adducta ſunt in perfectionis ſtatu, ab auctore tolluntur: (ex prop. 29.) ergo ille perfectionis ſtatus, qualis ab auctore fingitur, erroneus eſt.

6. Hæc autem tam reverenda, tam ubique inculcata motiva ad affectus naturales trahere, nihil eſt aliud quàm toti orbi illudere, ac patribus, eccleſiaſticis precibus, ipſique ſcripturæ vim apertam inferre.

7. Quin auctor id excuſationis loco afferens, contra ſeipſum pugnat. Articulo enim tertio falſo, inter falſa ponit iſtud: *perfectis animabus detrahere oportet deſiderium cæleſtis patriæ, ac recidere motiva intereſſata ſpei.* Ergo pro vero eſt, conſervanda *motiva ſpei*: quibus, inquit, *everſis, contemptui ſunt fundamenta juſtitiæ chriſtianæ.* Ergo

p. 37.

motiva

motiva illa *intereſſata* ſpei, juſtitiæ chriſtianæ fundamenta ſunt: atque adeò non naturalia ſed ſupernaturalia: quo uno dicto affectûs naturalis explicatio planè tollitur.

Caput IV.

Idem conficitur ex articulo quarto.

Trigeſima-tertia propoſitio.

1. *Sanctus Franciſcus Saleſius, qui excludit tam formaliter omne motivum intereſſatum ab omnibus virtutibus perfectarum animarum, veſtigiis inhæret SS. Auguſtini & Thomæ.* Max. p. 40.

Trigeſima-quarta propoſitio.

2. *Non hîc ergo quærenda ſpes eſt, per motivum intereſſatum exercita.* Quâ voce *motivi* ſcilicet *intereſſati* intelligitur motivum Dei, ut eſt nobis bonus: unde ſubdit: *objectum formale ſpei eſt bonitas Dei ut eſt nobis bona:* quod objectum non poteſt non eſſe motivum. Ergo error auctoris eſt, quod illud objectum *divinæ bonitatis, ut eſt nobis bona*, jam movere ceſſet; ceſſet eſſe motivum, ut etiam ſequentia declarabunt. Ibid. 41. Ibid. 42.

3. Neque hîc recurrendum eſt ad affectum naturalem, qui pro motivo *intereſſato* habeatur, cùm ab eodem auctore (capitis antecedentis n. 7.) motiva intereſſata

Digitized by Google

ſpei ſint ſupernaturalia, quippe quæ fundamenta ſint juſtitiæ chriſtianæ.

Trigeſima-quinta propoſitio.

Ibid. p. 44. 4. *Una ſupereſt difficultas, quomodo anima ad plenum ab intereſſe abſoluta* (deſintereſſée) *poſſit velle Deum, ut eſt ſuum bonum.* quæ difficultas ita expeditur: *vult Deus ut velim Deum, quatenus eſt meum bonum, mea felicitas, mea merces: eum volo formaliter ſub hac præciſione, ſed non eum volo eo motivo præciſo quòd ſit meum bonum.* Subdit: *objectum & motivum differunt; objectum eſt meum commodum: ſed motivum non eſt intereſſatum, quando quidem nihil aliud ſpectat quàm Dei beneplacitum.* Id autem apertè eſt tollere motivum ſpei, quod eſt ipſum commodum ſalutis æternæ, nec aliud motivum relinquere perfectis animabus, quàm ipſius caritatis: quod eſt verbo tenus retinere ſpem & objectum ejus; re autem, vim ejus omnem tollere. unde

Trigeſima-ſexta propoſitio.

Ibid. p. 46. 5. *Id volo quod eſt reverà meum maximum commodum,* (intereſt) *& ut tale eſt à me agnitum, abſque eò quòd motivum ipſum commodi ſtudioſum* (intereſſé) *ad id me determinet;* quo apertè negatur ipſius *maximi commodi,* id eſt ipſius ſalutis æternæ rationem valere

quidquam, ut ad agendum animus impellatur : ex quo ulterius inducitur illa ſeparatio, quâ ab objecto ſpei, quod eſt commodum, vis movendi ſive excitandi ſeparetur : quod iterum atque iterum nihil eſt aliud, quàm ipſam ſpei rationem, verbis licet defenſam, reverà extinguere.

CAPUT V.

Ex art. 5. ubi de reſignatione & indifferentiâ ex S. Franciſco Saleſio.

1. Hæc autem ut radicitùs amputentur, & ad imum uſque veritas eluceſcat, repetenda diſcrimina reſignationis & indifferentiæ à S. Franciſco Saleſio mutuata, quibus totus liber nititur. ſit ergo auctoris *Vid. myſt. in tuto, n. 216. uſque ad 226.*

Trigeſima ſeptima propoſitio.

2. *Duo ſunt ſtatus juſtarum animarum, primus ſanctæ reſignationis, in quo anima vult aut vellet multa ſibi ex motivo ſui proprii commodi :* (ſon propre intereſt :) *itaque à S. Franciſco Saleſio habere adhuc dicitur deſideria propria intereſſata ſed ſubmiſſa voluntati Dei quam ſuis commodis* (à ſon intereſt) *anteponit : alter ſtatus eſt ſanctæ indifferentiæ, in quo ſtatu anima nihil vult ex motivo ſui proprii commodi* (par le motif de ſon propre intereſt :) *neque habet ſubmittenda deſideria* *Max. p. 49.*

Digitized by Google

intereſſata, quia nullum habet amplius deſiderium intereſſatum ſive commodi ſtudioſum.

Trigeſima octava propoſitio.

Ibid. 3. Sequitur: *reſtant in animâ proclivitates* (des inclinations) *ac repugnantiæ involuntariæ quas ſubmittit: ſed nulla habet deſideria voluntaria & deliberata propter ſuum commodum, niſi in iis caſibus ubi non cooperatur fideliter toti ſuæ gratiæ.*

Trigeſima nona propoſitio.

4. Pergit: *anima indifferens cùm ſuam implet gratiam nihil vult, niſi propter Deum ſolum, & quomodo Deus ut id velit efficit per ſuum attractum.*

5. Hæ propoſitiones duobus modis conſiderandæ ſunt: primùm in ſeipſis; ſecundò per reſpectum ad B. Saleſium ex quo referuntur.

6. In ſe conſideratæ erroneæ ſunt, cùm ex his conſtet animas indifferentes ſive perfectas nihil jam deliberatè velle ſibi, ſive ad ſuum commodum. ergo excludunt omnem voluntatem deliberatam quâ volunt aliquid ſibi, ſive ad commodum illud. atqui ſpes eſt voluntas deliberata quâ anima vult aliquid ſibi commodum, nempe ſalutem æternam. ergo ex his propoſitionibus ſpes tollitur.

7. Confirmatur ex illis verbis : ***exceptis iis caſibus in quibus anima non cooperatur toti ſuæ gratiæ neque eam totam implet.*** ergo animæ perfectæ gratia excludit omne commodi deſiderium : ſalus autem æterna eſt nobis commoda, utilis, proficua & in noſtrum emolumentum vergens. ergo gratia perfecti ſtatûs ſalutis excludit deſiderium.

8. Jam quod attinet ad B. Saleſium qui hic teſtis adducitur : locus in quo hæc ex profeſſo tractat, unus eſt, ductus ſcilicet ex libro de amore Dei 9. cap. 3. & ſeq. atqui conſtat, ut ſæpe demonſtravimus, eo loci agi tantum de eventibus temporalibus, ac mutabilibus hujus vitæ; de æternâ ſalute nihil quidquam : quod ſi quid de eâ ſubditur, non de ſalutis ſubſtantiâ, ſed de dilatione agi, occaſione Pauli ac Martini conſentientium ad protrahendam mortalem hanc vitam pro fratrum ſalute. aliud autem eſt, conſentire dilationi ex ſpe procurandæ fraternæ ſalutis; aliud, ad rem ipſam indifferenter ſe habere. ergo Saleſius nunquam eam ſuaſit indifferentiam pro quâ teſtis adducitur.

Am. de Dieu, liv. 9. ch. 3. &c.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 8. n. 8. 10. p. 285. 287.

9. Id autem ſæpius objecimus, auctoremque interpellavimus, ut ſi quid contrarium Saleſius aliquando memoraſſet, clarâ voce teſtaretur : ad quæ ille obmutuit, nihilque aliud quàm eoſdem ſancti viri locos jam

Inſt. ſur les états d'or. Ibid.

Avert ſſ. n. 17. p. 27.

ſolutos attulit. ſit ergo certum, propoſitiones ſupra dictas & per ſeſe eſſe erroneas, & nullâ Saleſii auctoritate fultas.

Caput VI.

Aliud ex eodem cap. 5.

Quadrageſima propoſitio.

Ibid. p. 52. 1. *Anima nihil vult ſibi ſive propter ſe: ſed vult omnia propter Deum*: quod eſt contra ſpem volentem ſibi ſalutem: eamque volentem *propter ſe* non tanquam eſſet ſola ſibi finis ultimus: ſed relato deſiderio ad Dei gloriam.

Quadrageſima prima propoſitio.

2. *Anima nihil vult ut perfecta ac beata ſit propter ſuum commodum:* æquè falſum & contrarium ſpei: quæ vult beata eſſe propter ſuum quidem commodum, ſed accendente caritate in ulteriorem finem relatum. Nec ſpem reſtituit auctor addendo *animam velle perfectionem omnem atque omnem beatitudinem quatenus Deo placet, ut nos hoc velle efficiat inſtinctu gratiæ.* neque enim id velle eo quòd Deo id placeat, impedimento eſt quominus idem nobis quoque ac propter nos velimus affectu ſubordinato, ut dictum eſt. elucefcit autem error ex ſequenti propoſitione.

Digitized by Google

Quadrageſima ſecunda propoſitio.

3. *In hoc ſtatu anima non jam vult ſalutem ut eſt ſalus propria, ut æterna liberatio, ut meritorum merces, ut commodum maximum.* rurſus: *verum eſt tantùm animam non velle ſalutem ut eſt noſtra merces, noſtrum bonum noſtrum commodum.* quæ ſunt erronea & excluſiva ſpei, cùm, ipſo fatente auctore, ſpes velit Deum *in quantum eſt*, inquit, *bonum meum, mea felicitas, mea merces.* quæ quidem ſi inter ſe claris verbis pugnant, nihil mirum, cùm falſa doctrina non poſſit ſibi eſſe conſentanea.

Ibid. p. 52.

Ibid. p. 44.

Caput VII.

Aliud ex art. 16. ubi de proprietate.

Quadrageſima tertia propoſitio.

1. *Secunda proprietas imperfecta ſed innocua, eſt amor propriæ excellentiæ, ut eſt noſtra, ſed cum ſubordinatione ad finem eſſentialem qui eſt Dei gloria: non volumus virtutes niſi perfectiſſimas: eas propter Dei gloriam præcipuè volumus: ſed eas tamen volumus, ut earum & meritum & mercedem habeamus.* ubi ad imperfectionem refertur, quòd velimus virtutes perfectiſſimas, propter Deum etiam, idque præcipuè: quare nihil aliud perfectis reſervatur, quàm ut eas nullo modo velint

Max. p. 134.

ut excellentiam ſive perfectionem ſuam, & ut meriti mercediſque cauſam; unde clarius & expreſſius:

Quadrageſima quarta propoſitio.

Ibid. 132. 2. *Sunt eæ virtutes minus perfectæ iis quas ſancta indifferentia exercet propter ſolam Dei gloriam ſine ullâ proprii commodi ratione, nec propter meritum, nec propter perfectionem, nec propter mercedem, etiam æternam.* quo motiva ſpei etiam ſubordinata excluduntur, & ad imperfectas animas ablegantur.

Caput VIII.

Aliud ex articulo 12. de amore ſui: & an perfectis animabus non alia amandi cauſa ſit quàm ipſa Dei voluntas ſecluſis motivis proximis.

Quadrageſima quinta propoſitio.

Max. p. 106. 107. 1. *Illæ animæ ſibi ipſis velut extraneæ ſunt, nec ſe jam diligunt, niſi eo ritu modoque quo cæteras creaturas diligunt puræ caritatis ordine: ſic enim ſeſe Adam innocens dilexiſſet unicè propter Deum.* ac poſtea: *ergo perfectio puri amoris in eo conſiſtit, ut ne nos jam diligamus niſi propter ipſum Deum.* & quidem tam exacta, tam accurata, &, ut ejus verbis utar, tam *rigoroſa* pollicitum, ita caritatem ordinare oportebat, ut ſe quidem & proxi-

Digitized by Google

mum anima diligeret propter Deum, quod omni animæ juſtæ etiam extra perfectionis ſtatum competit: non ſic tamen ut non niſi propter Deum, quod auctor perfectis reſervat animabus, quaſi tota amandi ratio eſſet ipſe Deus; animæ vero etiam ſanctæ nulla propria ineſſet amabilitas.

2. Neque obſtat quod auctor eam agnoſcere videatur dum in animâ diligendam proponit imaginem Dei, & in quovis Dei opere propriam bonitatem, quæ etiam in ſe amandi cauſam præbeat. non, inquam, id obſtat: nam cùm id tribuat imperfectis animabus, perfectis ſublimius quid relinquat oportet, ut animæ quidem juſtæ ſed imperfectæ ſe in ſe, licet propter Deum, diligant; perfectæ vero id addant ut non niſi propter Deum, tanquam una Dei amabilitas, ſecluſis motivis proximis, etiam ſubordinatis, totum amorem alliciat. alioqui inter imperfectas perfectaſque animas nihil erit diſcriminis. *Ibid.*

3. Quod ergo perfecta anima ſibi velut *extranea* ſit, incredibile dictu eſt quàm malè & incommodè pronuntiatum ſit. neque valet ratio, quod quivis ſeipſum non alio ordine quàm proximum diligat. ſibi enim quiſque eſt proximus & intimus: ratio autem diligendi ſui extenditur ad proximum, qui eſt alter nos, noſtrumque in-

timum membrum. huc accedit, quod & nos & proximum ut rem Dei nobis intimi diligamus amore elicito ab ipſâ caritate: quæ diligendi ratio juſtis omnibus communis eſt, ita ut & Deum & proximum & nos unâ caritate, duobus licet mandatis comprehenſâ, diligamus.

Max. art. 16. p. 134. 4. His concinunt iſta: quòd imperfectis animabus & adhuc *proprietariis* concedatur ut propriam excellentiam tanquam ſuam ex ſanctâ reſignatione diligant: perfectis ſive in ſanctâ indifferentiâ poſitis reſervetur, non modo ut amorem propriæ excellentiæ referant ad Deum ut ad finem principalem; verùm etiam *ad propriam excellentiam* nihil attendant, *nec jam ullo commodo, ullo merito, ullâ perfectione, ullâ mercede ac nequidem æternâ moveantur.*

Max. p. 25. 26. 27. &c. 5. Hinc illæ apud auctorem frequentiſſimæ voces, ut beatitudo noſtra unicè propter Deum, nec niſi propter Deum diligatur, tanquam ex ſeſe ſit indifferens. unde etiam uſque ad illam ſancta indifferentia protendatur: ſeparenturque motiva, non autem ordinentur tantùm, ut faciendum eſſe ſæpe monuimus.

6. Neque huic obligationi noſtræ ſatis auctor conſulit, dum excluſivam hanc, *unicè propter Deum*, & non niſi *propter Deum aut*

Digitized by Google

propter Dei voluntatem, ideo admittendam docet, quòd Dei voluntas etiam illam inhærentem rebus convenientiam complectatur & velit, adeoque & nobis volendam eſſe decernat. cùm enim illa rebus innata convenientia ad omnem pateat caritatis ſtatum, redibit illud ſupra (n. 2.) memoratum, perfectos inter & imperfectos ab auctore agnitos nihil relinqui diſcriminis.

7. Neque obſtant ſanctorum loci, ubi interdum illa excluſiva quam auctor inducit, ſtatui videatur: omninò enim poſtquam introducta eſt hæc quæſtio, & in eo jam res erat ut omnis æquivocatio tolleretur, decebat auctorem accuratiora, diſtinctiora, clariora & ab omni ambiguo ſubmota ſectari.

Caput IX.

Radix erroris: Guyoniæ dicta.

1. Radix autem erroris eſt

Quadrageſima ſexta propoſitio.

Quod ſancta indifferentia admittat generalia deſideria non modo cognitarum, verùm etiam omnium latentium voluntatum Dei: ubi notandæ iſtæ voces: *generalia deſideria*: & iſtæ: *omnium, latentium licet, Dei voluntatum.* *Max. p. 62.*

Digitized by Google

en univerſim omnium quamvis ſint latentiſſimæ: quibus voluntatibus etiam reprobationis & aliorum & ſuæ decreta continentur: & deſiderium ad ea uſque protenditur: ut eſt in noſtrâ Declaratione poſitum.

Poſt. edit. pag. 261. 262.

2. Ex hoc autem dogmate id conſequitur, quod eſt ſæpiſſime ab auctore dictum, ut ſancta indifferentia omne deſiderium non modò ſubordinet, quod facit reſignatio, ſed etiam ſubmoveat & tollat; uſque eo ut nec ſalutis æternæ votum relinquat integrum.

3. Ex quo pariter conſequitur, ut ſi ſpes ſalutis inſit, non jam tamen moveat ad ipſam quoque ſalutem indifferentes animas.

Max. p. 87. &c.

4. Ex hoc denique ſequitur, ut infelix anima ex *perſuaſione invincibili ac reflexâ ſuæ reprobationis*, in eam, imò & *in juſtam condemnationem ſuam* vero & *abſoluto ſacrificio* acquieſcat: ſin autem vero ſacrificio, ergo & voluntario, quidquid tergiverſetur auctor. neque enim erravit David dicens: *voluntariè ſacrificabo tibi*: aut eſſe poteſt ſacrificium quod non ſit voluntarium. quæ quantumvis abſurda & hæreſim apertè ſonantia, auctor tamen neceſſariò tueri cogitur ex propoſito tuendæ Guyoniæ inducentis animas, *ut ſe in indifferentiâ eouſque*

Moyen court, s. 6. p. 28.

Digitized by Google

collocent, ut nihil velint niſi illud quod Deus ab ipsâ ſuâ æternitate decreverit, ſive de corpore, ſive de animâ, ſive de temporalibus, ſive de æternis. unde auctor adductus eſt ut indifferentiam more Guyoniæ exponeret, dicens quod *ſancta indifferentia admittat generalia deſideria*, non ſolùm cognitarum, verùm etiam *omnium ac latentium quoque voluntatum Dei.*

Caput X.

Alius locus ex Reſponſione ad Summam doctrinæ ubi ad Scholam in tuto *lector remittitur.*

1. Neque quidquam adderemus, niſi D. Cameracenſis poſt tot explicationes, imò tergiverſationes Inſtructionis paſtoralis, eo tamen neceſſario rediret, quo totius libri ſumma propendet; nempe ut allatis Ambroſii & Chryſoſtomi locis, ſalutis deſideria tollerentur hac propoſitione poſita.

Quadrageſima ſeptima propoſitio.

2. *Ut ut explicentur hæc ſalutis deſideria, imperfecta à patribus habentur qui ea perfectis animabus nec imperant nec ſuadent.* *Reſp. ad Sum. p. 5. Sch. in tut. n. 260.*

3. Id vero hîc uno verbo tranſigimus atque in libro noſtro cui titulus, Schola in tuto, tractata commonemus: quo etiam lectorem remittimus, ut præciſam, ni fal- *Sch. in tut. n. 259. 260. &c.*

Ibid. n. 253. 254. 255. 256. lor, hujus quæſtionis de ſalutis deſiderio ideam ac notionem informet.

Caput XI. & ultimum.

Dictorum recapitulatio.

1. Ex his liquet auctorem totum in eo eſſe, ut immunem ſive independentem à ſpe, ſive quod idem eſt à ſpei motivo, eique inſitâ animos excitandi vi, ſtatuat caritatis perfectionem.

2. Hinc efficitur ut animus uni Dei perfectioni ut in ſe eſt intentus, beneficiorum ejus, eorum etiam quibus ipſe ſeipſum det nobis, ſive antecedentium, ſive præſentium, ſive futurorum, ad amorem incitandum nullam rationem habeat.

3. Ex his conſequitur, ut animæ perfectæ nihil caritati deteri aut deperire ſentiant, ſi ſpem omnem abjiciant: quæ deinde pariunt teterrimum deſperationis ſacrificium in quod collimare totum librum & ſæpe diximus, nec ſatis pro merito inculcari poſſe dicimus.

4. Hæc autem & in ſe peſſima ſunt & alia peſſima inducunt, quæ nos jam commemorabimus.

Digitized by Google

SECTIO VI.

De aliis erroribus.

CAPUT PRIMUM.

Quintus error ad quietiſmum pertinens circa contemplationem: quietiſtarum placita.

1. Hic repetenda quietiſtarum dogmata ſupra memorata de diligendo Deo independenter ab ejus benevolentiâ ac beneficentiâ & conſequenter ab omni motivo ſalutis æternæ ac ſpei chriſtianæ. (ſupra ſect. IV. & V.) ex quo conſequitur contemplationem quæ maximè amore conſtat, ab his quoque omnibus independenter ſtare. *Sch. in tuto, n. 253. &c. 259. &c.*

2. Hinc Molinoſus contemplationem reponit *in fide amatoriâ* (amoureuſe) *& obſcurâ, abſque ullâ diſtinctione perfectionum & attributorum*. hæc illa eſt *fides & cognitio generalis & confuſa*, in quâ novi myſtici contemplationem ſtatuunt: uſquè adeo ut & Chriſtus in ea, nedum ſit neceſſarius, potius excludatur, ex hoc ſcilicet Molinoſi principio, *quòd non ſint requirenda media* (Chriſtus ſcilicet ejuſque myſteria) *cùm deventum eſt ad finem*, nempe ad Deum ſive ad divinitatem ipſam. *Inſtr. ſect. 12. p. 1. liv. 1. ch. 11. p. 44. Ibid. Ibid. ſect. 2. n. 12. 13.*

3. Malavallus verò ejuſdem rei gratiâ

Mal. 1. p. p. 55. 2. p. 186. 228. 273. ſuum actum confuſum & univerſalem inducit *ſine ullâ cogitatione diſtinctâ.* unde etiam Deus purus *ita ſit contemplationis objectum, ut nihil addendum ſit ſimplici viſioni Dei:* ac nequidem ipſe Chriſtus aut perſonæ divinæ, *cùm Deus unus in ſe ipſo conſiderandus ſit ſine attributis, ſine ullâ notione aut actione diſtinctâ, ſed ſecundum eſſentiam.*

Ibid. 221. 222. 224. 226. 228.

4. Peſſimè ergo ſed conſequenter docet, eo quòd Chriſtus *ſit via,* per eum *eſſe tranſeundum* non hærendum in eo; & veluti *lutum cadit, cæci apertis oculis, ita humanitatem excidere, cùm anima divinitatem attigit.*

2. part. p. 54. 140. 256. 266

5. His ſe uti ſolet Guyonia dat ſociam, docens *animam refluentem ad Deum per contemplationem, ita in Deo eſſe perditam & immerſam, ut nulla ſuperſit ejus cognitio diſtincta, quantumvis tenuis: pridem enim excidiſſe cujuſcunque perfectionis diſtinctionem in Deo; neque quidquam in animâ ſupereſſe, præter viſum fidei confuſæ & generalis, nullâ omninò perfectionum aut attributorum notione diſtinctâ.*

Cant. ch. 6. 4. p. 143.

6. Addit hinc ſolvi difficultatem *quorumdam ſpiritualium, vetantium cogitari de Chriſto aut ejus ſtatibus interioribus, poſtquam anima pervenit ad Deum: eo quòd hunc ſtatum eadem anima tranſiliit,* nec manet (Chriſtus) *cùm facta eſt unio eſſentiæ ad eſſentiam.*

Cant. 1. v. 1. p. 4. 5. 6.

7. Hæc

7. Hæc autem repetenda duximus ex Inſtructione noſtrâ ſuper ſtatibus orationis toto libro ſecundo, ac maximè locis ad latùs allegatis.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 2. n. 2. & ſeq. n. 24. & ſeq. p. 38. &c. p. 68. &c.

8. Hinc inter 68. propoſitiones Molinoſi invenitur iſta 21. quæ ſic habet: *in oratione opus eſt manere in fide obſcurâ & univerſali, cum quiete & oblivione cujuſcunque cogitationis particularis, & diſtinctionis attributorum Dei ac Trinitatis:* ex quâ, illa inducitur jam à nobis indicata propoſitio 35. de non eliciendis amoris actibus *erga ſanctam virginem „ ſanctos, & humanitatem Chriſti, quia cùm iſta ſenſibilia ſint objecta, talis eſt amor erga illa.*

Sup. ſect. 1. c. 1. n. 1.

9. Hæc ergo infanda de Chriſto diviniſque perſonis, imò etiam de ſingulis attributis à ſummâ contemplatione ſubmotis, D. Cameracenſis in Guyoniæ gratiam coloranda ſuſcepit his propoſitionibus.

Caput II.

D. Cameracenſis propoſitiones circa contemplationem.

Quadrageſima octava propoſitio.

1. *Contemplatio pura & directa, negativa eſt, in eo quod voluntariè non ſe occupet ullâ ſenſibili imagine, vel ullâ ideâ diſtinctâ & nominabili, ut loquitur Dionyſius: hoc eſt, nullâ*

Max. des SS. art. 27. p. 186.

ideâ limitatâ & particulari circa divinitatem.

Quadrageſima nonâ propoſitio.

p. 187. 2. Pergit: *contemplatio ſupergreditur omne ſenſibile & diſtinctum: id eſt omne comprehenſum & limitatum, ut uni hæreat purè intellectuali & abſtractæ ideæ entis quod eſt illimitatum nec reſtrictum.* has ergo propoſitiones D. Cameracenſis cum illis Molinoſi, Malavalli, & Guyoniæ componamus; geminæ apparebunt. hoc enim *innominabile*, hoc *abſtractum*, hoc *illimitatum*, nec *omninò reſtrictum*, quod Dom. Cameracenſi unum eſt, *voluntarium* quidem, directæ & puræ contemplationis objectum, nihil eſt aliud quàm illud univerſale, confuſum, obſcurum, quod nullam notionem, nullam cogitationem diſtinctam admittit: quo item uno ſecundum eoſdem auctores pura contemplatio continetur. ergo ab illis auctoribus Cameracenſis nihil differt.

3. Neque obſtat, quòd illa contemplatio directa & pura, negativa appelletur: addit
Ibid. p. 187. enim auctor, eam haud minus eſſe *poſitivam & realem.*

4. Neque etiam obſtat, quòd hæc om-
Ibid. p. 187. 188. nia, ſcilicet attributa divina, divinæ perſonæ, ipſa Chriſti humanitas etiam diſtinctè viſa, in contemplationem admittantur. remanet enim reſtrictio, ut admit-

Digitized by Google

tantur quidem, ſed non *voluntariè*, non ſpontè, non ultroneo actu: ergo per ſeſe excluduntur; quod unum quietiſmo ſufficit. unde ſequitur:

Quinquageſima propoſitio.

5. *Etſi actus directè & immediatè tendentes ad Deum ſolum, ex parte objecti & in rigore philoſophico, ſint perfectiores: ſunt tamen æquè perfecti, hoc eſt æque puri, æquè meritorii ex parte principii, quando habent pro objectis, objecta quæ Deus offert, & quibus anima non ſe occupat niſi impreſſione gratiæ.* En, ut attributa, ut perſonæ divinæ, ut ipſa Chriſti humanitas ſint objecta æquè perfecta, æquè meritoria, debent à Deo *offerri*: non his per ſeſe, non *voluntariè*, ut dictum eſt (prop. 48.) *nec niſi impreſſione gratiæ anima occupatur*; impreſſione autem gratiæ ſingularis. communis enim gratia, etiam objecto illi abſtracto, illimitato, innominabili æquè eſt neceſſaria: objectum innominabile æquè à Deo offertur; ergo hoc erit diſcrimen inter illud innominabile & hæc diſtinctè nota, nempè attributa, perſonas, humanitatem Chriſti; quod illud per ſeſe, voluntariè ac ſpontaneo actu ſit contemplationis objectum: hæc autem non per ſe, non *voluntariè*, ſed ſi offerantur; idque impreſſione gratiæ ſingularis, nec ullo alio *Ibid. 188. 189.*

modo : quod eſt erroneum, & perſonis divinis ipſiſque Chriſto contumelioſum.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 1. n. 15. 25. p. 21. 31. &c. Moyen court ch. 21. 22. 24. p. 90. &c. p. 101. 102 &c. 131. 132. &c.

6. Huc accedit alibi fusè à nobis explicita, continui, confuſi, & univerſalis actûs ratio, auctore Falconio, Molinoſo ac Malavallo ſequacibus; Guyoniâ denique pediſſequâ, per illum converſionis & conſenſionis actum, qui ſemel activè editus, continuus poſteà & irrevocabilis juxtà atque irreiterabilis manet.

Moyen court ch. 24. p. 130. 131. Cant. p. 207. 208. 209. Inſt. ſur les états d'or liv. 1. n. 15. liv. 3. n. 9. p. 86. 87.

7. Hinc exulant explicitæ fidei actus: poſtulationes, gratiarum actiones: nec niſi impellente Deo per inſtinctum & inſpirationem, non communem illam quâ omnes juſti pollent, ſed ſingularem & extraordinariam profluunt: unde anima per ſeſe his omnibus caret, nulloque conatu ſe ad hos actus provocat, nec ſuas exerit vires.

8. Aliud diſcrimen pariter quietiſticum & erroneum: quod illud abſtractum & innominabile anima contemplatrix ſpontè quærat, ipſa rei bonitate illecta: ad alia autem objecta, hoc eſt ad attributa particularia ſive abſoluta ſive relativa, & ad ipſum Chriſtum, nulla rei bonitas invitare poſſit: quod item eſt erroneum, diviniſque attributis ac perſonis, Chriſtoque ipſi derogans.

Digitized by Google

Caput III.

Aliæ propoſitiones his connexæ & conſectaneæ.

1. Si anima contemplatrix divinis attributis diviniſque perſonis, ipſoque adeò Chriſto non occupatur *voluntariè*, nec niſi id agente Deo per occultam & ſingularem atque extraordinariam impreſſionem, profectò conſequens eſt, ut à verâ purâque contemplatione hæc omnia ſæpè arceantur, ipſaque anima his deſtituta maneat. Jam ergo quærendum eſt, utrum hanc conſequentiam auctor admittat. admittit autem his verbis.

Quinquageſima prima propoſitio.

2. *Animæ contemplatrices duobus diverſis temporibus privantur viſu diſtincto ac ſenſibili ac reflexo Chriſti: ſed nunquam privantur in perpetuum ejus viſu ſimplice ac diſtincto.* Max. des SS. p. 194. 195.

Quinquageſima ſecunda propoſitio.

3. Pergit: *in fervore naſcente contemplationis, illud exercitium eſt imperfectiſſimum, nihilque repræſentat niſi confuſo modo.* Ibid.

Quinquageſima tertia propoſitio.

4. *Anima velut abſorpta guſtu ſenſibili ad* Ibid.

Digitized by Google

recollectionem, nondum poteſt viſis diſtinctis occupari; eam quippe debilem diſtraherent & rejicerent in ratiocinium meditationis, unde vix egreſſa eſt.

Quinquageſima quarta propoſitio.

Ibid. 5. *Hæc impotentia videndi diſtinctè Chriſtum non eſt perfectio ſed è contrà imperfectio hujus exercitii, quia tunc ſenſibilius eſt quàm purius.*

Quinquageſima quinta propoſitio.

Ibid. p. 195. 6. *Secundò, anima viſum amittit Chriſti in ultimis probationibus, quia tunc Deus aufert ab animâ poſſeſsionem & cognitionem reflexam omnis boni inexiſtentis, ut eam ab omni proprio commodo purget.*

Quinquageſima ſexta propoſitio.

p. 196. 7. *Extra hos ſtatus, anima excelſiſsima quamvis, in actu contemplationis poteſt occupari Chriſto præſente per fidem.*

Quinquageſima ſeptima propoſitio.

8. *Et in intervallis, ubi pura contemplatio ceſſat, anima adhuc eſt occupata Chriſto:* per fidem præſente ſcilicet, ut ſupra (56. prop.)

9. Ex his tres errores exurgunt: 1. quòd ab auctore quærantur ſtatus duo, quibus Chriſtus fide præſens abſit.

Digitized by Google

10. 2. error : quòd idem Chriſtus inveniatur in contemplatione purâ : ſed eâ conditione tantùm, ut non *voluntariè* ac per ſe, quemadmodum illa indiſtincta *& innominabilis ratio* entis, ſed tantùm *offerente Deo*, nec niſi impreſſione *gratiæ ſingularis & extraordinariæ*, ut eſt dictum ſupra (ad prop. 48. 49. 50.)

11. 3. error : quòd Chriſtus (per ſe & *voluntariè* quidem) ex dictis propoſitionibus, inveniatur in intervallis *ubi pura ceſſat contemplatio;* quaſi indignus eſſet Chriſtus qui in ipsâ purâ oratione fide præſens eſſet.

12. Hæc autem nemo myſticorum, nemo ſpiritualium, nemo theologorum dixit; nemo diſtinxit duos illos ſtatus à quibus Chriſtum abeſſe oporteret : nemo aut probationum etiam extremarum aut initiorum tempus fixit aut figere potuit, nec niſi à Dei voluntate ſuſpendit. quare hæc omnia perperàm & temerè, nec niſi in gratiam Guyoniæ & quietiſtarum inducta ſunt.

13. Cætera in eam rem accuratè tradit tractatus inſcriptus *Myſtici in tuto* 1. p. art. 3. toto : ubi de Chriſti humanitate fundatiſſima veritas, Beatæ quoque Thereſiæ ac Johannis de cruce auctoritate, firmatur.

14. Quòd auctor videtur prohibere tantùm reflexos & ſenſibiles actus circa Chriſtum : de ſenſibilibus cum Molinoſo facit

Digitized by Google

in bulla felicis memoriæ Innocentii XI. prop. 35. ut eſt ſuprà dictum. abſonum quoque prohiberi de Chriſto reflexos actus qui ſunt per ſe optimi. Denique hîc agitur de fide, quæ præſentem præſtat Chriſtum; fidem autem arceri à quovis chriſtianæ vitæ ſtatu, nihil eſt aliud quàm arcere ipſum Chriſtum, qui, teſte Paulo, non niſi *per fidem in cordibus noſtris habitat.* quare iſta omnia gratis ac nullo ſcripturarum teſtimonio, nullo auctore conficta, uni Guyoniæ utilia, procul eliminanda à chriſtianorum mentibus & auribus.

Sup. cap. I. n. 8.

Eph. III. 17.

15. Hæc igitur à me alibi fuſiùs explicata [a] auctor variis in locis [b] confutare nititur: ſed procul abludit ab intento noſtro, multiſque paginis fruſtrà in reſpondendo conſumtis, objectiones noſtras nequidem attigiſſe deprehenditur: neque ullo modo purgat illud *voluntarium* ac per ſe rationi innominabili entis duntaxat attributum; cùm cætera *impreſſione ſingulari offerri* à Deo non à nobis ultrò eligi oporteat. non etiam ullâ ratione exponendum ſuſcepit illud, *fide præſentem* eſſe, quod ipſi Chriſto denegat, uti prædictum eſt: unde errores ipſi imputatos ſtare, nec purgatos eſſe conſtat.

[a] *Pref. ſect. v. n. 51. &c. pag. lvii. & ſeq. Avert. n. vi. p. 10. 11.*

[b] *Rép. à la déclar. p. 74. &c. 84. &c. Lett. 3. à M. de Meaux, p. 28. &c.*

16. His addatur auctoris de actu univerſali:

Quinquageſima octava propoſitio.

17. *Contemplatio conſiſtit in actibus tam ſimplicibus, tam directis, tam placidis, tam uniformibus ſive æquabilibus, tam nullo ſuccuſſu, nullo conſpicuo diſcrimine, ut nihil inſigne habeant:* (nihil obſervabile:) *unde ab animâ ab invicem diſcerni poſſint.* rurſus: *eſt contextus actuum fidei & amoris tam ſimplicium, tam directorum, tam placidorum, tam uniformium, ut jam non niſi unum actum aut potius nullum actum facere videantur.* poſteà: *hinc alii, ut S. Franciſcus Aſiſinas, dixerunt nullos à ſe actus fieri poſſe: alii, ut Gregorius Lopezius, toto vitæ decurſu non niſi unum & perpetuum actum fieri.* alibi: *anima non niſi unum motum ſentit, eum ſcilicet qui ipſi impreſſus eſt:* denique; *tam placidi ſunt, tam uniformes actus, ut diſtincti licet, unus idemque actus eſſe videantur.* *Max. des SS. p. 166.* *p. 201. 202.* *p. 231.* *p. 257.*

18. His verbis nihil aliud agit auctor, quàm ut quietiſtarum continuitati, eidem æquipollentem uniformitatem ſubſtituat: eam ſcilicet quæ nullam actibus, nullam poſtulationibus, nullam gratiarum actioni, nullam explicitæ de divinis attributis particularibus ſive abſolutis ſive relativis, aut de Chriſto, fidei rationem relinquat, quâ diſcriminentur actus: eorumve diſtinctio aut etiam qualiſcunque interruptio per-

Digitized by Google

ſpecta eſſe poſſit. nullus denique remanet conatus animi diverſos actus, à Deo licet imperatos, exercentis : quæ quidem nihil aliud quàm aliis verbis falſam quietem continuitatemque referunt.

Caput IV.

Sextus error de directis & reflexis actibus.

Inſt. ſur les états d'or. liv. 5. n. 2. 3. p. 129. &c.

Guide introd. ſect. 1. liv. 1. ch. 2. n. 6. ch. 5. n. 35. ch. 11. n. 65.

Moyen court §. 6. p. 27. 81.

Cant. ch. 4. v. 1. p. 85.

Ibid. ch. 6. v. 10. p. 159.

Ibid. ch. 7. v. 7. p. 172.

1. Actus reflexos quietiſtis exoſos eſſe, facilè demonſtravimus allatis locis : Molinoſi quidem, dicentis relinquendos *omnes actus animi reflectentis : quippe qui verùm lumen & progreſſum animæ ad perfectionem prohibeant :* itaque *ambulandum ſine reflexione in ſeipſum aut in divinas perfectiones :* Guyoniæ verò, ſæpè admonentis agi oportere *ſine reflexione : reflecti in creaturam, eſſe retroïre : non eſſe animum in ſeſe recurvandum : ſimplicitatem in eo eſſe, ut agamus directè ſine reflexione :* ex reflexis actibus animam adduci ad ſummum periculum : *denique animam nunquam in ſe recurvari :* quo nomine reflexi actus ubique intelliguntur.

2. Hæc quidem quietiſtæ. D. autem Cameracenſis rejicere non auſus univerſim reflectentes actus, eos ad inferiorem partem ablegat his verbis :

Digitized by Google

Quinquageſima nona propoſitio.

3. *Nunquam amittit ſpem in ſuperiori parte; hoc eſt in actibus directis & intimis.* rursùs: *actus directi & intimi, ſine reflexione quæ imprimat ſenſibile veſtigium, ſunt ii quos S. Franciſcus Saleſius vocat apicem mentis.* denique: *hæc partium animæ ſeparatio fit per differentiam actuum realium, ſed ſimplicium & directorum intellectus & voluntatis, qui nullum relinquunt ſenſibile veſtigium; & actuum reflexorum, qui relinquentes ſenſibile veſtigium ſe communicant imaginationi & ſenſibus, qui pars inferior appellantur, ad diſtinguendum eos actus ab operatione directâ & intimâ intellectûs & voluntatis, quæ pars ſuperior appellatur.* In has coincidit

Max. des SS. p. 91. Vid. ſup. p. 352. n. 5. p. 118. p. 122.

Sexageſima propoſitio.

4. *Reflexa perſuaſio non eſt fundus intimus conſcientiæ, eaque convictio, licet invincibilis, non eſt intima ſed apparens.* *p. 87. 90.*

5. Ex his geminus error: primus; quòd actus reflexi non ſint ſuperioris partis ſed infimæ, adeóque non ſint liberi, nec vera peccata; quo turpiſſimi quique ac flagioſiſſimi actus excuſantur: alter, quòd actus reflexi non ſint intimi, ſed tantùm apparentes: contrà quod conſtat actus reflexos, quo magis ex verâ, deliberatiſſimâ, atque oculatiſſi-

Digitized by Google

mâ cognitione prodeunt, eo eſſe interiores, ac, ſi mali ſint, pejores: dicente apoſtolo: *voluntariè peccantibus nobis jam non relinquitur pro peccatis hoſtia* : & ipſo Domino : *nunc verò dicitis, quia videmus : peccatum veſtrum manet.* & alibi : *ſcienti igitur... & non facienti, peccatum eſt illi.*

Heb. x. 26.
Johan. ix. 41.
Jac. iv. 17.

6. Hæc autem adeò ſunt perſpicua, ut auctor in Inſt. paſt. hunc errorem rejecerit, clariſque verbis negaverit *partem inferiorem capacem eſſe reflexionis:* ubi graviſſimè dolendum eſt, quòd peſſimum, craſſiſſimum, exitioſiſſimum errorem, à ſe licet agnitum clariſſimis verbis, apertè ejurare refugiat.

Inſt. paſt. p. 28.

Caput V.

Septimus error de fanatiſmo & impulſibus extraordinariis.

1. Sunt qui prophetico ſpiritu verè acti à Deo, ſingularis impulſus extraordinariam gratiam veris produnt operibus, rerumque eventibus ; ſunt horum æmulatores qui ſe impetu divino, eoque continuo agi putant, eò quòd ad quemdam perfectionis ſtatum perveniſſe ſe ſimulent nullo tantæ rei indicio : quos fanaticos dicimus.

2. Is autem fanatiſmus in Molinoſo & Guyoniâ ſæpe ſe prodit : cui quidem quàm faveat Cameracenſis, docent hæ jam ex *Myſtici in tuto* reijciendæ propoſitiones.

Sexageſima prima propoſitio.

3. *Animæ* (perfectæ) *ſunt per ſe indifferentes ad actus directos & reflexos: edunt autem actus reflexos, quoties aut præceptum poſtulat, aut gratiæ attractus impellit.* *Max. p. 117. Myſt. in tut. n. 141. 142. 143.*

4. Agitur de obligatione eorum præceptorum quæ ad certa momenta rediguntur: ſunt autem illa poſitiva, cùm negativa ſemper obligent. Caſus ergo quo animæ ad actus reflexos teneantur, ſunt valdè infrequentes, ac vix ullus ejuſmodi caſus commemorari poteſt. Cùm ergo parciſſimè eveniant caſus illi, quibus valeat præceptum ad reflexos actus: profectò erunt frequentiſſimi actus illi, ad quos eædem animæ non niſi attractu gratiæ impellantur. Non autem agitur de gratiâ communi omnibus juſtis: cùm ea gratia ad directos æquè ac reflexos actus ſit neceſſaria: ergo de gratiâ extraordinariâ, de extraordinariis attractibus agitur, manetque manifeſtum in longè plurimis & numeroſiſſimis vitæ humanæ actibus, qui iidem ſunt reflexi, locum habere, imò requiri impulſus ſive attractus extraordinarios. *Ibid.*

Sexageſima ſecunda propoſitio.

5. *Pura & directa contemplatio non occupatur ſpontè aut voluntariè, niſi ente innomina-* *Max. des SS. p. 186. 187. 189.*

Digitized by Google

Sup. Prop. 48. 49. 50. Myſt. in tut. n. 153. 154. 155. 155. 157.

bili : aliis vero objectis, non niſi offerente Deo, & ex impreſſione gratiæ ; ſingularis ſcilicet, & extraordinariæ ; alioqui nihil dicit, cùm gratia communis æquè ad alios actus requiratur. Ergò anima perfecta, attributa particularia, perſonaſque divinas, atque adeò Chriſtum ipſum cogitans, non id facit niſi ex impulſu extraordinario. Hæc de actibus indirectæ contemplationis & impulſu extraordinario ad eos neceſſario.

6. Jam, ne ad actum directæ contemplationis ſit anima per ſe liberior : adducatur

Sexageſima tertia propoſitio.

Max. p. 34. 35.

7. *Inutile & indiſcretum eſt, his animabus proponere amorem excellentiorem, ad quem quippe non habent aut lumen interius aut attractum gratiæ.* non carent autem attractu communi & ordinario ad amandum purè Deum : ergo hîc agitur de extraordinario. unde, ut ad amorem illum animæ eleventur, impulſu extraordinario opus eſt. Huic congruit :

Sexageſima quarta propoſitio.

Ibid. 35. Myſt. in tut. n. 144.

8. *Deo permittenda res eſt, nec de puro amore loquendum, niſi cùm Deus per interiorem unctionem incipit aperire cor illi verbo tam duro &c.* Unctio autem communis cuivis amori eſt neceſſaria : ergo hîc non communis ſed extraordinaria requiritur, ad rem quip-

Digitized by Google

pe extraordinariam & inacceſſam etiam ſanctis.

9. Neque ibi ſiſtit auctor, ſed ad omnes actus extendit inſtinctum ſive impulſum extraordinarium his verbis:

Sexageſima quinta propoſitio.

10. *Hæ animæ non aliam habent regulam niſi præcepta & conſilia legis ſcriptæ, & gratiam actualem quæ ſemper legi eſt conformis.* Max. p. 65. rurſus: *datur voluntas Dei, quæ ſe oſtendit omnibus per inſpirationem ſive attractum gratiæ, quæ eſt in omnibus juſtis.* p. 150. in Inſtructione paſtorali: *Voluntas beneplaciti ſemper legi conformis, ſeipſam oſtendit per gratiam actualem.* Inſt. paſt. p. 74 8. Denique: *hæ animæ ſe ſinunt poſsideri, inſtrui, & moveri in omni occaſione per gratiam actualem, quæ ipſis communicat ſpiritum Dei.* Max. p. 217.

11. Sanè auctor hæc excuſare nititur, dum gratiam illam actualem contendit eſſe ordinariam. Sed incongruè & falsò. gratia enim actualis oſtendens voluntatem Dei, eam quoque, quæ beneplaciti dicitur, non eſt ordinaria: alioquin omnibus per eam innoteſceret voluntas beneplaciti; quod non fit. Reſtat ergo, ut verè extraordinaria ſit, ac perfectorum ſtatui propria, licèt communis & ordinaria ab auctore vocetur. Extenditur autem, eodem auctore teſte, *ad omnem occaſionem*: ergo *in omni occaſione* inſtin-

ctus ordinarius dictus, reverâ extraordinarius reperitur. Sic auctor lectorem ludit, neque quidquam penſi habet impulſus admittere extraordinarios, dummodò immutatis tantùm vocibus communes appellet & ordinarios.

Myſt. in tuto, *n. 127. 128. 129. uſq. ad 136.* Sum. doct. *n. 5. Préf. ſur l'inſt. paſt. n. 58. &c. 61. &c. 184. &c. p. lxvi. ccxxix. &c.*

12. Neque hîc quidquam addimus: ſed lectorem remittimus ad alios tractatus noſtros, ac præſertim ad illum de myſticis in tuto ubi hæc fusè expoſita ſunt. Huc etiam pertinet

Max. p. 97.

Sexageſima ſexta propoſitio.

13. *Velle prævenire gratiam, eſt velle ſibiipſi dare id quod nondum illa præſtat: eſt aliquid expectare à ſe, à propriâ induſtriâ, à proprio conatu, quibus verbis ſemipelagianiſmus inducitur.* Sin autem perfecti nihil proprio conatu atque induſtriâ faciunt, reſtat ut ad omnes actus inſtinctu & impulſu extraordinario agantur, ut eſt à nobis alibi demonſtratum.

Myſt. in tuto, *p. 1. art. 2. cap. 1. n. 116. &c. p. 57. uſq. ad finem articuli.*

Préf. ſur l'inſt. paſt. n. 58. 61. 184. &c.

Myſt. in tut. *ibid.*

14. His patet ab auctore induci fanaticos inſtinctus ad ſeligenda contemplationis objecta, ad actus reflexos, ad ipſam deligendam directam contemplationem, ad quoſvis denique actus ſaltem extra præcepti affirmativi caſum: quibus actibus tota ferè humana vita continetur, ut locis allegatis dictum eſt.

CAP. VI.

Caput VI.

Quatuor alii errores Molinoſiſmo additi.

1. Præter hos errores ad quietiſmum pertinentes, hos etiam commemoramus ab auctore additos.

Sexageſima-ſeptima propoſitio.

2. *Quidquid non provenit ex principio caritatis, ut S. Auguſtinus docet, ex cupiditate provenit;* poſteà, *cupiditas illa eſt amor, qui eſt omnium vitiorum radix:* quæ duo ad amorem ſpei applicantur, ipſaque ſpes ad cupiditatem refertur, ut eſt in Declaratione poſitum. *Max. p. 7. 8. Poſtr. edit. pag. 238.*

3. Nec aliter reſpondet auctor, quàm ut admittat amorem caritatis, qui ſit naturalis, nec virtus theologica; & cupiditatem innoxiam nec malam, quæ ſit vitiorum radix: quâ in re duo peccat, & quòd admittat hos errores, & quòd eos S. Auguſtino tribuat, qui ab illis maximè abhorret. *Inſt. Paſt. p. 14. 16.*

Sexageſima-octava propoſitio.

4. *Amor Dei ex purâ concupiſcentiâ eſt ſacrilegus & impius:* ac paulò poſt: *præparat ad juſtitiam: & converſionem cordis:* quod apertè repugnat concilio Tridentino definienti, id quod præparat ac diſponit ad gra- *Ibid. p. 17. Ibid. & p. 21. Seſſ. VI. cap. 6. Seſſ. XIV. cap. 4.*

Digitized by Google

tiam à Spiritu ſancto proficiſci.

Sexageſima-nona propoſitio.

Max. p. 34. 5. *Inutile eſt & indiſcretum, inducere animas ad amorem excelſiorem* (ſive purum) *quo attingere non poſſunt, interiore quippe lumine* p. 35. *& gratiæ attractu deſtitutæ.* Rursùs: *permittenda res Deo eſt, neque unquam de amore puro loquendum, niſi cùm Deus per unctionem ſuam aperuit cor ad durum illud verbum, quo animæ illæ ſcandaliſantur ac perturbantur.* Alibi deni- Max. p. 261. que: *paſtores & ſancti omnium ætatum quodam arcani genere cavebant, ne de puri amoris ſublimi exercitio aliis loquerentur, quàm animabus, quibus Deus largiretur attractum & lumen* &c.

6. His duo errores graviſſimi continentur. Primus, quòd plerique ſancti & juſti non vocentur ad amorem purum, quippe qui ad eum aſſequendum gratiâ & lumine deſtituti ſint: imò verò eo collaudato ſcandaliſentur & perturbentur: alter, quòd illius Ibid. amoris veritas licèt evangelica, non tamen Declar p. 268. 259. pertineat ad prædicationem evangelii, ut in Declaratione eſt poſitum.

7. De arcano illo malè ex patribus aſſerto ab auctore, diximus in eo tractatu qui inſcribitur, *Myſtici in tuto*, part. 1. art. 3. n. 144. &c. cap. 1. & 2. p. 75. 76.

Septuageſima propoſitio.

8. *In Chriſto pars inferior non communicabat ſuperiori parti involuntarias perturbationes ſuas:* quod ab ipſo auctore ſæpè rejectum, tranſlatumque à ſe ad alium, ad extremum apertè propugnatum eſt, ùt alibi diximus. *p. 122.* *Lett. 4. à M. de Meaux, p. 22. 23. 24. 25. 26.*

9. Sic Molinoſi errores D. Cameracenſis non modò tuetur & pingit; verùm etiam auget atque exaggerat. *Rép. à 4. Lett. n. 20. p. 74. 75.*

COROLLARIUM,

ſive recapitulatio & collectio errorum D. Cameracenſis ex 34. articulis Iſſiacenſibus demonſtrata.

SECTIO VII. ET ULTIMA.

CAPUT I.

Triginta-quatuor articuli recenſentur.

UT apertè demonſtretur, D. Cameracenſem jam à ſe damnatum ad errores improbatos ultrò eſſe revolutum, hos quatuor & triginta articulos, 10. Martii 1695. ab ipſo ſubſcriptos, ordine recenſemus. *Ex Inſt. ſuper ſtat. orat. lib. x. n. 5. p. 387. & ex Cenſ. noſt. ibid. p. lxxiii.*

I.

Quivis Chriſtianus quovis in ſtatu tene-

tur ad conſervandum fidei, ſpei & caritatis exercitium, & ad earum actus producendos ſive eliciendos ut virtutum diſtinctarum actus.

II.

Quivis Chriſtianus tenetur ad habendam fidem explicitam in Deum omnipotentem, creatorem cœli & terræ, qui *inquirentibus ſe remunerator ſit*, & in ejus alia attributa æquè revelata; & ad ejus fidei actus producendos quovis ſtatu, etſi non quovis momento.

Heb. xi. 6.

III.

Quivis Chriſtianus pari jure obligatur ad fidem explicitam in Deum Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, & ad hujus fidei producendos actus quovis ſtatu, licèt non momento quovis.

IV.

Quivis Chriſtianus pariter obligatur ad fidem explicitam in Chriſtum Deum & Hominem, tanquam in mediatorem ſine quo nemo poteſt appropinquare Deo, & ad hujus fidei eliciendos actus quovis ſtatu, licèt non quovis momento.

V.

Quivis Chriſtianus quovis in ſtatu, licèt non momento quovis, tenetur velle, deſiderare & poſtulare explicitè ſalutem æternam, ut rem quam Deus ipſe vult, & vult

etiam velle nos propter ſuam gloriam.

VI.

Vult Deus ut quivis Chriſtianus quovis ſtatu, licèt non quovis momento, ab ipſo expreſsè poſtulet remiſſionem peccatorum, gratiam non peccandi, virtutum augmentum, & alia quævis ad æternam ſalutem requiſita.

VII.

Quovis ſtatu Chriſtianus concupiſcentiam habet oppugnandam, quanquam non ſemper æqualiter: quo jure obligatur quovis in ſtatu, licet non quovis momento, ad poſtulandas vires adverſus tentationes.

VIII.

Hæ propoſitiones omnes ſunt de fide catholicâ, expreſsè contentæ in ſymbolo apoſtolorum, & in oratione dominicâ, quæ communis & quotidiana eſt oratio omnium filiorum Dei: aut etiam in conciliis Carthaginenſi, Arauſicenſi & Tridentino expreſsè definitæ ab eccleſiâ, ut illæ de poſtulandâ remiſſione peccatorum & dono perſeverantiæ, deque pugnâ adverſus concupiſcentiam: quare contrariæ propoſitiones ſunt formaliter hæreticæ.

IX.

Non licet chriſtiano indifferentem eſſe ad ſalutem, & ad res quæ in eam referuntur: ſancta indifferentia chriſtiana even-

Digitized by Google

tus hujus vitæ (excepto peccato) ſolatiorumque atque ariditatum ſpiritualium diſpenſationem ſpectat.

X.

Actus ſupra memorati majoris perfectionis chriſtianæ rationi non derogant, nec deſinunt eſſe perfecti, perſpecti quamvis ſint, dummodò de iis gratiæ habeantur Deo, & in ejus gloriam referantur.

X I.

Non licet chriſtiano expectare, ut Deus hos actus inſpiret viâ & inſpiratione ſingulari: imò verò ut ad eos ſeſe excitet nullâ aliâ re indiget quàm fide, eâ quâ voluntas ſigni ſive ſignificata ac declarata præceptis innoteſcit; & ſanctorum exemplis: ſuppoſito ſemper auxilio gratiæ excitantis & prævenientis: poſtremæ propoſitiones tres ex ante memoratis propoſitionibus clarè conſequuntur: quibus contrariæ temerariæ ſunt & erroneæ.

X I I.

Actibus obligatoriis ſuprà memoratis non veniunt intelligendi actus methodici ſive certis formulis ordinati; aut in eas redacti & certis vocibus alligati: aut actus inquieti nimiſque ſolliciti (*empreſſez:*) ſed actus ſincerè in corde formati cum omni ſuavitate & tranquillitate à Dei Spiritu immiſsâ & inſpiratâ.

Digitized by Google

XIII.

In vitâ & oratione perfectiſſimâ hi actus uniuntur in ſolâ caritate, quatenùs omnes virtutes animat, & earum exercitium imperat, juxta quod Paulus dicit: *caritas omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet.* idem dici poteſt de quibuſvis aliis actibus chriſtianis, quarum exercitia diſtincta dirigit ſive regulat ac præſcribit caritas, quanquam illi actus non ſunt ſemper ſenſibili ac diſtinctâ ratione perſpecti. *1. Cor. XIII. 7.*

XIV.

Deſiderium ſalutis æternæ ac perfectæ redemtionis quod notatur in ſanctis, ut in Paulo & in cæteris, non eſt deſiderium aut appetitus indeliberatus tantùm: ſed, ut ait Paulus, eſt *bona voluntas* quam liberè formare & operari debemus in nobis cum auxilio gratiæ, ut eam voluntatem quæ ſit maximè conformis divinæ voluntati. Hæc propoſitio clarè eſt à Deo revelata, & contraria eſt hæretica.

XV.

Velle non peccare, eſt etiam quædam voluntas divinæ voluntati conformis, & abſolutè neceſſaria in quovis ſtatu, etſi non quovis momento: neque tantùm tenemur ad condemnandum peccatum; verùm etiam ad dolendum de peccato, & ad illud delendum impetratâ veniâ.

XVI.

Actus reflexi in noſmetipſos, in noſtros actus, & in accepta dona, qui ubique leguntur à prophetis & apoſtolis exerciti, ut Deo de beneficiis agamus gratias, aut ad alios æquè pios fines: chriſtianis omnibus etiam perfectiſſimis propoſiti ſunt in exemplum: eaque doctrina quæ ab ejuſmodi actibus avertit chriſtianos, erronea eſt, & hæreſi proxima.

XVII.

Reflectentis animi actus mali & periculoſi nulli ſunt, præter eos quibus anima reflectitur in actiones ſuas & ad percepta dona, ut paſcatur amor proprius, aut ut in illis humana fulcimenta quærantur aut quibus anima ſeipsâ occupetur pluſquam oporteat.

XVIII.

Mortificationes cuivis ſtatui chriſtiano competunt, eique ſæpè ſunt neceſſariæ: à quibus proinde perfectionis obtentu avertere fideles eſt condemnare Paulum, erroneamque & hæreticam doctrinam ſupponere.

XIX.

Perpetua oratio non conſiſtit in actu perpetuo & unico, qui perennis nec interruptus ſupponatur, quique ideò iterari non debeat; ſed in habituali quâdam atque per-

Digitized by Google

petuâ diſpoſitione ac præparatione animi, ut nihil faciamus niſi ad placendum Deo: propoſitio contraria, quæ in quovis ſtatu etiam perfecto excluderet omnem pluralitatem & ſucceſſionem actuum, eſſet erronea, & omnium ſanctorum traditioni repugnans.

XX.

Traditiones apoſtolicæ nullæ ſunt præter eas quas tota agnoſcit eccleſia; quarum ſcilicet auctoritas à concilio Tridentino definita eſt: propoſitio contraria eſt erronea, & prætenſæ apoſtolicæ traditiones occultæ fidelibus eſſent laquei, & viæ introducendi pravas omnes doctrinas.

XXI.

Oratio ſimplicis præſentiæ Dei ſive quietis, aliæque extraordinariæ, etiam paſſivæ, à ſancto Franciſco Saleſio, aliiſque ſpiritualibus in eccleſiâ receptis approbatæ, ſine gravi temeritate abjici, ac pro ſuſpectis haberi non poſſunt, neque omninò prohibent quominus anima ſemper præparata maneat ad producendos opportuno tempore memoratos actus; quos quidem redigere ad actus implicitos ſive eminentes in gratiam perfectarum animarum, eo obtentu, quòd eas amor Dei certo quodam modo contineat, nihil aliud eſt quàm eorumdem actuum eliciendorum obligationem

eludere, eorumque diſtinctionem à Deo revelatam tollere.

XXII.

Abſque his extraordinariis orationibus, animæ chriſtianæ ad ſummam ſanctitatem efferri, atque apicem chriſtianæ perfectionis adipiſci poſſunt.

XXIII.

Redigere ſtatum interiorem ac purificationem animarum ad has orationes extraordinarias, error eſt manifeſtus.

XXIV.

Æquè periculoſus error eſt, excludere à contemplationis ſtatu divina attributa, tres perſonas divinas, ac verbi incarnati myſteria, præſertim crucis Chriſti ejuſque reſurrectionis: omneſque omninò res quæ ſolâ fide apprehendi poſſunt, contemplatricis animæ objecta ſunt.

XXV.

Non licet chriſtiano, paſſivæ aut cujuſvis extraordinariæ orationis obtentu, in agendis rebus tam ſpiritualibus quàm temporalibus, expectare impulſum ad quèmvis actum determinantis Dei per viam & inſpirationem ſingularem: contraria verò ſententia ad tentandum Deum inducit, atque illuſioni & indiligentiæ viam aperit.

XXVI.

Extra caſus & momenta inſpirationis pro-

Digitized by Google

pheticæ ſive extraordinariæ, vera animi demiſſio ab omni animâ chriſtianâ etiam perfectâ Deo debita in eo ſtat, ut omni lumine ſive naturali ſive ſupernaturali divinitùs accepto, chriſtianæque prudentiæ regulis utatur; Sic tamen ut ſupponatur ſemper à Deo omnia regi per providentiam, cumque optimi cujuſque conſilii eſſe auctorem.

XXVII.

Non oportet alligare prophetiæ donum ſtatûſque apoſtolici dignitatem certo ſtatui perfectionis & orationis: alioquin anima ad illuſionem, temeritatem atque errorem inducitur.

XXVIII.

Viæ extraordinariæ cum notis iis quas ſpirituales approbati tradidere, rariſſimæ ſunt, ſubjiciunturque examini epiſcoporum atque aliorum ſuperiorum eccleſiaſticorum & doctorum: qui quidem de iis judicare debent, non tam experimentis, quàm immutabilibus ſcripturarum traditioniſque regulis: qui autem ab eâ mente & praxi diſcedunt, debitæ obedientiæ ſalutare jugum excutiunt.

XXIX.

An ſit vel fuerit ubicunque terrarum exiguus ſaltem numerus electarum animarum, quas Deus extraordinariè præventas ſingularibus inſpirationibus ſibi notis quo-

Digitized by Google

cunque inſtanti ad omnes chriſtianæ pietati eſſentiales actus, & ad omnia bona opera ita moveat, ut nihil eis præſcribendum ſit, quo ad ea opera, aut exercitia ſeipſas cohortentur, divino judicio relinquimus: nec agnitis aut confeſſis talibus ſtatibus, id unum in praxi ſtatuimus, nihil eſſe periculoſius aut illuſioni propius, quàm regere animas tanquam in eum ſtatum pervenerint: denique & id ſtatuimus, quidquid ſit de illorum ſtatuum veritate, non in ejuſmodi prævenientibus inſpirationibus collocari perfectionem chriſtianam.

XXX.

In prædictis articulis, quod attinet ad concupiſcentiam, imperfectiones, ac præcipuè peccata, propter honorem Domini, nullam Deiparæ Virginis volumus haberi mentionem.

XXXI.

Quod attinet ad animas in probationibus à Deo conſtitutas; ſanctus Job, qui earum exemplar eſt, eas docet, ut utantur radiis per intervalla intermicantibus ad producendos actus præſtantiſſimos fidei, ſpei, & caritatis. Monent quoque ſpirituales viri, ut eoſdem actus reperiant in apice mentis ac ſupremâ animi parte. quare nec permittendum illis animabus, ut ſuæ deſperationi ac damnationi apparenti acquieſcant;

ſed è contrà aſſerendum, non futurum ut à Deo deſerantur.

XXXII.

Sane in quovis ac præſertim in probationum ſtatu adorari oportet Dei ultricem juſtitiam : non tamen optandum, ut ſuum in nos totum rigorem exerceat : cùm amoris privatio ſit in nobis quidam hujus rigoris effectus. Sui derelictio *(l'abandon)* chriſtiano nihil eſt aliud, quàm *omnem ſuam ſollicitudinem projicere in Deum*, & ſpem omnem ſalutis in eo ita reponere, *ut totum detur Deo*, quemadmodum poſt ſanctum Cyprianum ſanctus Auguſtinus docet. *1. Pet. v. 7.*

XXXIII.

Poteſt etiam inſpirari animabus quæ laborent in ejuſmodi probationibus, ſi verè humiles ſint, ut ſeſe ſubmittant & conſentiant voluntati Dei, etiam ſi per falſiſſimam præſuppoſitionem, pro ſempiternis bonis quæ juſtis promiſit animabus, eas, pro ſuo beneplacito, in ſempiternis ſuppliciis detineret, nullo tamen gratiæ amotiſque diſpendio : qui ſanè quidam actus eſt perfectæ derelictionis ſui (*abandon*) ac puri amoris à quibuſdam ſanctorum exercitus : iſque utiliter exerceri poteſt à perfectis animabus cum gratiâ Dei maximè ſingulari : abſque eo quòd unquam derogetur actibus

Digitized by Google

ſuprà memoratis, ad chriſtianæ perfectionis rationem eſſentialibus.

XXXIV.

De cætero, certum eſt incipientes & perfectos pro ſuâ quemque viâ per diverſas regulas regi oportere, atque à perfectis excelſiore ac profundiore modo intelligi chriſtianas veritates.

Caput II.

Iidem articuli eluſi.

1. Subtiliſſima quamvis & labilis quietiſtarum gens, quatuor & triginta articulis Iſſiacenſibus ita comprehenſa & conſtricta videbatur, ut effugere non poſſet: ſed cautionem noſtram propè jam Domini Cameracenſis ac defenſorum ejus vicit ingenium.

2. Et quidem per articulos perfecti quoque adigebantur ad actus explicitos ac
Art. 1. 13. ſpeciale exercitium fidei, ſpei, & caritatis, ut virtutum diſtinctarum; neque ipſe Cameracenſis id apertè inficiari eſt auſus, adeò verba articulorum urgebant: at quod palam non potuit, arte aggreſſus eſt.

3. Sanè fidem explicitam in Deum ut omnipotentem, ejuſque attributa æquè nota: item in divinas perſonas, Chriſtumque ut hominem & Deum, articuli poſtu-
Art. 2. 3. 4.
Art. 24. labant: eadem objecta ſpecialia in con-

templationem admittebant: quietiſtas confuſæ cujuſdam contemplationis obtentu, aliud quidvis molientes facilè elidebant. at novus quietiſtarum propugnator, haud veritus ad rationem entis abſtractiſſimam & innominabilem contemplatrices animas per ſeſe redigere, elabi poſſe ſe credidit ſi pura contemplatio alia objecta reciperet, ea conditione tantùm, ſi Deus ad illa inſtinctu ſingulari & extraordinario impelleret; non alio modo: quaſi illa objecta per ſe non allicerent animas perfectas ſibi viſas. *Vid. ſup. Prop. 51. ad 58. ſect. 6. cap. 3. n. 2. & ſeq. p. 401. &c.*

4. Spei exercitium ſpeciale & explicitum, eique conjunctum ſalutis deſiderium articuli exigunt: at novus quietiſta, in ſpeciem & verbo tenus, retentâ ſpe, vim ejus excludit, ac movendi virtutem, & motivi præciſi rationem ab æternâ ſalute ſeparavit: caritatemque à ſpe prorſus independentem ſtatuens, ſpei utilitatem neceſſitatemque ſuſtulit. *Art. 1. 5.* *Vid. ſect. 4. & 5.*

5. Et articuli quidem jubebant, ſalutem velle nos, *ut rem quam Deus vellet, ac nos velle vellet ad gloriam ſuam*: at novus auctor bonis articulis malam excluſivam appoſuit: nec permiſit nos ſalutem velle, niſi unicè quatenus eam Deus vellet, quaſi ſalus ipſa per ſeſe non moveret, non tangeret mentem. ſic alienum ſenſum impegit *Art. 5. 14.* *Max. p. 25. 26. 27.* *Vid. ſup. prop. 45. ſect. 5. c. 8. n. 1. & 6.*

Digitized by Google

articulis: fecitque ambiguum, ac ſexcentis tergiverſationibus obnoxium; id quod per ſe erat planum & innoxium.

6. Articuli ergo planis ac ſimplicibus uſi vocibus ambiguitatem omnem tollere conabantur; quos auctor à ſe eludi poſſe crediderit, ſi novas & ambiguas alienaſque voces hac & illac ſpargeret.

Art. 9. 7. Sanctam indifferentiam à ſancto Saleſio potiſſimùm ductam articuli ita definiverant, ut ad eventus hujus vitæ ſolatiaque ſpiritualia pertineret tantùm; ad ſalutem nullatenus: quâ definitione licet à ſe ſubſcriptâ, ut ea quæ ad fidem catholicam pertineret; tamen inſuper habitâ, novus auctor eam admiſit indifferentiam quæ ſalutis deſideria comprehenderet, eaque etiam divinæ gloriæ ſubmiſſa ſubordinataque tolleret; reſignationem æquè ac indifferentiam ad ſalutem ejuſque ſtudium uſque protenderet.

Art. 8. 9.

Vide Prop. 37. & ſeq. ſect. 5. cap. 5. n. 2. &c. Vid. & myſt. in tut. *n. 218. & ſeq.*

8. Nec valet auctoris interpretatio, dùm ſalutis deſiderium, naturale tantùm, excluſum eſſe voluit: cum neque nos, neque is quem explicabamus Franciſcus Saleſius, ſalutis deſiderium naturale illud unquam in animo habuerimus, nec deſiderium aliud intellexerimus, quàm illud quod frequentatur communibus ſanctorum & univerſæ eccleſiæ votis; nec ferimus auctorem nobis imputantem

imputantem ea quæ nuſquam cogitavimus.

9. Huc accedit, quod auctor ipſe dùm naturale præcidit deſiderium, nullâ unquam regulâ à ſupernaturali ſecernendum, hoc quoque in tantum diſcrimem adducit, ut fideles neſcientes quodnam ſit naturale quodve ſupernaturale ſalutis deſiderium, utrumque ſimul exſcindant, nec de ſalute cogitent. *Vid.* myſt. inſtituto, *n.* 139. 140.

10. Nec auctorem adjuvant novi defenſores, qui ſpem in caritate eminenter ac virtute contentam per eamdem caritatem exerceri volunt: cùm ipſe auctor nobiſcum ſpem ipſam in ſe ipsâ ut eſt ſpecialis & diſtincta virtus exercendam eſſe, ut rem catholicâ fide definitam agnoverit: cui nunc aliena obtrudere, ipſumque ipſo quoque ſtudioſius velle defendere, ratio ac veritas non ſinunt. *Art.* 2. & 5.

11. Nec favent novæ in auctoris gratiam confictæ voces: ut nempè dicatur, ſpem quidem non inveniri *in opere operantis*, ſed inveniri tamen in ipſo *opere operato:* hoc eſt in ipſo opere caritatis, ſpem in ſe eminenter ac virtute complexæ. non enim aut nos, aut auctor noſtros articulos ſequi ſe profeſſus, aliud unquam cogitavimus: quàm illud cum Paulo, ſpem eſſe exercendam, ut eſt ſpecialis & à caritate diſtincta virtus. *nunc enim manent tria hæc, fides, ſpes, cari-* *1. Cor. XIII. 13*

Ee

tas: quin etiam in articulis noſtris communi ſtudio omnes, hoc eſt nos & ipſe ſubſcribens, actus *illos implicitos & eminentes* qui cæteros ità includant, ut ab eorum ſingulari exercitio liberent, & animo prævidimus & expreſſiſſimis verbis improbandos duximus.

Art. 21.

12. Nec ſi quis commentus eſt ad excuſandos auctores portenta verborum, aut voces deſtinatas ad explicandam ſacramentorum efficaciam, ad virtutum excellentiam, aliudve quidvis, transferendas putaverit, ideò nos à legitimâ reprehenſione diſcedere oporteat: cùm ipſum auctorem, ſubſcriptis articulis in veros expreſſoſque ac diſtinctos actus conſentientem habeamus: nec dum enim noverat vocum novitates, quibus quietiſtæ & ipſe Molinoſus in lucem integer redeat.

Art. 16. 17.

13. Retuderamus quietiſtas peſſimo & ad hæreſim prono conſilio reflexis actibus obſtrepentes: quo fructu? ſi Dominum Cameracenſem ferre cogimur abigentem reflexos actus ad inferiorem animæ partem: nec eos admittentem niſi expreſsè juſſos quod nunquam fere evenit, aut impulſu ſingulari excitatos, quaſi imperfectum eſſet, in ſe ipſum ac in peccata ſua vel in dona divina reflectere.

Vid. ſect. 6. cap. 4. Prop. 59. & 60. n. 2. 3. 4. 5. & cap. 5. Prop. 61.

Myſt. in tut. *n.* 141. 142. 143.

14. Quo errore etiam gratiarum actio-

nes, imò & poſtulationes ex peccatorum & cujuſvis indigentiæ conſideratione ortæ procul à vitâ perfectâ exulant: repugnantibus licet articulis ab auctore ſubſcriptis. *Art. 6. 7. 16. 17.*

15. Vetant articuli, ne christianus quivis ad actus ſpeciales fidei, ſpei, aliarumque virtutum exercendos, divinam inſpirationem expectet; cùm ultrò excitare ſe debeat, & ad id ſufficiant præcepta divina, exempla ſanctorum, ipſa fides, ipſa prudentia: at auctor hæc evertit excluſis actibus conatûs proprii, & inductâ gratiâ actuali, communi quidem dictâ, reverâ autem extraordinariâ: quippe quæ *in omni occaſione* unicuique perfectorum voluntatem beneplaciti & id omne quod fieri quovis caſu oportet, exhibeat. *Art. 11. 25. 26. Vid. ſect. 6. cap. 5. Pr. 65. & 66. n. 9. & ſeq.*

16. Articulis erat declaratum, virtutum actus per ſeſe ac propriâ bonitate eſſe bonos, atque ideò ſpecialiter exercendos etiam in perfectiſſimâ oratione & vitâ; etiam cùm imperante caritate prodeunt: quod auctor infirmat, negando virtutem diligi ut virtutem: aut virtutis ut eſt virtus ſtudioſum eſſe oportere: aut in perfectam vitam admittendas virtutum praxes. *Art. 13. Vid. ſect. 3. cap. 1. & 2.*

17. Quietiſtæ mortificationibus parum faventes articulis repreſſi fuerant: fruſtrà: cùm auctor eas tentationes admittat, in quibus mortificatio interior & exterior ſit pe- *Art. 18. Sup. ſect. 2. cap. 2. n. 1. & 2.*

nitùs inutilis: Chriſto licet dicente de gra-
Marc. IX. 28. viſſimis tentationibus: *hoc genus* (dæmo-
nii) *in nullo poteſt exire, niſi in oratione &*
jejunio.

Art. 19. 18. Articulis proſcriptus fuerat actus per-
Sup. ſect. 6. cap. 3. Prop. 58. n. 16. 17. petuus, perennis, & unicus, ac ſine inter-
ruptione & ſucceſſione continuus nec reï-
terabilis: cujus loco ſubſtituit auctor actus
adeò uniformes & æquabiles, ut toto vitæ
decurſu non niſi unicus actus exerceri vi-
deatur: quod quietiſtarum continuitati ſi-
ve perennitati æquipollet.

19. Quidam quietiſtæ Domino Camera-
cenſi haud ignoti, cùm ſuam doctrinam ut
ſanctis patribus incognitam argui viderent,
de ſpirituali vitâ quaſdam traditiones oc-
cultas prætexebant: quos nunc, ſpretis aut
Art. 20. detortis articulis, idem Cameracenſis ex-
Vid. ſect. 6. cap. 6. n. 5. 6. 7. cuſat; inducto antiquorum arcano quodam
etiam ſanctis inacceſſo, ac perturbaturo eos
ſi palàm proderetur.

Art. 21. 28. 20. Orationem quietis ſive ſimplicis præ-
ſentiæ ſive paſſivam articuli induxerant
eam, quam S. Franciſcus Saleſius, aliique
ſpirituales, S. Thereſia, Beatus Johannes à
cruce, cæterique probaviſſent: eam ſcilicet
quæ ſuſpendi ligarique animæ facultates
Vid. Myſt. in *tuto, part. 1. totâ, & ejus app.* & ad veram impotentiam redigi fatebatur:
quod nunc auctor non modò improbat, ſed
etiam ad fanatiſmum revocat, ſanctoſque
facit fanaticos.

Digitized by Google

21. Tales dixeramus orationes omnes extraordinarias, ut nequidem perfectioni eſſent neceſſariæ: quas cùm auctor ad unum purum amorem revocat, aut eſſe neceſſarias agnoſcit, aut negat purum amorem ad perfectionem eſſe neceſſarium, pari utrinque errore & incommodo. *Art. 22. 23. 29.*

22. De probationibus ac de ſalute devovendâ ſive immolandâ, articuli eam immolationem non niſi ex falſo & impoſſibili admittendam, aut etiam datâ occaſione inſpirandam ſtatuebant: abſolutum ſacrificium ab auctore inductum penitùs ignorabant. *Art. 33.* *Sup. ſect. 1. cap. 1. & ſeq.*

23. Tantùm autem abfuit auctor, ut ſacrificium illud devovendæ ſalutis non niſi ad impoſſibilem conditionem redigeret, ut è contra caſum impoſſibilem jam realem & actualem viſum adſtruxerit, eoque fundaverit abſolutum illud antea inauditum ſacrificium. *Ibid.*

24. Iidem articuli negabant, in extremis licèt probationibus, derogari debere aut poſſe actibus ante memoratis, qualis eſt explicita in Chriſtum fides ac ſpes: at auctor ab iiſdem probationibus abeſſe Chriſtum fide præſentem, abeſſe ſpem chriſtianam, aut eam cum deſperatione conjunctam, aſſerit. *Eod. art. 33.* *Sup. ſect. 6. cap. 3. n. 6. 7. Prop. 55. 56. & ſect. 1. cap. 2. & ſeq.*

25. Et articuli quidem vetabant, ne di- *Art. 31.*

Digitized by Google

rectores ſinerent, ut animæ in ſuam damnationem aut deſperationem unquam acquieſcerent, neve optarent ideò ut divina juſtitia ſuum adverſus eos rigorem exereret: quod excuſavit auctor, adducto univerſali decreto, ut animæ perfectæ ederent generalia deſideria omnium Dei voluntatum: additis etiam latentibus; quibus vel maximè occulta de prædeſtinatione & reprobatione decreta continentur.

Sup. ſect. 5. cap. 9. Prop. 46. n. 1. 2. & ſeq.

26. Et quidem auctor deterret directores à prædicandâ inter probationes extremas perfectis animabus divinâ bonitate & curâ de illarum ſalute ſingulari: contra quod, auctore Franciſco Saleſio, in iiſdem docetur articulis.

Ent. 5. p. 221. edit. de Toul. 1637. Troiſi. écrit, n. 14. p. 103. Art. 31.

27. Adducitur etiam in iiſdem articulis ea ſui derelictio (*abandon*) quæ nitatur Petri dicto: *omnem ſollicitudinem veſtram projicientes in eum, quoniam ipſi cura eſt de vobis*: unde actus animæ ſe projicientis in Deum, non indifferentiâ, ſed ipſâ ſpe divinæ bonitatis nobis conſulentis, omninò ſtabilitur.

Art. 32. 1. Pet. v. 7.

28. Ad id etiam valet locus Pauli, non ſolum de generali divinâ bonitate confidentis, ſed illam etiam ſibi applicantis: his verbis: *in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*: à quâ ſpe diſcedere quaſvis animas idem Paulus vetat.

Gal. II. 20.

29. Sic per articulos triginta quatuor, adverſùs ſubdolam & lubricam quietiſtarum factionem, abundè veritati conſultum eſſe videbatur. at in iis quoque articulis D. Cameracenſis occultas effugiendi vias, vel ab initio rimabatur, vel poſtea commentus eſt: nihilque eſt, quod non vel rectà ſubverterit vel obliquè eluſerit.

30. Nec facilè dixerim, an in apertis erroribus magis quàm in ambiguis vocibus reprehendi debeat. ecce enim harum ope, quidquid voluerit, tuebitur: ſi quietiſtas premere velis, illis opitulabitur: ſin ipſum redarguendum aggrederis, his ſe involuit dictis, quibus à quietiſtis abhorrere videatur, ac mutato colore adverſariis variabilem & ad omne dogma flexibilem oſtendet faciem: quæ ſi præſidio ſunt (abſit verbo injuria) fraus quoque pro tutamine habeatur.

31. Et is quidem ſibi ipſi miraculo eſt, ejuſque amici affatim rident, dùm in iis quoque quæ vel apertè rejecit vel arte excuſavit, tam ſui ſtudioſos repererit defenſores: quorum tamen ſtudiis veritas prævalebit.

32. Extra quatuor illos & triginta articulos ſunt alii infandi & probroſi, quos tum attingere nollemus reveriti aures chriſtianæ plebis. Sed nec ea prætermiſit auctor, *Sup. ſect. 2. cap. 2. & 3.*

Digitized by Google

& actus naturali rerum curſu parti ſuperiori ſemper tribuendos, per obſeſſionis ac poſſeſſionis ſpeciem eidem ſubtractos innuit, miris verborum ambagibus.

33. Hæc itaque nos tacere prohibet chriſtiana ſinceritas: quæ ſi ut hominibus placeremus diſſimulare aut emollire niteremur, læſæ veritatis reos, ac periculorum eccleſiæ immemores, cum horrore & tremore ad Chriſti tribunal ſtare oporteret.

Digitized by Google

INDICULUS
LOCORUM
qui in hoc opere pertractantur.

DUm hæc ſcribimus & prælo damus, ab illuſtriſſimo Cameracenſi nova multa prodibant, quæ nos ab operis inſtituti ratione ſæpe revocatos, ad alia tractanda compellerent, & interrumperent operarum curſum. quo factum eſt, ut extra ordinem, ac velut alieno loco ſpargerentur quædam, quæ in eundem meliùs conferrentur: quod etiam à nobis alibi annotatum. *Sch. in tut. n. 216.* Hæc igitur, & alia ejuſdem argumenti, quâcunque de causâ hinc inde diſperſa ſint, ad lectoris commodum ſub ſuo quæque titulo, velut indicis loco colligenda eſſe duximus. ac primùm de auctoribus.

Ex evangelicis apoſtoliciſque ſcripturis, de diligendi cauſis ſive motivis: *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 8. 9. 15. 16. 19. 20. 21. 22. 34. 35. *Quiet. red. ſect.* 7. *cap.* 2. *n.* 27. 28.

De his Pauli verbis *cupio diſſolvi*, & ex caritate prolatis: *Sch. in tut. n.* 78. 79. 80.

Item ex iiſdem ſcripturis de præveniendo Deo, ac de conatu proprio, & de proprietate liberi arbitrii. *Myſt. in tut. n.* 124. 136. ubi idem aſſeritur ex traditione patrum, *n.* 120. *& ſeq.*

Ex Conc. Tridentino de caritate, deque amandi cauſis: *Myſt. in tut. n.* 179. 180. 181. &c. *Sch. in tut. n.* 141. 142. *Quiet. red. ſect.* 4. *cap.* 7. *n.* 2. 3. 4. 5.

Jam ad patres: de beatitudine & amandi cauſis, ſive incentivis: Ambroſius: *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 3. *it. n.* 137. *it. n.* 263. *ad* 266.

Item de amandi cauſis, ſanctorum Gregorii Nazianzeni, Auguſtini, Caſſiani, ac Thomæ Aquinatis: *Sch. in tut. n.* 100. 101. 102. 103.

Auguſtinus de neceſſario amore beatitudinis, deque utendo aut fruendo: *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 36. *n.* 8. *it. n.* 109. *ad* 113. Item de amore ſui. *n.* 115. *it. n.* 227. *ad* 234. *it. à n.* 287. *ad* 292. haud minus purus amor ab Aug. agnitus: *n.* 294. *ad* 299.

De ſancto Bernardo, ac duabus amandi cauſis: *Myſt. in tut. n.* 126. *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 33. 34. *it. n.* 155. *ad* 163. *it. n.* 328. *ad* 336.

De Magiſtro: *Sch. in tut. n.* 8.

De Alberto magno: *Sch. in tut. n.* 337. *ad* 343.

De ſancto Thomâ ſive de objecto caritatis & amore beatitudinis ſive naturalis ſive ſupernaturalis: ac de naturâ & objecto voluntatis: *Sch. in tut. n.* 8. *ad* 19. *it. n.* 22. *ad* 27. *it. n.* 35. *ad* 63. *it. n.* 84. 85. *it. n.* 103. *n.* 121. 129. 130. *it.* 244. *ad* 252. *Item* de peccato veniali, deque inclinatione ad Deum vel habitu vel actu: *n.* 172. *ad* 176.

De Scoto & Suare; *Sch. in tut. n.* 87. 88. 89. 127.

De conciliatione ſcholæ Thomiſticæ cum Scotiſticâ: *Sch. in tut. n.* 83. 84. &c.

De ſancto Bonaventurâ: *Sch. in tut. n.* 63. *ad* 80. *it. n.* 117. 305. *ad* 312.

De cæteris Scholaſticis, Durando, Gabriele, Majore: *Quiet. red. ſect.* 5. *cap.* 3. *n.* 8.

De myſticis circa amoris praxim: *Sch. in tut. n.* 90. 91.

Ex libro de Imitatione Chriſti: *Myſt. in tut. n.* 226. *ad* 241. *ubi* de proprietate.

Digitized by Google

De ſanctâ Thereſiâ : *Myſt. in tut.* 1. *Parte ferè totâ.* 2. *Parte n.* 177, *ad* 206.

De beato Johanne à cruce, deque appetitu beatitudinis ac ſpirituali avaritiâ : *Myſt. in tut. n.* 209, *ad* 216.

De ſancto Franciſco Saleſio, deque reſignatione atque indifferentiâ : *Myſt. in tut. n.* 216. *ad* 225, *Sch. in tut. n.* 150. 151. 152.

De ipſo Cameracenſi circa amorem beatitudinis: *Sch. in tut. n.* 27, *ad* 34. *it. n.* 45. 95. 322. 323, &c. ille amor cæcus, repugnantibus ſanctis Aug. & Thomâ. *n.* 292,

De ſalute immolandâ ac de ſacrificio abſoluto Cameracenſis errores : *Quiet. red. ſect.* 1. *totâ.*

Ejuſdem de ſalutis deſiderio : *Sch. in tut. n.* 253, *ad* 266. *Quiet. red. ſect.* 4. *&* 5.

De propudiis morum ac de tentationibus extraordinarii generis : *Quiet. red. ſect.* 2.

De virtutibus : *ſect.* 3.

De falſo amore puro, deque malè poſito quæſtionis ſtatu : *ſect.* 4. *cap. præſertim* 6. *p.* 372.

Jam ad res. De mercede æternâ purum amorem inſtigante & excitante : *Myſt. in tut. n.* 179. 180. 182. *it. n.* 203, *ad* 216. *Sch. in tut. n.* 218. *ad* 227. *vid.* ſub titulis ſancti Thomæ, Bonaventuræ, Scoti, Suaris, & aliorum Scholaſticorum, & Myſticorum.

De ſuppoſitionibus impoſſibilibus, & earum merito : *Myſt. in tut. n.* 190. *ad* 198. *it. n.* 242. *Sch. in tut. quæſt.* 12. *totâ, n.* 187. 188. *it. n.* 345. *Quiet. red. ſect.* 1. de his variæ interpretationes Gregorii Nazianzeni, & Chryſoſtomi : *Sch. in tut. n.* 240. 241. 242. in his ſuppoſitionibus ſanctorum ſecuritas ex Aug. & Chryſ. *n.* 195. 196. 197. *Quiet. rediv. ſect.* 5. *cap.* 2. *p.* 379.

Digitized by Google

De ſacrificio abſoluto ſalutis æternæ: *Quiet. red. ſect.* 1.

De piis exceſſibus & amatoriâ inſaniâ : *Sch. in tut. n.* 145. 243. 244. 245.

De deſiderio generali omnium voluntatum Dei etiam latentium : *Quiet. red. ſect.* 1. *cap.* 6. *n.* 1. *p.* 349. *ſect.* 5. *cap.* 9. *n.* 1. *& ſeq. p.* 395.

De amore eſſentialiter unitivo: *Sch. in tut. n.* 95. 147. 148.

De caritate ut eſt amor mutuus:ubi de amore Dei ut amici, ut ſponſi &c. *Sch. in tut. n.* 147. *ad.* 154. de fruendo & utendo, deque amore ſui : *Sch. in tut. n.* 109. &c. 113. &c. *Quiet. red. ſect.* 5. *cap.* 8. *p.* 392. *& ſeq.*

De voluntate explicitâ & implicitâ beatitudinis : *Sch. in tut. n.* 4. *prop.* 6. *it. n.* 18. *ad* 22. *it. n.* 33.

De reflexis actibus non quidem abjiciendis Quietiſtarum ritu; ſed,quod æquivalet,ad inferiorem animi partem ablegandis : *Myſt. in tut. n.* 127. *it. n.* 141. 142.143. *Quiet. red. ſect.* 6. *cap.* 4. *p.* 410. *& ſeq.* ubi de ſeparatione partium animi. *n.* 3. 4. 5. *it. c.* 5. *n.* 4. *p.* 413.

De contemplatione, & de Chriſto ab eâ prohibito : *Myſt. in tut.* 1. *p. art.* 3. *toto, à n.* 144. *Quiet. red. ſect.* 6. *c.* 1. 2. 3. ubi de actu univerſali ac perpetuo : *Propoſ.* 16. 17. *p.* 399. 409. radix erroris : *ſect.* 5. *cap.* 9. *p.* 395. *& ſeq.*

De fanatiſmo ſive de impulſibus & inſtinctibus extraordinariis : *Myſt. in tut. n.* 127. 128. *ad* 145. *Quiet. red. ſect.* 6. *cap.* 5. *p.* 412.

De actibus conatûs proprii malè reprehenſis : *Myſt. in tut.* 1. *p. art.* 2. *toto à n.* 116. ubi de proprio, deque patrum , atque Auguſtini ſenſu. *n.* 120. *ad* 128. *Quiet. red. ſect.* 6. *cap.* 5. *n.* 12. 13. *p.* 416.

Digitized by Google

Quod perfectio in extraordinariis orationibus collocanda non ſit : *Myſt. in tut. n.* 39. *ad* 52. *it. n.* 112. 113. 114. 115.

De amore qui eſt paſſio, non perfectio aut virtus. *Myſt. in tut. n.* 88.

De perfectione omnibus propoſitâ : *Myſt. in tut. n.* 200. 201. 202. ubi de actibus à caritate imperatis : *item Quiet. red. ſect.* 6. *cap.* 6. *n.* 5. *p.* 418.

Quod oratio quietis ſive ſimplicis intuitus, ſive paſſiva & contemplativa beatorum Thereſiæ, Saleſii, Johannis à cruce, Balthaſaris Alvarez, & aliorum proborum poſtremi ævi myſticorum, conſtituta ſit in impedimento divino vero ac reali ; ex quo oritur impotentia , ſuſpenſis à diſcurſu præſertim animi facultatibus, ac ſublatis actibus conatus proprii : *Myſt. in tut.* 1. *p. art.* 1. *&* 2. *à n.* 1. *ad n.* 5. *& à* 116. *ad* 143. ubi Cameracenſis ſoli ipſi contrarius demonſtratur. *n.* 67.

De eâ impotentiâ habes uno verbo ex ſanctis Ther. & Joh. à cruce : quod in eâ oratione anima, nec ſi velit , meditari poſſit. *n.* 173.

Quatenus extaſes & extraordinaria quævis ab eâdem oratione amovenda : ex ſanctâ Thereſiâ : *n.* 73. 78. *ad* 84. ex beato Johanne à cruce: *n.* 74. 84. *ad* 87. exBaltaſare Alvarez ac Ludovico à ponte. *n.* 34. 38.87.

Hîc diligenter notandum,orationem paſſivam ſive contemplationis,ab iiſdem auctoribus diſcurſivæ, ſive meditativæ orationi oppoſitam, eandem omninò eſſe à quâ extaſes & omnia extraordinaria amoveant : *ibid. à n.* 1. *ad* 73. quo ſenſu habes exJohanne à cruce. *n.* 84. 85. 86. 87.

Hinc infer quàm ſibi quidam myſtici verba dari à D. Cameracenſi paſſi ſint : cùm ſe pro defenſore proborum myſticorum venditet, à quibus toto diſ-

Digitized by Google

tat ſyſtemate : *Myſt. in tut. n.* 93. 94. 95. 96. auctore nullo à ſe allato : *n.* 68. 98. verùm etiam illis notam temeritatis & fanatiſmi inurit : *n.* 56. 57. 58. *ad n.* 61. *it. n.* 82. *ad* 91. Ibid. de tribus celeberrimis notis tranſitus ad contemplationem D. Cameracenſis errores, & à piis myſticis aperta diſceſſio. *n.* 15. *& ſeq. n.* 23. *n.* 37. *n.* 68. 69. *ad* 72.

De extaſibus, & quatenus differant à ſuſpenſis animi facultatibus, habes : *Myſt. in tut. à n.* 69. *ad* 89. *it. à* 107. *ad* 116. ubi de traditione horum ſtatuum.

De falsâ Philoſophiâ à D. Cameracenſi ſcholæ imputatâ : *Myſt. in tut. n.* 52. *& ſeq.*

De amore ſive affectu naturali D. Cameracenſis : *Myſt. in tut. n.* 177. 178. 184. *ad* 189. *it. n.* 199. *Sch. in tut. n.* 267. *ad* 286. *Quiet. red. ſect.* 4. *cap.* 3. *p.* 367. &c.

De quatuor erroribus Quietiſmo additis : *Quiet. red. ſect.* 6. *cap.* 6. *p.* 417.

Notandus ibi error 2. ſive *prop.* 68. quòd amor puræ concupiſcentiæ, licet ſacrilegus, ad juſtificationem præparet. Quòd autem ſe excuſat auctor, quia præparationem illam in removendis cupiditatum obicibus collocet, duo peccat : primum, quòd æquet ſacrilegum affectum pio motui timoris à ſpiritu ſancto profecti, cujus vis in eo eſt, quòd obicem removeat : deinde quòd peccata in cenſum præparationum referre cogeretur ; cùm iis & ſæpe, teſte Auguſtino, alia peccata vincantur, & peſſimum ſuperbiæ vitium retundatur.

De recollectis D. Cameracenſis erroribus: *Myſt. in tut. n.* 172. *ad* 177. *Sch. in tut. n.* 186. *it. n.* 236. 237. 238. *it. n.* 348. *Quiet. red. ſect.* 7. *totâ.*

Summa rerum. Reſurgit Quietiſmus toto orbe terrarum ; alibi craſſius, alibi mitius, eoque pericu-

Digitized by Google

loſius incruſtatus. huic nomina mille, mille nocendi artes. Si valido ictu ſemel amputetur, ejuſque radix, dogmata & quæcunque ſpecies obtruncentur; pax eccleſiæ: ſi molli & levi manu, quod abſit, tunditur, recrudeſcet, & ſerò nimis tanto morbo ſalutares curas adhibueris.

Errata.

Pag. 34. l. 22. amniam, *lege* animam.
p. 45. l. 18. ne, *lege* re.
p. 60. l. 1. quam veris ſpiritualibus, *lege* quam ex ipſo *&c.*
p. 61. l. 22. referendum, *lege* referendam.
p. 96. l. 20. abdicundæ, *lege* abdicandæ.
p. 98. l. 18. Dei cantati, *lege* caritati.
p. 220. l. 18. qua, *lege* quæ.
p. 235. l. 9. in deliriis actibus, *lege* in deliris *&c.*
p. 247. l. 14. optaverim, *lege* aptaverim.
p. 249. l. 24. appone ad marginem : de ſpir. & lit. cap. 36.
p. 257. l. 1. n. 18. lege n. 197. 215.
p. 264. l. 3. poſt materialiter, *interſere* ſed.
p. 359. l. ult. lege non de actu.
p. 278. l. 3. illius, *lege* ille.

Digitized by Google

Extrait du Privilege du Roy.

PAR Lettres Patentes du Roy, données à Verſailles le 25. Septembre 1697. ſignées BOUCHER, & ſcellées du grand Sceau de cire jaune; il eſt permis à Meſſire Jacques Benigne Boſſuet Eveſque de Meaux, de faire imprimer *Divers Ecrits ou Memoires latins & françois, ſur le Livre intitulé: Explication des Maximes des Saints, &c.* & ce pendant le temps & eſpace de huit années conſecutives: avec défenſes, &c.

Et Mondit Seigneur a cedé le Privilege cy-deſſus à Jean Aniſſon Directeur de l'Imprimerie Royale.

Regiſtré ſur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, le 22. Octobre 1697.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois le 30. Aouſt 1698.

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE IN ROMA

Digitized by Google

8 - 1

Digitized by Google

V/999

Digitized by Google

Digitized by Google